

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



هیئت معارف جنگ
شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

نیروی زمینی ارتش در عملیات فتح المبین

گردآوری و تدوین :

سرتیپ ۲ نصرت ا... معین وزیری (استاد دافوس)

با پشتیبانی:

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

ناشر :

انتشارات ایران سبز

سرشناسه	: معین وزیری، نصرت الله، ۱۳۱۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: نیروی زمینی ارتش در عملیات فتح المبین / گردآوری و تدوین نصرت... معین وزیری ؛ با پشتیبانی هیئت معارف جنگ "شهید سپهبد علی صیاد شیرازی".
وضعیت ویراست	: ویراست ۲ .
مشخصات نشر	: تهران: ایران سبز، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۴ ص.: مصور (بخشی رنگی) .
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۰۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ویراست قبلی : ایران سبز، ۱۳۸۱.
یادداشت	: نمایه .
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- عملیات فتح المبین
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- ارتش
شناسه افزوده	: ایران. ارتش. هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ م ۱۶۰۷/ف۲ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۸۵۹۶۵

نیروی زمینی ارتش در عملیات فتح المبین

❑ گردآوری و تدوین : سرتیپ ۲ ستاد نصرت ا... معین وزیری

❑ نوبت/سال چاپ : ویراست دوم/۱۳۹۲

❑ شماره شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۰۷-۰

❑ شمارگان: ۲۰۰۰

❑ ناشر: انتشارات ایران سبز

❑ قیمت: ۸۰۰۰ تومان

❑ با پشتیبانی: هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

حق چاپ برای هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» محفوظ است.

در تنگ چزابِه (غرب بستان) به همراه یکی از فرماندهان حرکت می‌کردم. پایم به مانعی برخورد کرد. برگشتم که بینم چیست؟ دیدم پاشنه پوتینی سر از شن درآورده. وقتی شن‌های روان را کنار زدیم دیدم جسد مقدّس رزمنده بی نام و نشانی است که مدت‌ها قبل (احتمالاً در عملیات طریق القدس) هنگامی که می‌خواست به سمت جلو خیز بردارد، گلوله‌ای به پیشانی‌اش اصابت کرده و سجده وار بر زمین افتاده است، گویی در همان لحظه خداوند مَنان را به خاطر مقام شامخی که به وی عطا فرموده، سپاس گفته است.

او قهرمان و شهید گمنامی است که به طور یقین هدفی جز دفاع از عزّت و شرف ایران اسلامی نداشته است. این حقیر کتاب و نوشته خود را به روح پر فتوح او و امثال او تقدیم می‌کنم، باشد که مورد استفاده آیندگان قرار گیرد و از این رهگذر، جزایی معنوی نصیبم گردد.

سرتیپ ۲ بازنشسته نصرت الله معین وزیری

معارف جنگ

«معارف جنگ» مجموعه‌ای از یافته‌ها، ذخایر و دست آوردهای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که خداوند متعال به پاس فداکاری‌ها، ایثارگری‌ها و برکت خون شهدای والامقام، نصیب رزمندگان اسلام نموده و از سینه‌های جوشان آنها به سینه‌های پاک و تشنه نسل جوان انقلاب اسلامی منتقل می‌گردد.

سازمان افتخاری «هیئت معارف جنگ» از پاییز سال ۱۳۷۳، با تصویب حضرت امام خامنه‌ای و بنیان‌گذاری امیر سرافراز ارتش اسلام «شهید سپهبد علی صیادشیرازی» و حمایت‌های مادی و معنوی مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، این رسالت مهم را با روحیه متعالی بسیجی برعهده گرفته و مفتخر است که با الهام از کلام نورانی خداوند متعال مبنی بر «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»، با صداقت و تلاش دسته‌جمعی در این وادی مقدس گام نهاده و این رسالت افتخارآمیز را که با گرایش «پژوهشی - فرهنگی - عملیاتی و آموزشی» شکل گرفته است ادامه دهد و در این راه امید به لطف و یاری خداوند متعال دارد.

شیوه کار هیئت معارف جنگ در گردآوری تجارب جبهه‌های نبرد بدین ترتیب بوده است که براساس زمان و مکان هر عملیات، جمعی از رزمندگان اسلام که در آن عملیات نقش مهمی را برعهده داشته‌اند به منطقه عملیات عزیمت نموده و با یادآوری خاطرات خود در صحنه نبرد و برداشت‌های تحریری، صوتی و تصویری، مجموعه‌ای از حقایق و واقعیت‌های تلخ و شیرین را گردآوری نموده و در نهایت بعد از تطبیق آنها با مدارک و اسناد جبهه‌های نبرد در مسیر تدوین قرار داده‌اند.

آموزش معارف جنگ نیز از سال ۱۳۷۴ به صورت نظری و میدانی برای هر دوره از دانشجویان سال ۳ دانشگاه افسری امام علی (ع) نیروی زمینی و از سال ۱۳۸۲ برای کلیه دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران به اجرا درآمده و تا زمان نگارش این کتاب بیش از ۲۰ هزار نفر از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مزبور را در دو مرحله نظری و میدانی مورد آموزش قرار داده است.

هیئت معارف جنگ همچنین از سال ۱۳۸۸ آموزش کارکنان وظیفه در مقاطع تحصیلی فوق‌دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکترا در مراکز آموزش وظیفه را پی‌ریزی نمود و این عزیزان در زمان آموزش مقدماتی و قبل از عزیمت به یگان‌های سازمانی خود به مدت ۱۶ ساعت آموزش معارف جنگ را در ساعات فوق برنامه طی نموده که تا زمان چاپ این کتاب بیش از ۱۲۰ هزار نفر از کارکنان وظیفه که فارغ‌التحصیل دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور می‌باشند، آموزش نظری معارف جنگ را فرا گرفته‌اند.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیادشیرازی»



معرفی نویسنده: سر تیپ ۲ توپخانه ستاد نصرت‌الله معین وزیری

در سال ۱۳۱۷ در شهرستان سنندج متولد شد. پس از طی تحصیلات متوسطه، در سال ۱۳۳۷ وارد دانشکده افسری شد و در سال ۱۳۴۰ فارغ‌التحصیل گردید.

دوره‌های مقدماتی، عالی و دانشکده فرماندهی و ستاد را در سال‌های ۱۳۴۰، ۱۳۴۸ و ۱۳۵۴ با رتبه ممتاز طی کرد.

در طول خدمت مشاغل فرماندهی، ستادی و فرهنگی را به عهده داشته و افسری است هنرمند و مبتکر (نقاش و مجسمه ساز) و تیرانداز ممتاز.

در عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس از اعضای اصلی گروه طرح‌ریزی بوده است. به دریافت نشان‌های درجه ۲ دانش، درجه ۲ فتح و نشان عالی تیر مفتخر شده است. مدت ۲۶ سال است که در دانشکده فرماندهی و ستاد ارتش و سایر مراکز فرهنگی تدریس می‌نماید.

در سال ۱۳۷۴ به درخواست شخصی بازنشسته شد و بلافاصله به صورت خرید خدمت مجدداً مشغول به خدمت گردید و تا کنون (سال ۱۳۹۲) در کار تدریس، تألیف و تحقق در نیروهای مسلح فعالیت می‌نماید.

در سال ۱۳۷۹ به عنوان بازنشسته نمونه در سطح کشور (در رشته علمی و پژوهشی) انتخاب و به دریافت لوح افتخار نایل گردید.

در سال ۱۳۸۰ در سطح نیروهای مسلح به عنوان بازنشسته نمونه در رشته «خلق آثار هنری و ادبی» انتخاب و به دریافت لوح تقدیر نایل گردید.

در سال ۱۳۸۳ کتاب «تحلیل عملیات بیت‌المقدس» نوشته ایشان در همایش اندیشه و قلم ارتش به عنوان کتاب برگزیده انتخاب شد.

در سال ۱۳۸۴ کتابی تحت عنوان «تحلیلی بر عملیات خیبر»، در سال ۱۳۸۵ کتابی تحت عنوان «تحلیلی بر وقایع صحنه عملیات خوزستان در سال اول جنگ»، در سال ۱۳۸۶ کتابی تحت عنوان «تحلیلی بر عملیات رمضان» و در سال ۱۳۸۷ کتابی تحت عنوان

«نگرشی علمی به عملیات فتح‌المبین» و در سال ۱۳۹۰، کتابی تحت عنوان «تحلیل عملیات طریق‌القدس» به همراه امیر سرتیپ ۲ مسعود بختیاری، تدوین نموده است.

کتاب «نقش اطلاعات و حفاظت اطلاعات در جنگ تحمیلی» نوشته ایشان به عنوان کتاب برگزیده فصل در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انتخاب و به دریافت لوح تقدیر نایل گردیده است.

در سال ۱۳۹۰ کتاب «تحلیل عملیات طریق‌القدس» نوشته مشترک ایشان و سرتیپ ۲ بختیاری در همایش اندیشه و قلم ارتش به عنوان کتاب برگزیده سال انتخاب گردید.

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	بخش ۱ - طرحریزی مقدماتی
۱۵	آشنایی با منطقه عملیات
۱۷	سازماندهی ستاد و گروه های طرحریزی
۱۹	تشکیل شور اولیه ستادی
۲۱	اقدام برای شناسایی
۲۴	صدور دستورات برای جابه جایی ها
۲۷	تهیه برآورد وضعیّت عملیاتی مقدماتی
۵۰	اجرای عملیات طریق القدس
۵۲	طرح عملیاتی اولیه عملیات کربلا ۲
۵۹	تصویب و صدور طرح عملیاتی شماره ۱
۶۲	نحوه ادغام نیروهای ارتشی و سپاهی
۶۸	طرح عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۷۵	بخش ۲ - طرحریزی نهایی
۷۷	مداومت تشکیل جلسات بحث و گفتگو
۷۷	اعمال تغییرات در طرح عملیاتی شماره ۱
۸۴	آماده شدن طرح عملیاتی تجدید نظر شده
۹۱	سازمان برای رزم سپاه پاسداران
۹۷	صدور طرح عملیاتی تجدید نظر شده
۱۱۰	آماده شدن نهایی قرارگاه ها و یگان ها
۱۱۵	بخش ۳ - تک های مختل کننده عراق
۱۱۷	تک های مختل کننده عراق در مورخ ۶۰/۱۲/۲۹

۱۲۳	بخش ۴ - اجرا و هدایت عملیات
۱۲۷	مرحله یکم عملیات
۱۴۴	مرحله دوم عملیات
۱۵۶	مرحله سوم عملیات
۱۶۹	مرحله چهارم عملیات
۱۷۵	بخش ۵ - پیروزی و پایان عملیات فتح المبین
۱۸۳	نتایج عملیات فتح المبین
۱۸۵	پیام امام خمینی(ره)
۱۸۷	پاسخ امام خمینی(ره) به پیام فرماندهان نظامی
۱۸۹	اسامی تعدادی از فرماندهان ارتش در عملیات فتح المبین
۲۰۰	منابع
۲۰۱	فهرست راهنما
۲۰۹	تصاویر
۲۱۶	نقشه‌ها

پیشگفتار

کوتاه زمانی پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی در ایران، ضد انقلاب داخلی با حمایت‌های پنهانی و آشکار بیگانگان، برای سرنگونی نظام نو پای جمهوری اسلامی، در پاره ای از مناطق کشور به اقدام مسلحانه علیه نظام دست یازید و اندکی بعد نیز شمشیر زهرآگینی کینه استکبار جهانی و توسعه طلبی های حزب بعث در منطقه، به دست صدام حسین تکریتی و از نیام ارتش عراق، به روی ایران کشیده شد و آتش جنگی خونین و ویرانگر را بر ملت مسلمان و ستم کشیده ایران تحمیل نمود که طولانی ترین جنگ تاریخ جهان بعد از جنگ جهانی دوم محسوب می گردد و سرانجام ماشین جنگی عراق علیرغم برخورداری از پشتیبانی گسترده سیاسی، اقتصادی و نظامی منطقه ای و فرمانطقه ای، به برکت پامردی سازش ناپذیر و دفاع دلیرانه اقشار مستضعف ملت رشید و شهیدپرور ایران به زانو درآمد و از دستیابی به اهداف شوم و تجاوزکارانه خویش فروماند. فرزندان برومند ایران به مدد الطاف الهی در ادای تکلیف تاریخی خود برای صیانت از حق حاکمیت سرزمینی و پاسداری از امنیت ملی و کبان جمهوری اسلامی به پیروزی دست یافتند.

گردآوری، تدوین و انتشار روند عملیات عمده و سرنوشت ساز جنگ تحمیلی و تجارب و خاطرات رزمندگان جمهوری اسلامی ایران از منظر فرهنگی، حماسی، حرفه ای و تاریخی و انتقال یافته ها و آموزه های رزمی به نسل های بعدی و به ویژه ماندگاری ایثارگری های ملت سرافراز و قهرمان پرور ایران اسلامی و رزمندگان غیور آن در تاریخ این سرزمین همیشه جاوید و بیان نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در پیکار با ضدانقلاب مسلح داخلی و سرکوب تجاوز ارتش بعثی عراق به حریم سرزمین ایران یکی از آرزوها و اهداف اعتقادی شهید سپهبد صیاد شیرازی بود.

در راه وصول به این اهداف مقدس، آن شهید بزرگوار با نیت پاک و اراده استوار خویش در سال ۱۳۷۳ اقدام به تشکیل هیئت معارف جنگ نمود تا مبتنی بر گفته ها و نوشته های فرماندهان و رزم آوران یگان ها، طراحان عملیات و افسران ستاد به جمع آوری آنچه که انجام این مهم را محقق سازد، بپردازد.

شهید سپهبد علی صیاد شیرازی با صبوری و حوصله توأم با پشتکار و عزمی آهنین علیرغم مشکلات و موانع گوناگون موفق گردید گروه کثیری از رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی را گرد هم آورد و تلاش سترگی را به کار گرفت تا خاطرات و گفته های آنان را در عملیات عمده جنگ تحمیلی و آرام سازی غرب کشور ثبت و ضبط نماید.

تا قبل از شهادت آن شهید و برابر تدابیر و خط مشی های وی هیئت معارف جنگ با تحقیقات میدانی و بررسی اسناد موجود و پرونده های عملیاتی و ثبت و ضبط خاطرات رزمندگان شرکت کننده

در عملیات مختلف توانست بخشی از مجموعه با ارزش و قابل اطمینان را برای تدوین تاریخ نظامی عملیات عمده فراهم آورد و پس از شهادت مظلومانه آن سرباز پاک نهاد، یاران و همزمان او با هدف تکمیل اقدامات نیمه تمام و تحقق خواسته های آن شهید به ادامه راه او پرداختند و حاصل گوشه ای از این تلاش، کتابهایی است که با استفاده از مدارک گردآوری شده تألیف و منتشر شده و کتاب های دیگری نیز در دست تدوین بوده که به مرور انتشار خواهد یافت.

کتاب حاضر، تاریخ نظامی مشروح عملیات درخشان و پیرومند فتح المبین از آغاز طرحریزی تا اجراء و هدایت عملیات مذکور می باشد که در آغاز سوّمین سال جنگ در منطقه عمومی غرب دزفول - شوش در صحنه عملیاتی خوزستان انجام شد.

این کتاب با دیدگاهی کاملاً تخصصی و حرفه ای به بررسی روند عملیات فتح المبین از آغاز تا پایان پرداخته است که می تواند مورد استفاده و استناد محققین و تاریخ نویسان جنگ تحمیلی، کارشناسان نظامی و استادان و دانشجویان دانشکده های عالی نظامی قرار گیرد. شایان ذکر است که این کتاب از لحاظ محتوایی عمده تاً به بیان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی در عملیات فتح المبین اختصاص یافته است و البته بدان معنا نیست که جایگاه ارزشمند و بسیار مؤثر سایر نهادهای شرکت کننده در این عملیات و به ویژه برادران رشید و ایثارگر از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جهادگران سرافراز جهاد سازندگی و بسیجیان افتخار آفرین که همواره نام و یادشان گرامی و پایدار است و سایر سازمان هان ارتش جمهوری اسلامی ایران از جمله نیروی هوایی قهرمان نادیده انگاشته شده است.

حداکثر تلاش مؤلف فاضل و هیئت معارف جنگ بر این بوده است که مندرجات این کتاب شامل اطلاعات دقیق و قابل اعتمادی در زمینه این نبرد بزرگ بوده و مطالب با بی نظری و بی طرفی ویژه ای که لازمه نگارش تاریخ و پاسداری از حرمت خون پاک شهیدان است تهیه گردد.

هیئت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی لازم می داند که از امیر بازنشسته سرتیپ ۲ ستاد نصرت الله معین وزیری که از اساتید با سابقه و صاحب نام دانشکده فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران بوده و از یاران و همزمان شهید صیاد شیرازی در صحنه عملیات جنوب محسوب می گردند و در عملیات فتح المبین در گروه طراحی این عملیات نقش به سزایی داشته و زحمت تهیه و تدوین این کتاب را بر مبنای اسناد و مدارک و مأخذ موجود در ارتش و بالاخص با بهره گیری از خاطرات خود بر عهده گرفته اند صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی نماید.

رئیس هیئت معارف جنگ "شهید سپهبد علی صیاد شیرازی"
سرتیپ ستاد ناصر آراسته

مقدمه

نبرد فتح المبین که با نام " طرح عملیاتی کربلا ۲ " طراحی و به نام عملیات فتح المبین با شرکت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران ، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، نیروهای بسیج مردمی، جهاد سازندگی و پشتیبانی نیروی هوایی از تاریخ دوم فروردین ماه ۱۳۶۱ به مدت ۸ روز در منطقه عمومی دزفول - شوش انجام پذیرفت از جمله عملیات نظامی موفق بوده است که در پایان ۱۸ ماه اشغال نظامی قسمتی از خاک زرخیز خطه خوزستان ، ضربه ای قاطع در زمان و مکانی مناسب به نیروهای متجاوز عراق وارد نمود . این نبرد سرنوشت ساز ، بخشی از یگان های عمده دشمن را منهدم و توان رزمی نیروهای خودی را به نحو چشمگیری افزایش داد . این هجوم ظفرمند سرآغازی برای عملیات بعدی و تحمیل عقب نشینی به نیروهای متجاوز گردید ، همچنان که پیروزی در عملیات " ثامن الائمه (ع) " و " طریق القدس " راه این پیروزی را هموار ساخت.

عملیات فتح المبین حیثیت و اعتبار نیروهای مسلح ما را در جهان بالا برد و ناظران مغرض نظامی دنیا مجبور شدند به پیروزی های رزمندگان ما اعتراف نمایند و ارزیابی های خود را به نفع ما تغییر دهند . رسانه های گروهی و دستگاه های تبلیغاتی بسیاری از کشورها علیرغم اعمال نظر تنگی در بیان واقعیات ، به شکست نیروهای عراق اقرار نمودند ولی شمار اسرا و میزان تلفات و ضایعات پرسنلی و تجهیزاتی دشمن را به نسبتی اندک بازگو کردند در حالی که ماحصل این عملیات به اسارت گرفتن بیش از ۱۵ هزار نفر از نیروهای عراقی ، کشته و زخمی نمودن شمار زیادی از آنان و آزادسازی بخش وسیعی از خاک میهن اسلامی ایران عزیز (حدود ۲۴۰۰ کیلومتر مربع) بود . عراق متجاوز مانند گذشته این شکست مفتضحانه را با عنوان کردن " عقب نشینی تاکتیکی " توجیه نمود .

جبهه دزفول - شوش پس از تک ناموفق لشکر ۲۱ پیاده حمزه در ۲۳ مهرماه سال ۵۹ تا آغاز نبرد سرنوشت ساز فتح المبین، عملیات آفندی گسترده ای به خود ندید، اما در جهت افزایش روحیه رزمی پرسنل و همچنین بالا بردن تجربه و مهارت های عملی رزمندگان ، عملیات های آفندی محدودی در راستای کاهش توان رزمی دشمن و ضربه زدن به روحیه او و ایجاد سرپل هایی در کرانه غربی

رودخانه کرخه و توسعه آنها به منظور فراهم کردن مقدمات تهاجم گسترده، به مرحله اجرا درآمد. بدین ترتیب با فراهم شدن امکانات آفندی بیشتر، آمادگی روانی و روحی رزمندگان برای بیرون راندن دشمن متجاوز، کسب و یگان‌های مستقر در منطقه با اشتیاق کامل در انتظار انجام یک طرحریزی عمده و تهاجم سراسری به دشمن در منطقه دزفول - شوش بودند.

**نیروی زمینی
ارتش
در
عملیات
فتح المبین**

طرحریزی مقدماتی

- آشنایی با منطقه عملیات
- سازماندهی ستاد و گروه های طرحریزی
- تشکیل شور اولیه ستادی
- اقدام برای شناسایی
- صدور دستورات برای جابه جایی ها
- تهیه برآورد وضعیّت عملیاتی مقدماتی
- اجرای عملیات طریق القدس
- طرح عملیاتی اولیه عملیات کربلا ۲
- تصویب و صدور طرح عملیاتی شماره ۱
- نحوه ادغام نیروهای ارتشی و سپاهی
- طرح عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

**بخش
اول**

۱- آشنایی با منطقه عملیات فتح المبین

الف - منطقه عملیات فتح المبین محدود بود از شمال به دامنه جنوبی ارتفاعات کبیرکوه (ارتفاعات علی کشت، ممله، ۳۵۰ و شاوریه، اسکندرخان) از جنوب به تپه های رملی لخیضر و چهیل، از غرب به ارتفاعات میشداغ و تینه و عین خوش، از شرق به رودخانه کرخه.

ب - جنبه های نظامی منطقه :

(۱) دید و تیر :

(الف) شرایط جوی : مه صبحگاهی که تا حدود ساعت ۹ صبح وجود دارد باعث محدودیت دید می گردد . در روزهای آفتابی دید عالی است . سمت باد متغیر و اکثراً از شمال غربی به جنوب شرقی است .

(ب) برجستگی ها : برجستگی های این منطقه را از نظر دید به ۵ قسمت عمده تقسیم می کنیم :

((۱)) ارتفاعات اسکندرخان - خرولی - تپه چشمه - جوفینه - شاوریه - ۳۵۰ - چاه نفت - ممله - علی کشت که به سمت جنوب دید و تیر عالی دارند .

((۲)) ارتفاعات ابوصلیبی خات که به شمال و جنوب ، شرق و غرب دید و تیر عالی دارد .

((۳)) ارتفاعات عین خوش و تینه و برقازه که به شرق و غرب دید و تیر عالی دارند .

((۴)) ارتفاعات میشداغ که به شرق و غرب دید و تیر عالی دارند .

((۵)) ارتفاعات حمربین که به سواحل رودخانه دویرج دید و تیر عالی دارد .

(۲) اختفاء و پوشش : اختفاء و پوشش مناسبی در ارتفاعات و شیارها موجود می باشد .

(۳) موانع :

(الف) ارتفاعات شمالی منطقه در اکثر نقاط حرکات خودروها را محدود می کند.

(ب) ارتفاعات تینه مانع حرکات خودرویی از شرق به غرب و بالعکس گردیده و حرکات

محدود به جاده های موجود در آن به شرح زیر می باشد:

((۱)) جاده آسفالته پای پل - دچه - تنگ ابوغریب

((۲)) جاده آسفalte پای پل - رادار - چنانه - شیخ قندی

((۳)) جاده خاکی حسن بربوطی - آبادی زکی - همه تیه

(پ) ارتفاعات رقابیه که مانع حرکات خودرویی از شرق به غرب و بالعکس می باشد .

(ت) ارتفاعات میشداغ که مانع حرکات از شرق به غرب و بالعکس گردیده و حرکات

خودرویی محدود به تنگ زلیجان می گردد .

(ث) باتلاق واقع در جنوب شرقی چنانه که مانع حرکات خودرویی می گردد .

(ج) تپه های رملی لخیضر مانع حرکات خودروهای چرخدار می گردد .

(چ) رودخانه کرخه که فقط در محل پل ها و گذارها قابل عبور است .

(۴) عوارض حساس :

(الف) تپه علی گره زد و تپه شاوریه : تصرف آن ضمن ایجاد حاکمیت بر محور پای پل - امام

زاده عباس عملیات بعدی را برای دسترسی به ارتفاعات تینه تسهیل می نماید .

(ب) ارتفاعات ابوصلیبی خات (رادار) : تصرف این عارضه موجب سلب حاکمیت دشمن بر

منطقه غرب کرخه و رفع مزاحمت دشمن در منطقه شرق کرخه خواهد گردید و همچنین مبنای

حرکات بعدی به سمت غرب (تصرف ارتفاعات غرب چنانه) محسوب می شود .

(پ) ارتفاعات عین خوش ، تینه - برقازه - رقابیه - میشداغ که تصرف بر آن سبب

سلب حاکمیت دشمن بر منطقه شرق رودخانه دویرج گردیده و محورهای پای پل - عین خوش

و دچه - ابوغریب و چنانه شیخ قندی و تنگ رقابیه را کنترل می نماید .

(۵) معابر وصولی :

(الف) معبر پای پل - امام زاده عباس - عین خوش که از دچه به دو شعبه تقسیم گردیده یک

قسمت آن به تنگ ابوغریب منتهی می گردد .

(ب) معبر پای پل - علی گره زد - حسن بربوطی - تپه برقازه - فکّه

(پ) معبر ملحه - رادار - چنانه - تپه برقازه - فکّه

(ت) معبر شوش - رادار - چنانه - تپه برقازه - فکّه

- (ث) معبر شراول - عمارنه - رادار
- (ج) معبر بیت شایه - تنگ رقاییه - شیخ قندی - فکه
- (چ) محور چهیلا - تنگ زلیجان - تنگ رقاییه که یک معبر نفوذی است .
- (ح) معبر لزه - امام زاده عباس به طرف عین خوش یا تنگ ابوغریب
- (خ) معبر چاه نفت - کمرسرخ - عین خوش
- (د) محور ممله - مرغداری - باغ شماره ۷ طالقانی - عین خوش که ابتدا بسیار محدود سپس مناسب می گردد .

۲ - سازماندهی ستاد و گروه های طرحریزی :

- الف - در مورخ ۶۰/۸/۱۹ یک جلسه مقدماتی در اتاق جنگ (اهواز) تشکیل و فرمانده نیروی زمینی (سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی) موارد زیر را خطاب به عناصر ستاد خود ابلاغ نمودند :
- (۱) اصل بر آن باشد که طرح کربلا ۱ (عملیات منطقه بستان) به اجرا در آید .
- (۲) طرح کربلا ۲ (عملیات غرب دزفول - شوش) را با ملاحظات زیر آماده برای اقدام کنید :
- (الف) نیروهای موجود شامل : لشکر ۲۱ ، تیپ ۸۴ ، لشکر ۷۷ و تیپ ۵۵ هوابرد .
- (ب) بررسی محاسن و معایب رهایی تیپ ۱ لشکر ۹۲ زرهی (در منطقه نورد) توسط تیپ ۴۰ سراب ، به منظور شرکت آن در طرح کربلا ۲ .
- (پ) فراهم کردن زمینه توجیه فرماندهان لشکرهای ۲۱، ۷۷ برای عملیات کربلا ۲.
- ب - در تاریخ مذکور فرمانده نیروی زمینی اسامی افسران عملیات گروه های طرحریزی ارتشی هر دو عملیات کربلا ۱ و کربلا ۲ را که عمدتاً از استادان دانشکده فرماندهی و ستاد ارتش بودند به شرح زیر معین کردند و مقرر گردید طرحریزی هر دو عملیات ضمن هماهنگی تنگاتنگ با سپاه پاسداران، همزمان انجام گیرد .
- (۱) عناصر طراح ارتشی عملیات کربلا ۱ (طریق القدس)

(الف) سرهنگ توپخانه ستاد اقبال محمدزاده (استاد دافوس)

(ب) سرهنگ توپخانه ستاد مسعود بختیاری (استاد دافوس)

(پ) سرهنگ توپخانه ستاد هوشنگ نوایی (استاد دافوس)

(۲) عناصر طراح ارتشی عملیات کربلا ۲ (فتح المبین)^۱

(الف) سرهنگ توپخانه ستاد نصرت الله معین وزیری (استاد دافوس)

(ب) سرهنگ پیاده ستاد محسن شاهان (استاد دافوس)

(پ) سرهنگ زرهی ستاد علی موسوی زادگان (جمعی مد عملیات نزاجا)

(۳) سرهنگ ستاد اکبر موسوی قویدل به عنوان رئیس رکن ۳، سرهنگ ستاد عبدالحسین مفید به

عنوان افسر اطلاعات و سرهنگ توپخانه ستاد غلامحسین امیریگی به عنوان افسر توپخانه و

سرهنگ مهندس ستاد علی پورفرد به عنوان افسر مهندس قرارگاه کربلا ۲، انجام وظیفه می نمودند.

۳ - تشکیل شور اولیه ستادی و شروع مقدمات طرحریزی :

در تاریخ ۶۰/۸/۲۵ فرمانده نیروی زمینی، **راهنمای طرحریزی** خود را به شکل یادداشت اداری

به شرح زیر به گروه طراح و ستاد خود ابلاغ نمود :

۱. سردار سرلشکر غلامعلی رشید، جانشین فعلی ریاست ستاد کل نیروهای مسلح، اظهار داشتند که به موازات طرحریزی در

قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز گروهی را متشکل از عناصر زیر برای طرحریزی، سازمان داد

(طرح عملیاتی تهیه شده در صفحات ۶۸ الی ۷۴ درج شده است)

الف- برادر حسن باقری

ب- برادر غلامعلی رشید

پ- برادر رحیم صفوی

ت- برادر عزیز جعفری

یادداشت اداری مورخ ۶۰/۸/۲۵

"بسمه تعالی"

"طرح کربلا ۲ بایستی همزمان با طرح کربلا ۱ آماده گردد لذا ملاحظات زیر لازم است در طرحریزی های ستادی مورد توجه قرار گیرد :

(۱) نیروهای عمل کننده در طرح کربلا ۲ عبارتند از :

(الف) لشکر ۲۱ و یگان های تحت کنترل عملیاتی آن

(ب) تیپ ۸۴ پیاده خرم آباد

(پ) تیپ ۵۵ هوابرد

(ت) لشکر ۷۷ (نحوه رهایی در ملاحظات بعدی اشاره می شود)

(ث) لشکر ۹۲ یا قسمتی از لشکر ۹۲

(۲) ملاحظات در رهایی ل ۷۷ پیاده :

(الف) این لشکر بایستی به طور کامل رها شود .

(ب) منطقه استحقاقی آینده این لشکر شامل منطقه استحقاقی تی ۲ ل ۲۱ (شوش) به

اضافه دهلیز امارنه (لخیضر) تا رقابیه می باشد .

(پ) محل قرارگاه تاکتیکی ل ۷۷ در حدود هفت تپه پیش بینی گردد .

(ت) تی ۲ ل ۲۱ پس از رهایی ، بین تپه چشمه و تپه شاوریه را اشغال نماید .

(۳) منطقه استحقاقی سابق ل ۷۷ در دو قسمت مجزا به ترتیب زیر سازمان می یابد :

(الف) منطقه استحقاقی آبادان :

((۱)) قرارگاه تاکتیکی تی ۲۳ نوهده با استعداد حداقل یک گردان از نوهده و عناصر

سپاه پاسداران ، ژاندارمری و نیروهای از نداجا تشکیل و از منطقه در مقابل طرح

های هجوم احتمالی دشمن شامل عملیات هلی برن ، هجوم از طریق رودخانه و عملیات

چتربازی آماده دفاع می شود .

((۲)) سروان اصغر نوری به عنوان فرمانده عملیات منطقه آبادان تعیین و آغاز به کار نماید .

((۳)) نحوه هماهنگی ، به کار بردن توپخانه و پشتیبانی آمادی از یگان ها متعاقباً پی گیری می شود .

(ب) منطقه استحفاظی شرق کارون (از سه راهی آبادان ، ماهشهر ، اهواز تا دارخوین)

((۱)) قرارگاه تاکتیکی گروه رزمی ۳۷ (تقویت شده) عهده دار چنین مسئولیتی می شود .

((۲)) * * * *

(پ) تبصره :

((۱)) یگان های پشتیبانی آتش توسط افسر مشاور توپخانه قرارگاه^(۱) تعیین می گردد .

((۲)) نحوه تدارک منطقه استحفاظی متعاقباً ابلاغ می شود (منطقی ترین روش پیشنهاد شود) .

((۴)) ل ۹۲ زرهی به ترتیب زیر رها گردد :

(الف) رهایی تی ۱ ل ۹۲ با بررسی اینکه :

((۱)) طرح آب به کار گرفته شود .

((۲)) گردان هایی از سپاه پاسداران جایگزین تیپ گردد .

((۳)) پس از خاتمه طرح کربلا ۱، انشاءالله اگر موفقیت چشمگیر بود این منطقه به ل

۱۶ واگذار گردد .

^(۱) سرهنگ توپخانه ستاد غلامحسین امیریگی

((۴)) فعلاً نیز تا خاتمه طرح کربلا ۱ تی ۳ ل ۱۶ بایستی این منطقه را جزء منطقه استحفاظی خود بدانند .

(ب) انشاءالله اگر کربلا ۱ به خوبی به مورد اجرا درآید موارد زیر برای رهایی باقی مانده یگان های ل ۹۲ پی گیری گردد .

((۱)) تی ۲ ل ۱۶ جایگزین تی ۳ ل ۹۲ گشته و پدافند منطقه را به عهده گیرد .

((۲)) تی ۳ ل ۹۲ رها شده و آمادۀ پذیرش مسئولیت احتیاط نیروهای زرهی در عملیات کربلا ۲ گردد .

((۳)) تی ۲ ل ۹۲ که هم اکنون احتیاط نیرو در کربلا ۱ می باشد جزء یگان های تک کننده کربلا ۲ خواهد بود .

((۵)) ل ۲۱ بایستی در سازماندهی تیپ زرهی خود (تیپ ۴) مرکب از ۲ گردان تانک و یک گردان مکانیزه بر مبنای پشتیبانی های لازم نزاجا تلاش نماید .

((۶)) در ساعت ۴ بعد از ظهر چهارشنبه ۶۰/۸/۲۷ آخرین جلسه توجیه با شرکت : فرماندهان لشکرهای ۲۱، ۷۷، ۹۲، ۱۶ و تیپ های ۳۷، ۸۴، ۵۵ و فرمانده عملیات سپاه پاسداران خوزستان (برادر رشید) برگزار گردد .

سرهنگ شیرازی ۶۰/۸/۲۵

۴ - اقدام برای شناسایی :

الف - از آنجا که شناخت دقیق " جو و زمین و دشمن " یکی از اصول عملیات آفندی است، گروه طراح بلافاصله پس از دریافت راهنمای طرحریزی ، در کنار سایر کارهای ستادی و اقدام در مورد جابه جایی یگان ها ، شناسایی عملی خود را از یگان ها و خطوط مقدم مناطق عملیاتی ، شروع نمودند و تلاش کردند از نزدیک با منطقه عملیات، وضعیت دشمن و مشکلات یگان ها آشنا شده و حقایق میدان نبرد را لمس نموده و فرمانده نیروی زمینی را در حل مشکلات یاری نمایند :

ب - در تاریخ ۶۰/۸/۲۸ وضعیت دشمن در منطقه عملیات کربلا ۲ روی نقشه وضعیت رکن ۲ قرارگاه مقدّم نزاجا به شرح زیر نمایش داده شده بود :

(۱) ترکیب : لشکرهاي ۱۰ زرهی و ۱ مکانیزه از سپاه ۳ عراق :^(۱)

(الف) لشکر ۱ مکانیزه شامل تیپ های ۱ و ۲۷ مکانیزه و تیپ ۳۴ زرهی از رودخانه رفائیه تا رقابیه .

(ب) لشکر ۱۰ زرهی شامل تیپ های ۱۷ و ۴۲ زرهی و تیپ ۲۴ مکانیزه از رودخانه رفائیه تا حوالی دوبرج .
(۲) استعداد :

(الف) نیروهای درگیر : ۵ گردان پیاده ، ۸ گردان مکانیزه ، ۱۰ گردان تانک .

(ب) نیروهای تقویت :

((۱)) ۲ گردان تانک و ۱ گردان مکانیزه بلافاصله

((۲)) ۳ گردان تانک و ۲ گردان مکانیزه ، پس از ۲ ساعت

پ - در حالی که گروه طراح مشغول تهیه مقدمات برآورد وضعیت عملیاتی بر مبنای مأموریت کلی " **انهدام نیروهای دشمن در منطقه عمومی دزفول شوش** " بود، برآورد اطلاعاتی شماره ۹ قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب منتشر شد. در این برآورد وضعیت، دشمن به شرح زیر بیان گردیده بود:

(۱) ترکیب : نیروهای دشمن مستقر در منطقه عملیات کربلا ۲، شامل دو لشکر به نام های لشکر

۱ مکانیزه و لشکر ۱۰ زرهی ارتش عراق با پشتیبانی های آنها می باشد .

(الف) لشکر ۱ مکانیزه : شامل دو تیپ مکانیزه ۱ و ۲۷ و تیپ ۳۴ زرهی تقویت شده با یک

تیپ پیاده (احتمالاً تیپ ۴۸) و عناصری از نیروی مخصوص و کماندو می باشد .

(ب) لشکر ۱۰ زرهی : شامل دو تیپ زرهی ۱۷ و ۴۲ و تیپ ۲۴ مکانیزه و احتمالاً یگان های

مستقل ، از شمال رودخانه رفائیه تا حدود پل رودخانه دوبرج مستقر شده است .

^(۱) این یگان ها بعداً به سپاه ۴ (نیروهای حطین) اختصاص یافتند .

(۲) استعداد :

(الف) نیروهای درگیر :

((۱)) در منطقه تیپ ۵۵ هوابرد (منطقه تنگ رقابیه ولخیضر) :

سه گردان تانک (اندلس ، قرطبه ، اشبیله) و گردان ۸ مکانیزه ، از تیپ ۳۴ زرهی لشکر ۱ که با عناصر پیاده و یک گروهان کماندو تقویت شده است .

((۲)) در منطقه مقابل لشکر ۲۱ (از امارنه تا تپه ۳۵۰) :

۵ گردان پیاده ، ۴ گردان مکانیزه ، ۶ گردان تانک

((۳)) در منطقه مقابل تیپ ۸۴ پیاده (از تپه ۳۵۰ تا موسیان) ۳ گردان مکانیزه و یک گردان تانک .

((۴)) یگان های فوق الذکر حداقل با ۸ گردان توپخانه پشتیبانی می گردیدند .

(ب) نیروهای تقویت :

((۱)) فوری : ۱ گردان تانک در منطقه چنانه ، ۱ گردان تانک در منطقه شمکلی ، یک

گردان مکانیزه در منطقه شیخ قندی .

((۲)) با تأخیر : ۲ گردان تانک و ۲ گردان مکانیزه در فکّه عراق و حدود یک گردان تانک

(منها) در منطقه ربوط .

(پ) ارتش عراق قادر بود با برتری هوایی ، نیروهای خود را در این منطقه پشتیبانی نماید .

(ت) ارتش عراق توانایی کاربرد جنگ افزار شیمیایی را دارد و در صورت استیصال از آن

استفاده خواهد کرد .

(۳) فعالیت های مهم اخیر دشمن در منطقه غرب دزفول - شوش به شرح زیر بوده است :

(الف) تشدید بمباران های هوایی مخصوصاً در منطقه تیپ ۵۵ هوابرد (رقابیه) .

(ب) تشدید فعالیت های توپخانه در سرتاسر منطقه .

(پ) ازدیاد فعالیت های گشتی شناسایی و بعضاً دستبرد .

(ت) تک در مورخ ۶۰/۷/۲۴ با یک تیپ زرهی و تصرف تپه ۱۲۰ در منطقه شمال امارنه و سپس تعویض تیپ مذکور با یک گردان .

(ث) تشدید فعالیت های تحکیم مواضع پدافندی .

(۴) ویژگی ها و نقاط ضعف:

یگان های لشکر ۱ و لشکر ۱۰ به جز روزهای اولیه جنگ ، نشان داده اند که به علت طولانی شدن جنگ و کاهش روحیه ، فاقد کارایی رزمی به خصوص در مقابل حرکات غافلگیرانه نیروهای خودی می باشند . تیپ ۱۰ اخیراً به علت ضایعات ، در منطقه فکه در حال بازسازی است. لشکر ۱۰ نیز در اوایل سال جاری جهت تجدید سازمان به عقب برده شد اما به علت تشدید فعالیت های تهاجمی لشکر ۲۱ مجبور گردید مجدداً به غرب کرخه تغییر مکان دهد.

در صورت تهاجم از چهار سمت ، قادر به کنترل و تقسیم آتش های پشتیبانی و نیروهای این منطقه نبوده و متکی به نیروهای خارج از منطقه می باشد.

ت - شناسایی اولیه گروه طراح از خطوط مقدم نشان داد که دشمن در منطقه ملحه، کوت کاپن، پای پل، تپه چشمه، تپه ۳۵۰ بسیار هوشیار و حتی گستاخ است و با دیدن کوچکترین حرکت، بلافاصله با تانک و به صورت تیر مستقیم به آن نقطه تیراندازی می کند. اما در منطقه شمال دشت عباس و ممله (به جز کمرسرخ) دشمن بی خیال و فارغ بود و پرسنل در روز روشن مشغول والیبال بودند . این نوع شناسایی ها کماکان ادامه داشت و در صفحات بعد به آن اشاره خواهد شد .

۵ - صدور دستورات برای جابه جایی ها :

الف - در تاریخ ۶۰/۸/۲۹ بر مبنای یادداشت اداری فرمانده نیروی زمینی دستورالعملی در مورد

جابه جایی یگان ها صادر شد که اهم آن به شرح زیر بود :

(۱) منظور آن : صرفه جویی در قوا با بهره برداری از موانع طبیعی در مناطق کم اهمیت به منظور استفاده از حداکثر نیروها و امکانات موجود و به پای کار آوردن آنها جهت شرکت در عملیات طرح کربلا ۲ بود .

(۲) هدف : انهدام نیروهای دشمن در منطقه دزفول و باز پس گرفتن قسمتی از سرزمین های اشغالی .

(۳) محتوای کلی دستورالعمل در خصوص یگان ها عبارت بود از :

(الف) لشکر ۷۷ منهای یک تیپ به منطقه شوش و هفت تپه تغییر مکان دهد و تیپ ۲ لشکر ۲۱ را در منطقه شوش تعویض و رها نماید و با در کنترل عملیاتی گرفتن تیپ ۵۵ هواپرد از رقابیه تا رودخانه رفائیه (دره خنگ) گسترش پیدا کرده و پدافند نماید . مسئولیت منطقه شمال آبادان تا دارخوین را تا تعویض به وسیله تیپ ۳۷ زرهی شیراز و تیپ ۴۰ سراب به عهده یکی از تیپ های لشکر واگذار نماید و مسئولیت منطقه آبادان را به تیپ ۲۳ نوهده (پس از استقرار) منتقل سازد . بر این مبنا که ستاد گروه رزمی ۳۷ شیراز به وسیله عناصر ستاد تیپ ۴۰ سراب (پس از رسیدن به منطقه) تقویت و ۲ گردان پیاده تیپ ۴۰ سراب در کنترل تیپ ۳۷ زرهی (گروه رزمی ۳۷) قرار گیرد و سپس تیپ باقی مانده لشکر ۷۷ را تعویض تا به لشکر مربوطه ملحق گردد . در نهایت لشکر آماده اجرای عملیات آفندی باشد .

(ب) لشکر ۲۱ پیاده حمزه ؛ تیپ ۴ زرهی لشکر را با پشتیبانی نزاجا تشکیل دهد . پس از تعویض تیپ ۲ لشکر در منطقه شوش به وسیله لشکر ۷۷ ، تیپ را حرکت و در منطقه ای بین شاوریه و تپه چشمه مستقر نماید . تیپ ۵۵ هواپرد را به منظور قرار گرفتن در کنترل عملیاتی لشکر ۷۷ رها کند . منطقه مسئولیت جدید لشکر ۲۱ از رودخانه رفائیه (دره خنگ) تا تپه ۳۵۰ می باشد . در نهایت لشکر آماده عملیات آفندی گردد .

(پ) لشکر ۹۲ زرهی ؛ منطقه جدید لشکر را در حوالی شاهرور (دشت آباد) شناسایی و محل قرارگاه آتی لشکر را گزارش نماید . منطقه استحفاظی تیپ ۱ را با هماهنگی لشکر ۱۶ زرهی به گردان های سپاه پاسدار تحویل و بنا به دستور تیپ را به منطقه استقرار لشکر در

حوالی شاهور حرکت دهد. پس از موفقیت در اجرای طرح کربلا ۱، تیپ های ۲ و ۳ را بنا به دستور به منطقه عمومی لشکر حرکت دهد. در نهایت آماده اجرای عملیات آفندی باشد.

(ت) لشکر ۱۶ زرهی: پس از تعویض تیپ ۱ لشکر ۹۲ توسط سپاهیان پاسدار، منطقه استحقاقی مزبور (جنوب غربی اهواز) را جزء منطقه مسئولیت تیپ ۳ لشکر ۱۶ محسوب و مسئولیت آن منطقه را به عهده بگیرد. پس از موفقیت طرح کربلا ۱، منطقه مسئولیت تیپ ۳ لشکر ۹۲ را به تیپ ۲ لشکر ۱۶ واگذار و تیپ ۳ لشکر ۹۲ را برای پیوستن به لشکر مربوطه رها نماید.

(ث) تیپ ۸۴ پیاده؛ در منطقه واگذاری (از تپه ۳۵۰ تا موسیان) پدافند نماید و آماده باشد در کنترل عملیاتی لشکر ۲۱ قرار گیرد.

(ج) تیپ ۲۳ نوه؛ محل قرارگاه تاکتیکی تیپ را در آبادان شناسایی و یک گردان را به منطقه آبادان اعزام نماید. یگان های ژاندارمری، شهربانی، سپاه پاسداران حاضر در منطقه را در کنترل عملیاتی گرفته^۱ و از شمال آبادان تا دهانه فاو پدافند نماید و آماده مقابله با عملیات هلی برن و هوابرد دشمن باشد. پس از ورود به منطقه در کنترل عملیاتی قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب قرار گیرد.

ب - در راستای تعویض و جابه جایی یگان ها، عناصر طراح از دو گردان پیاده تیپ ۴۰ سراب که با شتاب به منطقه شمال آبادان اعزام شده بودند بازدید نمودند. این گردان ها چنان از لحاظ سازمان و تجهیزات در وضعیت نامناسبی قرار داشتند که نگرانی شدیدی را در عناصر ستاد قرارگاه مقدم نزاجا و گروه طراح به وجود آوردند به ویژه از این جهت که آیا این یگان ها می توانند مأموریت پدافند را از ساحل رودخانه کارون به جای لشکر ۷۷ به عهده بگیرند؟ به هر حال پیشنهادات لازم جهت رفع مشکلات این یگان ها به فرماندهی نیروی زمینی ارایه گردید.

جهت تسریع در جابه جایی ها و تکمیل وظایف، دستور جزء به جزئی به شماره ۱۸ به یگان های تابعه صادر شد که طی آن دستورات زیر به دستورات قبلی اضافه گردید:

۱. مسئولین وقت سپاه پاسداران، اظهار می دارند که عناصر سپاه پاسداران عملاً در کنترل عملیاتی تیپ مزبور قرار نگرفته است.

- (۱) خاتمه تعویض تیپ ۲ لشکر ۲۱ توسط لشکر ۷۷ روز ۶۰/۹/۲۴ معین گردید و متعاقب آن، لشکر ۷۷ تیپ ۵۵ هوابرد را در کنترل عملیاتی خود می گرفت .
- (۲) لشکر ۷۷ از مورخ ۶۰/۹/۷ گروه رزمی ۳۷ را رها و مسئولیت منطقه آبادان تا فاو و شمال آبادان تا دارخوین را از مورخ ۶۰/۹/۱۵ به ترتیب به تیپ ۲۳ نوهده و تیپ ۳۷ زرهی واگذار نماید . خاتمه استقرار بقیه یگان های لشکر در منطقه شوش روز ۶۰/۹/۳۰ تعیین شد .
- (۳) مقرّر گردید گردان ۲۳۴ سوارزرهی به منظور تقویت تیپ ۲۳ نوهده در کنترل عملیاتی تیپ مزبور قرار گیرد و یگان های توپخانه مناسب به منطقه شمال آبادان و آبادان اختصاص داده شد .
- (۴) در این دستور ، زمان تفویض مسئولیت یگان های تعویض شونده و تعویض کننده پس از تعویض ^۲ یگان های مانوری با توافق فرماندهان دو یگان تعیین گردید.

۶ - تهیه برآورد وضعیّت عملیاتی مقدماتی :

الف - مأموریت واگذاری به نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران و یا به عبارتی به قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب به شرح زیر بود :

" نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با قسمتی از نیروهای تحت کنترل قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب ، در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام نیروهای دشمن در منطقه عمومی دزفول تک نموده ، سپس در منطقه پدافند و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین مرز ادامه دهد ."

ب - ملاحظه می شود مأموریت فوق بسیار کلی و اصولاً ساخته و پرداخته قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب بود و کتباً از طریق رده بالاتر یا ستاد مشترک ابلاغ نشده بود . به علت احتمالاً مبهم بودن وضعیّت و به خصوص میزان واقعی نیروهای شرکت کننده خودی در عملیات مذکور و همچنین پیش رو بودن عملیات کربلا ۱ (آزادسازی بستان) که اجرای آن بر عملیات کربلا ۲ اولویت داشت و یا به هر علت دیگری ، مأموریت تجزیه و تحلیل نگردیده و اهداف نهایی یا استنتاجی به وضوح

مشخص نشده بود بنابراین گروه طراح بر مبنای میزان توانایی نیروهای مفروض شرکت کننده در عملیات و وضعیت دشمن (در برآورد اطلاعاتی شماره ۹)، در تاریخ ۶۰/۹/۵ مبادرت به تهیه برآورد عملیاتی شماره ۱ مقدماتی طرح کربلا ۲ نمود.

پ - با توجه به این که چنین برآوردی به صورت مشروح و کامل در طول جنگ تحمیلی حداقل تا تاریخ اجرای عملیات فتح المبین در هیچ کدام از قرارگاه های ارتش یا سپاه انجام نگرفته است و علاوه بر استفاده عملیاتی می تواند جهت آموزش نیز مورد بهره برداری قرار گیرد ، مفاد آن عیناً در این بخش منعکس می گردد . نکته ای که باید به آن توجه شود این است که این برآورد با توجه به مأموریت ، وضعیت دشمن ، وضعیت و استعداد و توان نیروهای شرکت کننده آن زمان در عملیات تهیه گردیده است . بنابراین با تغییرات در وضعیت نیروهای دشمن و خودی ، روی آن تجدید نظر شد و متناسب با امکانات موجود در اسفندماه ۶۰ ، طرح عملیاتی نهایی تهیه و اجرا گردید .

بسمه تعالی

قرارگاه مقدم نزاجا در جنوب

اهواز

پنجم آذرماه ۱۳۶۰

برآورد وضعیت عملیاتی شماره ۱ طرح کربلا ۱

مدرک :

- امریه شماره ۳۵/۲۰۱/۰۶/۳۵ س ۱۳۶۰/۶/۲ ، نقشه ۵۰۰۰۰ : ۱ منطقه خوزستان.

- راهنمای طرحریزی فرماندهی نزاجا.

۱ - مأموریت :

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با قسمتی از نیروهای تحت کنترل قرارگاه مقدم جنوب در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام نیروهای دشمن در منطقه عمومی دزفول

تک نموده سپس در منطقه پدافند و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین مرز ادامه دهد .

۲- وضعیت و راه های کار :

الف - ملاحظات مؤثر در راه کارهای ممکن :

(۱) مشخصات منطقه عملیات : (بررسی منطقه عملیات رکن ۲)

(۲) وضعیت دشمن : (برآورد اطلاعاتی شماره ۹ رکن ۲) مورخ ۶۰/۸/۲۸ .

(۳) وضعیت خودی :

(الف) استعداد : استعداد یگان های شرکت کننده در عملیات کربلا ۲ حدود ۸۶٪ که

به طور تفکیک ، استعداد افسری ۷۲٪ ، درجه داری ۶۴٪ و سربازی ۱۲۲٪ می باشد .

(ب) ترکیب : (لیست عده ها ، پیوست الف)

(پ) گسترش : (نقشه وضعیت رکن ۳)

(ت) پشتیبانی خدمات رزمی : (برآورد لجستیکی رکن ۴)

((۱)) به طور کلی از نظر طبقات آمادی به استثناء آماد طبقه ۵ و ۷ و آب

(منطقه استقرار تیپ ۸۴) مشکل عمده ای وجود ندارد .

((۲)) از نظر مهمات کالیبر کوچک ، یگان ها با مشکلی رو به رو نخواهند بود .

((۳)) از نظر مهمات کالیبر سنگین مخصوصاً مهمات توپ ۱۳۰ م م (خرج کامل)

و هویتزر ۱۵۵ م م و خمپاره ۱۲۰ م م ، یگان ها با کمبود عمده ای مواجه می باشند .

((۴)) از نظر مهمات ضدتانک مخصوصاً مهمات موشک تاو ، دراگون ، مالیوتکا ،

یگان ها با کمبود عمده مواجه می باشند .

((۵)) به طور کلی برای این عملیات که دو روز تک به موضع مستحکم و سه

روز پدافند پیش بینی می گردد ، یگان ها با مشکل عمده ای از نظر مهمات رو به رو

خواهند بود زیرا در عملیات گذشته یگان ها قسمتی از مهمات بار مبنای خود را

مصرف نموده و تاکنون تأمین ننموده اند و بایستی نسبت به رفع این مشکل عمده اقدام عاجل نمود .

(ث) روحیه :

با توجه به اینکه پرسنل بیش از یک سال درگیر جنگ با متجاوز می باشند و قسمتی از سرزمین میهن اسلامی ما در اشغال نیروهای عراق می باشد میل جنگجویی و انتقام جویی رزمندگان ما در جهت بیرون راندن متجاوز روز به روز افزایش یافته و در حال حاضر با احتساب رزمندگان سپاه پاسداران از خوب تا عالی متغیر است .

(ج) آموزش :

با توجه به اینکه یگان ها در طول بیش از یک سال درگیر جنگ با متجاوزین عراقی بوده اند و ضمن اینکه با کمبودهایی از نظر تخصص های نظامی (پرسنل درجه داری و افسری) مواجه هستند ، به نظر می رسد آموزش پرسنل در سطح قابل قبول برای مأموریت های واگذاری باشد .

(چ) کارآیی رزمی :

((۱)) لشکر ۲۱ پیاده :

با توجه به اینکه بیش از یک سال در منطقه مشغول نبرد می باشد از کارآیی رزمی نسبتاً خیلی خوب برخوردار می باشد .

((۲)) لشکر ۷۷ پیاده پیروز :

با توجه به عملیات موفقیت آمیز و درخشان در منطقه آبادان و میل به پیروزی و کسب افتخارات بیشتر ، از کارآیی رزمی عالی برخوردار می باشد .

((۳)) لشکر ۹۲ زرهی :

در شروع جنگ به علت نداشتن سازمان مناسب و از هم پاشیدگی قبل از جنگ و تحمل تلفات و ضایعات در اثر شکست و عقب نشینی ، توان رزمی خود را از دست داد و در طول ۱۴ ماه گذشته به استثنای عملیات تیپ ۳ در ارتفاعات الله اکبر، در هیچ گونه عملیات به طور مستقل شرکت نداشته است لیکن تیپ ۲ زرهی این لشکر در منطقه جنوب به طور مداوم به عنوان احتیاط یا یگان درگیر با دشمن رو به رو بوده و در عملیات سوسنگرد و طراح موفقیت هایی داشته است و در حال حاضر نیز از کارآیی رزمی خوبی برخوردار است و هر گاه در عملیات کربلا ۱ توان رزمی فعلی خد را از دست ندهد می تواند به نحوی مؤثر عملیات کربلا ۲ شرکت نماید .

عملیات تیپ ۱ لشکر ۹۲ منحصرأ پدافندی بوده و در هیچگونه عملیات آفندی شرکت نداشته است به نظر نمی رسد از روحیه تهاجمی و کارآیی رزمی قابل قبولی برخوردار باشد ولی ترکیب این تیپ با یگان های سپاه پاسدار که دارای روح تهاجمی و از جان گذشتگی در حد عالی می باشند در بالا بردن کارآیی رزمی آن اثر به سزایی دارد . به طور کلی کارآیی رزمی لشکر ۹۲ را می توان برای شرکت در این عملیات در حدی قابل قبول به حساب آورد .

((۴)) تیپ ۸۴ پیاده :

این تیپ به علت شرکت در عملیات از بدو جنگ تاکنون و تحمل تلفات و ضایعات در جبهه های مختلف از استقامت قابل توجهی برخوردار و به خاطر بازسازی و تجدید سازمان مداوم و آشنایی فرمانده مربوطه به منطقه عملیات از کیفیت رزمی قابل قبولی برخوردار می باشد .

((۵)) تیپ ۵۵ هوایرد :

این تیپ به طور مؤثر از شروع عملیات تاکنون در جبهه های مختلف شرکت نموده و دارای کارآیی رزمی نسبتاً خوبی است .

(ح) تقویت ها : در حال حاضر نیروی زمینی هیچ یگان غیر درگیری ندارد که بتواند به عنوان احتیاط جهت تقویت و پشتیبانی یگان های تک ور در این عملیات به کار برد . (بدون توجه به طرح کربلا ۱)

(خ) توان رزمی نسبی :

نیروی زمینی در این عملیات با دو لشکر پیاده ، یک لشکر زرهی ، یک تیپ پیاده و یک تیپ پیاده هوایرد که جمعاً شامل ۴۳ گردان مانوری (۲۵ گردان پیاده ، ۴ گردان مکانیزه ، ۱۱ گردان تانک و ۲ گردان سوارزرهی)^۱ با پشتیبانی آتش حدود ۱۴ گردان توپخانه صحرائی شامل ۴۲ آتشبار شرکت می نماید و این عملیات را سپاهیان پاسدار با نیرویی در حدود ۷۰۰۰ نفر که با احتساب هر گردان ۳۰۰ نفر حدود ۲۳ گردان تقویت می نماید . در مقابل متجاوز با یک لشکر زرهی و یک لشکر مکانیزه جمعاً شامل ۲۳ گردان مانوری درگیر (۱۰ گردان تانک ، ۸ گردان مکانیزه و ۵ گردان پیاده) که می تواند یگان های درگیر را با سه گردان مانوری (۲ گردان تانک و یک گردان مکانیزه) در مدت کمتر از یک ساعت و با ۵ گردان مانوری (۳ گردان تانک و ۲ گردان مکانیزه) پس از ۲ ساعت تقویت نماید .

نسبت یگان های ما و دشمن به ترتیب پیاده ۵ به ۱ ما برتری داریم و مکانیزه ۳ به ۱ دشمن بر ما برتری دارد که از نظر تعداد نفربر این نسبت به ۱/۵ به ۱ تقلیل می یابد . تانک ۱/۴ به ۱ دشمن بر ما برتری دارد . لیکن با احتساب نیروهای سپاه پاسدار ، نیروهای ما از نظر پیاده برتری چشمگیری نسبت به متجاوز دارند .

۱ - تعداد گردان های مانوری بعد از خاتمه برآورد مذکور به ۵۳ گردان رسید . و بعدها تعداد گردان های سپاهی نیز افزایش یافت . نتیجه نهایی را در صفحه ۴۹ ملاحظه نمایید .

یگان های مانوری ما با ۲۷۴ تانک و ۱۸۹ نفربر و دشمن با ۴۲۰ تانک و ۲۷۰ نفربر در این عملیات شرکت می نمایند که دشمن نسبت به ما برتری دارد .

از نظر پشتیبانی آتش ما با ۴۸ آتشبار و دشمن با ۲۴ آتشبار در این عملیات شرکت می نماییم که در صورتی که کمبود مهمات کالیبر سنگین یگان ها برطرف گردد ما به نسبت ۲ به ۱ بر دشمن برتری داریم در غیر این صورت با احتساب ۱۶ آتشبار ۱۵۵ م م و ۱۲ آتشبار ۱۳۰ م م که دچار کمبود شدید مهمات می باشند این نسبت تا حد ۱ به ۱ تقلیل می یابد (قابل توجه) .

دشمن دارای امکانات کاربرد مواد شیمیایی سمی می باشد که تاکنون به طور مؤثر استفاده نکرده است و در حال حاضر یگان های خودی شرکت کننده در این عملیات فاقد این نوع جنگ افزار می باشند و این مسئله باید مورد توجه قرار گیرد .

با توجه به پروازهای اخیر متجاوز در منطقه به نظر می رسد دشمن دارای برتری هوایی محلی می باشد لیکن چنانچه نیروی هوایی قادر به برقراری پوشش هوایی کامل منطقه نبرد باشد به نظر می رسد متجاوز نتواند از امکانات هوایی خود به طور مؤثر در این عملیات استفاده نماید . مضافاً نیروی هوایی تا این لحظه دارا بودن یا نبودن امکان فوق را اعلام نداشته است و این مسئله دیگری است که باید روشن بود . دشمن با توجه به برخورداری از مواضع مستحکم در زمینی گسترش یافته که برای پدافند کننده مناسب و برای آفند کننده نامناسب می باشد لیکن نقشه وضعیت رکن ۲ نشان می دهد که دارای گسترش غیر منطقی می باشد . برابر اظهار رکن ۲ استعداد پرسنلی دشمن حدود ۷۰٪ می باشد .

(د) توانایی های دشمن :

((۱)) برشماری توانایی های دشمن :

((الف)) دشمن می تواند با ۵ گردان پیاده، ۸ گردان مکانیزه و ۱۰ گردان تانک با استفاده از امکانات هوایی و آتش پشتیبانی ۸ گردان توپخانه صحرایی و کاربرد مواد شیمیایی و بمباران مناطق، در منطقه پدافند نماید.

((ب)) دشمن قادر است با تمرکز نیرو در منطقه با ۵ گردان پیاده، ۸ گردان مکانیزه و ۱۰ گردان تانک تک نماید.

((پ)) دشمن قادر است پدافند یا تک خود را با ۳ گردان مکانیزه و ۵ گردان تانک تقویت نماید.

((ت)) دشمن می تواند با نیروهای نامبرده فوق در منطقه عقب نشینی نماید.

((ث)) دشمن می تواند شهرهای عمده منطقه (اهواز، دزفول، آبادان) را بمباران و یا با توپخانه و موشک مورد تک قرار دهد.

((۲)) محتمل ترین راه کار دشمن :

پدافند در منطقه با ۵ گردان پیاده، ۸ گردان مکانیزه و ۱۰ گردان تانک با پشتیبانی ۸ گردان توپخانه صحرایی و نیروی هوایی و کاربرد مواد شیمیایی که می تواند با ۳ گردان مکانیزه و ۵ گردان تانک آن را تقویت نماید.

((۳)) آسیب پذیری های دشمن :

((الف)) پایین بودن سطح روحیه در رده های پایین ارتش عراق و میل به اسارت با توجه به عملیات گذشته.

((ب)) عدم نیروی کافی در معبر وصولی امارنه (لخیضر)، سندال، دوسلک و ارتفاع ۱۶۳.

((پ)) عدم نیروی کافی در معبر وصولی ارتفاع ۳۵۰، شاوریه، علی گره زد.

((ت)) وجود نیروهای کم دشمن در منطقه چنانچه و دوسلک.

((ث)) آسیب پذیری دشمن در مقابل عملیات شبانه توأم با غافلگیری کامل

با توجّه به عملیات گذشته .

(ذ) راه های کار خودی :

((۱)) تک در ساعت (س) روز (ر) با لشکرهاى ۲۱، ۷۷، ۹۲ و تیپ های ۸۴ و ۵۵

به منظور انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول با تأمین ارتفاعات علی گره زد و دامنه های جنوبی آن و ارتفاعات ابوصلیبی خات و تپّه های شمال و غرب چنانچه و تنگ رقابیه .

((۲)) تک در ساعت (س) روز (ر) با لشکرهاى ۲۱، ۷۷ و ۹۲ و تیپ های ۸۴ و ۵۵

به منظور انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول با تأمین ارتفاعات عین خوش، علی گره زد و دامنه های جنوبی آن ، ارتفاعات ابوصلیبی خات ، تپّه های شمال و غرب چنانچه و تنگ رقابیه .

۳ - تجزیه و تحلیل راه های کار :

الف - توانایی های عمل تأخیری و عقب نشینی متجاوز عملاً اثری بر انتخاب راه کار ندارند. اگر دشمن قبل از تک ما مبادرت به تک نماید ، به نظر نمی رسد که ما بتوانیم ضمن شکست دادن دشمن اقدام به یک تک موفقیت آمیز بنماییم ، به علاوه چنین عملی مستلزم تغییرات عمده ای در گسترش دشمن و تغییراتی در گسترش ما بوده در نتیجه ما با وضعیّت جدیدی رو به رو می گردیم و ناگزیر خواهیم شد در برآورد خود تجدید نظر نموده و راه های کار جدیدی را انتخاب کنیم .

ب - راه کار ۱ : (انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول با تأمین ارتفاعات علی گره زد و دامنه های جنوبی آن در شمال و تپّه ابوصلیبی خات ، تپّه های شمال و غرب چنانچه و تنگ رقابیه در جنوب) در مقابل :

(۱) پدافند متجاوز در مواضع کنونی با یگان های موجود در منطقه :

تک ابتدایی نیروهای ما برای تصرف تپه های ابوصلیبی خات در سمت شرق و جنوب شرقی با یک مقاومت شدید دشمن مواجه خواهد شد زیرا دشمن در این منطقه حدود ۲ تیپ کامل (شامل ۲ گردان پیاده، ۲ گردان مکانیزه و ۲ گردان تانک) در برابر ما قرار داده است . دشمن میادین مین زیادی در این منطقه تهیه کرده است و مضافاً نیروهای ما باید در سربالایی با دشمن رو به رو گردند . این مواضع شکسته نخواهد شد مگر در تاریکی و غافلگیری مطلق توأم با شناسایی دقیق و کامل از زمین و دشمن بنابراین لازم است ابتدا عناصر پیاده و به صورت شبانه این مواضع را شکافته و پس از بر هم زدن سازمان پدافندی دشمن چنانچه با پاتک احتیاط های تپیی وی مواجه شدیم از نیروی زرهی متحرکی برای شکست پاتک دشمن و ادامه تک جهت تأمین هدف استفاده نماییم . همچنین چنانچه تک اولیه ما کشف گردید باید یک آتش تهیه قوی روی دشمن به خصوص روی مواضع توپخانه و احتیاط های وی اجرا گردد. نیروی لازم برای تک اولیه در این منطقه حداقل ۳ تیپ پیاده برآورد می گردد و برای مقابله با پاتک های دشمن و ادامه تک جهت تصرف هدف وجود یک تیپ زرهی در احتیاط مورد نیاز می باشد که باید در مرکز منطقه حرکت و یا ترجیحاً تیپ سمت چپ را دنبال نماید .

لازم به تذکر است که باید نیرویی در شرق منطقه یعنی در محل گسترش فعلی تیپ ۳ ل ۲۱، نیروهای دشمن را تثبیت نموده و مانع دخالت آنها در جنوب گردد ، این نیرو همچنین بایستی بتواند کنترل پل جاده آسفالته روی رودخانه رفائیه را به عهده بگیرد ، حدود ۲ تیپ متجاوز در مقابل تیپ ۳ ل ۲۱ گسترش یافته است بنابراین بعید به نظر می رسد این تیپ بتواند سرپل فعلی خود را تا پل مذکور توسعه دهد . لازم است به وسیله یک تا دو گردان تقویت شود .

برای تأمین ارتفاعات شمال غربی و غرب چنانچه و همچنین برای تنگ رقابیه ما از دو منطقه متمایز و متفاوت باید عبور کنیم ، منطقه سمت راست یک معبر وصولی درّه ای بوده و

برای حرکت نیروی زرهی مناسب است و منطقه سمت چپ کوهستانی بوده و برای یگان پیاده مناسب می باشد. گسترش دشمن در منطقه ارتفاعات ابوصلیبی خات، رقابیه و چنانه و شیخ قندی گواه این حقیقت است که دشمن به آسانی این مواضع را از دست نخواهد داد و سرسختانه از این مواضع پدافند خواهد نمود بنابراین لازم است در ترکیب و اختصاص توان رزمی به این منطقه و انتخاب شکل مانور و زمان تک و حتی فرماندهی و کنترل نیروها دقت بیشتری نماییم. پیشروی یک نیروی زرهی در معبر امارنه (لخیضر) سندال، تا زمانی که مواضع دشمن در رقابیه و همچنین در تپه های ۱۲۰-۱۱۵-۱۳۶ (در شرق این معبر) سقوط نکرده یا حداقل خنثی نگردند، اگر غیر ممکن نباشد مشکل بوده و باعث تلفات و ضایعات عمده ای نگردند، اگر غیر ممکن نباشد مشکل بوده و باعث تلفات و ضایعات عمده ای می گردد، زیرا این منطقه زیر دید و آتش مواضع جانبی بوده و نیروی تک کننده از هر منطقه زیر دید و آتش مواضع جانبی بوده و نیروی تک کننده از هر دو جناح آسیب پذیر می باشد، بنابراین لازم است تک به مواضع رقابیه نیز همزمان با تک به مواضع تپه ابوصلیبی خات در شب صورت گیرد و نیروی زرهی، زمانی مبادرت به تک در معبر لخیضر (امارنه)، سندال، چنانه نماید که موفقیت تک های شبانه جناحینش و یا لاقل تک به مواضع رقابیه ثبیت و یا نزدیک گردیده باشد. در چنین شرایطی این نیروی زرهی می تواند به آسانی پیشروی کرده و عقبه دشمن را تهدید نموده و راه فرار نیروهای دشمن را در منطقه چنانه سد نماید.

نیروهای دشمن در منطقه رقابیه حدود سه گردان می باشد که ۲ گردان آن در خط و یک گردان تانک نیز در اختیاط است. برای تک به این مواضع به نیرویی در حدود ۵ گردان نیاز داریم که بایستی از پشتیبانی آتش کافی برخوردار باشند. گسترش نیروهای دشمن در این منطقه به نحوی است که باید برای سقوط مواضع دشمن از حداکثر غافلگیری استفاده نموده و مواضع وی از پشت یا جناح غربی مورد تهدید قرار گیرد. تصرف یا انهدام و یا خنثی نمودن دیدگاه های دشمن در ارتفاعات طلائییه (میشداغ) از اهمیت خاصی برخوردار می باشد.

بعید به نظر می‌رسد دشمن قسمتی از احتیاط خود را که در شیخ قندی مستقر هست بر علیه این محور به کار برد ولی اگر چنین کاری کرد این امر به نفع ما خواهد بود زیرا نیروی زرهی ما در معبر لخیضر، سندال، چنانه می‌تواند به آسانی هدف خود را تأمین نماید.

نیروهای دشمن در معبر لخیضر، سندال، چنانه ظاهراً حدود یک گروه رزمی تانک قوی بوده که با نیرویی حدود یک گردان مکانیزه و یک گردان تانک که در منطقه عمومی شیخ قندی مستقر هستند تقویت می‌گردد، بنابراین برای کسب موفقیت در این معبر نیز به یک نیرویی حدود یک تیپ زرهی (ترجیحاً شامل سه گردان تانک و یک گردان مکانیزه) نیاز داریم زیرا گنجایش هدف چنین نیازی را ایجاب می‌نماید به خصوص این نیرو پس از تأمین هدف احتمالاً بایستی شکل نوعی پدافند دایره‌ای را اتخاذ نموده و در چند سمت درگیر گردد. انجام یک تک به وسیله یگان بالگرد تک به مواضع احتیاط و منطقه آمادی منطقه شیخ قندی با موشک ماوریک توصیه می‌گردد.

از تجزیه و تحلیل فوق چنین نتیجه می‌گیریم که بایستی برای کسب موفقیت در جبهه چنانه و رقابیه یعنی در منطقه عمل فعلی تیپ ۵۵ هوابرد حداقل دو تیپ (یک تیپ زرهی و یک تیپ پیاده) و یک گروه رزمی و در منطقه فعلی تیپ ۲ ل ۲۱ نیز دو تیپ پیاده و یک تیپ زرهی بایستی منظور شود (جمعاً ۵ تیپ). در مورد نحوه فرماندهی و کنترل نیروها و شکل قرارگاه‌ها پس از تعیین هویت تیپ‌ها باید تصمیم منطقی گرفت.

در شمال، برای تأمین تپه علی گره زد و قطع راه فرار نیروهای دشمن در منطقه عمومی سرپل، چنین استنباط می‌گردد که نیروهای درگیر فعلی لشکر ۲۱ قادر نخواهند بود با یک تک جبهه‌ای در سرتاسر منطقه پیشروی نمایند زیرا دشمن در این منطقه نیز میادین مین متعدد و استحکامات پی در پی احداث و نیروی زرهی قابل ملاحظه‌ای را مستقر نموده است، به ناچار در این قسمت هم بایستی به منطقه ضعیف دشمن تک نموده ضعیف‌ترین منطقه و نزدیک‌ترین محل به تپه علی گره زد منطقه‌ای است بین تپه چشمه و تپه ۲۷۰ (۸۹۸-۸۰۱)، اما فضای مانور برای یک نیروی زرهی در ابتدا محدود می‌باشد، بنابراین لازم است در این

منطقه نیرویی به استعداد یک تیپ شامل ۳ گردان پیاده در نهایت غافلگیری جبهه دشمن را شکافته و در حوالی تپه های جوفینه پس از کسب فضای مانور کافی ، یک نیروی زرهی در حدود یک تیپ شامل ۲ گردان تانک و یک گردان مکانیزه ، از تیپ پیاده عبور از خط نموده و تک را تا تأمین تپه های علی گره زد و دامنه های جنوبی آن (حدود جاوه) ادامه دهد . پس از رسیدن به تپه های علی گره زد و دامنه های جنوبی آن ، لازم است نیروهای مستقر در این منطقه یک پدافند تقریباً دایره ای را هدایت نمایند بنابراین چنین استنباط می گردد که فرمانده لشکر شمالی ترجیحاً تیپ پیاده مأمور تک اولیه را به دنبال تیپ زرهی حرکت داده و مأموریت پدافند از نیمه شرقی دایره را به آن واگذار می نماید ، این نیرو بایستی دارای جنگ افزار ضدتانک کافی باشد تا بتواند راه فرار نیروهای مستقر در منطقه را سد نماید . به نظر می رسد این منطقه حسّاس ترین قسمت منطقه شمالی محسوب گشته و لحظات بحرانی را پشت سر خواهد گذاشت .

لزوم یک عمل الحاق بین نیروهای شمالی و جنوبی در خط رودخانه رفائیه ضروری به نظر می رسد و همزمان با تک در این منطقه ، برای تثبیت سایر نیروها بین تپه چشمه و دره خنگ بایستی نیروی کافی پیش بینی نمود . به نظر می رسد یگان های در خط فعلی با مختصر تقویتی قادر به اجرای این مأموریت خواهند بود ، این یگان ها بایستی تماس خود را با دشمن حفظ نموده و چنانچه در اثر تهدید عقبه آنها ، به سمت غرب عقب نشینی و یا فرار نمودند تعقیب گردند ، این مسایل احتیاج به یک هم آهنگی کامل بین نیروهای عمل کننده با همدیگر و همچنین با قرارگاه هدایت کننده آنها خواهد داشت ، تمام این مسایل باید از قبل پیش بینی گردیده و رعایت گردد . نظر ارکان یکم و چهارم به طرح جمع آوری و تخلیه غنایم و اسرای جنگی جلب می گردد .

انشاءالله اگر عملیات تا این مرحله موفق گردد عناصر عمده دو لشکر دشمن منهدم یا اسیر خواهد شد . موفقیت نیروهای تک و در منطقه بین تپه چشمه و تپه ۲۷۰ (۸۹۸-۸۰۱) بستگی زیادی به تأمین ارتفاعات ۳۵۰-۳۴۳ و تپه شاوریه قبل از شروع تک یا همزمان با تک این نیرو

دارد زیرا در غیر این صورت پهلوی راست این نیروها به شدت تهدید می گردد . بنابراین لازم است قبل از شروع این عملیات با تقویت تیپ ۸۴ این مناطق سرکوب تصرف شوند (اگر شروع این عملیات قبل از اجرای طرح کربلا ۱ باشد به مراتب مناسب تر است زیرا توجه دشمن را نسبت به منطقه عملیات طرح کربلا ۱ منحرف می سازد . لازم به تذکر است که عملیات طرح شهید کریمیان به اندازه ای کوچک و محدود است که منظور ما را برآورد نمی سازد^(۱)).

(۲) تقویت پدافند متجاوز :

در صورتی که دشمن احتیاطش را برای تقویت پدافند خود در منطقه عمومی چنانچه به کار برد ، قادر خواهد بود نیروهای ما را که مأمور تأمین ارتفاعات شمال غربی و غرب چنانچه می باشند تا حدودی تهدید نماید اما این تهدید آن اندازه نیست که مأموریت انجام نگیرد ، مع الوصف انجام یک سری تک های هوایی به محل استقرار این تقویت ها قبل از اینکه وارد عمل شوند توصیه می گردد ، چنانچه این عمل مثمرالثمر واقع نگردد . اجرای عملیات هوایی به وسیله بالگرد ها احتیاط های در حال حرکت ضروری به نظر می رسد .

چنانچه دشمن احتیاط های خود را که در قسمت شمالی منطقه مستقر هستند بر علیه نیروهای ما در تپه علی گره زد به کار برد ، می تواند نیروهای ما را در منطقه مزبور تهدید نماید اما این تهدید مانع انجام مأموریت نمی گردد ولی انجام یک سری عملیات هوایی به وسیله بالگرد های تک هوانیروز بر علیه این نیروها ضروری است . همچنین پوشش هوایی نیروهای مستقر در منطقه علی گره زد یکی از مسایلی خواهد بود که بایستی در طرح پشتیبانی آتش منظور گردد .

^(۱) طرح شهید کریمیان که با اصرار فرمانده تیپ ۸۴ (ضمن مخالفت افسران گروه طراح طرح کربلا ۲) به اجرا در آمد با عدم موفقیت رو به رو شد.

پ - راه کار ۲ (انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول با تأمین ارتفاعات عین خوش و علی گره زد و دامنه های جنوبی آن در شمال و تپه ابوصلیبی خات، تپه های شمال غربی و غرب چنانه و تنگ رقابیه در جنوب) در مقابل :

(۱) پدافند متجاوز در مواضع کنونی با یگان های موجود در منطقه :

تمام مواردی که در مورد راه کار ۱ عنوان گردید به قوت خود باقی است به اضافه این مطلب که ما باید ارتفاعات و مواضع عین خوش را نیز تصرف و تأمین نماییم .

تپه ۱۸۸ و ۱۸۹ حساس ترین عارضه در منطقه عین خوش محسوب می گردد که مواضع و استحکامات عین خوش در آن استقرار دارد . برای تأمین عین خوش و قطع راه فرار قسمتی از نیروهای متجاوز بایستی این تپه ها و دامنه های شمالی و غربی آن تأمین گردد . دسترسی به این ارتفاعات از دو سمت امکان پذیر است . ابتدا لازم است یک نیروی پیاده به استعداد تقریبی سه گردان پیاده با استفاده از تاریکی شب در سمت کوه ممله ، تپه ۱۸۴ (۹۴۷-۴۸۵) ، تپه ۱۳۹ (۹۲۶-۴۸۵) سرازیر گشته و پس از عبور از رودخانه چिخواب یک سربالایی را طی نموده و در تحت شرایط دید کم خود را به تپه های ۱۸۸ و ۱۸۹ برساند ، این نیرو بایستی حداقل ۱۴ کیلومتر را در تحت شرایط نامناسب راه پیمایی نماید ، این عمل اگر غیر ممکن نباشد بسیار مشکل است ، زیرا چنانچه تک این نیرو کشف گردد زمین گیر شده و در حالی که از پشتیبانی آتش توپخانه کافی برخوردار نیست (دو قبضه کاتیوشا و ۱ آتشبار ۱۳۰ م م) بقیه حرکت و پیشروی آن در روشنایی روز انجام می گیرد که با توجه به شکل زمین منجر به تلفات و ضایعات فراوان می گردد و به علت نبودن جاده در پشت سر ، امکانات آمادرسانی و کمک رسانی فوق العاده محدود و مشکل خواهد بود . این نیرو به علت بُعد مسافت و عدم امکان پشتیبانی متقابل و مجزا شدن از یگان های خودی فوق العاده آسیب پذیر بوده و امکان کنترل و اعمال فرماندهی روی آن اگر غیر ممکن نباشد ، بسیار مشکل است . برای رفع قسمتی از این مشکل ، نیاز است که یک نیروی زرهی نیز در سمت گتاره ، شیخ قویم ، به سمت منطقه عین خوش

پیشروی نماید. این نیرو به دشمن پهلوی داده و به شدت عقبه و جناح جنوبی آن مورد تهدید قرار خواهد گرفت و اگر این نیرو در اثر مقاومت نیروهای دشمن در منطقه عین خوش، متوقف شود، آسیب پذیری آن افزایش یافته و امکان دارد محاصره گردد. این وضعیت، در شرایطی که از برتری هوایی نیز برخوردار نیستیم خطرناک بوده و احتمالاً منجر به شکست در این جبهه خواهد گردید.

۴- مقایسه راه های کار خودی :

الف - راه کار ۱ :

(۱) محاسن :

(الف) با تمرکز کلیه تلاش ها و امکانات در یک منطقه (تمرکز یگان های مانوری، تمرکز امکانات پشتیبانی آتش هوایی و توپخانه، تمرکز امکانات مهندسی، تمرکز امکانات کنترل و فرماندهی، تمرکز امکانات پدافند هوایی، تمرکز امکانات الکترونیکی، تمرکز تلاش اطلاعاتی و بالاخره تمرکز امکانات پشتیبانی خدمات رزمی) امکان موفقیت بیشتر می گردد.

(ب) زمان انهدام قسمت عمده ای از نیروهای دشمن، کوتاه شده و فشار بیشتری به دشمن برای تسلیم شدن تحمیل می گردد.

(پ) با انجام عمل الحاق نیروهای شمال و جنوب در خط رودخانه رفائیه راه فرار نیروهای متجاوز در منطقه عمومی دزفول بسته شده و منظور فرمانده برآورد می شود.

(ت) با انهدام بخش عظیمی از نیروهای دشمن فرصت مناسبی برای تجدید سازمان و طرحریزی یک تک هم آهنگ شده دیگر به منظور انهدام باقی مانده نیروهای دشمن و تأمین مرز عاید می گردد.

(۲) معایب :

(الف) قسمتی از نیروهای دشمن بین منطقه علی گره زد و عین خوش موقت به فرار

می گردند.

(ب) دشمن فرصت پیدا می کند در دشت عباس پدافند مجددی را سازمان داده و یا مواضع عین خوش را تحکیم بخشد .

(پ) راه تقویت نیروهای دشمن در منطقه عین خوش قطع نمی گردد .

ب - راه کار ۲ :

(۱) محاسن :

(الف) در صورت موفقیت ، قسمت بیشتری از نیروهای دشمن در منطقه منهدم می گردد .

(ب) در صورت موفقیت ، فرصت پدافند مجدد در مواضع عین خوش را از دشمن سلب می نماید .

(پ) در صورت موفقیت ، راه تقویت و فرار نیروهای دشمن را در منطقه شرق عین خوش قطع می نماید .

(ت) در صورت موفقیت ، نیروهای ما قادر خواهند بود ضمن در اختیار داشتن مواضع سرکوب ، کنترل مناسبی روی سواحل رودخانه دویرج در منطقه داشته باشند .

(ث) در صورت موفقیت ، عملیات آینده ما تسهیل می گردد .

(۲) معایب :

(الف) این راه کار باعث می شود که تلاش ها و امکانات ما (کاربرد یگان های زرهی ، امکانات پشتیبانی آتش هوایی و توپخانه ، امکانات پدافند هوایی ، امکانات مهندسی ، امکانات کنترل و فرماندهی ، امکانات الکترونیکی ، تلاش های اطلاعاتی و امکانات پشتیبانی خدمات رزمی) تجزیه گردیده و در یک منطقه متمرکز نشود و در نتیجه یکی از اصول مهم عملیات آفندی نقض گردد .

(ب) تفرقه بیش از حد نیروها و برداشت غیر منطقی نیروهای زرهی را دربرداشته و در نتیجه باعث تضعیف نیروهای تک کننده در منطقه علی گره زد و چنانچه گردیده و موفقیت نیروهای فوق را به خطر می اندازد .

(پ) به علت عدم برتری هوایی و امکانات محدود و پوشش هوایی و عدم پشتیبانی آتش کافی توپخانه (به علت عدم کاربرد توپخانه سبک و نبودن مواضع مناسب در منطقه) تلفات و ضایعات غیر قابل قبولی را دربرداشته و این در حالی است که امکان تخلیه مجروحین از راه زمین تقریباً غیر مقدور می باشد .

(ت) چنانچه منطقه عین خوش تصرف ولی عمل الحاق نیروها در منطقه علی گره زد و چنانچه ، به علت عدم تمرکز توان رزمی مطمئن و کافی با شکست مواجه شود ، نیروهای دشمن به خاطر در اختیار داشتن فضای مانور زیاد ، قادر به هر نوع بازسازی و تجدید سازمان گشته و حتی قادر خواهند بود مواضع عین خوش و سایر مناطق از دست داده را مجدداً تصرف نمایند و این فاجعه ای است که نباید به وقوع بپیوندد .

پ - بحث :

از مقایسه محاسن و معایب راه کارهای ۱ و ۲ چنین استنباط می شود که تنها ضعف راه کار ۱ فرار احتمالی قسمت کمی از نیروهای دشمن بوده و احتیاج به یک طرحریزی و یک تک مجدد برای تأمین عین خوش دارد. اما در عوض با تمرکز کلیه تلاش ها و امکانات در یک منطقه محدودتر امکان اجرای مأموریت به مراتب بیشتر می گردد . در مقابل ، مهم ترین ضعف راه کار ۲ اینست که به خاطر برداشت نیروی زرهی از منطقه حساس علی گره زد و یا چنانچه ، موفقیت ما را در منطقه مزبور به خطر می اندازد و در صورت عدم موفقیت در منطقه علی گره زد ، نیروهای دشمن به خاطر در اختیار داشتن فضای مانور زیاد ، می توانند از فرصت استفاده نموده و ضمن تثبیت مواضع ، تجدید سازمان نموده و از دوطرف به عین خوش تک نمایند و آن را مجدداً به تصرف خود درآورند و این حقیقتی است که باید جداً مورد توجه قرار گیرد و به وقوع پیوستن آن یک فاجعه است .

ماهیت این عملیات با نوع و وسعت عملیات لشکر ۷۷ در آبادان فرق دارد زیرا مانع رودخانه ای کارون در منطقه آبادان سرنوشت ساز بود اما در این منطقه چنین نیست .

ما برای کسب موفقیت در منطقه علی گره زد و تپّه ابوصلیبی خات و چنانّه ، احتیاج به سه قرارگاه لشکر و یک قرارگاه تیپی مستقل و حداقل ۲۶ گردان پیاده ، ۱۰ گردان زرهی ، ۳ گردان مکانیزه و ۳ گردان سوارزرهی داریم در حالی که مناطق فعلی بعضی از تیپ ها نیز باید تقویت گردیده و ضمناً قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب باید دارای احتیاط متحرک و مناسبی نیز باشد . بنابراین هر نوع برداشت از این نیروها (به خصوص زرهی) منجر به عدم توانایی نیروهای برآورد شده در انجام مأموریتشان می گردد .

نقشه وضعیّت رکن دوّم نشان می دهد که متجاوز نیروهای خودش را به طور احمقانه ای در منطقه ای ، محاط بین رودخانه کرخه ، تپّه چشمه ، لخیضر و تنگ رقابیه و چنانّه متمرکز نموده است . ما باید از این اشتباه تاکتیکی و ضعف گسترش دشمن استفاده کنیم . راه کار ۱ به بهترین نحوی از این نقاط ضعف بهره برداری می نماید و نیروهای دشمن را در تنگنا قرار می دهد ، در حالی که راه کار ۲ به دشمن میدان و فرصت فرار و احتمالاً تجدید سازمان می دهد . در صورتی که نیروهای مانوری با آتش پشتیبانی کافی غیر از آنچه که در این برآورد آمده در اختیار ما قرار داده شود (انشاءالله در صورت موفقیت طرح کربلا ۱) تک به ارتفاعات عین خوش به نفع ما خواهد بود ، در آن صورت ما مجبور به تجدید نظر در این برآورد خواهیم شد .

ث - نتیجه :

راه کار ۱ در شرایط کنونی بر راه کار ۲ برتری دارد .

۵ - پیشنهاد :

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با قسمتی از نیروهای تحت کنترل قرارگاه مقدّم جنوب در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام نیروهای دشمن در منطقه عمومی دزفول تک نموده ، سپس در منطقه پدافند می نماید و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین مرز ادامه دهد . لشکر ۲۱ پیاده در شمال تپّه های علی گره زد و دامنه های

جنوبی آن را تصرف و تأمین نموده و از فرار دشمن به سمت غرب جلوگیری می نماید . لشکر ۷۷ پیاده در مرکز تپه های ابوصلیبی خات را تصرف و دشمن را در منطقه منهدم می نماید . لشکر ۹۲ زرهی در جنوب ارتفاعات غرب چنانه (۷۱-۶۵) و شمال چنانه (۷۵-۷۳) و تنگ رقابیه را (با تیپ ۵۵) تصرف و تأمین نموده و از فرار دشمن به سمت غرب جلوگیری می نماید . تیپ ۸۴ پیاده ضمن حفظ فشار به دشمن در سرتاسر منطقه مربوطه ، تپه شاوریه و دامنه های جنوبی کوه ممله و علی کشت را تصرف و نگهداری می نماید .

گروه طرحریزی کربلا ۲

۱- سرهنگ پیاده ستاد محسن شاهان بهبهانی

۲- سرهنگ توپخانه ستاد نصرت الله معین وزیری

۳- سرهنگ زرهی ستاد علی موسوی زادگان

تصمیم فرماندهی : (پی نوشت ف نزاجا)

" بسمه تعالی "

۱- طرح کلی خوبی است از تهیه کنندگان متشکرم .

۲- در مورد انتخاب راه کار هنوز به اطلاعات لازم از منطقه و دشمن و تغییرات احتمالی استعداد دشمن (متناسب با موفقیت در کربلا ۱) و بالاخره مقدار نیرویی که پس از عملیات کربلا می توانیم در عملیات کربلا ۲ به کار بریم نرسیده ام لذا انشاءالله در فرصتی که دست دهد نظریه خود را اعلام می کنم .

(به هر صورت برای پی گیری جدی یگان های عمل کننده راه کار یکم را ابلاغ کنید .)

۳- تماس خود را با رکن ۳ های یگان های عمل کننده و پی گیری خود را نسبت به تسریع

در جابه جایی ها افزایش دهید .

سرهنگ صیاد شیرازی

۶۰/۹/۱۱

پیوست الف (لیست عده های شرکت کننده در عملیات)

۱ - لشکر ۲۱ پیاده حمزه :

- قرارگاه لشکر ۲۱
- قرارگاه تیپ های ۱ و ۲ و ۳ پیاده و قرارگاه تیپ ۴ زرهی
- ۱۰ گردان پیاده (۱۳۱، ۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۴، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۴، ۸۰۳، ۸۰۴)
- گردان ۱۳۳ مکانیزه، گردان های ۲۴۲، ۲۴۳ و ۲۷۵ تانک و گردان ۲۴۷ سوارزرهی.
- قرارگاه توپخانه لشکری .
- گردان ۳۲۷ توپخانه ۱۰۵ م م ، گردان های ۳۱۳ و ۳۵۰ توپخانه ۱۵۵ م م ، گردان ۳۴۷ توپخانه ۱۳۰ م م ، گردان ۳۹۷ توپخانه ۲۰۳ م م ، گردان ۳۵۳ و ۳۹۵ توپخانه پدافند هوایی ۲۳ م م .

- گردان ۴۵۵ مهندسی رزمی

- پشتیبانی لشکر

۲ - لشکر ۷۷ پیاده پیروز :

- قرارگاه لشکر
- قرارگاه های تیپ های ۱ و ۲ و ۳ پیاده
- ۱۰ گردان پیاده (گردان های ۱۰۴ - ۱۱۰ - ۱۲۲ - ۱۲۹ - ۱۳۴ - ۱۳۶ - ۱۴۸ - ۱۵۳ - ۱۶۳ - ۱۷۸)، ۲ گردان تانک (گردان های ۲۴۶ و ۲۹۱)، گردان ۲۱۴ سوارزرهی .
- قرارگاه توپخانه لشکری
- گردان های ۳۱۵ و ۳۶۸ توپخانه ۱۰۵ م م ، گردان ۳۷۰ توپخانه ۱۵۵ م م ، گردان ۸۱۵ توپخانه ، گردان ۳۹۸ توپخانه پدافند هوایی ۲۳ م م .
- گردان ۴۱۵ مهندسی رزمی
- پشتیبانی لشکر

۳- لشکر ۹۲ زرهی :

- قرارگاه لشکر
- قرارگاه های تیپ های ۱ و ۲ و ۳ زرهی
- گردان ۱۵۱ پیاده دژ ، ۵ گردان مکانیزه (گردان های ۱۰۰ - ۱۰۵ - ۱۲۱ - ۱۴۵ - ۱۶۵)
- (گردان تانک (گردان های ۲۰۷ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۵۶ - ۲۶۱ - ۲۶۴ - ۲۹۳) ۲)
- گردان سوارزرهی (گردان های ۲۲۱ و ۲۸۳) .
- قرارگاه توپخانه لشکری
- گردان های ۳۱۲ ، ۳۱۸ ، ۳۲۰ ، ۳۳۰ توپخانه ۱۵۵ م م و گردان ۳۶۶ توپخانه پدافند هوایی ۵۷ م م ، گردان ۳۳۷ توپخانه پدافند هوایی ۲۳ م م شیلکا .
- گردان ۴۲۹ مهندس رزمی و گردان ۴۱۴ پل
- پشتیبانی لشکر

۴- تیپ ۸۴ پیاده خرم آباد (مستقل) :

- قرارگاه تیپ مستقل
- گردان های ۱۱۱ - ۱۳۹ - ۱۸۲ و ۸۰۲ پیاده ، گردان ۲۴۴ تانک ، گروهان ۲۱۹ سوارزرهی
- گردان ۳۰۳ توپخانه ۱۰۵ م م

۵- تیپ ۵۵ مستقل هوابرد :

- قرارگاه تیپ
- گردان های ۱۰۱ - ۱۲۶ - ۱۳۵ - ۱۴۶ - ۱۵۸ پیاده هوابرد
- گردان ۳۵۲ خمپاره انداز ۱۲۰ م م
- گردان پشتیبانی

ت - نکات قابل توجه در برآورد وضعیت عملیات فوق :

(۱) ملاحظه می شود در برآورد مزبور تعداد گردان های مانوری ارتش حدود ۴۳ گردان^۱ و تعداد گردان های سپاه حدود ۲۳ گردان ۳۰۰ نفری (۷ هزار نفر)^۲ در نظر گرفته شده بود در صورتی که در زمان اجرای عملیات کربلا ۲ ، تعداد گردان های مانوری ارتشی به ۶۱ گردان و تعداد گردان های سپاه نیز به ۷۲ رسیده بود به همین دلیل در هنگام تجزیه و تحلیل راه های کار در برآورد مقدماتی ، مسئله تناسب ابزار با هدف مورد توجه قرار گرفته و هدف های انتخابی و یا به عبارت دیگر وظایف استنتاجی ، بر حسب توانایی های موجود بررسی گردیده است نه توانایی های بعدی ، می توان چنین عنوان کرد که تجزیه و تحلیل مأموریت نیز در حین برآورد (گام چهارم) انجام گرفته نه گام سوم ، زیرا در آن زمان ، استعداد واقعی نیروهای شرکت کننده خودی مبهم بود (عملیات کربلا ۱ در پیش رو بود و این استعداد بعد از خاتمه عملیات مزبور مشخص می شد).

(۲) اختلاف راه کار (۲) با راه کار (۱) صرفاً در اجرای تک همزمان به منطقه عین خوش بود. که در راه کار (۱) این عمل به مرحله بعد (یعنی پس از تأمین تپه ۳۵۰ ، شاوریه ، علی گره زد) موکول شده بود . این عمل می توانست بلافاصله یا شب بعد صورت گیرد .

(۳) در تجزیه و تحلیل راه کار (۲) ، مشکلات سر راه با دقت بررسی و شکافته شده است . نکاتی که در این تحلیل به صورت بحران در مورد منطقه دشت عباس تحت عنوان " فاجعه " بیان گردیده است دقیقاً در هنگام اجرا با وصف اینکه نیروی قابل ملاحظه اختصاص داده شد و جاذده های مناسب هم تهیه گردید ، اتفاق افتاد ، کما اینکه تیپ ۲ دزفول در مرحله یکم و سپس تیپ ۳۷ زرهی در مرحله دوم به شدت آسیب دیدند .

(۴) در مقایسه راه کارها، یکی از معایب راه کار (۲) ، مشکل عدم امکان الحاق بین نیروهای مستقر در عین خوش و نیروهای مستقر در تپه های علی گره زد و شاوریه عنوان شده که در عمل دقیقاً به وقوع پیوست و بیشترین تلفات و ضایعات را برای انجام این الحاق متحمل شدیم .

^۱ . مدتی پس از تهیه برآورد، تعداد گردان های ارتشی به ۵۳ گردان رسید.

^۲ . علاوه بر این تعداد، نیروهای مردمی نیز گردان های مذکور را از لحاظ مسایل پشتیبانی خدمات رزمی، پشتیبانی می کردند.

(۵) در آخرین سطور بند " پ " ماده ۴ برآورد چنین عنوان شده :

" در صورتی که نیروهای مانوری با آتش پشتیبانی کافی غیر از آنچه که در این برآورد آمده در اختیار قرار داده شود (انشاءالله در صورت موفقیت طرح کربلا ۱) تک به ارتفاعات عین خوش ، به نفع ما خواهد بود ، در آن صورت ، مجبور به تجدید نظر در برآورد خواهیم شد " . بدیهی است این تجدید نظر شامل اقدام در مورد رفع مشکلات راه کار نیز می شد .

(۶) در بند " ت " نتیجه برآورد عنوان شده که : " راه کار ۱ در شرایط کنونی بر راه کار ۲ برتری دارد. " در مسیر روند تکمیلی طرحریزی عملیات کربلا ۲، بالاخره نیروی کافی برای انتخاب راه کار (۲) فراهم گردید و بعدها راه کار (۲) برای طرح عملیاتی توسعه یافت و دستورات خاصی برای رفع نقاط ضعف راه کار (۲) در طرح گنجائیده شد، اما با همه این پیش بینی‌ها، منطقه دشت عباس، حادثه آفرین بود و مهم ترین نگرانی از این منطقه بروز نمود .

۷- اجرای طرح کربلا ۱ (عملیات طریق القدس) و ادامه تعویض ها و جابه جایی ها :

الف - در ۸ آذرماه ۶۰ طرح عملیات کربلا ۱ با نام عملیات طریق القدس به مرحله اجرا درآمد و نبرد سنگین تا روز ۱۳ آذر ادامه داشت ، طی این مدت تنگ چزابه ، بستان و منطقه شمال رودخانه سابله آزاد گردید . از روز ۱۳ تا ۳۰ آذرماه حالت سکون در جبهه برقرار بود و در اواخر روز ۳۰ آذرماه نیروهای دشمن که خطر محاصره شدن را احساس می کردند در پوشش یک آتش سنگین تا پشت رودخان نisan عقب نشستند . به این ترتیب عملیات کربلا ۱ (طریق القدس) که حضرت امام خمینی(ره) آن را فتح الفتوح نامیدند بعد از ۲۲ روز تلاش در ۳۰ آذرماه ۱۳۶۰ با عقب نشینی نیروهای عراقی به جنوب رودخانه نisan پایان یافت و قرارگاه عملیاتی کربلا ۱ در ۷ دی ماه ۶۰ با صدور پیامی ، پایان یافتن عملیات طریق القدس و انحلال قرارگاه مزبور را که برای طرحریزی و هدایت این عملیات سازمان یافته بود ، اعلام کرد .

ب - در تاریخ ۱۳ دی ماه ۶۰ مجدداً دستورالعملی به منظور تعویض تیپ ۲ لشکر ۲۱ در منطقه شوش و استقرار لشکر ۷۷ در منطقه مزبور جهت شرکت در عملیات کربلا ۲ صادر شد و طی آن به لشکر ۷۷ دستور داده شده بود که ظرف مدت ۷ روز تیپ ۲ لشکر ۲۱ را در محل تعویض نماید .

پ - در عین حالی که ستادها و یگان ها سرگرم انجام شناسایی ها و آماده سازی نیروها بودند دستورات تکمیلی برای جابه جایی یگان ها و تعیین مناطق مسئولیت جدید یگان ها کماکان توسط قرارگاه مقدم نذا در جنوب صادر می شد و نظارت لازم نیز بر اجرای این دستورات به عمل می آمد.

ت - در تاریخ ۲۰/۱۰/۱۳۶۰ دستور جزء به جزء شماره ۲۰ به لشکر ۲۱ و لشکر ۷۷ صادر شد که طی آن مقرر گردید که تیپ ۵۵ هواپرد از تاریخ ۲۷/۱۰/۶۰ از کنترل عملیاتی لشکر ۲۱ خارج و در کنترل عملیاتی لشکر ۷۷ قرار گیرد و همچنین به لشکر ۲۱ دستور داده شد که پس از زیر امر گرفتن گردان ۲۷۵ تانک ، نسبت به عملیاتی نمودن تیپ ۴ زرهی لشکر اقدام نماید.^(۱) همچنین در این دستور مسئولیت مناطق جدید پدافندی لشکر ۷۷ پیاده و لشکر ۲۱ پیاده تعیین گردید .

هدف از صدور این دستورات ، آماده نمودن هر چه بیشتر یگان ها جهت طرحریزی منطقی و کاربرد خردمندانه قدرت رزمی در عملیات کربلا ۲ بود . منطقه پدافندی لشکر ۲۱ از مختصات (۷۱-۳۴) تا (۹۱-۱۹) و منطقه پدافندی لشکر ۷۷ از مختصات (۴۳-۸۰) تا (۴۷۱-۳۴) بود .

ث - همزمان با صدور دستور جزء به جزء شماره ۲۰ ، بر مبنای تصمیمات اتخاذ شده در جلسه مشترک مورخ ۲۰/۱۰/۶۰ ، دستورالعمل تعویض تیپ ۱ و تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی به منظور رهایی لشکر ۹۲ از منطقه عملیات طریق القدس و تمرکز دادن آن در منطقه عملیات کربلا ۲ صادر شد . در این دستورالعمل ، منطقه مسئولیت تیپ ۱ لشکر ۹۲ ، به سپاه پاسداران منطقه ۸ خوزستان واگذار گردید و منطقه مسئولیت تیپ ۳ لشکر ۹۲ و گردان ۱۶۵ مکانیزه لشکر ۹۲ به لشکر ۱۶ زرهی اختصاص یافت و در عین حال مسئولیت کنترل تیپ سپاه پاسداران منطقه ۸ خوزستان در جنوب غربی اهواز به لشکر ۱۶ زرهی سپرده شد و منطقه پدافندی لشکر ۱۶ زرهی از تنگ چزابه تا دارخوین تعیین گردید .

^(۱) گردان ۲۷۵ در قالب تیپ ۴ قرار نگرفت بلکه به صورت مستقل در کنترل لشکر بود.

همچنین در راستای راه کار انتخابی در برآورد وضعیت عملیاتی شماره ۱ به لشکر ۹۲ زرهی دستور داده شد که آماده باشد بنا به دستور تیپ ۲ را از منطقه تجمع فعلی (فولی آباد اهواز) به حوالی لزه (در شمال غربی ارتفاعات ۳۵۰) اعزام و در کنترل عملیاتی فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار دهد.

در دستورالعمل تعویض مذکور تمام نکات عملیاتی و آموزشی به یگان ها منعکس و مشروحاً وظایف آنها تعیین شده بود که به منظور جلوگیری اطلاله موضوع از ذکر آنها خودداری می شود.

در زمان جنگ تحمیلی هر موقع مسئله تعویض دو یگان مطرح می شد اولین موضوعی که فکر فرماندهان یگان های تعویض کننده و تعویض شونده را به خود معطوف می نمود، مسئله وسایل تهیه سنگر و جان پناه از قبیل؛ تراورس، گونی، نبشی، پلیت و امثال آن بود که می بایستی به صورت منطقی توسط یگان رده بالاتر حل و فصل می شد. در بعضی شرایط شاید از مهمات بار مینا هم، مهم تر جلوه می نمود. مسئله دیگر تعویض و یا مبادله سیم های تلفن بود که فرماندهان روی آن حساس بودند.

۸ - طرح عملیاتی اولیه عملیات کربلا ۲ :

الف - با خاتمه یافتن عملیات طریق القدس، توجه فرماندهان به سمت عملیات کربلا ۲ (فتح المبین) معطوف گردید و طراحان و عناصر ستاد یگان ها به شدت مشغول تکمیل شناسایی ها و تماس های حضوری با یکدیگر بودند و در عین حال روی تسریع در تعویض یگان ها و جابه جایی ها نظارت داشتند.

حرکات دشمن تحت نظر بود و رکن ۲ قرارگاه مقدم نزاها به همراه رکن ۲ یگان های حاضر در منطقه، ضمن تماس متناوب با اطلاعات سپاه پاسداران منطقه ۸،^۱ وضعیت دشمن را بررسی می نمودند. نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران با انجام عکس برداری هوایی از منطقه عملیات، گسترش دشمن را به بهترین وضعی روشن و در اختیار قرارگاه ها و گروه طراح قرار می داد، این اطلاعات به همراه سایر اطلاعاتی که از منابع مختلف واصل می شد،^۲ نقش مهمی را در صحت طرحریزی عملیات ایفا نمود.

یکی از عناصر طراح عنوان می کرد: "حتی وقتی چشمم را می بندم، تمام وضعیت دشمن به همان شکلی که هست به صورت یک تابلو یا پرده سینما در جلو چشمم مجسم می باشد." بدیهی است در چنین

^۱ . با مسئولیت شهید حسن باقری و شهید حمید معینیان

^۲ . افراد بومی محلی در ارائه اطلاعات، کمک شایانی می کردند.

شرایطی طراحی ساده تر، منطقی تر و طرح عملیاتی، قابل اجرا تر خواهد بود. این وضع در کلیه رده‌ها تعمیم داشت و هر یگانی، به خوبی دشمن مقابل خود را می‌شناخت. در یک برنامه شناسایی از ضلع شمالی منطقه عملیات یعنی از تپه چشمه تا ممله که به صورت مشترک بین ارتش و سپاه انجام گرفت و در آن فرماندهان رده بالای سپاه و عناصر طراح ارتش شرکت داشتند، وضعیت دشمن به خصوص میزان آمادگی آنها مد نظر قرار گرفت و این عناصر، ساعت‌ها با دوربین فعالیت‌های دشمن را تحت نظر داشتند. در شناسایی دیگری که با شرکت فرمانده نیروی زمینی و عناصر طراح ارتش با همراهی فرمانده کل سپاه پاسداران و فرماندهان بلا فصل سپاه از منطقه تنگ رقابیه و تنگ زلیجان به عمل آمد، کلیه عناصر فوق با پای پیاده مسیرهای نفوذی را که از صخره‌های چند متری می‌گذشت طی کردند و ضمن اندیشیدن چاره عبور، دستورات لازم برای تکمیل جاده منتهی به تنگ زلیجان و ایجاد شکاف در صخره‌ها به مسئولین جهاد سازندگی صادر کردند.

ب - در دی ماه ۶۰ بر اساس شناسایی‌های انجام گرفته و برآورد وضعیت عملیاتی شماره ۱ (مورخ ۶۰/۹/۵) و همچنین با توجه به آخرین وضعیت نیروهای خودی، طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ که می‌توان نام طرح اولیه بر آن نهاد، تهیه ولی بنا به دلایلی از جمله کسب موافقت سپاه پاسداران با مفاد طرح از یک سو و روشن شدن استعداد و میزان واقعی نیروهای شرکت کننده سپاه در عملیات، تا تاریخ ۶۰/۱۱/۱۵، رسماً منتشر نشده بود. در تاریخ ۶۰/۱۱/۱۳، طرح یاد شده مورد موافقت سپاه پاسداران قرار گرفت و به عنوان طرح مبنا، اجازه صدور رسمی یافت.

از مشخصات این طرح، مرحله بندی کردن عملیات بود که به خاطر نبودن نیروی کافی و تسهیل در طرح‌ریزی، عملیات تأمین منطقه عین خوش، در مرحله دو منظور شده بود. همچنین قرارگاه فتح در جنوب (منطقه رقابیه)، که در مرحله یکم تنگ رقابیه را تأمین می‌کرد، در مرحله دوم تک را برای تأمین ارتفاعات غرب چنانچه یعنی تپه برقاره ادامه می‌داد و قرارگاه نصر که در مرحله اول، تپه‌های شناوریه و علی گزه زد را تأمین می‌کرد، در مرحله دوم تک را برای تأمین ارتفاعات تینه، ادامه می‌داد. به منظور جلوگیری از اطاله مطلب ذیلاً مستخرجه ای از طرح عملیاتی مذکور بیان می‌گردد:

فرضیات طرح :

- (۱) در زمان اجرای طرح کلیه نیروها برابر لیست عده ها در دسترس می باشند .
 - (۲) در زمان اجرای تک در استعداد و گسترش نیروهای درگیر و تقویتی دشمن تغییر عمده ای به وجود نخواهد آمد .
 - (۳) نیروهای متشکل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروهای بسیج مردمی به استعداد حداقل ۹۰۰۰ نفر (سه لشکر) تا پایان عملیات ، هماهنگ با سایر یگان های ارتشی در عملیات شرکت می نمایند .
 - (۴) نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران از (۲ - ر) تا خاتمه عملیات ، پوشش هوایی منطقه عملیات را برقرار و از دخالت هواپیماهای دشمن در عملیات زمینی یگان های خودی جلوگیری می نماید .
 - (۵) دشمن در مدت عملیات از امکانات شیمیایی استفاده نخواهد کرد .
 - (۶) دشمن قبل از تک ما اقدام به تک عمده در هیچکدام از مناطق عملیاتی قرارگاه مقدم نذاجا در جنوب نخواهد کرد .
- تبصره :

نیروهای سپاه به احتساب هر گردان ۳۰۰ نفر حدود ۳۰ گردان مانوری در نظر گرفته شده بود .

ماده ۲ - مأموریت :

فرماندهی عملیات کربلا ۲ در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول تک نموده ارتفاعات علی گره زد ، ابوصلیبی خات و رادار ، تنگ رقابیه ، ارتفاعات غرب چنانه و عین خوش را تصرف و تأمین و در منطقه پدافند می نماید و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین خط مرز ادامه دهد .

ماده ۳ - اجرا :

الف - تدبیر عملیات : پیوست پ (کالک عملیات) به نقشه شماره ۲ مراجعه فرمایید^(۱).

^(۱) نقشه شماره ۲ مربوط به کالک عملیات طرح عملیاتی تجدید نظر شده است اما می شود در طرح اولیه نیز از آن استفاده کرد.

(۱) مانور : این عملیات در سه مرحله به شرح زیر اجرا می گردد :

(الف) مرحله ۱ : فرماندهی عملیات کربلا ۲ با لشکرهاي ۲۱ و ۷۷ پیاده و تیپ ۵۵ هوابرد و لشکرهاي ۱ و ۳ و ۵ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در تاریکی شب توأم با غافلگیری تک نموده هدف های آزادی ، توفیق ، پیروز و تنگ رقابیه را تصرف و تأمین می نماید .

لشکر ۲۱ پیاده توأم با تیپ های ۷ و ۱۴ ل ۱ سپاه پاسداران در شمال ، هدف های آزادی و توفیق ، لشکر ۷۷ پیاده توأم با تیپ های ۸ و ۱۷ ل ۳ سپاه پاسداران در مرکز هدف پیروز را تصرف و تأمین می کنند . تیپ ۵۵ هوابرد و عناصری از سپاه پاسداران در جنوب ، تنگ رقابیه را تصرف و خط سبز را تأمین می نماید .

لشکر ۹۲ زرهی (-) توأم با تیپ ۲۵ ل ۳ سپاه پاسداران و تیپ ۲ ل ۹۲ توأم با تیپ ۲۷ ل ۱ سپاه پاسداران احتیاط های فرماندهی عملیات کربلا ۲ را به ترتیب در جنوب و شمال منطقه تشکیل می دهند .

(ب) مرحله ۲ : فرماندهی عملیات کربلا ۲ پس از تصرف و تأمین هدف های مرحله یکم به تک خود ادامه داده عین خوش و تپه های غرب چنانه را تصرف و تأمین می نماید .

لشکر ۲۱ پیاده در شمال با در کنترل گرفتن تیپ ۲ ل ۹۲ عین خوش را تصرف و تأمین نموده و با ادامه فشار مقاومت های باقی مانده دشمن را در منطقه منهدم می نماید .

ل ۹۲ زرهی (-) با عبور از میان عناصری از لشکر ۷۷ و تیپ ۵۵ هوابرد تپه های غرب چنانه را تصرف و تأمین می نماید .

لشکر ۷۷ پیروز همزمان با رسیدن لشکر ۹۲ زرهی به حوالی چنانه بنا به دستور تک را به منظور تأمین زمین های شرق واوی به سمت باختر ادامه می دهد . یگان های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کماکان نیروهای ارتشی را در این مرحله همراهی می نمایند .

یک تیپ از لشکر ۷۷ و یک تیپ از لشکر ۲۱ پیاده احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ را تشکیل می دهند .

(پ) مرحله ۳: پس از تأمین عین خوش و تپه های غرب چانه ، فرماندهی عملیات کربلا ۲ بلادرنگ با دو لشکر در خط ، لشکر ۲۱ پیاده در شمال و لشکر ۹۲ زرهی در جنوب در منطقه پدافند می نماید . یگان های سپاه پاسداران همچنان نیروهای ارتشی را همراهی می نمایند .

لشکر ۷۷ پیاده پیروز و یک تیپ از لشکر ۲۱ پیاده، احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ را تشکیل می دهند .

دستور به یگان ها به شرح زیر بود :

ب - لشکر ۲۱ پیاده :

- (۱) هدف های آزادی و توفیق را تصرف و تأمین نماید .
- (۲) احتیاط خود را بنا به دستور این قرارگاه به کار برید .
- (۳) آماده باشید در مرحله دوم عملیات با در کنترل گرفتن تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی عین خوش را تصرف و تأمین نموده و مقاومت های باقی مانده دشمن را در منطقه منهدم نماید .
- (۴) آماده باشید در مرحله دوم عملیات یک تیپ را رها و در حوالی تپه علی گره زد به عنوان احتیاط در کنترل عملیاتی فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار دهید .

پ - لشکر ۷۷ پیاده پیروز :

- (۱) هدف پیروز را تصرف و تأمین نماید .
- (۲) آماده باشید به عبور از خط لشکر ۹۲ زرهی کمک نموده و تک آن لشکر را با آتش پشتیبانی نمایید .
- (۳) آماده باشید همزمان با رسیدن عناصر مقدم لشکر ۹۲ زرهی به حوالی چانه بنا به دستور تک را به سمت باختر به منظور تأمین زمین های شرق واوی ادامه دهید .
- (۴) آماده باشید در مرحله دوم عملیات یک تیپ را رها و در حوالی ارتفاعات ابوصلیبی خات به عنوان احتیاط در کنترل عملیاتی فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار دهید .

ت - تیپ ۵۵ هوابرد :

- (۱) تنگ رقابیه را تصرف و خط سبز را تأمین و در منطقه پدافند نمایید .
- (۲) آماده باشید در حوالی خط سبز به عبور لشکر ۹۲ زرهی کمک نموده سپس بنا به دستور در کنترل عملیاتی لشکر مزبور قرار گیرید .

ث - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان :

- (۱) با دریافت این طرح ، فرماندهان لشکر و تیپ های سپاه پاسداران با فرماندهان لشکرهای ارتش جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر تماس داریم برقرار و نسبت به سازماندهی نیروها و شناسایی و طرحریزی مشترک عملیات اقدام نمایند .

(الف) لشکر ۱ سپاه پاسداران با لشکر ۲۱ پیاده

(ب) لشکر ۳ سپاه پاسداران با لشکر ۷۷ پیاده

(پ) تیپ ۲۵ لشکر ۳ سپاه پاسداران با لشکر ۹۲ زرهی

(ت) تیپ ۲۷ پیاده لشکر ۱ سپاه پاسداران با تیپ ۲ ل ۹۲ زرهی

- (۲) حداقل دو گردان از سپاه پاسداران را به منظور پشتیبانی از عملیات تیپ ۵۵ هوابرد در اختیار تیپ مزبور قرار دهید .

- (۳) از کاربرد نیروهای زرهی و مکانیزه سپاه پاسداران به منظور فریب دشمن حداکثر استفاده را به عمل آورید .

ح - احتیاط

(۱) لشکر ۹۲ زرهی :

- (الف) توپخانه لشکر منهای دیده بان ها و افسران رابط را برابر پیوست ت (طرح پشتیبانی آتش) سازمان دهید .

(ب) بنا به دستور تیپ ۲ را با توپخانه و عناصر پشتیبانی رزمی و پشتیبانی خدمات رزمی لازم به منطقه عمومی لزه حوالی (۶۲-۰۲) حرکت داده به عنوان احتیاط ، در کنترل عملیاتی فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار دهید :

لشکر (-) را در منطقه تجمعی در حوالی جنوب سرتیپ (۳۵۴۱) مستقر و احتیاط منطقه جنوبی را تشکیل دهید .

(پ) آماده باشید بنا به دستور در تأمین هدف پیروز به لشکر ۷۷ پیاده کمک نمایید.

(ت) آماده باشید با عبور از میان عناصر لشکر ۷۷ و تیپ ۵۵ هوابرد تک نموده تپه های غرب چنانچه را تصرف و تأمین نموده ، راه فرار نیروهای دشمن را به طرف غرب قطع و از تقویت نیروهای دشمن جلوگیری نمایید .

(ث) آماده باشید پس از عبور از عناصر لشکر ۷۷ و تیپ ۵۵ هوابرد ، بنا به دستور تیپ مزبور را در کنترل عملیاتی خود بگیرید .

(۲) تیپ ۲ ل ۹۲ زرهی :

(الف) گردان ۳۲۰ توپخانه ۱۵۵ م تیپ را منهای دیده بان ها و افسران رابط در کنترل فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار دهید ، به هنگام وارد عمل شدن مجدداً آن را زیر امر بگیرید .

(ب) احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ را در منطقه شمالی ، حوالی لزه (۶۲-۰۲) تشکیل و به صورت نفوذی منطقه تجمع جلو را در منطقه عمومی شمال گتاره حوالی (۶۲-۹۷) اشغال نمایید .

(پ) آماده باشید بنا به دستور در تأمین هدف آزادی به لشکر ۲۱ پیاده کمک نمایید.

(ت) آماده باشید بنا به دستور تحت کنترل عملیاتی لشکر ۲۱ پیاده قرار گرفته، عین خوش را تصرف و تأمین نمایید .

لیست کلی عده‌ها به شرح زیر بود :

۱. لشکر ۲۱ پیاده تقویت شده به وسیله تیپ ۸۴ پیاده خرم آباد

۲. لشکر ۷۷ پیاده

۳. لشکر ۹۲ زرهی

۴. تیپ ۵۵ هوابرد
۵. لشکر ۱ سپاه پاسداران : شامل تیپ های ۷ و ۱۴ و ۲۷
۶. لشکر ۳ سپاه پاسداران : شامل تیپ های ۸ و ۱۷ و ۲۵
۷. لشکر ۵ سپاه پاسداران : شامل تیپ های ۹ و ۱۰ احتیاط
۸. گروه ۳۳ توپخانه و گروه های هوانیروز

۹ - تصویب و صدور طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا (طرح اولیه) :

الف - طرح عملیاتی اولیه عملیات فتح المبین که در دی ماه ۶۰ تهیه گردید به علت اختلاف نظر با سپاه پاسداران در خصوص مرحله بندی کردن عملیات ، تا تاریخ ۶۰/۱۱/۱۵ رسماً منتشر نشد اما در عین حال ، مفاد آن به منظور توجیه یگان های عمده اجرا کننده و کسب هر چه بیشتر آمادگی یگان ها ، در جلسات توجیهی متعدد ، تشریح و روی مشکلات سر راه اجرای طرح ، بحث و تبادل نظر فراوان به عمل می آمد. هر چند تشکیل این جلسات هماهنگی به علت شرکت عناصر غیر مسئول اعم از ارتشی و سپاهی در آنها به رعایت اصل تأمین صدمه می زد اما به رعایت اصل سادگی که همانا تفهیم بیشتر عناصر اجرایی و درک بهتر مأموریت و وظایف بود ، کمک شایانی می کرد . به نحوی که می توان گفت طرح نهایی ماحصل هماهنگی ها، توافق ها و تبادل نظرهای عناصر طراح با عناصر اجرایی بود . هر چند در بعضی موارد موجب از دست دادن زمان و فرصت دادن به دشمن می گردید. اما در مجموع به ایجاد وحدت تلاش در بین نیروها کمک می کرد .

ب - در تاریخ ۶۰/۱۱/۱۳ کمیسیونی در دو مرحله برای پایان دادن به بحث ها و مجادله ها برنامه ریزی شد ، که در مرحله یکم ، فرماندهان و طراحان نظامی در آن شرکت داشتند و از ساعت ۱۰۰۰ الی ۱۵۰۰ روز ۱۳ بهمن ماه، مفاد طرح مورد بررسی نهایی قرار گرفت و در مرحله دوم که از ساعت ۱۵۰۰ الی ۱۷۳۰ روز مزبور برگزار گردید، طرح مزبور به صورت مشترک توسط فرماندهان و

طراحان ارتش و سپاه به بحث و گفتگو گذاشته شد. نتیجه حاصله از این دو همایش به صورت امریه‌ای به تمام یگان‌های عمده عمل‌کننده ابلاغ شد.

مستخرجه از مفاد نامه مزبور به شرح زیر بیان می‌گردد:

(الف) نتایج کمیسیون اول (همایش اول):

((۱)) مأموریت و تدبیر عملیات و هدف‌های یگان‌ها در طرح عملیاتی اولیه مورد توافق قرار گرفت.

((۲)) داشتن احتیاط مناسب در هر یک از مراحل عملیات الزامی است.

((۳)) مرحله بندی عملیات به علت عمق منطقه عملیات و عدم دسترسی همزمان به بعضی هدف‌ها

الزامی است.

((۴)) گزارشات عملیاتی فرماندهان در طول اجرای عملیات، از پایین‌ترین رده تا بالاترین رده باید

مبتنی بر واقعیات باشد تا فرماندهان قادر به اخذ تصمیمات منطقی و به موقع باشند.

(ب) نتایج کمیسیون مشترک (همایش دوم):

((۱)) اجتناب از تک‌های جبهه‌ای و دور زدن مواضع دشمن با استفاده از مانور احاطه‌ای.

((۲)) تهدید عقبه دشمن

((۳)) دستیابی به توپخانه دشمن

((۴)) جلوگیری از وارد عمل شدن احتیاط‌های نزدیک دشمن

((۵)) پایین آوردن کارایی رزمی عناصر در خط دشمن و سقوط سریع جبهه‌ها

((۶)) اجتناب از طولانی شدن زمان عملیات

((۷)) استفاده از روح تهاجمی نیروهای رزمی در ساعات اولیه تک

((۸)) کلیه اعضاء در مورد مأموریت کلی و تأمین هدف‌ها به توافق کامل رسیدند.

((۹)) پنج قرارگاه تاکتیکی به شرح زیر از تاریخ ۶۰/۱۱/۱۴ برای شروع طرح‌ریزی عملیات آغاز به

کار نمایند:

((الف)) قرارگاه تاکتیکی لشکر ۲۱ در دزفول

((ب)) قرارگاه تاکتیکی لشکر ۷۷ در هفت تپه

((پ)) قرارگاه تاکتیکی لشکر ۹۲ در دشت آباد (۳۵ - ۴۴)

((ت)) قرارگاه تاکتیکی تیپ ۲ لشکر ۹۲ در لزه (۷۲۰۴)

((ث)) قرارگاه تاکتیکی تیپ ۵۵ هوابرد در بیت شایه (۲۸۴۲)

((۱۰)) قرارگاه های تاکتیکی پنجگانه فوق تا روز چهارشنبه ۶۰/۱۱/۲۱ مهلت دارند که با هماهنگی مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شرکت کننده در عملیات کربلا ۲، شناسایی ها و بررسی های لازم را در منطقه خود به عمل آورده و نتیجه کامل تحقیق خود را به صورت یک طرح مقدماتی (با برآورد نیروی مورد نظر) آماده و ارایه نمایند .

((۱۱)) قرارگاه های پنجگانه آماده باشند تا از تاریخ ۶۰/۱۱/۲۱ به بعد ، در هر زمان و مکانی ، آمادگی بحث در جلسه مشترک با مسئولین طرحریزی عملیات کربلا ۲ قرارگاه مقدم نذاجا در جنوب را داشته باشند .

((۱۲)) مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در قرارگاه های پنجگانه به شرح زیر تعیین و معرفی می گردند :

((الف)) قرارگاه لشکر ۲۱ برادر رئوفی

((ب)) قرارگاه لشکر ۷۷ برادر صفایی

((پ)) قرارگاه لشکر ۹۲ برادر قربانی

((ت)) قرارگاه تیپ ۲ لشکر ۹۲ برادر خرازی

((ث)) قرارگاه تیپ ۵۵ هوابرد برادر احمد کاظمی

((۱۳)) مشاورین مهندسی قرارگاه مقدم نذاجا نسبت به جلسه هماهنگی با مسئولین جهاد سپاه برای همکاری مشترک در امر مهندسی اقدام نمایند .

((۱۴)) طرح عملیاتی شماره ۱ عملیات کربلا ۲ جهت آمادگی یگان ها صادر و در صورت تغییر در آن ، متعاقباً تغییرات ابلاغ خواهد شد .

پ - در اجرای تصمیمات متخذه در جلسه مورخ ۶۰/۱۱/۱۳، در تاریخ ۶۰/۱۱/۱۵ طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ (طرح اولیه) طی شماره ۵۱ - ۱۱ - ۳۰۰۱ - ۶۰/۱۱/۱۵ رسماً جهت برنامه ریزی و طرحریزی قرارگاه های عمده منظور شده در طرح ، در ۳۳ برگ به انضمام ۳ قطعه کالک صادر شد .

۱۰ - نحوه ادغام نیروهای ارتشی و سپاهی :

در تاریخ ۶۰/۱۱/۱۵ پس از صدور طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ (طرح اولیه) ، طبق هماهنگی و توافقی که بین فرمانده نیروی زمینی ارتش و فرمانده کل سپاه پاسداران به عمل آمد . یک دستورالعملی در زمینه روش ادغام نیروهای ارتشی و سپاهی تهیه و با امضای فرمانده نیروی زمینی ارتش به کلیه یگان های شرکت کننده در عملیات توزیع و ابلاغ گردید . نظر به اهمیتی که این موضوع دارا می باشد . عین دستورالعمل ذیلاً بیان می گردد :

موضوع : چارت سازمانی جهت ادغام گردان های سپاه و ارتش :

مقدمه : جهت ادغام نیروهای تک ور و پشتیبانی نزدیک نیروهای پیاده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش جمهوری اسلامی ایران سازمان ذیل پیشنهاد می گردد . در این سازماندهی مسایل زیر مورد توجه قرار گرفته است :

اهداف : رسیدن به یک سازمان واحد و منسجم در رابطه با وضعیّت فعلی جنگ و کیفیت و کمیّت نیروهای شرکت کننده با توجه به این مسایل .

۱. سازمان هر دو یگان سپاه و ارتش بیش از گروه جدا نگردیده و از هم پاشیدگی به وجود نیاید به طوری که پایین ترین رده ادغام ۲۲ نفره می باشد .

۲. پس از پایان مأموریت ، با جدا شدن گردان ها مجدداً سازمان قبلشان را بتوانند ظرف مدت کوتاه تشکیل دهند .

۳. از فرماندهی هر دو گردان استفاده می گردد و از اصل مشورت نیز برخوردار می گردد .

۴. از وسایل مخابراتی و فرکانس مشترکاً بهره برداری می گردد .

۵. از کثرت گردان ها برای هدایت عملیات جلوگیری می شود .

۶. تدارکات از دو کانال برای یک محور انجام می پذیرد .

۷. وحدت فرماندهی سپاه و ارتش برقرار می شود .

تذکر :

نکته قابل تذکر اینکه این سازمان پیشنهادی می باشد و فرماندهان تیپ ها و گردان های سپاه و ارتش لازمست با توجه به تجربیات گذشته و اتکا به اصل مهم تفاهم این ادغام را انجام دهند و با توجه به وضعیت دشمن و منطقه عملیات ، اگر تغییراتی جزئی لازمست ، در این سازمان بدهند ، لیکن سازمان کلی به همین شکل باید برقرار شود تا در تدابیر مخابراتی و هدایت عملیاتی کلی تداخل و اختلال به وجود نیاید .

فرماندهی :

در تمام سطوح گروه - دسته - گروهان - گردان ، اصل بر تفاهم و کاردانی می باشد و برادران فرماندهان تیپ ها با مشورت ، فردی را که توان هدایت گردان را داشته باشد برای فرماندهی انتخاب می کنند و فرماندهان دیگر به عنوان معاون قرار می گیرد و به همین ترتیب فرمانده گردان ، معاون فرماندهان و مسئولین رده پایین تر را انتخاب می نمایند و در صورت عدم وحدت نظر در رده ، به وسیله رده بالاتر سپاه و ارتش حل خواهد شد . انشاءالله :

۱ - گردان :

الف - سازمان : تعداد نفرات گردان ادغامی ۶۱۴ نفر می باشد که البته با توجه به موقعیت منطقه و وضعیت دشمن و تعداد نیروی موجود سپاه و ارتش این مقدار به طور محدود می تواند متغیر باشد .

ب - کادر : هر گردان دارای یک فرمانده و دو معاون و یک نفر مسئول مخابرات گردان و ۴ نفر بی سیم چی و دو نفر جهت تعاون و پرسنلی گردان می باشد.

ج - مخابرات : هر گردان دارای دو دستگاه بیسیم ، پی آر سی هفتاد و هفت ، یکی برای ارتباط با تیپ و دیگری برای ارتباط و هدایت گروهان ها خواهد بود که هر بیسیم دو نفر بیسیم چی خواهد داشت که یک نفر از آنها سپاهی و دیگری ارتش خواهد بود و یک نفر نیز به عنوان مسئول مخابرات به توافق طرفین انتخاب می گردد .

د - تعاون : از آنجا که مشخص شدن آمار نیروی انسانی تیپ به لحاظ مسایل روانی و اجتماعی از اهمیت به سزایی برخوردار است لذا دو نفر به عنوان مسئولیت تعاون و پرسنلی گردان (یک نفر از سپاه برای برادران سپاهی و یک نفر از ارتش برای برادران ارتشی) در نظر گرفته شده که این دو نفر حتماً باید به نوع کار خود توجه باشند و آمار و اسامی کلیه افراد گردان را داشته باشند و کلیه پرسنل گردان نیز هر گونه اطلاعی از برادران خود در قبل ، حین و بعد از عملیات دارند به این دو نفر منتقل می کنند تا دقیقاً وضعیت پرسنلی گردان مشخص گردد . این نکته به خصوص از جانب خانواده های برادران زخمی و شهید حایز اهمیت است .

ه - اجزاء : هر گردان از سه گروهان رزمی ۱۴۵ نفره، یک گروهان پشتیبانی نزدیک ۱۶۹ نفره تشکیل می گردد .

۲ - گروهان رزمی :

الف - سازمان : تعداد نفرات گروهان رزمی ادغامی ۱۴۵ نفر می باشد که در سطح محدود با توجه به شرایط می تواند متغیر باشد (در حد چند نفر) .

ب - کادر : هر گروهان رزمی دارای یک فرمانده گروهان و یک معاون و یک مسئول مخابرات گروهان و چهار نفر بی سیم چی می باشد .

ج - مخابرات : گروهان رزمی دارای دو بی سیم چی پی آر سی هفتاد و هفت ، یکی برای ارتباط با گردان و یکی برای ارتباط و هدایت دسته ها خواهد بود که هر بیسیم دو نفر بیسیم چی خواهد داشت که یک نفر آنها سپاهی و دیگری ارتشی خواهد بود و یک نفر به عنوان مسئول مخابرات گروهان به توافق طرفین انتخاب می گردد هر گروهان رزمی دارای فرمانس مستقل خواهد بود که با دسته های گروهان ارتباط مخابراتی خواهد داشت .

د - اجزاء : هر گروهان رزمی از سه دسته رزمی ۴۶ نفره تشکیل می گردد .

۳ - دسته رزمی :

الف - سازمان : تعداد نفرات هر دسته رزمی ادغامی ۴۶ نفر می باشد که در صورت لزوم شدید ، در حد چند نفر قابل تغییر است .

ب - کادر : هر دسته رزمی دارای یک فرمانده دسته و یک معاون و دو نفر بیسیم چی می باشد که هر بیسیم چی جزو پرسنل یک گروه ۲۲ نفر می باشد که پس از ادغام حکم بیسیم چی دسته را خواهند داشت و یک نفر از آنها سپاهی و دیگری ارتشی می باشد .

ج - مخابرات : هر دسته رزمی دارای یک دستگاه بیسیم پی آر سی هفتاد و هفت با دو نفر بیسیم چی برای ارتباط با فرمانده گروهان خواهد بود : لازم به تذکر است که هر نفر بیسیم چی جزو پرسنل یک گروه محسوب می گردد .

د - اجزاء : هر دسته رزمی از دو گروه ۲۲ نفر رزمی تشکیل می گردد .

۴ - گروه رزمی :

الف - سازمان : تعداد نفرات هر گروه رزمی ادغامی ۲۲ نفر می باشد .

ب - کادر : هر گروه رزمی دارای یک نفر فرمانده گروه می باشد .

ج - اجزاء : کوچک ترین جزء منسجم گردان ، گروه رزمی می باشد که از سه تیم تشکیل می گردد :

تیم یک مرکب از : فرمانده تیم (تیرانداز) ، بی سیم چی ، آرپی جی زن ، دو نفر خدمه آرپی جی ، دو نفر تیرانداز .

تیم دو مرکب از : فرمانده تیم (تیرانداز) ، آرپی جی زن ، دو نفر خدمه آرپی جی ، ۳ نفر تیرانداز .

تیم سه مرکب از : فرمانده تیم (تیرانداز) ، آرپی جی زن ، دو نفر خدمه آرپی جی ، تیربارچی ، ۲ نفر تیرانداز .

د - تذکر : در صورت صلاحدید فرماندهی تیپ و با توجه به موقعیت منطقه ، شکل آرایش اسلحه را در گروه می توان به طور موقت تغییر داد و به طور مثال تعداد قبضه آرپی جی ۷ را بیشتر نمود و یا به تعداد تیربار افزود . همیشه کمبود پرسنل را نفر تیرانداز جبران می نماید .

۵ - گروهان پشتیبانی نزدیک :

الف - سازمان : تعداد نفرات هر گروهان پشتیبانی نزدیک (ادغامی سپاه و ارتش) ۱۶۹ نفر می باشد که با توجه به شرایط به طور محدود می تواند متغیر باشد .

ب - کادر : هر گروهان پشتیبانی دارای یک فرمانده و یک معاون و یک نفر مسئول مخابرات گروهان و چهار نفر بی سیم چی می باشد .

ج - مخابرات : هر گروهان پشتیبانی دارای دو دستگاه بیسیم پی آر سی هفتاد و هفت یکی برای ارتباط با گردان و دیگری برای هدایت دسته های گروهان خواهد داشت هر دستگاه بیسیم ، دو نفر بیسیم چی ، یک نفر سپاهی و یک نفر ارتشی دارد و یک نفر نیز به عنوان مسئول مخابرات گروهان به توافق طرفین انتخاب می گردد.

د - اجزاء هر گروهان پشتیبانی از سه دسته پشتیبانی ۵۴ نفره تشکیل می گردد که برای انجام عملیات ، هر دسته به یکی از گروهان های رزمی مأمور می گردد ولی انجام وظیفه دسته توسط فرمانده گروهان پشتیبانی کنترل می گردد و از طرفی چون فرمانده گروهان پشتیبانی در چانل داخلی گردان نیز می باشد از درخواست های فرماندهان گروهان های رزمی مطلع می گردد و مستقیماً به محض اطلاع از احتیاج هر گروهان به دسته مربوطه مأمور به گروهان دستورات لازم را می دهد و پی گیری می نماید .

علت اینکه دسته پشتیبانی در چانل گروهان رزمی که به آن مأمور است قرار داده نشده این است که همه ذهنیت فرمانده گروهان رزمی به دنبال جنگ است و اگر دسته های پشتیبانی فرمانده ای داشته باشند که آنها را هدایت کند بهتر می تواند روش کار را کنترل و پی گیری نماید .

۶ - دسته پشتیبانی نزدیک :

الف - سازمان : تعداد نفرات هر دسته پشتیبانی ادغام شده ۵۴ نفر می باشد که با توجه به شرایط در سطح محدود قابل تغییر است .

ب - کادر : هر دسته پشتیبانی دارای یک فرمانده و یک معاون دو نفر بیسیم چی (یک نفر سپاهی و یک نفر ارتشی) می باشد .

ج - مخابرات : هر دسته پشتیبانی دارای یک دستگاه بیسیم پی آر سی هفتاد و هفت با دو نفر بیسیم چی برای ارتباط با فرمانده گروهان پشتیبانی می باشد .

د - هر دسته پشتیبانی ادغامی از دو گروه ۲۵ نفره تشکیل می گردد .

۷ - گروه پشتیبانی :

الف - سازمان : تعداد نفرات هر گروه پشتیبانی ادغامی ۲۵ نفر می باشد .

ب - کادر : هر گروه پشتیبانی دارای یک نفر فرمانده گروه می باشد .

ج - اجزاء : کوچکترین جزء منسجم گروهان پشتیبانی ، گروه پشتیبانی نزدیک می باشد . هر گروه دارای دو تیم است . تیم یکم از ۱۲ نفر جهت تخلیه مجروح تشکیل شده که افراد آن غیرمسلح بوده و مجهز به برانکارد می باشند . تیم دوم نیز ۱۲ نفر ولی مسلح هستند و مسئول حمل مهمات می باشند .

د - تذکر : فرماندهان گردان ها باید توجه بسیاری به آمادگی و آشنایی کامل پرسنل گروهان پشتیبانی به نوع کار خودشان بنمایند و دقیقاً آنها را توجیه کنند و تذکر دهند که مسئولیت شرعی انتقال زخمی ها و رساندن مهمات به عهده افراد این گروهان می باشد و پرسنل این گروهان شرعاً حق ندارند اسلحه به دست گرفته بجنگند و باید وظیفه خودشان را به نحو احسن انجام دهند و یقین داشته باشند اگر این دو امر مهم تخلیه مجروح و رساندن مهمات به درستی انجام شود قطعاً نفرات رزمده با تعداد کم ، بازدهی بسیار زیادی خواهند داشت .

نفرات تخلیه مجروح از همان ابتدا حتی در تمرینات باید به جای اسلحه برانکارد در اختیار داشته باشند و برای وظیفه خود نیز تمرین کافی را بنمایند و همچنین اطلاعات خود را در مورد افراد زخمی و شهید به مسئول تعاون گردان منتقل نمایند .

این نفرات باید از جرأت و شجاعت و اطمینان قلب بسیار زیادی برخوردار باشند و نسبت به کار خود توجیه باشند تا بتوانند در لحظات سخت درگیری و زیر آتش مداوم به خط مقدم رفته و مهمات برسانند یا مجروحین را به عقب تخلیه کنند و خستگی جسمانی اثر چندانی در کارشان نداشته باشد و تا آخرین لحظات درگیری و تشکیل خط پدافندی در گروهان و دسته خود برای انجام وظیفه ثابت بمانند .

۱۱ - ارایه طرح عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی :

همان‌طور که در صفحه ۱۸ بیان شد، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، طرح عملیاتی کربلا ۲ خود را تقریباً همزمان با طرح عملیاتی ارتش منتشر و یک نسخه آن را نیز به قرارگاه مقدم نذاجا در جنوب ارایه نمود. مفاد طرح تقریباً متناسب و هماهنگ با طرح ارتش بود اما با زبان و فرم دیگری. ذیلاً مفاد طرح عیناً جهت آگاهی دیگر پژوهشگران جنگ تحمیلی بیان می‌گردد :

" بسم الله الرحمن الرحيم "

طرح عملیاتی کربلا ۲ :

مدرک: نقشه ۱:۵۰۰۰۰

سرخه نادری - دجه - چانه شوش .

۱ - مأموریت :

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران متشکل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش جمهوری اسلامی مأموریت دارند تا در ساعت (س) روز (ر) در منطقه غرب رودخانه کرخه (جسر نادری) و غرب شوش دانیال تک گسترده نموده و ضمن انهدام دشمن و تصرف اهداف رادار، دوسلک، تنگه رقابیه، تپه‌های علی‌گره زد و عین خوش در دو منطقه دوسلک - عین خوش پدافند نمایند. مسئولیت سرزمینی منطقه و پدافند پس از عملیات با یگان‌های ارتش جمهوری اسلامی خواهد بود .

۲ - اهداف :

در پی پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی در امر جنگ تحمیلی رژیم مزدور عراق علیه انقلاب اسلامی ایران و پس از پیروزی‌های دو طرح گذشته حضرت ثامن الائمه در منطقه آبادان و طرح کربلا ۱ (طریق القدس) در منطقه بستان و غرب سوسنگرد، ادامه این حرکت گسترده با تلاش وسیع تری در منطقه دزفول و شوش دانیال دنبال می‌گردد. جهت تک گسترده در این منطقه اهداف ذیل بیان می‌گردد :

الف - انهدام نیروی دشمن به استعداد حدود ۳ لشکر زرهی - مکانیزه - پیاده .

ب - آزادسازی منطقه ای به وسعت ۱۴۰۰ کیلومتر مربع و روستاهای آن .

پ - خارج شدن شهرهای دزفول - شوش - اندیمشک - هفت تپه - پایگاه چهارم شکاری - پادگان تیپ ۲ زرهی ل ۹۲ در دزفول و راه آهن سراسری از زیر برد توپخانه دشمن، استفاده از جاده سراسری اهواز اندیمشک برای عموم مردم .

ت - تصرف مناطق استراتژیک - نظامی - مواضع نظامی عین خوش و ارتفاعات عین خوش - رقابیه رادار (ابوصلیبی خات) .

ث - تصرف چاه های نفتی منطقه ابوغریب و نزدیک شدن به حوضچه های نفتی سمیده .

ج - صرفه جویی در به کارگیری نیروها پس از تشکیل خط پدافندی - رقابیه - دوسلک - عین خوش نسبت به وضع موجود .

چ - رفع مشکل جنگ زدگان شهرهای دزفول - اندیمشک - شوش و هفت تپه و روستاهای منطقه از عهده دولت جمهوری اسلامی .

۳ - سازمان رزمی :

ل ۱ شامل : تی ۷ دزفول

ف رئوفی

تی ۱۴ اصفهان

ف خرازی

تی ۲۷ قدس

ف ردانی

گد ۱ مهندسی سپاه پاسداران

ل ۳ پیاده شامل :

تی ۸ نجف

ف احمد کاظمی

تی ۱۷ قم

ف مرتضی صفاری

تی ۲۵ کربلا

ف مرتضی قربانی

گد ۳ مهندسی سپاه پاسداران

ل ۵ احتیاط شامل :

تی ۹ احتیاط

تی ۱۵ احتیاط

تذکر : تیپ های فوق تماماً با استعداد سه گد تک ور و یک گد احتیاط محلی سازمان خواهند داشت .

۴ - وضعیت :

الف - نیروهای دشمن :

(۱) برآورد اطلاعاتی توسط اطلاعات عملیات منطقه ۸ و ۲ قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب تهیه

می گردد . برآورد اطلاعاتی به همراه کالک وضعیت نیروهای دشمن خواهد بود.

(۲) به گزارشات نوبه ای اطلاعات عملیات سپاه پاسداران منطقه ۸ و قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب

مراجعه شود .

مقدمه : به علت اینکه در هماهنگی های قبلی تعیین گردید که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی طرح کلی

خود را در حد یک سپاه (سه لشکر) تهیه نماید و ارتش نیز طرح خود را آماده نماید ، لذا در این طرح سپاه

فقط مانور نیروهای خود را تشریح نموده و قطعاً برای حصول تصرف اهداف فوق باید نیروهای تک ور پیاده

ارتش جمهوری اسلامی را نیز به این مانور اضافه کرد و در مورد استعداد نیروی زرهی لازم برای عملیات نیز

مانور زرهی گفته شده در این طرح با توجه به امکانات مختصری است که در اختیار برادران پاسدار می باشد.

مانور : جهت تعیین مانور منطقه را می توان به دو بخش تقسیم کرد :

۱ - منطقه غرب رودخانه کرخه (جسر نادری) از منطقه صالح مشطط به مختصات (۷۶ - ۳۱) نقشه $\frac{1}{50000}$

سرخره نادری تا کوه های ابوغریب به مختصات (۷۴ - ۶۹) نقشه $\frac{1}{50000}$ دچه که تپه علی گره زد- امام

زاده عباس و جاده دزفول دهلران را شامل می شود . در این منطقه ل ۱ پیاده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

عمل خواهد نمود .

۲ - منطقه غرب شوش از منطقه صالح مشطط به مختصات ۷۶ - ۳۱ نقشه^۱ ۵۰۰۰۰ سرخه نادری تا کوه‌های ابوغریب به مختصات (۷۴ - ۶۹) نقشه^۱ ۵۰۰۰۰ دچه که مناطق مالحه - انگوش - شلیبیه - شلس - رقابیه را شامل می شود . در این منطقه ل ۳ پیاده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی عمل خواهد کرد .

الف - مانور منطقه غرب رودخانه کرخه (جسر نادری) : این منطقه را از لحاظ نیروی دشمن و موقعیت طبیعی می توان به سه بخش تقسیم کرد :

(۱) سه راهی قهوه خانه حد فاصل خاکریز خط مقدم کرخه (هندلی شکل) از شمال شرقی و تپه چشمه از غرب و روستاهای سرخه از جنوب شرقی و کوت کاپون از غرب .

نیروی مختصری از دو کناره غربی کرخه از شمال و جنوب به نیروی در خط تک می کنند و دو نیرو نیز از کوت کاپون و تپه چشمه به عمق این بخش تک خواهند کرد و در نقطه ۸۳ - ۲۸ نقشه^۱ ۵۰۰۰۰ سرخه نادری روی جاده آسفالت دزفول - دهلران تلاقی خواهند داشت .

این بخش مأموریت تی ۷ ل ۱ سپاه می باشد .

(۲) بخش تپه های بلتا و ارتفاعات علی گره زد و توپخانه های موجود در جنوب آن که تپه ۳۵۰ نیز در این بخش قرار می گیرد .

این بخش مربوط به تیپ ۱۴ پیاده ل ۱ سپاه پاسداران می باشد .

باقی مانده نیروها پس از تک به مواضع بلتا و مواضع تپه های علی گره زد با کمک یک گد نیروی احتیاط محلی مأموریت را به سمت توپخانه های موجود در جنوب علی گره زد ادامه خواهند داد .

(۳) بخش گناره ، شیخ قویم تا عین خوش . این بخش منطقه مأموریت تیپ ۲۷ پیاده ل ۱ سپاه پاسداران می باشد . این نیرو پس از تصرف مواضع عین خوش مسئولیت پدافند از تپه های عین خوش تا دو کیلومتری شمال جاده آسفالت در کناره پل چیخواب را به عهده دارد . مسئولیت تأمین جاده شمالی ارتفاعات ابوغریب با این نیروها خواهد بود .

تذکر :

لازم به تذکر است که نیروهای تیپ ۲۷ پیاده سپاه پس از اعلام موفقیت در اجرای مأموریت توسط تیپ ۱۴ پیاده ، وارد عمل خواهند شد ، یعنی واحدهای تک ور به منطقه عین خوش پس از اینکه اطمینان حاصل

کردند نیروهای تک ور به منطقه علی گره زد موفق به انهدام دشمن شده و یا حداقل قطعاً دشمن را منهدم خواهند کرد ، مأموریت خود را آغاز خواهند کرد .^(۱)
مانور منطقه غرب شوش :

این منطقه نیز به لحاظ مواضع طبیعی و اهداف نظامی به سه بخش تقسیم می گردد . جهت رسیدن به هدف تپه های رادار (ابوصلیبی خات) دو تلاش اصلی صورت خواهد گرفت . یک نیرو از شمال شرقی این ارتفاعات یعنی از محور مالحه و دیگری از جنوب شرقی این ارتفاعات یعنی از محور شلش و بخش سوم تک از محور تپه ۱۲۰ و جنوب آن به سمت دوسلک خواهد بود .

۱. بخش مالحه و زعن و شلیبیه به سمت رادار : برای تک و انهدام نیروهای دشمن در خط مقدم و تصرف ارتفاعات ابوصلیبی خات یک هجوم اصلی از سمت مالحه در جهت جنوب غربی به طرف رادار صورت می گیرد که محور اصلی آن جاده آسفالتی رادار خواهد بود. مسئولیت عملیات این منطقه با تی ۸ ل ۳ خواهد بود .

۲. بخش شلیبیه ، انگوش ، شلش کامل : با توجه به استعداد قابل توجه مأموریت این تیپ به طور کلی انهدام نیروی موجود دشمن در غرب شوش و شرق تپه های ابوصلیبی خات خواهد بود . مسئولیت عملیات این منطقه با تیپ ۱۷ پیاده ل ۳ سپاه پاسداران خواهد بود .

۳. منطقه عمومی شلش : جهت تأمین راست نیرویی که به سمت دوسلک تک خواهد نمود و همچنین تأمین بخش جنوبی ارتفاعات ابوصلیبی خات و قطع و تصرف جاده رادار- دوسلک تلاشی با استعداد حدود دو گردان پیاده باید صورت گیرد که برای این تلاش از سوی سپاه پاسداران نیرویی برای ادغام با ارتش جمهوری اسلامی تعیین نگردیده است.

۴. بخش تپه ۱۲۰، سندال ، شمال لیضیر به طرف دوسلک : این بخش از مهم ترین محورهای هجوم می باشد که از این محور پس از شکستن خط مقدم تپه ۱۲۰ و جنوب آن تلاش به دو قسمت خواهد شد ، یکی به موازات کوه رقایبه به طرف دوسلک و دیگر به طرف ۵ کیلومتری شرق دوسلک یعنی تصرف جاده دوسلک رادار و با استفاده از این جاده ادامه پیشروی به سمت دوسلک ، تلاش هر دو نیرو،

^(۱) به زبان نظامی یعنی تیپ ۲۷ در مرحله دوم عملیات وارد عمل می شد.

تصرف دوسلک و به خصوص مواضع نظامی موجود در دو کیلومتری جنوب آن و پدافند در این منطقه می‌باشد.

این منطقه به عهده تیپ ۲۵ پیاده سپاه می‌باشد. این تیپ نیز مأموریت خود را پس از حصول اطمینان از موفقیت مأموریت تی ۱۷ پیاده آغاز خواهد نمود.

احتیاط :

در این طرح ل ۵ پیاده سپاه پاسداران با دو تیپ پیاده در احتیاط خواهد بود که تی ۹ احتیاط ل ۱ پیاده و تی ۱۵ احتیاط ل ۳ پیاده خواهد بود.

مانور زرهی و مکانیزه :

نظر به گسترش منطقه و پراکندگی دشمن لازم است حداکثر امکانات زرهی و مکانیزه موجود جهت این طرح بسیج شود.

غرب رودخانه کرخه (جسر نادری) : در این محور ذیل به نیروهای مکانیزه و زرهی احتیاج دارد.

۱. بخش بلتا، علی گره زد : با توجه به اینکه نیروها پس از انهدام دشمن در ارتفاعات علی گره زد

لازمست حرکت خود را به سمت جنوب برای تصرف توپخانه های دشمن و به سمت غرب برای کمک

به نیروهای عین خوش ادامه دهند ، حداقل به یک گد مکانیزه و یک گد تانک احتیاج دارد .

۲. بخش عین خوش : از آنجا که عین خوش هدف نهایی طرح می باشد و پدافند در این منطقه انجام

خواهد شد و امکان و زمینه پاتک دشمن نیز زیاد است و حتی اگر نیرویی از دشمن بخواهد فرار کند در

منطقه عین خوش درگیر خواهد شد ، نیروی زرهی و مکانیزه حداقل به استعداد یک تیپ زرهی به اضافه

دو گد مکانیزه ضروری است .

غرب شوش : در محور غرب شوش تلاش زرهی در دو بخش صورت می گیرد :

۱. بخش انگوش ، شلش ، به رادار : جهت تصرف ارتفاعات رادار یک تلاش زرهی باید با استعداد

حداقل یک گد تانک و یک گد مکانیزه صورت گیرد .

۲. بخش دوسلک : در منطقه غرب شوش هدف نهایی دوسلک می باشد و با توجه به بعد بسیار طولانی

خط مقدم به هدف که به بیست کیلومتر بالغ می شود ، بیشترین تلاش زرهی باید در این محور به کار

گرفته شود و حداقل یک تیپ زرهی قطعاً در وهله اول وارد عمل شود و دو گد مکانیزه نیز پشتیبانی نیرو
رسانی را به عهده بگیرد.^۱

احتیاط :

جهت دو منطقه پدافندی عین خوش و دوسلک حداقل یک تیپ زرهی احتیاط محلی فعال در طرح باید
پیش بینی کرد.^۲

* * * * *

۱. در واقع خود لشکر ۵، یگانی ندارد و موجودیت آن با دریافت ۲ تیپ از لشکرهای ۱ و ۳ شکل می گیرد.
۲. در اینجا طرح عملیاتی، جنبه برآورد به خود گرفته که احتمالاً به خاطر نبودن یگان زرهی در سپاه بوده است.

نیروی زمینی
ارتش
در
عملیات
فتح المبین

طرحریزی نهایی

- مداومت تشکیل جلسات بحث و گفتگو
- اعمال تغییرات در طرح عملیاتی شماره ۱
- آماده شدن طرح عملیاتی تجدید نظر شده
- سازمان برای رزم سپاه پاسداران
- صدور طرح عملیاتی تجدید نظر شده
- آماده شدن نهایی قرارگاه ها و یگان ها

بخش
دوم

۱ - هماهنگی و همکاری حضوری بین عناصر طراح و یگان های اجرایی :

الف - پس از صدور طرح عملیاتی شماره ۱ اولیه ، جلسات متعددی با شرکت فرماندهان و ستاد یگان های عمده اجرایی و طراحان عملیات در محل قرارگاه لشکرهای ۲۱، ۷۷ و ۹۲ تشکیل و روی امکانات اجرایی یگان ها ، بحث و بررسی می شد و برای کاستی ها چاره اندیشی می گردید .

ب - در یکی از جلسات فوق الذکر ، استخوان بندی طرح عملیاتی لشکر ۲۱ مورد بررسی قرار گرفت، در عین حالی که طرح تهیه شده در مجموع، مناسب تشخیص داده شد اما از جهاتی مورد قبول و تأیید عناصر طراح قرارگاه مقدم نذا قرار نگرفت زیرا مقدار نیرویی که لشکر برای تیپ ۲ لشکر که تک اصلی لشکر را به عهده داشت در نظر گرفته بود بسیار کمتر از حد متعارف بود . فرمانده لشکر در مقابل این عدم توافق رنجیده خاطر گردید و به نحوی عصبانی هم شدند. اما عناصر طراح با ارایه مشکلات مزبور به فرماندهی نیروی زمینی و پیشنهاد تقویت بیشتر لشکر ۲۱ نهایتاً مشکل موجود را حل کردند و مقرر گردید نیروهای بیشتری از سایر مناطق و یگان ها به لشکر ۲۱ اختصاص داده شود .

پ - در یک جلسه هماهنگی دیگری که در هفت تپه تشکیل گردید ، فرمانده لشکر ۹۲ پیشنهاد کرد ، به جای برقازه ، تپه ۱۸۲ (۷۱-۵۵) به عنوان هدف در جنوب منطقه عملیات انتخاب و واگذار گردد . اما عناصر طراح ، هر چند تپه مزبور را به عنوان هدفی ارزنده قبول داشتند ، اما پذیرش ریسک بیشتر را در آن برهه از عملیات به مصلحت ندانستند و تأمین این تپه را به مراحل بعدی موکول کردند^(۱).

۲ - اعمال تغییرات در طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ :

الف - در تاریخ ۶۰/۱۱/۳۰ یک همایش مشترکی بین مجموعه مسئولین ارتشی و سپاهی تشکیل و روی موارد متعددی از جمله به پای کار آوردن نیروی بیشتر برای اجرای تک همزمان به عین خوش و تپه ۳۵۰ و شاوریه تصمیمات ارزشمندی گرفته شد اما در عین حال مرحله بندی عملیات حذف گردید .

^(۱) این تپه در حین اجرای عملیات بیت المقدس توسط لشکر ۷۷ پیاده و یگان های سپاه پاسداران تأمین گردید .

ب - در اجرای تصمیمات جلسه فوق دستوری به شماره ۳۰۰۱/۱۱/۶۴ - ۶۰/۱۲/۷ در تاریخ ۶۰/۱۲/۷ به کلیه یگان های ذی نفع صادر شد که مفاد آن به شرح زیر بود :

* * * * *

موضوع : تغییرات طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲

با توجه به اینکه در جلسه تصمیم گیری مورخ ۶۰/۱۱/۳۰ که با حضور فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سایر مسئولان عملیاتی و اطلاعاتی سپاه تشکیل شد ، پیشنهاد برادران سپاه مبنی بر صرفنظر نمودن از مرحله بندی عملیات و اجرای همزمان مراحل طرحریزی شده قبلی مورد تصویب من قرار گرفت دستور فرمایید در اجرای مصوبه فوق ، تغییرات زیرین را در طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ به عمل آورند .

۱. کلیه عملیات مرحله یکم و دوم به طور همزمان اجرا می گردد .
۲. تی ۸۴ در ساعت ۰۰۰۱ روز ۶۰/۱۲/۱۰ از زیر امر ل ۲۱ خارج می گردد .
۳. برای تأمین ارتفاعات شاوریه (هدف توفیق) یگان دیگری زیر امر ل ۲۱ قرار داده خواهد شد و تی ۸۴ در آن جبهه مأموریتی نخواهد داشت .
۴. قرارگاهی به نام قرارگاه قدس تشکیل و عملیات تی ۲ ل ۹۲ - تی ۸۴ پیاده را هدایت و کنترل می نماید ، این قرارگاه با استفاده از پرسنل ستاد دو تیپ مذکور سازمان داده می شود و فرماندهی آن به عهده سرکار سرهنگ سرانجام می باشد .
۵. منطقه مسئولیت قرارگاه قدس منطقه عین خوش بوده و مأموریت آن تک در ساعت (س) روز (ر) به منظور تأمین عین خوش و سپس پدافند در منطقه محوله می باشد .
۶. تی ۵۵ هوابرد پس از استقرار قرارگاه ل ۹۲ زرهی در منطقه شاهرور از کنترل عملیاتی لشکر ۷۷ خارج و در کنترل عملیاتی ل ۹۲ قرار می گیرد .
۷. منطقه عمل لشکر ۹۲ زرهی (-) منطقه عمل فعلی تی ۵۵ هوابرد می باشد ، خط حد سمت چپ آن در امتداد ارتفاعات میشداغ ادامه داشته و خط حد سمت راست آن با خط حد سمت چپ لشکر ۷۷ مشترک خواهد بود .

۸. در هدف های واگذاری به لشکر ۲۱ و لشکر ۷۷ تغییری حاصل نشده است .
۹. مأموریت لشکر ۹۲ زرهی (-) تک در ساعت (س) روز (ر) به منظور تأمین تنگ رقابیه (با استفاده از تی ۵۵) و ارتفاعات شمال غربی و غرب چنانه (تپه برقازه) و سپس پدافند در منطقه مربوطه می باشد .
۱۰. گد ۱۵۱ پیاده ل ۹۲ زرهی پس از رهایی از مأموریت فعلی زیر امر ل ۲۱ پیاده قرار می گیرد تا جایگزین گد ۱۷۱ پیاده تیپ ۳ شود .
۱۱. تغییرات در سازمان برای رزم توپخانه متعاقباً ابلاغ خواهد شد .
۱۲. تغییرات احتمالی در خطوط حد یگان ها بعداً ابلاغ خواهد شد .

فرمانده نزا جا . سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

* * * * *

پ - همچنین در راستای تمرکز نیرو در منطقه عملیات کربلا ۲، طی امریه شماره ۶۰/۱۲/۷ - ۱/۲۰۱/۲۸/۳۲۹ به قرارگاه مقدّم نزا جا در غرب دستور داده شد، تیپ ۵۸ ذوالفقار را سریعاً به جنوب اعزام و زیر امر لشکر ۲۱ پیاده حمزه قرار دهد^(۱)، در این دستور خاتمه رسیدن آخرین سریال تیپ به دزفول ساعت ۱۸۰۰ روز ۶۰/۱۲/۲۰ تعیین شده بود . همچنین مقرر گردید گردان ۱۳۹ پیاده سازمانی تیپ ۸۴ خرم آباد که زیر امر قرارگاه مقدّم نزا جا در غرب بود ، سریعاً به سمت جنوب حرکت و در اختیار تیپ ۸۴ قرار گیرد . این گردان موظّف بود حداکثر تا تاریخ ۶۰/۱۲/۲۵ به تیپ مربوطه ملحق گردد .

ت - در تاریخ ۶۰/۱۲/۵ فرمانده نیروی زمینی به صورت شفاهی به فرمانده تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی (سرهنگ ستاد سرانجام) دستور داد هر چه سریع تر از مسیر حرکت تیپ ۲ به منطقه لزه از طریق جاده پا علم شناسایی نموده و آماده حرکت به آنجا گردد . متعاقب آن در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۳ طی شماره ۶۰/۱۲/۱۳ - ۳۰۰۱/۱۱/۷۳ به لشکر ۹۲ زرهی دستور داده شد سریعاً تیپ ۲ زرهی به منطقه تجمّع لزه حرکت نموده و نسبت به تکمیل شناسایی ها با همکاری تیپ ۸۴ پیاده که به منطقه

^(۱) این جا به جایی در راستای پیشنهاد گروه طراح برای تقویت لشکر ۲۱ صورت گرفته بود.

آشنایی کامل داشت و برادران سپاه پاسدار اقدام نماید . لشکر (منها) آماده باشد به منطقه عملیات جدید (منطقه رقابیه) حرکت کند و پس از رسیدن ، بنا به دستور تیپ ۵۵ هوابرد را در کنترل عملیاتی بگیرد .

ث - در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۴ قرارگاه مقدّم نزاجا به لشکر ۲۱ دستور داد گردان های ۱۱۱ و ۲۴۴ تیپ ۸۴ را حداکثر تا تاریخ ۶۰/۱۲/۲۲ در محل تعویض نموده و از مختصات (۳۴-۷۰) تا (۶۹-۰۱) در امتداد خط تماس فعلی پدافند نماید و آماده اجرای عملیات کربلا ۲ گردد . همچنین به تیپ ۸۴ پیاده دستور داد نسبت به انجام شناسایی در منطقه جدید با همکاری و هماهنگی سپاهیان پاسدار مستقر در منطقه (برادر خرازی) اقدام نماید و آماده باشد بنا به دستور در کنترل قرارگاه قدس^(۲) قرار گیرد . همچنین محل تجمع گردان های ۱۱۱ و ۲۴۴ را گزارش نماید .

ج - در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۵ طی شماره ۴۹/۸- ۲۰۱ - س - ۶۰/۱۲/۱۵ از طریق معاونت طرح و برنامه نزاجا مقرر گردید عناصر ارتشی ستاد قرارگاه قدس که شامل تعدادی افسر و درجه دار از ستاد نزاجا بودند به سرپرستی سرهنگ زوهی ستاد امراله شهبازی سریعاً به اهواز حرکت و در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۶ خود را به فرماندهی نزاجا معرفی نمایند . این ستاد موظف بود طرحریزی و هدایت عملیات قرارگاه عملیاتی قدس را برای تأمین منطقه عین خوش و تنگ ابوغریب با همکاری برادران سپاه پاسدار به عهده بگیرد .

چ - در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۹ معاونت هماهنگ کننده نیروی زمینی (سرهنگ ستاد حسین خرسندی) از طریق معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا نامه ای طی شماره ۹/۲۰۱/۰۸/۲۴ ط - ۶۰/۱۲/۱۹ در خصوص طرح عملیاتی شماره ۱ کربلا ۲ به فرماندهی نزاجا ارسال نمود که محتوای آن به شرح زیر بود:

موضوع : درباره طرح

۱. در اجرای دستور من، یک جلسه توجیهی برای آشنایی با طرح کربلا ۲ و دستورات تکمیلی آن فرماندهی که طی شماره ۳۰۰۱/۱۱/۶۴ - ۶۰/۱۲/۷ وسیله قرارگاه جنوب به نزاجا رسیده بود در مورخه

(۲) ترکیب قرارگاه قدس که مأمور تأمین عین خوش بود بعداً اعلام شود.

۶۰/۱۲/۱۶ در اطاق جنگ نزا با حضور من و معاون عملیات و اطلاعات و افسر عملیات و مدیر اطلاعات برگزار گردید .

۲. بنا به دستور جانشین عملیات نزا مجدداً این جلسه توجیهی در مورخه ۶۰/۱۲/۱۸ در حضور ایشان و افسران بند ۱ تکرار گردید .

۳. در این جلسات توجیهی یک برآورد اطلاعاتی کامل که افسران اطلاعات تهیه نموده بودند به وسیله سرکار سرهنگ احمدی ارایه گردید و سپس طرح کربلا ۲ و دستورات تکمیلی خوانده شد .

۴. پس از استماع برآورد اطلاعاتی و آشنایی با طرح کربلا ۲ و دستورات تکمیلی آن فرماندهی موارد زیر به صورت یادداشت اداری به استحضار آن فرماندهی می رسد .

الف - اطلاعات :

(۱) راه های کاری که احتمالاً متجاوز انتخاب خواهد نمود که قبل از اجرای طرح به منظور برهم زدن سازمان رزمی طرح کربلا ۲ به موقع اجراء گذارد .

(الف) راه کار ۱ : پدافند در سراسر جبهه دزفول توأم با حجم آتش زیاد توپخانه و هوایی و اجرای تک محدود در منطقه جزآبه و طراح .

(ب) راه کار ۲ : پدافند در سراسر جبهه دزفول با حجم آتش زیاد توپخانه و هوایی و اجرای تک محدود در منطقه گیلانغرب به منظور تصرف گیلانغرب و اجرای بمباران روی مناطق مسکونی .

(پ) پس از تجزیه و تحلیل هر دو راه کار ، راه کار ۲ راه کار احتمالی متجاوز می باشد .^(۱)

ب - پیشنهاداتی که از نظر عملیات به عرض جانشین ف . نزا رسیده و یادداشت نمودند .

(۱) با توجه به یک مرحله ای شدن عملیات ، یگان احتیاط نزا نامشخص می باشد و با توجه به عرض جبهه زیاد و وسعت عملیات به منظور اعمال نفوذ فرماندهی جهت عکس العمل های پیش بینی نشده متجاوز ، در صورت امکان یک احتیاط مناسب بایستی در جبهه قرارگاه قدس و منطقه ل ۲۱ تا دره خنگ و یک احتیاط در جبهه ل ۷۷ و ل ۹۲ از دره خنگ تا تنگ رقابیه منظور شود .

^(۱) در فصل چهارم مورد تحلیل قرار می گیرد .

(۲) در صورتی که عملیات تی ۲ ل ۹۲ با موفقیت انجام گردد و عملیات سایر یگان ها خدای نخواستہ با عدم موفقیت رو به رو شود احتمالاً تی ۲ ل ۹۲ در پاتک های بعدی متجاوز محاصره می شود .

(۳) گردان ها و آتشبارهای توپخانه در منطقه ل ۷۷ و جناح جنوبی ل ۲۱ قبل از تک به غرب رودخانه کرخه تغییر مکان دهند .

(۴) تنگ رقابیه در صورت امکان از جناح چپ (تنگ زلیجان) دور زده شود .

(۵) با بررسی توان رزمی نسبی در مقابل جبهه ل ۷۷ حداقل ۱۵ گردان متجاوز درگیر موجود است در صورت امکان یک تیپ از ل ۲۱ یا یک تیپ از سپاه پاسداران علاوه بر سازمان رزمی قبلی زیر امر ل ۷۷ گذاشته شود .^(۱)

(۶) به علت محدودیت مهمات به کلیه یگان ها به خصوص هوانیروز ، گردان های توپخانه ، افراد آربی جی زن هشدار داده شود که از زدن هدف های مرده (تانک های مرده) خودداری نمایند .

(۷) قبل از اجرای تک با هماهنگی دسک های مربوط احتیاط های متجاوز در فکّه ، تنگ چزآبه و بین عین خوش و امام زاده عباس به وسیله نهاجا از ارتفاع بالا بمباران شوند .

(۸) عملیاتی که بایستی تی ۲۳ نوهده با هماهنگی برادران سپاه پاسدار انجام دهند مدت زمان محدودی قبل از اجرای طرح انجام گردد و به عنوان یک طرح پوشش و فریب از آن استفاده شود به ترتیبی که متجاوز مجبور شود تعدادی از یگان های احتیاط خود را از جبهه دزفول تغییر مکان داده به جنوب ببرد .

معاون هماهنگ کننده نزاجا . سرهنگ ستاد خرسندی

* * * * *

^(۱) در فصل چهارم مورد تحلیل قرار می گیرد .

توضیح و تفسیری کوتاه درباره نامه فوق :

(۱) در مورد برآورد اطلاعاتی فوق :

(الف) هیچکدام از راه کارهای احتمالی منظور شده در نامه فوق ، راه کاری نبود که موجب برهم زدن سازمان رزمی طرح کربلا ۲ گردد . زیرا تک محدود در چزآبه و طراح یا در گیلانغرب ربطی به منطقه عملیات دزفول - شوش نداشت و هیچگونه تأثیری روی راه کار ما به جا نمی گذارد .
(ب) در عمل نیز هرگز چنین اتفاقی رخ نداد .

(پ) ارجح و اصلح است که افسران اطلاعات ، افسرانی با تفکر عملیاتی باشند .

(۲) در مورد پیشنهادات مطرح شده در بُعد عملیاتی :

(الف) اصولاً سرهنگ ستاد حسین خرسندی از افسران شاخص و شجاع و دانشمند نیروی زمینی بودند و نظراتشان همیشه ارزنده و صائب بود .

(ب) تقریباً عناصر طراح قبلاً در برآورد وضعیت عملیاتی خود ، مشکلات اشاره شده را منظور کرده بودند به طور مثال مواد (۱) و (۲) پیشنهاد و در مسیر طرحریزی و شناسایی های بعدی نیز ماده (۴) پیشنهاد را مد نظر قرار داده بودند البته بهره برداری از تنگ زلیجان به صورت یک امر کاملاً سری که صرفاً عناصر طراح و فرماندهان رده بالا از آن آگاهی داشتند دنبال می شد ، کما اینکه در شناسایی که در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۵ با شرکت فرمانده نازجا ، فرمانده کل سپاه پاسداران و طراحان و مسئولان عملیاتی و اطلاعاتی ارتش و سپاه از تنگ زلیجان انجام گرفت و هدف از آن بازدید از پیشرفت کار جهاد سازندگی بود . عناصر شرکت کننده با عبور از تنگ که هنوز آماده بهره برداری نشده بود به پشت ارتفاعات میشداغ رفتند در آنجا یک جیب عراقی که از تنگ چزآبه به آن سمت می آمد به گروه شناسایی مذکور برخورد کرد که ناگهان به سرعت جلو و عقب نمود و از منطقه به سمت جنوب فرار کرد . معمولاً سرنشینان این خودرو می بایست گزارش حضور مسئولین ایرانی را که اغلب درجه سرهنگی داشتند به مافوق خود می دادند، اما خوشبختانه این کار را نکرده بودند و به همین علت عملیات تنگ زلیجان لو نرفت . در اینجا باید به تلاش و زحمات طاقت فرسای جهادگران بی سنگر ارج نهیم که با

ایثار ، ناممکن ها را ممکن ساختند و با تراشیدن سنگ و کوه ، راه را برای سقوط تنگ رقابیه هموار کردند .

(پ) در مورد ماده (۵) پیشنهاد ، باید اذعان کنیم کاش به جای اینکه لشکر ۷۷ و یگان های سپاهی ادغامی با آن را در جبهه شوش متمرکز می کردیم ، این مجموعه را بر علیه مناطق ضعیف دشمن وارد عمل می نمودیم^(۱)، مثلاً در منطقه تنگ رقابیه یا عین خوش .

۳ - آماده شدن طرح عملیاتی تجدید نظر شده کربلا ۲ :

الف - همزمان با هماهنگی های مختلف ستادی و شرکت در جلسات متعدد بررسی طرح های عملیاتی یگان ها که بر مبنای هماهنگی های حضوری عناصر طراح با عناصر اجرایی ، تعدیل و تصحیح می شد ، در اغلب یگان ها از جمله در پادگان دزفول ، ماکت منطقه عملیات با مقیاس ۱۲/۵۰۰ : ۱ به صورت دقیق توسط پرسنل دانشکده فرماندهی و ستاد نزاجا و اداره جغرافیایی ارتش تحت نظارت و راهنمایی سرهنگ ستاد معین وزیری ساخته شد و در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۰ آماده بهره برداری گردید به نحوی که تمام فرماندهان و ستاد یگان ها اعم از ارتشی و سپاهی به صورت مستمر با حضور در پادگان دزفول به بهترین شکلی با منطقه عملیات و مانور نیروها و اهداف واگذاری به آنها توجیه می شدند . این عمل در تقویت اصل سادگی بسیار مؤثر بود .

ب - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۰ طرح عملیاتی نهایی عملیات کربلا ۲ (فتح المبین) با کلیه پیوست های مربوطه آماده انتشار گردید . هر چند مفاد کلی آن قبلاً در جریان همایش های مختلف به یگان های اجرایی آگاهی داده شده بود مع الوصف مقرر گردید در یک نشست با شرکت کلیه عناصر اجرایی ، مفاد آن تشریح شود .

^(۱) یعنی به مفهوم واقعی اصل تمرکز توجه می کردیم .

پ - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۱ طبق دستور فرماندهی نزاجا پیام زیر به کلیه یگان ها ارسال شد . تا در همایش مورخ ۶۰/۱۲/۲۲ نسبت به آخرین هماهنگی ها و توصیه ها روی ماکت زمین منطقه عملیات توجیه شوند . متن پیام به شرح زیر بود :

به فرموده دستور فرمایید :

۱. فرماندهان لشکر ، تیپ و فرماندهان توپخانه لشکرها و گروه ۳۳ توپخانه به اتفاق رؤسای رکن سوّم مربوطه رأس ساعت ۱۶۰۰ روز شنبه مورخ ۶۰/۱۲/۲۲ در پادگان دزفول حضور به هم رسانند .
۲. برای افسران اعزامی از قرارگاه قدس و تیپ ۲ لشکر ۹۲ و تیپ ۸۴ یک فروند بالگردان اعزام خواهد شد .

۳. فرماندهان پیش بینی وسیله نقلیه زمینی جهت مراجعت به یگان های مربوطه را بنمایند .

ج ف ق م نزاجا در جنوب . سرهنگ ستاد نیکی

از طرف سرهنگ ستاد معین وزیری

توضیح : در جلسه فوق کلیه فرماندهان و ارکان سوّم آنها روی ماکت زمین نسبت به وظایف و مأموریت های محوّل ، توجیه شدند .

ت - به منظور کسب آمادگی هر چه بیشتر قرارگاه ها و یگان ها ، توصیه هایی به شرح زیر در قالب امریه ای در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۱ به کلیه قرارگاه های عمده ابلاغ گردید :

وظایف قرارگاه کربلا :

۱. تأسیس قرارگاه تاکتیکی جلو (کربلا)
۲. بررسی نقاط مشترک بین چهار قرارگاه (بررسی و تصویب طرح های قرارگاه ها)
۳. تأمین قبضه های آرپی جی ۷ مورد لزوم
۴. مدیریت کامل در ترابری یگان های زرهی
۵. دریافت و توزیع صحیح کمک های دولت از هر نظر ؛ خودرو ، آمبولانس و غیره .

۶. تهیه طرح مانور کربلا ۲ با پیوست ها و ضمایم مربوطه
۷. تمرین سیستم ارتباطی قرارگاه کربلا با کربلا ۲ و قرارگاه های تابعه
۸. تهیه طرح های پدافندی مورد لزوم نقاط ضعف جبهه ها به ترتیب :
چزابه ، نيسان ، طراح ، نورد و منطقه غرب .
۹. برآورد نهایی مهمات کالیبر کوچک و بزرگ عملیات کربلا ۲ و روش حمل و توزیع .
۱۰. بررسی طرح تبلیغات جنگ قبل و در حین عملیات
۱۱. تهیه طرح کامل حمل مجروح و درمان و مداوا و تخلیه مجروحین
۱۲. طرح تخلیه سریع و اسکان اسرای جنگی
۱۳. بررسی امکانات چادر به حد وفور
۱۴. واگذاری آشپزخانه صحرائی برای تیپ ۸۴ پیاده

قرارگاه فتح :

۱. استقرار تیپ های ۱ و ۳ در منطقه
۲. استقرار قرارگاه تاکتیکی لشکر در جلو (قرارگاه فتح) و برقراری ارتباط با قرارگاه کربلا ۲ در دزفول.
۳. استقرار کامل گروه رزمی سلمان و رها کردن گروهان های تانک لشکرهای ۲۱ و ۷۷.
۴. جا به جایی توپخانه های منطقه قرارگاه
۵. ادغام نیروهای ارتش و سپاه و فرماندهی مشترک
۶. نصب یک پل در منطقه عبدالخان (در حوالی پل قبلی رقابیه)
۷. واگذاری نفربرهای مورد نظر به سپاه پاسداران
۸. توزیع و حمل مهمات سهمیه منطقه
۹. تعیین و آماده کردن پد برای بالگرد های کبری ، شنوک و ۲۱۴
۱۰. برآورد مهمات و سوخت مورد نیاز هوانیروز و انتقال آن به منطقه
۱۱. آرایه طرح مانور قرارگاه فتح
۱۲. تهیه طرح پشتیبانی نزدیک هوایی

۱۳. پی گیری فعالیت های انجام شده توسط تیپ های ۱ و ۳ پس از انجام مأموریت

۱۴. ادغام تانک های سپاه و ارتش

قرارگاه نصر :

۱. تعویض فوری یگان های تی ۸۴ توسط تی ۵۸ ذوالفقار

۲. تهیه طرح مانور کامل قرارگاه نصر با در نظر گرفتن هدف اصلی قرارگاه

۳. استقرار کامل قرارگاه نصر

۴. جا به جایی کامل توپخانه های منطقه

۵. توزیع مهمات توپخانه

۶. تعیین محل و تهیه پد بالگرد برای حمل مجروح

۷. تأکید در کاربرد صحیح تیپ ۴ زرهی در استفاده از موفقیت عملیات منطقه نصر^(۱)

۸. ادغام نیروهای ارتش و سپاه

۹. رهایی کامل گردان ۱۷۱ توسط گردان ۱۵۱ پیاده

۱۰. نصب پل مضاعف در منطقه تیپ ۳

قرارگاه فجر :

۱. استقرار گردان ۱۵۱ در دره خنگ

۲. استقرار تیپ ۱ در منطقه مربوطه و انجام آخرین شناسایی های خود با هماهنگی تیپ مشابه خود از

سپاه .

۳. تهیه طرح مانور کامل قرارگاه فجر

۴. استقرار کامل توپخانه های قرارگاه در منطقه

۵. توزیع و جا به جایی مهمات توپخانه

۶. اجرای طرح ادغام نیروهای ارتش و سپاه

۷. شناسایی و اشغال مواضع تیپ ۳۷ در منطقه مورد نظر

^(۱) هر چند استفاده از موفقیت پیش بینی نشده بود .

۸. پیش بینی حداقل دو گروهان تانک از غرب به جای تیپ ۳۷ در شرق کارون
۹. نصب یک پل در منطقه در نزدیکی پل ام - ۴ - تی ۶
۱۰. استقرار قرارگاه فجر
۱۱. تعیین محل و تهیه پد بالگرد برای حمل مجروح
۱۲. تعیین تیپ از سپاه پاسداران که با تی ۳۷ کار خواهد نمود^(۱).
۱۳. ادغام تانک های سپاه و ارتش

اقدامات مربوط به قرارگاه قدس :

- ۱ - انتقال وسایل و امکانات قرارگاه قدس به منطقه مورد لزوم .
 - الف - سرهنگ نوروزی فر نماینده قرارگاه قدس وسایل مورد لزوم قرارگاه قدس را تحویل می گیرد .
 - ب - وسایل قرارگاه به وسیله شنوک به منطقه ارسال شود .
 - پ - افسر مخابرات ، افسر مهندس و افسر رکن دوم قرارگاه قدس اعزام شوند .
 - ت - تأمین زمینی قرارگاه قدس به وسیله یک دسته پیاده ، تأمین هوایی قرارگاه مزبور به وسیله یک قبضه توپ ضد هوایی ۲۳ میلیمتری انجام شود .
- ۲ - استقرار کامل و سریع و تند قرارگاه قدس :
 - توسط قرارگاه قدس انجام می شود .
- ۳ - جابه جایی کامل یگان های تیپ ۲ لشکر ۹۲ و تأسیس قرارگاه تیپ در لزه .
 - الف - به کار گرفتن امکانات جدی جهاد سازندگی (برادر رضوی) .
 - ب - احضار سرهنگ کریمی برای جابه جایی سریع با اعمال مدیریت صحیح و در جریان گذاشتن امکانات جدید ترابری .
- پ - سرگرد جانگداز نظارت مستقیم در جابه جایی تیپ ۲ داشته باشد .

^(۱) ناگفته نماند که تیپ ۳۷ نقش احتیاط قرارگاه مرکزی کربلا ۲ را به عهده داشت.

ت - یک آتشبار پدافند هوایی ۵۷ م م و یک دسته پدافند هوایی ۲۳ م م به تیپ ۲ لشکر ۹۲ واگذار شود

۴ - تأمین قرارگاه تیپ ۸۴ در حوالی ممله توسط تیپ ۸۴ انجام می شود .

۵ - متمرکز شدن یگان های پیاده ، تانک و سوارزهی تیپ ۸۴ پیاده .

الف - تعویض تیپ ۸۴ با تیپ ۵۸ سریعاً انجام شود .

ب - تیپ ۲ با حضور اولین یگان خود در منطقه ، عناصر سوارزهی تیپ ۸۴ را در منطقه مربوطه تعویض نماید .

پ - در عزیمت گردان ۱۳۹ از غرب به جنوب تسریع شود .

۶ - تهیه طرح مانور کامل قرارگاه قدس :

الف - طرح عملیاتی کربلا ۲ با پیوست ها و ضمایم کامل هر چه سریع تر منتشر شود .

ب - در جریان گذاشتن عناصر قرارگاه قدس با آنچه که تاکنون انجام شده است .

پ - طرح توسط قرارگاه قدس تهیه و جهت تصویب ارسال شود .^(۱)

۷ - نصب پل های مورد نظر در جاده تی شکن و چاه نفت :

الف - سرهنگ پورفرد اقدام نماید .

ب - نظارت و پی گیری توسط قرارگاه قدس انجام پذیرد .

۸ - پیش بینی پد برای بالگرد های کبری ، شنوک و ۲۱۴ در منطقه :

الف - توسط هوانیروز انجام می شود .

ب - یک بالگرد همیشه در جوار قرارگاه قدس برای ترابری فرمانده قرارگاه قدس باشد .

پ - اقلأ ۲ قبضه ۲۳ م م توسط قرارگاه برای تأمین پدافند هوایی بالگرد ها واگذار شود .

ت - با بررسی کامل توسط هوانیروز ، افسران ناظر با وسایل ارتباطی به یگان های تک ور بنا به دستور اعزام شوند .

۹ - برآورد مهمات و سوخت مورد نیاز هوانیروز و انتقال آن به منطقه :

^(۱) این عمل وقتی انجام گرفت که دیگر زمانی برای اعمال تصحیحات در اختیار نبود.

توسط هوانیروز انجام می شود .

۱۰ - تهیه طرح پشتیبانی نزدیک هوایی عین خوش :

توسط قرارگاه کربلا ۲ و نیروی هوایی انجام می شود .

۱۱ - جابه جایی کامل توپخانه های قرارگاه قدس :

الف - توپخانه های سازمانی سریعاً جابه جا شوند .

ب - یگان های توپخانه که واگذار می شود فوراً اعزام شوند .

۱۲ - ادغام نیروهای پیاده و زرهی ارتش و سپاه در منطقه قرارگاه

توسط خود یگان ها انجام می شود .

۱۳ - تعیین نیروهای پیاده که با تیپ ۲ کار خواهند نمود .

توسط قرارگاه تیپ ۲ و قرارگاه قدس و سپاه انجام می شود .

۱۴ - جاده سازی معبر تیپ ۲ از لزه تا دشت عباس

الف - خود یگان اقدام نماید .

ب - سرگرد جانگداز مسئولیت نظارت و پی گیری را تا احداث جاده دارد .

هوانیروز :

۱. تعیین محل و تهیه پد برای بالگرد های ۲۱۴ جهت حمل مجروحین در قرارگاه های چهارگانه (فتح ،

فجر ، نصر و قدس) و همچنین پشتیبانی قرارگاه های مزبور با بالگرد جت رنجر به منظور انجام

شناسایی ها .

۲. تعیین محل و تعیین پد برای بالگرد های کبری جهت پشتیبانی تاکتیکی در قرارگاه های فتح و

قدس .

۳. تعیین محل و تهیه پد برای بالگرد های شنوک در قرارگاه های فتح و قدس برای تخلیه مجروحین و

پشتیبانی لجستیکی .

۴. برآورد مهمات و سوخت مورد نیاز برای بالگرد ها و انتقال آنها به مناطق یاد شده بالا .

۴- سازمان برای رزم سپاه پاسداران در عملیات کربلا ۲:

شماره: ۱۲۵ - ۵

موضوع: ترسیم کلی از وضعیت سازمان سپاه پاسداران در منطقه عملیاتی دزفول

ترکیب سازمان :

برادر محسن رضایی

برادر علی شمشانی

(^{۱۱}) قرارگاه کربلا ۲ نزاجا، همطراز قرارگاه مرکزی (کربلا) سپاه بود نه تابع آن.

حق امضاء : مسئول ستاد قرارگاه مرکزی برادر حسین علایی

نیروهای تحت امر : قرارگاه های چهارگانه لشکری

الف - قرارگاه فتح ب - قرارگاه قدس ج - قرارگاه نصر د - قرارگاه فجر

حیطه سازمانی :

قدرت عمل در چهارچوب وظایف فرماندهی کل سپاه پاسداران می باشد . کلیه نیروهای تحت امر موظف به اجرای اوامر صادره از این قرارگاه می باشند. سازمان ها و ادارات دولتی در سطح منطقه ، قرارگاه مرکزی را در حد ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خواهند دانست .

۲ - قرارگاه لشکری فتح :

در منطقه عملیاتی یاد شده دارای ۳ قرارگاه در تحت امر می باشد و اوامر خود را تحت نام قرارگاه فتح به قرارگاه های تیپ های تحت امر صادر می نماید .

ترکیب سازمانی :

مسئولیت : برادر رحیم صفوی

جانشین : برادر رشید علینور

حق امضاء : برادر محمد باقری و برادر کنعانی و برادر عبدی

نیروهای تحت امر : قرارگاه های تیپ های ۳ گانه.

الف - قرارگاه تیپ ۸ نجف اشرف مسئول : برادر احمد کاظمی

ب - قرارگاه تیپ ۲۵ کربلا مسئول : مرتضی قربانی

ج - قرارگاه تیپ ۴۶ فجر مسئول : برادر عساکره

۳ - قرارگاه لشکری قدس :

در منطقه عملیاتی یاد شده دارای ۲ تیپ در تحت امر بوده و اوامر خود را به تیپ های تحت امر، با عنوان

قرارگاه قدس صادر می نماید .

ترکیب سازمانی :

الف - قرارگاه لشکری قدس :

مسئولیت : حسین خرازی

جانشین : عزیز جعفری^۱

حق امضاء : مسئول ستاد، برادر فروتن

نیروهای تحت امر : قرارگاه های تیپ های ۲ گانه :

الف - تیپ امام حسین مسئول : برادر حسین خرازی

ب - تیپ ثارالله : مسئول : برادر سلیمانی

۴ - قرارگاه لشکری نصر :

در منطقه عملیاتی یاد شده دارای ۲ تیپ در تحت امر داشته و اوامر خود را به تیپ های دوگانه با عنوان قرارگاه لشکری نصر صادر می نماید .

ترکیب سازمانی :

الف - قرارگاه لشکری نصر :

مسئولیت : حسن باقری

جانشین :

حق امضاء : برادر عندلیب

نیروهای تحت امر :

(۱) تیپ ۲۷ محمد رسول الله مسئول : برادر احمد متوسلیان

(۲) تیپ ۷ دزفول مسئول : برادر رئوفی

۵ - قرارگاه لشکری فجر :

در منطقه عملیاتی یاد شده دارای ۳ تیپ در تحت امر بوده و اوامر خود را به تیپ های سه گانه با عنوان قرارگاه لشکری فجر صادر می نماید .

ترکیب سازمانی :

الف - قرارگاه لشکری فجر :

مسئولیت : برادر مجید بقایی

^۱ . در عمل، مسئولیت به عهده ایشان بود.

جانشین : برادر غلامپور

نیروهای تحت امر :

(۱) تیپ امام سجّاد (ع) مسئول : برادر رودکی

(۲) تیپ ۳۳ المهدی مسئول : برادر فضلی

(۳) تیپ ۱۷ قم مسئول : برادر صفار

گیرندگان :

چهار قرارگاه های لشکر سپاه

سپاه منطقه ۸

قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب

ف - کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی . محسن رضایی

از : قرارگاه مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در جنوب شماره : ۱۲۶ - ۵

به : ف - نزاجا - قرارگاه کربلا ۲ تاریخ : ۶۰/۱۲/۲۱

به پیوست سازمان رزمی چهار قرارگاه قدس ، نصر ، فجر ، فتح ارسال می گردد .

ف کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی . محسن رضایی

از طرف رحیم صفوی

۱ - قرارگاه قدس :

الف - تی ۱۴ امام حسین (ع) :

(۱) ۹ گد پیاده

(۲) یک گد (-) تانک

(۳) یک گد (-) مکانیزه

(۴) یک آتشبار توپخانه ۱۰۵ م م

(۵) دو آتشبار پدافند هوایی ۵۷ م م و ۲۳ م م

(۶) یک گروهان مهندسی تخریب

(۷) یک گروهان مهندسی ماشین آلات سنگین

(۸) واحد بهداری تیپ

ب - تی ۴۱ ثارالله :

(۱) ۵ گد پیاده

(۲) واحد بهداری تیپ

(۳) دسته مهندسی تخریب

(۴) دسته ماشین آلات سنگین (مهندسی)

ج - تیپ ایلام :

(۱) سه گد پیاده

(۲) واحد بهداری تیپ

د - گد مستقل علی اکبر :

۲ - قرارگاه نصر :

الف - تی ۷ دزفول :

(۱) ۷ گد پیاده

(۲) واحد بهداری تیپ

(۳) گروهان مهندسی تخریب

(۴) دسته مهندسی ماشین آلات سنگین

ب - تیپ ۲۷ رسول الله (ص) :

(۱) ۸ گد پیاده

(۲) واحد بهداری تیپ

(۳) گروهان مهندسی تخریب

(۴) دسته ماشین آلات سنگین

۳ - قرارگاه فجر :

الف - تی ۳۳ المهدی :

(۱) ۶ گد پیاده

(۲) یک گروهان تانک

(۳) یک گروهان مکانیزه

(۴) واحد بهداری تیپ

(۵) دسته مهندسی تخریب

ب - تی ۱۷ قم :

(۱) ۵ گد پیاده

(۲) یک دسته (-) مکانیزه

(۳) واحد بهداری تیپ

(۴) دسته مهندسی تخریب

ج - تی ۳۵ امام سجّاد (ع) :

(۱) ۷ گد پیاده

(۲) یک گروهان مکانیزه

(۳) واحد بهداری تیپ

(۴) دسته مهندسی تخریب

۴ - قرارگاه فتح :

الف - تی ۲۵ کربلا :

(۱) ۷ گد پیاده

(۲) گروه رزمی امام مهدی (عج)

(۳) یک گروهان تانک

(۴) یک گد مکانیزه

(۵) واحد بهداری تیپ

(۶) دسته مهندسی تخریب

(۷) دسته مهندسی ماشین آلات سنگین

ب - تی ۴۶ فجر :

(۱) ۵ گد پیاده

(۲) دسته مهندسی تخریب

ج - تی ۸ نجف :

(۱) ۸ گد پیاده

(۲) یک گروهان تانک

(۳) یک گروهان مکانیزه

(۴) واحد بهداری تیپ

(۵) دسته مهندسی تخریب

(۶) دسته مهندسی ماشین آلات سنگین

۵ - صدور طرح عملیاتی تجدید نظر شده کربلا ۲ :

الف - بالاخره بعد از بحث های طولانی و بررسی های عمیق ، افسران گروه طراح ناچار شدند طبق دستور فرماندهی نزاجا کلمه یا واژه " مرحله بندی " را از طرح عملیاتی تهیه شده حذف نمایند . اما در عین حال ، این امکان وجود نداشت که نیروهای عمل کننده بتوانند ، یک ضرب و در یک حرکت یا به عبارت دیگر در یک مرحله از عملیات ، به هدف نهایی یعنی امتداد ارتفاعات تینه و برقازه (خط سرخ) دسترسی پیدا کنند ، کما اینکه در عمل هم نتوانستند و عملیات عملاً در ۴ مرحله مجزاً صورت گرفت. بنابراین گروه طراح ناچار شدند به خاطر پرهیز از سوء تعبیرها ، اختلافات ، رنجش ها، برخوردها و

درگیری ها ، تدبیر دیگری برای اجرای منطقی طرح بیندیشند ، لذا به جای کلمه " مرحله یکم " کلمه " ابتدا " و به جای " مرحله دوم کلمه " سپس " را جایگزین مراحل نمودند.

ب - در این زمان استعداد یگان های شرکت کننده سپاه پاسداران در عملیات، ۳ لشکر شامل ۱۱ تیپ و حدود ۷۲ گردان مانوری (گردان های حداکثر ۳۰۰ نفری) اعلام شد که از لحاظ تعداد نفر ، حدود ۲۱۰۰۰ نفر رزمنده می شود.^۱

تعداد گردان های ارتشی شرکت کننده در عملیات ، حدود ۶۶ گردان بود که با احتساب هر گردان ۱۰۰۰ نفر جمعاً ۶۶۰۰۰ نفر می شود .

بنابراین با چنین ترکیب و استعدادی ، جمع نیروهای مانوری شرکت کننده خودی در این عملیات حدود ۱۳۸ گردان مانوری بود . استعداد دشمن برابر برآورد رکن ۲ قرارگاه مقدّم نزاجا در جنوب حدود ۷۴ گردان اعلام شده بود . بنابراین از لحاظ عناصر فیزیکی توان رزمی ، نیروهای ما بر نیروهای دشمن برتری داشتند ، بدیهی است عوامل نامحسوس توان رزمی خودی به مراتب برتر از دشمن محاسبه می گردید به ویژه از لحاظ ایمان ، انگیزه و روحیه .

پ - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۲ ، طرح عملیاتی نهایی با به کارگیری توان رزمی جدید تکمیل و طی شماره ۳۰۰۱/۱۱/۱۰۰ - ۶۰/۱۲/۲۲ در ۴۶ برگ به انضمام سه برگ کالک به کلیه یگان های ذینفع صادر شد . مفاد طرح عملیاتی نهایی به شرح زیر بود :

نسخه ۱ از ۱۸ نسخه

قرارگاه فرماندهی عملیات کربلا ۲

اهواز (۸۶۷۲)

اسفند ماه ۱۳۶۰

ص ر ۱۷

طرح عملیاتی کربلا ۲ (تجدید نظر شده)

مدرك :

۱ . این ۳۰۰ نفر صرفاً رزمنده بودند. نیروهای مردمی به شکل خودجوش. این رزمندگان را از لحاظ مسایل پشتیبانی خدمات رزمی. ایثارگران و در حد توان پشتیبانی می کردند.

دستور شماره ۳۰۰۱/۱۱/۶۴ - ۶۰/۱۲/۷ و دستورات شفاهی ف. نزاچا در جلسات هماهنگی، نقشه ۵۰۰۰۰: ۱ منطقه عمومی دزفول (سرخه نادری، دچه، عین خوش، شوش، چنانه، بییس، چهیلا، چزابه).
سازمان رزمی: پیوست الف (لیست عده ها)
۱ - وضعیت :

الف - نیروهای دشمن : پیوست ب (اطلاعات)

ب - نیروهای خودی :

(۱) نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با یک فرماندهی مشترک مأموریت دارند نیروهای متجاوز را در سرزمین های اشغالی منهدم و خط مرز را تأمین و آماده می شوند بنا به دستور تک را به سمت باختر ادامه دهند .

(۲) قرارگاه مقدّم نزاچا در غرب ضمن پدافند ، با اجرای عملیات آفندی محدود دشمن را درگیر و از دخالت نیروهای دشمن در منطقه جنوب جلوگیری می نماید و سپس آماده می شود با اجرای عملیات آفندی گسترده ، خط مرز را تأمین و بنا به دستور به سمت باختر پیشروی نماید .

(۳) نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران پوشش هوایی منطقه عملیات کربلا ۲ را برقرار و عملیات یگان های تحت کنترل فرماندهی عملیات کربلا ۲ را روزانه حداقل با ۱۴ سورتی و حداکثر با ۲۰ سورتی پشتیبانی نزدیک می نماید .

پ - زیر امر و جدا شده : پیوست الف (لیست عده ها)

ت - فرضیات :

(۱) در زمان اجرای طرح کلیه نیروها برابر لیست عده ها در دسترس می باشند .

(۲) در زمان اجرای تک در استعداد و گسترش نیروهای درگیر و تقویتی دشمن تغییر عمده ای به وجود نخواهد آمد .

(۳) نیروهای متشکل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروهای بسیج مردمی به استعداد حداقل ۹۰۰۰ نفر^(۱) (سه لشکر) تا پایان عملیات، هماهنگ با سایر یگان های ارتشی در عملیات شرکت می نمایند.

(۴) نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران از (۲ - ر) تا خاتمه عملیات پوشش هوایی منطقه عملیات را برقرار و از دخالت هواپیماهای دشمن در عملیات زمینی یگان های خودی جلوگیری می نماید.

(۵) دشمن در مدت عملیات از امکانات شیمیایی استفاده نخواهد کرد.

(۶) دشمن قبل از تک ما اقدام به تک عمده در هیچکدام از مناطق عملیاتی قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب نخواهد کرد.^(۲)

۲ - مأموریت: فرماندهی عملیات کربلا ۲ در ساعت (س) روز (ر) به منظور انهدام دشمن در منطقه عمومی دزفول تک نموده ارتفاعات عین خوش، علی گره زد، ابوصلیبی خات و رادار، تنگ رقابیه و ارتفاعات غرب چنانچه را تأمین و در منطقه پدافند می نماید و آماده می شود بنا به دستور تک را به سمت غرب جهت تأمین خط مرز ادامه دهد.

۳ - اجراء:

الف - تدبیر عملیات: پیوست پ (کالک عملیات)

(۱) مانور:

فرماندهی عملیات کربلا ۲ با قرارگاه های قدس، نصر، فجر و فتح با استفاده از تاریکی شب تک نموده هدف های استقلال، توفیق، آزادی، پیروز، ظفر، تنگ رقابیه، خط سبز و هدف فتح را تأمین و در امتداد خط سرخ پدافند می نماید.

قرارگاه قدس در شمال، ابتدا هدف استقلال و معبر ابوغریب را تأمین و از ورود دشمن از سمت جنوب شرقی به منطقه دشت عباس جلوگیری نموده و سپس در امتداد خط سرخ پدافند می نماید.

^(۱) در زمان اجرای طرح به بیش از ۲۲ هزار نفر رسید.

^(۲) تک دشمن در مورخ ۶۰/۱۲/۲۹ سبب گردید که در شکل اجرای طرح تغییرات صورت گیرد

قرارگاه نصر در شمال شرقی، ابتدا هدف های توفیق و آزادی را تأمین و سپس با ادامه تک مقاومت های باقی مانده دشمن را در منطقه منهدم و در امتداد خط سرخ پدافند می نماید.

قرارگاه فجر در مشرق، ابتدا هدف پیروز را تأمین و سپس با ادامه تک، هدف ظفر را تصرف و احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ را تشکیل می دهد.

قرارگاه فتح در جنوب شرقی، ابتدا تنگ رقابیه و خط سبز را تأمین و سپس با ادامه تک، هدف فتح را تصرف و در امتداد خط سرخ پدافند می نماید.

تیپ ۳۷ زرهی احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ را در منطقه جنوب تشکیل می دهد.

(۲) آتش :

آتش تهیه به مدت ۲۰ دقیقه طرحریزی در صورت کشف تک بنا به دستور در منطقه مورد درخواست اجرا می گردد. (پیوست ت طرح پشتیبانی آتش)

(الف) هوایی : تقدّم پشتیبانی نزدیک هوایی به ترتیب با قرارگاه های فتح، قدس، فجر و نصر خواهد بود، ضمیمه ۱ (آتش پشتیبانی هوایی) به پیوست ت (طرح پشتیبانی آتش).

(ب) توپخانه صحرائی : تقدّم به ترتیب با قرارگاه های فجر، فتح و قدس خواهد بود، ضمیمه ۲ (آتش پشتیبانی توپخانه) به پیوست ت (طرح پشتیبانی آتش).

(پ) توپخانه پدافند هوایی : تقدّم حفاظت به یگان های در خط و توپخانه اختصاص داده شود.

ب - قرارگاه قدس :

- (۱) هدف استقلال و معبر ابوغریب را تأمین نماید.
- (۲) از ورود دشمن از سمت جنوب شرقی به منطقه دشت عباس جلوگیری کنید.^(۱)
- (۳) پس از تأمین هدف ها در امتداد خط سرخ پدافند نماید.

^(۱) این دستور برای رفع عیب راه کار انتخابی صادر شد، چون خطر و تهدید کاملاً پیش بینی شده بود.

پ - قرارگاه نصر :

(۱) از ساعت (۲ - س) گردان ۱۵۱ پیاده را رها و در محل استقرار زیر امر قرارگاه فجر قرار دهید.^(۱)

(۲) هدف های آزادی و توفیق را تأمین نمایید .

(۳) به عبور یگان های تحت کنترل قرارگاه فجر کمک نمایید .

(۴) احتیاط خود را با اجازه این قرارگاه به کار برید .

(۵) پس از تأمین هدف های واگذاری با ادامه تک مقاومت های باقی مانده دشمن را در منطقه مربوطه منهدم و در امتداد خط سرخ پدافند نمایید .

(۶) آماده باشید بنا به دستور در تأمین هدف ظفر به قرارگاه فجر کمک نمایید .

ت - قرارگاه فجر :

(۱) از ساعت (۲ - س) گردان ۱۵۱ پیاده را در محل استقرار زیر امر بگیرید .

(۲) هدف پیروز را تأمین نمایید .

(۳) آماده باشید به عبور از خط یگان هایی از قرارگاه فتح کمک نمایید .

(۴) آماده باشید همزمان با رسیدن عناصر مقدم قرارگاه فتح به حوالی چنانچه بنا به دستور تک را به سمت باختر به منظور تأمین هدف ظفر ادامه دهید .

(۵) آماده باشید بنا به دستور پس از تأمین هدف ظفر در احتیاط فرماندهی عملیات کربلا ۲ قرار گیرید .

ث - قرارگاه فتح :

(۱) تنگ رقابیه و خط سبز را تأمین کنید .

(۲) آماده باشید بنا به دستور از معابر موجود در منطقه واگذاری و یا ^(۲) از میان عناصر تحت کنترل

قرارگاه فجر در امتداد تپه ۱۲۰ (۲۴-۵۶)، تپه ۱۳۶ (۶۰-۲۲) سندال (۶۱-۱۹) چنانچه تک را ادامه داده

هدف فتح را تصرف و سپس در امتداد خط سرخ پدافند نمایید .

^(۱) زیرا فجر ۳ از منطقه استقرار این گردان تک خود را آغاز می کرد.

^(۲) کلمه " یا " اصل سادگی را تضعیف می نماید و از روی ناچاری به کار رفته است. علت اصلی، ضعف اطلاعات از وضعیت تنگ رقابیه بود.

(۳) آماده باشید بنا به دستور تیپ ۳۷ زرهی را در کنترل عملیاتی بگیرید .

ج - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان :

(۱) با دریافت این طرح ، فرماندهان لشکر و تیپ های سپاه پاسداران با فرماندهان لشکریهای ارتش جمهوری اسلامی ایران کماکان برابر آخرین هماهنگی ها تماس دائم برقرار و نسبت به تکمیل سازماندهی نیروها ، شناسایی و طرح‌ریزی مشترک عملیات اقدام نمایند .

(۲) از کاربرد نیروهای زرهی و مکانیزه سپاه پاسداران به منظور فریب دشمن نیز حداکثر استفاده به عمل آید .^(۱)

چ - توپخانه :

(۱) توپخانه صحرائی :

(الف) گروه ۳۳ توپخانه :

((۱)) قرارگاه گروه بعنوان قرارگاه توپخانه فرماندهی عملیات کربلا ۲ انجام وظیفه نموده مرکز هماهنگی پشتیبانی آتش را دایر و اداره می نماید .

((۲)) آتشبار یکم گردان ۳۷۶ توپخانه کاتیوشا ۱۲۲ م م تقویت آتش توپخانه قرارگاه نصر بنا به دستور عمل کلی .

((۳)) گردان ۳۴۳ توپخانه ۱۳۰ م م تقویت آتش توپخانه قرارگاه فجر بنا به دستور عمل کلی تقویت آتش توپخانه قرارگاه فتح .

((۴)) آتشبار دوم گردان ۳۷۶ توپخانه کاتیوشا ۱۲۲ م م تقویت آتش توپخانه قرارگاه فجر بنا به دستور عمل کلی تقویت آتش توپخانه قرارگاه فتح .

((۵)) گردان ۳۰۵ توپخانه ۱۳۰ م م تقویت آتش توپخانه قرارگاه فتح .

((۶)) آتشبار دوم گردان ۳۷۲ توپخانه کاتیوشا ۱۲۲ م م تقویت آتش توپخانه قرارگاه فتح.

((۷)) گردان ۳۴۲ توپخانه ۱۳۰ م م عمل کلی

((۸)) آتشبار توپخانه ۱۷۵ م م از گردان ۳۸۷ توپخانه عمل کلی

^(۱) به خاطر تشابهی بود که تانک های اغتنامی با تانک های عراقی داشت .

((۹)) آتشبار توپخانه ۱۷۵ م م از گردان ۳۸۸ توپخانه عمل کلی

(ب) آتشبار مستقل ۳۶۳ توپخانه ۱۳۰ م م در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس

(پ) آتشبار یکم گردان ۳۹۹ توپخانه ۱۳۰ م م در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس

(ت) آتشبار یکم گردان ۳۷۲ توپخانه کاتیوشا ۱۲۲ م م در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس

(ث) آتشبار ۲۰۳ م م از گروه ۱۱ توپخانه در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس

(۲) توپخانه پدافند هوایی :

تقدّم حفاظت به یگان های مانوری در خط و توپخانه ها داده شود .

(۳) پیوست ت (طرح پشتیبانی آتش)

ح - هوانیروز : پیوست ث (هوانیروز)

خ - مهندسی : پیوست ج مهندسی

د - احتیاط :

(۱) تیپ ۳۷ زرهی : آماده باشید در تقدّم یک به منظور کمک در تأمین هدف فتح در کنترل عملیاتی

قرارگاه فتح قرار گیرید .

(۲) احتیاط قرارگاه نصر (تیپ ۴ زرهی)

ذ - دستورات هماهنگی :

(۱) این طرح به محض دریافت برای طرحریزی معتبر بوده و بنا به دستور قابل اجرا می باشد .

(۲) ساعت (س) روز (ر) بعداً اعلام خواهد شد .

(۳) اجرای شناسایی ها نباید در وضع عادی منطقه تغییراتی حاصل نماید .

(۴) پس از دریافت این طرح فرماندهان لشکر و تیپ های مستقل تماس خود را با فرماندهان

عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان حفظ و نسبت به تکمیل سازماندهی نیروهای تک ور ،

شناسایی ها و طرحریزی ها مشترکاً اقدام نمایند .

(۵) از لحظه استقرار نیروهای سپاه و بسیج مردمی در کنار نیروهای ارتشی ، حداکثر هماهنگی و

همکاری در امر آموزش ، سازماندهی و شناسایی به عمل آید .

(۶) تقسیم وظایف بین عناصر متشکله نیروهای رزمنده ارتش و سپاه به نحوی مشخص و هماهنگ گردد که هر عنصر مرکب (نیروهای ادغام شده) از وحدت فرماندهی بهره مند گردد.

(۷) به حفاظت اطلاعات توجه مخصوص مبذول و از دستیابی پرسنل غیرمسئول قبل، در حین طرحریزی و در خلال عملیات شدیداً جلوگیری شود.

(۸) در جلسات توجیه و شناسایی ها از افشاء نام و قصد طرح شدیداً خودداری شود.

(۹) یگان ها طرح های عملیاتی خود را بر مبنای این طرح تهیه و با پیوست ها و ضمایم مربوطه حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از دریافت این طرح جهت تصویب به این قرارگاه ارسال نمایند.^(۱)
(۱۰) یگان ها نسبت به افزایش قدرت جسمانی و همچنین تکمیل آموزش پرسنل توجه ویژه مبذول دارند.

(۱۱) یگان ها عملیات خود را به نحوی طرحریزی نمایند که احتیاط مناسبی را در خلال عملیات در اختیار داشته باشند.

(۱۲) یگان ها در مورد کاربرد مواد شیمیایی توسط دشمن پیش بینی لازم را به عمل آورده در فرصتی که در اختیار دارند آموزش های کافی به پرسنل داده شود.

(۱۳) کلیه مکاتبات مربوط به طرح به عنوان فرماندهی عملیات کربلا ۲ انجام و به قرارگاه مقدم نزاجا (اهواز) ارسال شود و پس از افتتاح قرارگاه فرماندهی عملیات کربلا ۲ مستقیماً به دزفول ارسال گردد.

(۱۴) یگان ها رسیدن و عبور خود را از خطوط خیز در منطقه مربوطه گزارش نمایند.

(۱۵) حفظ مواضع پدافندی فعلی تاتحکیم هدف ها مورد نظر می باشد.

(۱۶) یگان ها با اسرا، رفتار اسلامی داشته باشند.

(۱۷) یگان های عبور کننده و عبور شونده هماهنگی های لازم را قبلاً انجام دهند.

۴ - خدمات پشتیبانی: پیوست چ (خدمات پشتیبانی)

۵ - فرماندهی و مخابرات:

^(۱) قرارگاه های تابعه به موقع طرح های خود را جهت تصویب ارسال نداشتند.

الف - مخابرات :

(۱) پیوست ح (مخابرات و الکترونیک)

(۲) دستور کار مخابرات جاری

ب - فرماندهی :

(۱) این عملیات از قرارگاه کربلا ۲ (قرارگاه تاکتیکی مشترک نزاجا و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)

هدایت می گردد با توجه به اینکه :

(الف) رهبر حقیقی این عملیات سرنوشت ساز همچنان به عهده حضرت ولی عصر(عج)

می باشد که برای حفظ وحدت فرماندهی مسئولیت فرماندهی و هدایت عملیات را با توکل به خدا

شخصاً به عهده می گیرم .^(۱)

(ب) چون جنگ و رزم ما در راه الله است پیروزی آن به نام (الله) و رزمندگان اسلام به ثبت

می رسد (انشاءالله) .

(پ) اولین برنامه ما بعد از پیروزی ، مراسم شکرگزاری همه رزمندگان اسلام است در درگاه

خداوند متعال .

(۲) پاسگاه فرماندهی اصلی در شروع عملیات در یادگان دزفول می باشد .

(۳) محل پاسگاه فرماندهی یدکی متعاقباً اعلام خواهد شد .

(۴) پاسگاه فرماندهی تاکتیکی در قرارگاه فتح می باشد .^(۲)

(۵) تغییرات پاسگاه فرماندهی متعاقباً اعلام می گردد .

(۶) یگان ها محل پاسگاه فرماندهی خود را گزارش نمایند .

رسید اطلاع دهید.

سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

ف - نزاجا

رییس رکن سوّم ق م نزاجا در جنوب سرهنگ زرهی ستاد موسوی قویدل

^(۱) هر چند ظاهراً در این طرح فرماندهی عملیات به عهده فرمانده نزاجا می باشد اما عملاً فرماندهی دوگانه بود.

^(۲) اما عملاً در قرارگاه نصر بود .

پیوست ها :

الف - لیست عده ها	گروه طرحریزی (رکن سوّم)
ب - اطلاعات	سرهنگ توپخانه ستاد نصرت الله معین وزیری
پ - کالک عملیاتی	سرهنگ پیاده ستاد محسن شاهان بهبهانی
ت - طرح پشتیبانی آتش	سرهنگ زرهی ستاد علی موسوی زادگان
ث - هوانیروز	
ج - مهندسی	
چ - خدمات پشتیبانی (متعاقباً ارسال می گردد)	
ح - مخابرات و الکترونیک	

پیوست الف (لیست عده ها) به طرح عملیاتی کربلا ۲

فرماندهی عملیات کربلا ۲

قرارگاه فرماندهی

قرارگاه قدس

تیپ ۸۴ پیاده

تیپ ۲ ل ۹۲ زرهی

تیپ ۱۴ امام حسین (ع)

تیپ ۴۱ ثارالله

تیپ ایلام

گردان مستقل علی اکبر

قرارگاه نصر

لشکر ۲۱ پیاده

تی ۵۸ ذوالفقار (در کنترل عملیاتی لشکر ۲۱)

تی ۷ دزفول

تی ۲۷ رسول الله (ص)

قرارگاه فجر

لشکر ۷۷ پیاده

تیپ ۳۳ المهدی

تیپ ۱۷ قم

تیپ ۳۵ امام سجّاد (ع)

قرارگاه فتح :

لشکر ۹۲ زرهی (-)

تیپ ۵۵ هواپرد (در کنترل عملیاتی لشکر ۹۲)

تیپ ۲۵ کربلا

تیپ ۴۶ فجر

تیپ ۸ نجف

تیپ ۳۷ زرهی :

گروه ۳۳ توپخانه

گردان ۳۷۲ توپخانه ۱۲۲ م م کاتیوشا

گردان ۳۷۶ توپخانه ۱۲۲ م م کاتیوشا (-)

گردان ۳۰۵ توپخانه ۱۳۰ م م

گردان ۳۴۲ توپخانه ۱۳۰ م م

گردان ۳۴۳ توپخانه ۱۳۰ م م

آتشبار ۱۷۵ م م از گردان ۳۸۷ توپخانه خ ک

آتشبار ۱۷۵ م م از گردان ۳۸۸ توپخانه خ ک

گردان ۳۶۵ پدافند هوایی ۲۳ م م

هوانیروز :

گروه پشتیبانی مستقیم شماره ۲

۱۲ فروند بالگرد کبرا

۱۲ فروند بالگرد ۲۱۴

۴ فروند بالگرد ۲۰۶

۴ فروند بالگرد شنوک

گروه پشتیبانی مستقیم شماره ۳

۸ فروند بالگرد کبرا

۱۲ فروند بالگرد ۲۱۴

۴ فروند بالگرد ۲۰۶

۸ فروند بالگرد شنوک

گروه پشتیبانی عمومی :

۴ فروند بالگرد کبرا

۴ فروند بالگرد ۲۱۴

۲ فروند بالگرد ۲۰۶

۴ فروند بالگرد شنوک

گردان هواپیمایی فرماندهی :

یک فروند هواپیمای اف - ۲۷

یک فروند هواپیمای تی - سی

یک فروند هواپیمای سسنا ۱۸۵

گروهان عملیات مخابرات هوانیروز

توجه:

- (۱) از درج سایر پیوست های طرح به علت جلوگیری از اطاله مطالب خودداری شده است .
- (۲) در این عملیات برای اولین بار ضمیمه ۱ (آتش پشتیبانی هوایی) تهیه و در عمل نیز اجرا گردید .

۶ - آماده شدن نهایی قرارگاه هاو یگان ها برای اجرای طرح نهایی کربلا ۲:

الف - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۳ قرارگاه کربلا ۲ (قرارگاه هدایت کننده عملیات کربلا ۲) اعلام نمود که از ساعت ۲۴۰۰ روز ۲۴ اسفندماه ۶۰ در پادگان تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی مستقر و آماده بررسی و تصویب طرح های عملیاتی قرارگاه های تابعه می باشد . در این پیام منطقه مسئولیت قرارگاه فوق از چنگوله تا جنوب تنگ زلیجان قید گردید . همچنین قرارگاه های قدس، نصر، فجر، فتح و تیپ ۳۷ زرهی را مکلف نمود که کلیه مکاتبات عملیاتی و اطلاعاتی خود را از طریق قرارگاه کربلا ۲ انجام دهند . بدیهی است سایر مکاتبات از چانل قرارگاه مقدم نزا در جنوب صورت می گرفت . تا این تاریخ محل قرارگاه هدایت کننده عملیات یگان های سپاه پاسداران که می بایستی به صورت ادغامی انجام می گرفت ، مشخص نبود و ظاهراً چنین استنباط می شد که این قرارگاه نیز در همان پادگان دزفول مستقر می گردید . زیرا تأسیسات " سیستم کنترل هوایی تاکتیکی " اختصاص یافته به این عملیات نیز در همین پادگان مستقر شده بود . اما چند روز بعد قرارگاه مرکزی هدایت کننده این عملیات که توسط برادران سپاهی تعیین شده بود و فاقد هر گونه امکانات رفاهی و تسهیلاتی بود در ۵ کیلومتری شمال شرقی شوش (جنوب غربی آبادی عباسیه) در داخل چند عدد چادر برقرار گردید.^۱ با وصف این ، عملاً هدایت عملیات ، بیشتر از طریق گروه فرماندهی یا از محل قرارگاه های چهارگانه تابعه به ویژه در پاسگاه فرماندهی تاکتیکی لشکر ۲۱ (قرارگاه نصر) انجام می گرفت .

ب - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۴ دستورالعمل تشکیل قرارگاه قدس در منطقه عمومی دالپری (چاه نفت) به فرماندهی سرهنگ زرهی ستاد امراله شهبازی صادر شد ، البته دستورات مربوط به چگونگی

۱ . این عمل به علت برد کم وسایل مخابراتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و حضور فرماندهان در قرارگاه های تابعه صورت گرفت.

تشکیل و سازماندهی آن قبلاً به صورت کتبی و شفاهی صادر شده بود، اما این دستورالعمل در واقع دستور افتتاح قرارگاه با ذکر عناصر متشکله آن بود، ضمن اینکه تا این تاریخ طرح عملیاتی این قرارگاه تهیه نشده بود و جهت تصویب به قرارگاه مرکزی یعنی قرارگاه کربلا ۲ ارایه نشده بود.^۱ بدیهی است در چنین شرایطی، هدایت عملیات یگان های تحت کنترل این قرارگاه و ایجاد وحدت تلاش در قسمت شمال غربی منطقه عملیات خالی از اشکال نخواهد بود و در عمل هم مشکل ایجاد شد. از لحاظ آگاهی بیشتر به محتوای دستورالعمل، عیناً در زیر درج می گردد:

از: قرارگاه مقدم نزا جا در جنوب (۳ر)

شماره ۱۰۷-۱۱-۳۰۰۱

به: گیرندگان مراجعه شود

تاریخ ۶۰/۱۲/۲۴

موضوع: دستورالعمل تشکیل قرارگاه قدس^۲

۱ - منظور: تشکیل یک قرارگاه تاکتیکی در شمال منطقه عملیات کربلا ۲

۲ - هدف: ایجاد وحدت فرماندهی، هماهنگی، هدایت و کنترل عملیات یگان های مستقر در منطقه شمالی

عملیات کربلا ۲.

۳ - اجراء:

الف - تدبیر: یک قرارگاه تاکتیکی شامل عناصر عملیاتی، اطلاعاتی، پرسنلی، لجستیکی و سایر عناصر

مورد نیاز از ۲۴۰۰ - ۶۰/۱۲/۲۴ در منطقه عمومی دالپری (چاه نفت) به فرماندهی سرهنگ زرهی ستاد

امرالله شهبازی افتتاح و فعالیت خود را آغاز می نماید.

ب - یگان های تحت کنترل قرارگاه:

(۱) تی ۸۴ پیاده خرم آباد

۱. همانطور که در صفحه ۱۰۱ بیان شده. طرح عملیاتی قرارگاه قدس در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۷ تهیه گردیده. ولی به علت اشکالاتی که داشت مورد تصویب قرار نگرفت و مجدداً به سرهنگ آذرفر عودت داده شد.

۲. این دستورالعمل منحصراً برای یگان های ارتشی بود و به موازات آن سپاه پاسداران نیز مبادرت به تشکیل قرارگاه همپراز نمود که فرماندهی آن را برادر محمد علی (عزیز) جعفری به عهده داشت.

(۲) تی ۲ ل ۹۲ زرهی

(۳) یگان های پشتیبانی زرمی که طی طرح کربلا ۲ ابلاغ گردیده است .

پ - عناصر متشکله قرارگاه :

(۱) سرهنگ زرهی ستاد امر الله شهبازی فرمانده قرارگاه

(۲) سرهنگ پیاده ستاد رضا لطفی

(۳) سرهنگ توپخانه ستاد رضا دولت آبادی

(۴) سرهنگ پیاده غضنفر آذرفر

(۵) سرهنگ اردنانس نوروزی فر

(۶) سرهنگ ۲ زرهی تراب ذاکری

(۷) سرهنگ توپخانه محسن کریمیان آذر

(۸) سرهنگ ۲ یزدانی

(۹) سرهنگ ۲ مهندس محمد علی امینی

(۱۰) سرگرد مخابرات راستا

ت - ل ۹۲ زرهی :

تیپ ۲ لشکر را از ۲۴۲۴۰۰ اسفندماه ۶۰ رها و در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس قرار دهید.

ث - تی ۸۴ پیاده :

از ۲۴۲۴۰۰ اسفندماه ۶۰ در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس قرار گیرید .

۴ - متفرقه :

الف - تأمین زمینی قرارگاه توسط یک دسته پیاده از تیپ ۸۴ خرم آباد برقرار می گردد .

ب - تأمین هوایی قرارگاه توسط یک آتشبار ۲۳ م م از مرکز توپخانه برقرار می گردد .

پ - تیم رابط هوایی از طریق ستاد عملیات هوایی در جنوب تعیین و اعزام می گردد .

ت - کلیه نیازمندی های لجستیکی قرارگاه با هماهنگی ر ۴ قرارگاه مقدّم از طریق آمادگاه دزفول واگذار

خواهد شد .

ث - کلیه دستورات ابلاغی از طریق قرارگاه قدس جهت یگان های تحت کنترل ، لازم الاجرا و کلیه مکاتبات با قرارگاه کربلا ۲ بایستی از طریق این قرارگاه با قرارگاه عملیاتی کربلا ۲ انجام شود .

ف - نزاجا . سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

از طرف سرهنگ ستاد رضا رضایی بادافشانی

* * * * *

پ - در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۴ قرارگاه قدس در حالی که سازمان منسجمی نداشت در چاه نفت به صورت ناقص و قرارگاه نصر در تپه سپتون ، قرارگاه فجر در ۴ کیلومتری جنوب غربی شوش ، قرارگاه فتح در شمال بیت شایه و بالاخره قرارگاه کربلا ۲ در پادگان دزفول مستقر گردیدند .
با وصف اینکه در تاریخ ۶۰/۱۲/۱۵ دستور حرکت تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی به منطقه لزه (شمال غربی تپه ۳۵۰) صادر شده بود ، به علت شرایط جوئی نامناسب و جاده های کوهستانی پر پیچ و خم ، تیپ مذکور تا آخرین روزهای سال ۶۰ در منطقه مربوطه به صورت کامل مستقر نشده بود و در شرایطی به منطقه لزه رسیدند که پرسنل آن عموماً خسته و فرسوده و ناتوان و تجهیزات دچار ضایعه شده بود.

ت - با توجه به اینکه تیپ ۳۷ زرهی که استعداد واقعی آن در حد یک گردان تانک بود ، یگانه احتیاط قرارگاه مرکزی کربلا ۲ در جنوب منطقه را تشکیل می داد و در آن زمان هنوز در شمال آبادان مستقر بود و می بایستی هر چه سریع تر به منطقه تجمع مربوطه حرکت نماید ، لذا در تاریخ ۶۰/۱۲/۲۶ دستوری به تیپ ۳۷ ابلاغ گردید . ضمناً به علت ضرورت حضور یگان تانک در منطقه پدافندی شمال آبادان ، مقرر گردید تعدادی تانک چون مائو در منطقه پدافندی تیپ ۴۰ سراب که جایگزین تیپ ۳۷ زرهی شده بود ، مستقر گردد . مفاد دستور به شرح زیر بود :

دستور فرماید موارد زیرین را دقیقاً رعایت و اجراء نمایند :

۱. در موقع تغییر مکان تانک ها از هر گونه تخریب سنگرها قویاً خودداری گردد .
۲. نهایت همکاری و هماهنگی و تفاهم را با تی ۴۰ سراب در مورد تعویض ها و واگذاری مناطق و تأسیسات به عمل آورید .

۳. مجدداً رعایت اختفای کامل تغییر مکان و عدم جلب توجه دشمن به این مسئله را یادآوری می نماید.
۴. نواخت آتش تانک ها و اجرای آتش متقابل تا لحظه ترک مواضع فعلی را حفظ نمایند .
۵. پس از تغییر مکان ، تا زمان وصول یگان های جدید تانک به منطقه تی ۴۰ سراب ، یک دسته تانک برای اجرای آتش متقابل و به نشانه حضور یگان زرهی در منطقه تی ۴۰ سراب باقی گذارید .
۶. هر گونه همکاری و هماهنگی آن تیپ با تی ۴۰ سراب در توجیه پدافند از منطقه ، قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب را در اجرای طرح عملیاتی کربلا ۲ یاری خواهد کرد .

ج - ف نزاچا در ق م جنوب . سرهنگ ستاد نیایی

از طرف سرهنگ ستاد رضا رضایی بادافشانی

ث - عناصر گروه طرحریزی قرارگاه کربلا ۲ با حضور در قرارگاه های تابعه (به جز قرارگاه قدس) از چگونگی طرح عملیاتی این قرارگاه ها آگاهی حاصل می نمودند و توصیه های لازم را به ستاد این قرارگاه ها در خصوص رفع ابهامات و نواقص طرح ها، ارایه می نمودند . اما چون قرارگاه قدس هنوز سامان نیافته بود ، طرح عملیاتی این قرارگاه تا آخرین روزهای سال ۶۰ مورد بررسی قرار نگرفته بود . در روز ۲۸ اسفند طرح عملیاتی قرارگاه مذکور توسط سرهنگ آذرفر به صورت غیررسمی تحویل قرارگاه کربلا ۲ گردید . طرح توسط سرهنگ ستاد معین وزیری بررسی گردید ، ملاحظه شد دارای اشکالات متعددی است از جمله هیچگونه توجهی به حفاظت جناح چپ (شرق) قرارگاه قدس نشده بود و قرار بر این شد که اشکالات طرح فوراً اصلاح و جهت تصویب به قرارگاه کربلا ۲ ارسال شود ، اما این اصلاح هرگز انجام نگرفت و طرح هم جهت تصویب به قرارگاه کربلا ۲ یا قرارگاه مقدم نزاچا ارسال نشد تا اینکه عملیات با همان شرایط و نقاط ضعف به مرحله اجرا درآمد .

نیروی زمینی
ارتش
در
عملیات
فتح المبین

تک های مختل کننده عراق

□ تک های مختل کننده عراق در مورخ ۶۰/۱۲/۲۹

بخش
سوم

تک های مختل کننده عراق در مورخ ۶۰/۱۲/۲۹ :

۱ - جابه جایی ها و تمرکز جدید یگان های لشکر ۹۲ در منطقه جنوب شرقی رقابیه و استقرار کامل یگان های لشکر ۷۷ در منطقه شوش ، ایراد سخنرانی ها و اظهار نظرهای مختلف در مجامع عمومی در ارتباط با تک قریب الوقوع نیروهای خودی و دیگر شواهد و قرائنی که بر اجرای یک عملیات تهاجمی گسترده دلالت می نمود ، سبب گردید دشمن پیش بینی و برآورد نماید که نیروهای ما به زودی هجومی را در مناطقی که یگان های فوق الذکر تمرکز یافته بودند شروع خواهند نمود . لذا پیش دستی کرده و با عملی شاید حساب نشده به منظور برهم زدن سازمان یگان های تک ور ما ، در مورخه ۶۰/۱۲/۲۹ تک های مختل کننده ای را در جبهه های شلش و انگوش و رقابیه اجرا نمود. هر چند موفق شد در منطقه رقابیه پیشروی کمی نماید، لیکن تلاش های وی نتیجه قطعی نداشت و نیروهای ما ضمن وارد آوردن خسارات و تلفات قابل ملاحظه به دشمن ، مواضع خود را حفظ و به سرعت تجدید سازمان نمودند .

۲ - جریان تک های مختل کننده فوق الذکر به شرح زیر بود :

الف - در اولین ساعات بامداد روز ۶۰/۱۲/۲۹ گزارش زیر از قرارگاه فتح (لشکر ۹۲) به قرارگاه کربلا ۲ ارسال شد :

" برابر گزارش قرارگاه فتح ۲ (تی ۵۵ هوابرد) تک دشمن در ساعت ۰۰۳۰ روز ۶۰/۱۲/۲۹ به مواضع آن یگان آغاز که پس از درگیری شدید و دادن تلفات ، تک دشمن خشی گردید ولی دشمن تعداد زیادی تانک در جلو مستقر نموده احتمال دارد تک دشمن در آغاز روشنایی روز مجدداً شروع گردد . ضمناً مبادله آتش شدید هنوز ادامه دارد ."

ب - در اولین ساعات بامداد روز ۶۰/۱۲/۲۹ پیام زیر توسط فرمانده قرارگاه فجر (لشکر ۷۷ پیاده) به قرارگاه کربلا ۲ واصل شد :

" بالغرد می خواهیم و نیاز فوری برای عمارنه و ماله داریم و دشمن در دو سه موج آرایش دارد و در ۳ کیلومتری ما مستقر است و در حال تکمیل آرایش می باشد ."

توجه :

فرمانده نذاجا اظهار داشتند در حال حاضر اعزام بالگرد ضرورتی ندارد ، در صورت درخواست مجدد فرم آن بررسی و اقدام مناسب به عمل آید .

پ - در بامداد روز ۶۰/۱۲/۲۹ گزارش زیر توسط لشکر ۲۱ به قرارگاه کربلا ۲ واصل شد .

" آخرین وضعیت این قرارگاه به شرح زیر به عرض می رسد .

۱. در ساعت ۰۳۳۰ مورخه ۶۰/۱۲/۲۹ نیروهای خودی با تعدادی از عناصر دشمن که از مختصات ۲۳

- ۸۸ قصد پیشروی را داشتند درگیر که در نتیجه تعدادی از عناصر متجاوز کشته و زخمی و یک نفر از

آنان نیز با یک قبضه آرمی جی ۷ اسیر گردید و تبادل آتش ادامه دارد .

۲. دشمن با اعزام بیست دستگاه تانک ، قسمت غرب تپه سبز را تقویت نموده است .

۳. قسمت شمال پل آب نما با نیروهای پیاده تقویت و تعدادی به استعداد ۱۵۰ نفر از پل رفائیه به دره

خنگ اعزام نموده است .

۴. در قسمت تپه های دو و سه در کوت کاین عناصر پیاده مستقر نموده است . "

ت - در ساعت ۱۰۰۰ روز ۶۰/۱۲/۲۹ گزارش زیر توسط قرارگاه فجر (لشکر ۷۷) به قرارگاه کربلا ۲

ارسال شد :

۱. از ساعت ۰۶۰۰ الی ساعت ۰۹۳۰ روز جاری، دشمن سرتاسر منطقه را زیر آتش قرار داده و با

یگان های تانک در منطقه عمارنه از ارتفاعات ۱۲۰ و در منطقه انگوش از ارتفاع ۱۰۷، شروع به

پیشروی نمود . یگان های خودی با اجرای آتش سنگین و مقاومت سرسختانه هر گونه پیشروی آنان را

سد نمودند و تعدادی در حدود ۲۰ دستگاه تانک را با سلاح ضد تانک به آتش کشیده و تعداد زیادی از

افراد دشمن را کشته و تعداد ۳۸ نفر تا این لحظه از دشمن به اسارت گرفته شده است یگان های تیپ

یک به جز گردان ۱۳۶ در منطقه به کار رفته اند .

۲. " آخرین اطلاع از گردان ۲۱۴ سوار زرهی و گردان ۲۴۶ حاکی است که تعداد حدود ۱۰۰ دستگاه

تانک از حوالی تپه ۱۲۰ به سمت نیروهای خودی در حرکت می باشد . "

ث - در ساعت ۱۶۲۰ روز ۶۰/۱۲/۲۹ گزارش تقریباً مشروح قرارگاه فجر (لشکر ۷۷) ، به قرارگاه

کربلا ۲ واصل شد :

" ادامه عملیات از ساعت ۰۹۳۰ الی ۱۴۰۰ روز ۶۰/۱۲/۲۹

دشمن سرتاسر منطقه را زیر آتش قرار داده و تعداد ۳۷ دستگاه تانک داخل محور لخیضر و پشت ارتفاعات ۱۲۰ تعدادی که قابل شمارش نبوده تانک مستقر نموده است یگان های خودی با اجرای آتش سنگین و مقاومت سرسختانه هر گونه پیشروی دشمن را سد نموده اند مواضع یگان ها در حال حاضر تثبیت شده است .

الف - تلفات " شهید : افسر یک نفر - سرباز ۹ نفر - مجروح افسر یک نفر - درجه دار ۳ نفر سرباز شهید ۲۳ نفر "

ب - ضایعات " یک فروند بالگرد کبری به علت نقص فنی و صدمه دیدن ، جلو خاکریز گد ۲۱۴ سوارزهری در حال گراند می باشد .

ج - در بعد از ظهر روز ۶۰/۱۲/۲۹ گزارش آنی زیر توسط قرارگاه قدس به قرارگاه کربلا ۲ واصل گردید :
۱ - دشمن :

الف - روی محور عین خوش ، امام زاده عباس ، علی گره زد فعالیت های جابه جایی محسوس از ۶۰/۱۲/۲۷ آغاز شده است عملیات هوایی دشمن به ویژه از خط لبه و ارتفاعات ، افزایش یافته است استنباط می شود دشمن نیروهای خود را به سمت قرارگاه نصر و فجر می کشاند .
۲ - خودی :

الف - فعالیت های آمادگی برای رزم ادامه دارد یگان ها تا میزان هشتاد و پنج درصد در مناطق پراکندگی جلو استقرار یافته اند .

ب - عناصر مقدم برخی از یگان ها از خط پدافندی ، نفوذی عبور نموده اند .

پ - توپخانه تی ۲ هنوز استقرار کامل نیافته است .

۳ - قرارگاه کربلا ۲ در بعد از ظهر روز ۶۰/۱۲/۲۹ پیام زیر را به قرارگاه های چهارگانه قدس ، نصر ، فتح و فجر با امضای فرمانده نذا (سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی) ارسال نمود :

۱. " حملات جنون آمیز دشمن را که ناشی از ترس و وحشت او از حمله گسترده رزمندگان اسلام است با خونسردی دفع نمایید . مهمات بیهوده مصرف نکنید .

۲. تلاش نمایید ضمن آنکه به دشمن تلفات وارد می آورید اقدام به گرفتن اسیر نمایید .

۳. قرارگاه کربلا ۲ با آگاهی از آخرین وضعیت قرارگاه های چهارگانه ، منتظر دریافت اعلام آمادگی کامل جهت اجرای مأموریت واگذاری می باشد ."

۴ - در بعد از ظهر روز ۶۰/۱۲/۲۹ متعاقب مشورتی که فرمانده نیروی زمینی ارتش با فرمانده سپاه پاسداران به عمل می آورد ، تصمیم گرفته می شود در اولین دقایق بامداد روز ۶۱/۱/۱ طرح عملیاتی کربلا ۲ به مرحله اجرا در آید . این در حالی بود که هیچکدام از عناصر گروه طراح و یا به عبارت دیگر ، هیچکدام از عناصر ستاد قرارگاه کربلا ۲ از تصمیم فوق ، اطلاعی نداشتند هر چند این تصمیم از جهات متعدد ، منطقی ترین و حیاتی ترین تصمیم بود اما از لحاظ زمان اجرا به هیچ عنوان قابل قبول نبود ، زیرا یگان ها و به خصوص قرارگاه قدس آمادگی اجرای طرح را نداشتند ، کما اینکه در گزارش قرارگاه قدس عنوان شده بود که یگان ها تا میزان ۸۵ درصد در مناطق پراکندگی استقرار یافته اند و توپخانه تیپ ۲ لشکر ۹۲ هنوز استقرار کامل نیافته بود . مفاد پیام قرارگاه کربلا ۲ به شرح زیر بود:^۱

" دستور فرمایید :

۱ - قرارگاه های قدس و نصر آمادگی اجرای عملیات کربلا ۲ را در شب جاری داشته باشند ساعت (س) متعاقباً ابلاغ خواهد شد .

۲ - قرارگاه فتح :

الف - با قرارگاه های فتح ۱ و ۲ و ۴، آمادگی اجرای عملیات کربلا ۲ را در شب جاری داشته باشید ساعت (س) متعاقباً ابلاغ خواهد شد .

ب - اجرای طرح مانور برای تأمین هدف فتح بنا به دستور خواهد بود .

^۱ . برابر مشورت و تصمیم فرماندهان آگاهانه قرارگاه کربلا. شروع عملیات به ساعت ۳۰ دقیقه بامداد روز دوم فروردین تغییر پیدا کرد.

پ - قرارگاه فتح ۳ آمادگی اجرای طرح مانور را بنا به دستور برای تأمین هدف فتح داشته باشد .

۳ - قرارگاه فجر :

الف - در منطقه محوله دشمن را تثبیت و پدافند نمایید .

ب - آماده باشید بنا به دستور طرح مانور عملیات کربلا ۲ را اجرا نمایید . "

اجرا و هدایت عملیات

- مرحله یکم عملیات
- مرحله دوم عملیات
- مرحله سوم عملیات
- مرحله چهارم عملیات

نیروی زمینی
ارتش
در
عملیات
فتح المبین

بخش
چهارم

در ساعت ۱۹۰۰ روز یکم فروردین ماه ۶۰ بالاخره تصمیم گرفته شد که به خاطر نقش بر آب نمودن اهداف عراق از اجرای تک های مختل کننده روز ۶۰/۱۲/۲۹، در ساعت ۰۰۳۰ روز دوم فروردین ماه ۶۱ طرح عملیاتی کربلا ۲ با تغییراتی جزئی به مرحله اجرا در آید، زیرا اگر به دشمن فرصت بیشتری می دادیم، ممکن بود تک های مختل کننده ای را نیز در مناطق مسئولیت قرارگاه های نصر و قدس اجرا نماید، در آن صورت مشکلات عدیده ای در مسیر اجرای عملیات به وجود می آمد. دشمن تصور کرده بود با اجرای تک های مزبور ضربه ای کارساز بر توان رزمی نیروهای ما وارد نموده و ما قادر نبودیم در کوتاه مدت مبادرت به عمل آفند نماییم. اما تصمیم به جای فرماندهان دوگانه عملیات کربلا ۲ (فتح المبین) که دور از انتظار دشمن بود، سبب غافلگیری وی گردید. پیام اعلام ساعت (س) روز (ر) به شرح زیر بود:

" از قرارگاه کربلا به قرارگاه های قدس، فجر، نصر و فتح؛ ساعت (س) روز (ر) ساعت ۰۰۳۰ روز ۶۱/۱/۲ تعیین و شروع عملیات با کد « بسم الله القاسم الجبارین یا زهرا (ع) » خواهد بود. "

متعاقب این پیام، در ساعت ۱۹۳۰ روز ۶۱/۱/۱ طی پیامی پرسنل مشروحه زیر به منظور نظارت بر عملیات قرارگاه های تابعه و برقراری ارتباط با قرارگاه مرکزی کربلا به قرارگاه های تابعه اعزام شدند.

- | | |
|-----------------|---|
| ۱. قرارگاه نصر: | سرهنک توپخانه ستاد نصرت الله معین وزیری |
| ۲. قرارگاه قدس: | سرهنک توپخانه ستاد هوشنگ نوابی |
| ۳. قرارگاه فجر: | برادر رشید علینور |
| ۴. قرارگاه فتح: | سرهنک پیاده ستاد محسن شاهان |

تبصره: به علت مشکلی که برای سرهنک زرهی ستاد علی موسوی زادگان پیش آمد، ناچاراً سرهنک نوابی به جای ایشان به قرارگاه قدس اعزام شد.

در بعد از ظهر روز یکم فروردین ماه، منطقه عملیات فتح المبین حال و هوای خاصی داشت، همه در جنب و جوش و تلاش بودند. کلیه پرسنل از فرمانده گرفته تا سرباز و بسیجی برای شروع تهاجم بی تابی می کردند گویی موفقیت را با دست خود لمس و با چشم خود می دیدند. سربازان گروه گروه

در آخرین لحظات روشنایی روز، روی ماکت های ساخته شده در منطقه عملیات، در مورد مأموریت محوِّله توجیه نهایی می شدند و نظر به اینکه عناصر مسئول، مسیرها را تا منطقه هدف شخصاً شناسایی کرده بودند، با اعتماد بنفس زایدالوصفی به سوی مواضع تک و حتی در بعضی مناطق به سوی خط احتمالی گسترش، حرکت می کردند. اکثر سربازان با چهره های گشاده و خندان بدون اینکه حالت اضطراب یا نگرانی در آنها دیده شود، به سوی دشمن در حرکت بودند. این جملات حقیقتی است مطلق و نگارنده^(۱) با چشم خود آنها را دیده و شاهد ماجرا بوده است.

یک نکته منفی:

در بعد از ظهر روز یکم فروردین، سرهنگ معین وزیری ضمن بازدید از قرارگاه های تابعه قرارگاه نصر، در قرارگاه نصر ۱ (قرارگاه مشترک تیپ ۱ لشکر ۲۱ ارتش و تیپ ۷ دزفول سپاه پاسداران) حضور پیدا می کند و ملاحظه می نماید که بر سر فرماندهی بر گردان های ادغامی و به ویژه اینکه بی سیم فرماندهی در اختیار کدام فرمانده (ارتشی یا سپاهی) قرار گیرد، بحث و گفتگو و به اصطلاح بگو مگو در گرفته است و این در حالی بود که این فرماندهان می بایستی هر چه سریع تر به سوی موضع تک حرکت می کردند. ادامه این وضع ممکن بود عواقب زیانبار داشته و به ویژه منجر به فدا کردن رزمندگان بی گناه گردد، بنابراین با پا در میانی سرهنگ معین وزیری که مأموریت نظارتی را به عهده داشت، غائله حل و با گفتن صلوات، موقتاً سو تفاهم ها برطرف و نهایتاً به آشتی و وحدت نظر و حرکت به سوی اجرای مأموریت محوِّله منجر گردید (در این ماجرا سرگرد توپخانه حاج سلطانی فرمانده گردان کمک مستقیم این تیپ نقش مثبت و مفیدی را اجرا نمود).

نکته مهم دیگر:

تراکم و کثرت حرکات موتور یگان ها در منطقه عملیات در بعد از ظهر روز یکم فروردین ماه آن چنان گرد و خاکی در سرتاسر منطقه به پا کرده بود که هر دشمن احمقی هم می بایستی متوجه

^(۱) سرهنگ معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی).

آغاز یک تهاجم گسترده در ضلع شمالی منطقه عملیات می شد ، اما گویی خداوند چشم و گوش و عقل این متجاوز گستاخ را مهر و موم کرده بود .

عملیات کربلا ۲ (فتح المبین) در چهار مرحله به شرح زیر اجرا شد :

۱ - مرحله یکم عملیات فتح المبین (روزهای دوم و سوم فروردین) به نقشه شماره ۳ مراجعه شود
الف - در ساعت ۰۰۳۰ روز دوم فروردین ماه ۶۱ رمز شروع عملیات، توسط فرماندهان دوگانه عملیات به کلیه قرارگاه های تابعه ابلاغ گردید (یک بار فرماندهی سپاه و یک بار فرماندهی نیروی زمینی ارتش) و سپس هجوم یگان ها به مواضع دشمن آغاز گردید .
به علت اینکه دشمن در تک های مختل کننده روز ۶۰/۱۲/۲۹ سازمان و تهیه های آفندی قرارگاه های فجر و فتح را به طور نسبی بر هم زده بود لذا به صورت شفاهی هماهنگی گردید که در مرحله یکم عملیات ، این دو قرارگاه نقش تثبیت کننده را به عهده داشته و در حد امکان به دشمن ضرباتی وارد سازند از جمله قرارگاه فتح ۲ (تیپ ۵۵ هوابرد و تیپ ۸ نجف) مأموریت داشت با اعزام تیم های شکار تانک ، نیروهای زرهی دشمن را که در مدخل تنگ رقابیه مقداری پیشروی کرده بودند ، منهدم نماید .

مأموریت قرارگاه های نصر و قدس تغییری نکرده بود و در واقع مرحله یکم عملیات توسط این دو قرارگاه به مورد اجرا در آمد .

ب - عملیات قرارگاه نصر :

آغاز عملیات با استفاده از تاریکی شب و توأم با غافلگیری مورد نظر بود . لذا نیروهای تک ور که قبلاً مسیرها را شناسایی کرده بودند، تلاش کردند بدون استفاده از آتش، خود را به مواضع پدافندی دشمن نزدیک کنند تا بتوانند با یک هجوم سریع ، مواضع مقدّم دشمن را تسخیر نمایند.

در ۳۰ دقیقه اول تک ، نیروهای این قرارگاه توانستند با غافلگیری پیشروی کنند و به مواضع دشمن نزدیک شوند و حتی عناصری از نصر ۱ (تیپ ۱ لشکر ۲۱ و تیپ ۷ دزفول) با استفاده از تونل حفر شده (که به طول ۴۰۰ متر تا چند متری مواضع مقدّم دشمن قبلاً توسط لشکر ۲۱ و متخصصین ایثارگری از اهل یزد ساخته شده بود) خود را به مواضع مقدّم دشمن نزدیک کنند .

از حدود ساعت ۱ بامداد روز دّوم فروردین ماه تک نصرهای ۱ و ۳ از قرارگاه نصر کشف شد و دشمن آتش توپخانه خود را روی آنها باز نمود با این وجود تلاش شد که تا سرحد امکان استمرار تک با استفاده از غافلگیری صورت پذیرد . بالاخره در ساعت ۰۱۳۰ آتش توپخانه خودی روی دشمن و به ویژه روی مواضع توپخانه وی که از قبل شناخته شده و روی آن تنظیم تیر هم شده بود ، گشوده شد و ضمن خاموش کردن آنها ، عناصر قرارگاه نصر تحت حمایت این آتش ها از معابر ایجاد شده در میادین مین عبور کردند و با دشمن درگیر شدند . در ساعت ۰۱۴۵ اولین سنگرهای دشمن در کوت کاپ و ۱۰ دقیقه بعد ، کانال هندلی شکل در سرپل نادری و تپه های ۱ و ۲ کوت کاپ سقوط کردند. نصر ۲ (تیپ ۲ لشکر ۲۱ و تیپ ۲۷ محمّد رسول الله (ص) در نهایت خفا و با استفاده از مسیرهایی که قبلاً تا نزدیکی هدف آنها را شناسایی کرده بود به سمت تپه علی گره زد پیش می رفت بدون اینکه با دشمن درگیر شود. فرمانده این قرارگاه (سرهنگ شاهین راد) در زمان طرحریزی شخصاً تا حوالی هدف را ، شبانه شناسایی کرده بود .

گاهی وقت قلم از بیان حقایق میدان نبرد ناتوان می شود . در آن شب نگارنده^(۱) روی دیدگاهی در تپه بلند سپتون ، تقریباً تمام منطقه عملیات قرارگاه نصر را زیر نظر داشتم ، همه جا آتش و تحرّک و پیشروی بود ، با وصف اینکه همه جا تاریک بود اما تجسّم وضعیت درگیری ها برای کسی که منطقه را می شناخت تقریباً ساده بود زیرا خط سیر گلوله ها به ویژه گلوله های رسام نشان می داد که درگیرها چگونه ، در کجاو کی شروع می شود و چگونه و با چه نتیجه ای به پایان می پذیرد ، به طور مثال : ابتدا انبوهی خط سیر گلوله را از جانب دشمن می دیدی که بلافاصله نیروی خودی به آنها پاسخ می داد، اندکی بعد خط سیر گلوله های دشمن به ترتیب کم و سپس خاموش می شدند و متعاقب آن مواضع دشمن

(۱) سرهنگ ستاد معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی)

توسط رزمندگان دلاور خودی سقوط می کرد . به عبارت دیگر می توان گفت گویی یگان های تک ور با استفاده از علایم بصری مخابراتی (خط سیر گلوله ها در شب) وضعیت خود را به من نگارنده گزارش می دادند . وقتی به پشت بی سیم در قرارگاه تاکتیکی لشکر ۲۱ بر می گشتم و پیام های ارسالی از یگان ها را بررسی می کردم ، می دیدم عیناً نتایج همان بوده که من در تاریکی و بر فراز تپه سپتون آن را مشاهده و استنباط کرده بودم. (حتی در تاریکی شب هم می شود بر عملیات یگان ها نظارت نمود).

در ساعت ۰۲۳۰ روز دَوم فروردین ماه ، سرخه صالح در شرق سه راه قهوه خانه توسط نصر ۱ و تپه بلتا در شمال علی گره زد توسط نصر ۲ سقوط کرد و عناصری از نصر ۱ به شدت با دشمن در تپه چشمه درگیر شدند . در ساعت ۰۲۵۰ نصر ۱ اعلام کرد تپه چشمه در حال سقوط است . در ساعت ۰۳۰۵ عناصر نصر ۱ به سه راهی قهوه خانه رسیدند و به شدت با یگان های تانک متجاوز درگیر شدند و توپخانه لشکر ۲۱ مؤثرترین آتش ها را روی دشمن اجرا نمود به نحوی که عده ای از آنها عقب نشینی و تعدادی به اسارت نیروهای خودی در آمدند . در ساعات ۰۳۱۲ نصر ۲ مشغول دور زدن تپه علی گره زد بود و هنوز با دشمن در حوالی این تپه درگیر نشده بود . تپه چشمه توسط نصر ۱ و تپه بلتا توسط نصر ۲ تصرف شد. نصر ۵ (تیپ ۵۸ تکاور که با ۲ گردان سپاه پاسداران ادغام شده بود) از سمت جنوب، تپه های شاوریه و تپه ۳۵۰ را دور زده بود و در حال تکمیل محاصره دشمن بود.

در ساعت ۰۳۵۰ نصر ۲ در علی گره زد با دشمن درگیر شد و دشمن به سمت چنانه عقب نشینی یا فرار نمود . نیروهای دشمن در منطقه مقابل تپه چشمه و سه راه قهوه خانه و کوت کاپن در چند رده سازمان یافته بودند . بنابراین نصر ۱ و نصر ۳ مجبور بودند همه این رده ها را در هم بشکنند . نصر ۲ در تپه جوفینه (جنوب غربی تپه چشمه) با مقاومت جدی دشمن مواجه گردید ناچاراً برای در هم شکستن این مقاومت عناصری از قرارگاه نصر ۱ به کمک قرارگاه نصر ۲ فرستاده شدند ، همین امر سبب شد که تپه جوفینه در ساعت ۸ صبح سقوط کند و نیروهای دشمن در روی آن اسیر یا فرار نمایند .

با روشن شدن هوا یگان‌های قرارگاه نصر فشار خود را بر دشمن افزودند. یک گردان از سپاه پاسداران که به سمت تپه علی گره زد پیشروی می‌کرد، در ساعت ۰۵۰۰ بامداد خود را به مواضع توپخانه دشمن که در دامنه غربی این ارتفاعات موضع گرفته بود رساند و ضمن زدن ضرباتی به این یگان، توپ‌های گردان مزبور را به غنیمت گرفت.

قرارگاه نصر ۵ موفق گردید در ساعت ۰۶۳۰ تپه شاوریه را از دست دشمن خارج سازد و تلاش خود را برای تصرف تپه ۳۵۰ که مرتفع‌ترین قله‌ها در شمال شاوریه بود، ادامه دهد. قرارگاه نصر ۳ به علت مقاومت دشمن در غرب کوت کاپن از یک سو و باز بودن جناح جنوبی خود به علت عدم پیشروی فجر ۳ (تیپ ۳ لشکر ۷۷ و تیپ ۳۳ المهدی) در منطقه دره خنگ در شمال رفائیه از جانب دیگر، با کندی به سمت غرب پیشروی می‌کرد. بالاخره مقاومت دشمن در جناح جنوبی تقلیل پیدا کرد و نصر ۳ به پیشروی خود به سمت غرب ادامه داد. از ساعت ۰۶۳۰ به بعد، افراد دشمن در عده‌های صد نفری به اسارت نیروهای خودی در می‌آمدند. تیپ ۲ لشکر ۲۱ در این ساعت گزارش کرد که بیش از هزار نفر از افراد دشمن را به اسارت گرفته است و درخواست پشتیبانی ترابری برای تخلیه آنها نمود.

در ساعت ۰۸۰۰ صبح روز دوم فروردین، مقاومت نیروهای دشمن که در حوالی محور اصلی از غرب کرخه تا تپه علی گره زد گسترش داشتند در هم شکسته شد و آثار فروپاشی در این قسمت از جبهه نمایان گردید. تعداد اسرا و غنایم به دست آمده فزونی یافت ولی عناصری از دشمن که در مقابل نصر ۳ قرار داشتند، به صورت جدی مقاومت می‌کردند به نحوی که تا ساعت ۰۹۰۰ صبح منطقه کوت کاپن پاکسازی نشده بود.

آخرین موضع پدافندی دشمن که در شمال محور پای پل - امام زاده عباس سقوط کرد، تپه ۳۵۰ و تپه‌های مجاور آن بود که در ساعت ۰۸۴۰ به وسیله تیپ ۵۸ ذوالفقار تصرف شد و نیروهای مدافع آن که قبلاً در عملیاتی تحت عنوان شهید کریمیان که توسط تیپ ۸۴ پیاده صورت گرفت، تلفات قابل ملاحظه‌ای به تیپ مزبور وارد ساخته بودند، به اسارت تیپ ۵۸ درآمدند.

در ساعت ۰۹۰۰ صبح به خاطر ناهماهنگی که در گسترش نصرهای ۱ و ۳ به وجود آمده بود ، مقرر گردید نصرهای ۱ و ۲ موقتاً پدافند تعجیلی نمایند تا نصر ۳ بتواند با پیشروی به سمت غرب در خط قرارگاه نصر ۱ قرار گیرد ، آنگاه مجموعاً و هماهنگ به سمت غرب پیشروی نمایند .

تا بعد از ظهر روز دُوم فروردین ماه ، یگان هایی که در شمال جاده آسفالت پل نادری - عین خوش از شمال به جنوب تک کرده بودند ، موفق شدند ارتفاعات شمالی جاده را از سه راه قهوه خانه تا شرق دشت عباس از وجود دشمن پاک کنند و خود را به جنوب جاده برسانند و تعداد زیادی از افراد دشمن را به اسارت بگیرند . تعداد این اسرا تا حدود ۳۰۰۰ نفر گزارش گردید و در میان اسراء تعدادی از افسران عراقی نیز وجود داشتند ، اما در محور پیشروی حاشیه شمالی نهر رفائیه مقاومت دشمن بسیار شدید بود و نیروهای تک ور در این محور در روز اوّل نبرد نتوانستند منطقه بین غرب کرخه تا تپّه های علی گره زد را در حاشیه شمالی رودخانه از وجود دشمن پاک کنند در نتیجه با وجود اینکه مواضع توپخانه دشمن در غرب تپّه علی گره زد به تصرف نیروهای جمهوری اسلامی در آمده بود و از نظر کلیات نبرد بایستی دیگر مواضع دشمن در جلو توپخانه نیز سریعاً سقوط می کرد ولی این وضع در روز اوّل نبرد پیش نیامد . احتمال پاتک دشمن از ساعت ده و سی دقیقه تقویت گردید و حرکت نیروهای دشمن به سمت شمال نهر رفائیه مشاهده شد . فرماندهی قرارگاه نصر مجبور شد برای مقابله با پاتک دشمن اقدامات تأمینی کافی به عمل آورده در نتیجه تلاش اصلی این فرماندهی متوجه خنثی کردن پاتک احتمالی دشمن شد و الزاماً به حالت پدافندی در آمد و یگان هایی که توانسته بودند مناطق وسیعی را از اشغال دشمن متجاوز آزاد سازند به پاکسازی آن مناطق ادامه دادند و تعداد قابل ملاحظه ای از افراد دشمن را که در نقاط مختلف پراکنده و مخفی شده بودند به اسارت گرفتند . از حدود ساعت پانزده اجرای پاتک توسط دشمن در منطقه عملیات قرارگاه نصر قطعی به نظر رسید و دشمن واحدهای جدیدی که احتمالاً احتیاط رده بالاتر بود وارد منطقه کرد ، از جمله اطلاع رسید ۲ تیپ از عناصر لشکر ۱۴ پیاده عراق وارد ارتفاعات رادار شده است و احتمال داده شد که این تیپ ها در منطقه شمال نهر رفائیه وارد عمل گردند و با توجّه به اینکه عملاً تیپ ۳ لشکر ۲۱ پیاده به علّت بازماندن جناح چپ خود در اثر عدم پیشروی قرارگاه فجر ، در این روز نبرد نتوانسته بود

مقاومت نیروهای دشمن را به نحو بارزی درهم بشکند، در صورت پاتک شدید دشمن به این منطقه، جناح جنوبی قرارگاه نصر شدیداً در معرض خطر قرار می گرفت. این شرایط سبب گردید که عملاً عناصر قرارگاه نصر به حالت پدافندی درآیند و به ویژه اینکه مدت زمان روشنایی روز نیز به ساعات پایانی خود می رسید.

پاتک دشمن در حدود ساعت ۱۸ به منطقه جنوب تپه علی گره زد قطعی شد و نیروهای زرهی و پیاده دشمن به سوی این منطقه حرکت کردند اما احتمالاً سردرگمی و یا رسیدن تاریکی شب، مانع اجرای پاتک دشمن گردید و بعد از آغاز تاریکی، نیروهای هر دو طرف متخاصم به حالت پدافندی درآمدند و طبق گزارشتی که از یگان های قرارگاه نصر رسید آمار اسرای عراقی از ۳۰۰۰ نفر نیز تجاوز کرد. این در حالی بود که تلفات یگان های قرارگاه نصر در آن روز نبرد فقط ۲۴ نفر شهید و ۲۱۵ نفر مجروح گزارش گردیده بود. در این میان تخلیه وسایل به جا مانده از دشمن برای قرارگاه نصر مشکل ایجاد کرده بود. تعداد زیادی قبضه توپ کشتی از دشمن باقی مانده بود و خودروهای کشنده این توپ ها یا منهدم شده و یا توسط خدمه مربوط به عقب برده شده بودند. اما چون این توپ های عراقی ساخت شوروی و از همان توپ هایی بود که نیروهای ایرانی نیز داشتند به توپخانه لشکر ۲۱ پیاده دستور داده شد از توپ های به جا مانده عراقی در همان محل و علیه نیروهای عراقی استفاده شود.

بالاخره تاریکی شب فرا رسید و آرامشی نسبی صحنه نبرد را فرا گرفت و دشمن احتمالاً خود را آماده پاتک در روز دوم نبرد (۶۱/۱/۳) می نمود. مجموع فعالیت های قرارگاه نصر در روز سوم فروردین، صرف پاکسازی منطقه از وجود دشمن، تحکیم مواضع متصرفی، هماهنگ نمودن گسترش یگان های تحت امر و آمادگی برای مقابله با پاتک دشمن گردید و به همین منظور نصر ۲) تیپ ۲ لشکر ۲۱ و تیپ ۲۷ سپاه) تلاش کرد دامنه های جنوبی تپه علی گره زد را در جنوب جاده اصلی تصرف و نیروهای دشمن را که در جنوب شرق این تپه در مقابل سایر یگان های قرارگاه نصر مقاومت می کردند (به ویژه نصر ۳) از عقب مورد تهدید قرار دهد، تا آنها بتوانند هر چه سریع تر این منطقه را از وجود دشمن پاکسازی کنند.

پ - عملیات قرارگاه قدس :

عناصری از قرارگاه قدس در شب یکم فروردین از کوه ممله عبور نمودند و در شیار وسیعی که در دامنه جنوبی این کوه وجود داشت مجتمع شدند تا طبق دستور هجوم خود را برای دسترسی به محور دهلران - عین خوش و سپس مواضع عین خوش شروع نمایند و این در حالی بود که افسران قرارگاه کربلا ۲ از این موضوع بی خبر بودند، همچنین گردان‌های ۱۱۱ و ۱۳۹ تیپ ۸۴ نیز در منطقه محوله چنین حرکتی را انجام دادند و مجدداً مراجعت نمودند. به هر حال از طریق عناصر سپاهی قرارگاه قدس به این یگان‌ها که تحت امر تیپ ۱۴ امام حسین(ع) بودند دستور داده شد به محل اولیه خود در پشت کوه ممله (شمال آن) مراجعت نمایند. بعدها روشن شد که فرماندهان دوگانه قرارگاه کربلا ۲ تصمیم داشتند که عملیات را از اولین ساعات روز یکم فروردین شروع کنند، اما به علت آماده نبودن یگان‌ها به ویژه تیپ ۲ زرهی دزفول که کاملاً در منطقه لژه مستقر نشده بود، شروع عملیات به شب بعد موکول گردید در این میان، عناصر تیپ ۱۴ امام حسین(ع) از تغییر ساعت تک مطلع نشده بودند.^(۱)

نقش قرارگاه قدس از حساسیت ویژه ای برخوردار بود زیرا عناصر آن قرارگاه به منطقه عقب و جناح شمالی دشمن تک می کردند و چنانچه این نیروها موفق می شدند مواضع منطقه عقب دشمن را در عین خوش اشغال نمایند، مهم ترین خط مواصلاتی و تدارکاتی نیروهای دشمن در محور دهلران، عین خوش - پل نادری قطع می گردید و راه پشتیبانی تدارکاتی و همچنین وارد عمل شدن سریع نیروهای احتیاط دشمن و حتی راه عقب نشینی لشکر ۱۰ زرهی عراق که در اطراف این محور گسترش داشت نسبتاً قطع می شد و در واقع یکی از حساس ترین مأموریت‌ها در عملیات فتح‌المبین تصرف عین خوش به وسیله قرارگاه قدس بود. این قرارگاه به منظور وصول به هدف تلاش کرد تا قبل از ساعت شروع تک نیروهای تحت فرماندهی خود را هر چه بیشتر به ارتفاعات شمالی مشرف بر معبر عین خوش نزدیک سازد.

^۱ . علاوه بر عناصر تیپ ۱۴ امام حسین (ع)، گردان ۱۳۹ تیپ ۸۴ خرم‌آباد نیز در شب یکم فروردین حرکتی به سمت دشمن اجرا نمود که در ساعت ۲ صبح مجدداً به سمت چاه نفت مراجعت کرده و در بستر رودخانه چرخواب مستقر گردید.

قرارگاه قدس با تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی و تیپ ۸۴ پیاده اولین یورش را به طرف نیروهای دشمن در دشت عباس و عین خوش آغاز و با تیپ ۱۴ امام حسین(ع) سپاه پاسداران از سمت شمالغربی و غرب رودخانه چرخواب به معبر عین خوش نزدیک شد این تیپ موفق شد مواضع سرکوب به معبر عین خوش را تصرف کند و به تدریج نیروهای دشمن را از معبر عین خوش عقب براند و بالاخره مواضع عین خوش را تصرف و نگهداری کند. این حرکت احاطه ای تیپ ۱۴ امام حسین(ع) سهم بسیار شایانی در نتیجه نهایی عملیات داشت و با وجود اینکه نیروهای دشمن تلاش کردند عناصر این تیپ را از منطقه عین خوش به ارتفاعات شمالی عقب برانند موفقیت چندانی به دست نیاوردند.

تیپ ۸۴ پیاده به همراه یگان های پاسدار علاوه بر اینکه به مواضع دشمن در ارتفاعات کمرسرخ تک کرد، نیروی قابل ملاحظه ای را از قسمت شرق این ارتفاعات به سمت روستای شیخ قویم و تپه ۲۰۲ حرکت داد، مقاومت دشمن در کوه کمرسرخ بسیار جدی بود.

عراقی ها به طور سراسیمه، یگان های زرهی خود را با چراغ روشن به سمت ارتفاعات کمرسرخ روانه کردند تا پیشروی قرارگاه قدس را متوقف سازند و بدین وسیله تهدید اولیه از مواضع عین خوش که به صورت مهم ترین گره مواصلاتی منطقه نبرد بود دور گردد، اما نیروهای دشمن به فوریت دریافتند که نیروهای دلاور جمهوری اسلامی ایران در سراسر جبهه یکصد کیلومتری نبرد، از شمال عین خوش تا شمال دشت عباس و شاوریه و تپه چشمه و تمام منطقه غرب رودخانه کرخه و سرانجام در جنوب تپه ابوصلیبی خات و رقابیه تک نموده اند. با توجه به اینکه دشمن انتظار چنین تهاجم گسترده ای را از طرف نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران نداشت در همان ساعات اول نبرد، وحشت وجود تمام فرماندهان دشمن را فرا گرفت.

در ساعت ۰۲۱۴ قسمت عمده دامنه شرقی تپه کمرسرخ به تصرف گردان ۱۱۱ پیاده درآمد و تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ زرهی که به سمت امام زاده عباس پیشروی می کرد نیروهای مقدم دشمن را به دشت عباس عقب راند و تیپ امام حسین(ع) سپاه پاسداران نیز که از سمت غرب نهر چرخواب به سمت عین خوش پیشروی می کرد به جاده دهلران رسید و با نیروهای دشمن درگیر شد. گردان های ادغامی ۱۳۹ و علی ولی الله حدود ساعت ۳ بامداد با موضع توپخانه ۱۳۰ دشمن درگیر شدند. در تپه

۲۰۲ نبرد سنگینی بین عناصر تیپ ۸۴ پیاده با دشمن آغاز گردید و سرانجام در آغاز روشنایی روز این تپّه به تصرف رزمندگان درآمد. تیپ ۲ زرهی قرارگاه قدس نیز موفق شد تا ساعت دو و چهل و پنج دقیقه مواضع دشمن را در شمال دژه منهدم سازد و به نزدیکی جاده اصلی عین خوش برسد و بالاخره تیپ ۱۴ امام حسین(ع) سپاه پاسداران به اتفاق گردان ۱۸۲ تیپ ۸۴ خرم‌آباد در حدود ساعت سه صبح به کرانه نهر چیخواب در شمال غربی عین خوش رسید. در ساعت ۰۳۳۸ از رودخانه عبور نمود و در ساعت ۰۳۴۵ پل چیخواب را تصرف کرد و در عین حال در باغ شماره ۷ (طالقانی) با دشمن درگیر شد. بدین طریق عناصر قرارگاه قدس تا ساعت سه روز دوم فروردین ماه توانستند نیروهای دشمن را در شمال محور اصلی پل نادری عین خوش دهلران عقب رانده یا منهدم سازند.

در ساعت دو و چهل و هشت دقیقه بخش عمده کوه کمرسرخ سقوط کرد و عناصر تیپ ۸۴ پیاده از کوه کمرسرخ به سمت آبادی شیخ قوم سرازیر شدند و تیپ ۲ زرهی به جاده اصلی عین خوش - دهلران رسید و از آن عبور کرد و به سمت جاده ابوغریب پیشروی کرد. عناصر تیپ ۱۴ امام حسین(ع) سپاه پاسداران در شمال غربی عین خوش به پیشروی ادامه دادند و حدود ساعت سه و سی دقیقه به عین خوش نزدیک شدند. تیپ ۸۴ پیاده ارتش توانست یک انبار مهمات دشمن را در شمال شیخ قوم به آتش بکشد. وضعیت موجود سبب وحشت افراد دشمن گردید آثار اختلال در مواضع پدافندی دشمن از ساعت سه و سی دقیقه در منطقه نبرد عین خوش ظاهر شد. گرچه نیروهای دشمن در شمال محور اصلی تلاش می کردند مانع پیشروی سریع عناصر قرارگاه قدس به مواضع اصلی عین خوش گردند ولی به تدریج مقاومت دشمن رو به ضعف نهاد. به نظر می رسد علت اصلی موفقیت عناصر قرارگاه قدس، این بود که دشمن در برآوردهای خود یک تهدید فرعی را در منطقه عین خوش که با خط مقدم جبهه دشمن در منطقه پای پل قریب ۴۰ کیلومتر فاصله داشت برآورد کرده بود اما تصوّر اینکه نیروهای جمهوری اسلامی می توانند یک تهدید جدی ایجاد کنند به نظر عراقی ها بعید به نظر می رسید.

به هر حال موفقیت قطعی قرارگاه قدس بستگی به موفقیت قطعی قرارگاه نصر داشت زیرا اگر قرارگاه نصر به موقع هدف خود را در تپه‌های شاوریه و علی گره زد تصرف نمی کرد و به سمت

ارتفاعات تینه پیشروی نمی نمود، دشمن امکان پیدا می کرد، عناصر قرارگاه قدس را از سمت شرق دچار مشکلات سازد و همین وضع در جریان نبرد پیش آمد که به موقع بیان خواهد شد و قبلاً در برآورد عملیاتی مورخ ۶۰/۹/۶ پیش بینی شده بود.

پیشروی عناصر قرارگاه قدس همچنان ادامه یافت، تیپ ۲ زرهی در شمال امام زاده عباس و دچه منطقه را از وجود دشمن پاک کرد^(۱) و جاده آسفالت را قطع نمود. تیپ ۸۴ پیاده در وسط، آبادی شیخ قویم را تحت کنترل خود درآورد و تیپ ۱۴ سپاه پاسداران نیز از سمت شمال غربی به پل اصلی رودخانه چرخواب نزدیک شد و قبل از ساعت چهار بامداد این پل را تحت کنترل خود گرفت بدین ترتیب مناطق شمالی جاده اصلی از غرب ارتفاعات علی گره زد تا غرب عین خوش از وجود دشمن پاک گردید و جاده نیز تحت کنترل نیروهای جمهوری اسلامی درآمد.

تیپ ۲ زرهی در ساعت ۰۳۴۰ دچه را تصرف نمود و قصد داشت به سمت تنگ ابوغریب پیشروی خود را در حالی که جناح چپ آن باز بود، ادامه دهد، اما حدود ساعت ۰۷۰۰ بامداد، با مقاومت شدید دشمن و انواع آتش های پدافندی وی مواجه گردید به نحوی که در همان لحظات نخست تعدادی از تانک هایش به آتش کشیده شد. یگانی که در این منطقه قرار داشت مجهز به تانک تی - ۷۲ و انواع موشک های ضد تانک بود که با احتمال زیاد عناصری از تیپ ۱۰ مستقل زرهی بود که قبل از آغاز عملیات از منطقه شیخ قندی به شمال تنگ ابوغریب تغییر مکان داده بود. به هر حال تیپ ۲ بعد از قبول تلفات سنگین به شمال دچه عقب نشینی نمود.

تیپ ۸۴ پیاده که خود را به تپه ۲۰۲ رسانده بود با روشن شدن هوا با پاتک دشمن مواجه و به شمال جاده عقب نشینی کرد. فشار دشمن بر تیپ ۸۴ آنقدر افزایش یافت که ناچار شد به دامنه های جنوبی کمرسرخ عقب نشینی نماید اما این تیپ با کمک عناصر تیپ ۱۴ امام حسین(ع) که بر مواضع عین خوش تسلط یافته بودند، مجدداً به سمت جنوب مراجعت و در شمال جاده مقابل تپه ۲۰۲ مستقر و وضعیت پدافندی اتخاذ نمود.

^(۱) البته نیروهای دشمن در مسیر اولیه تیپ ۲ زرهی سازمان یافته نبودند. نیروی ضربتی دشمن در مدخل تنگ ابوغریب مستقر بود.

در ساعت ۱۱۳۵ روز دُوم فروردین ، دشمن پاتک های مقدّماتی خود را به منطقه عین خوش آغاز کرد و یگان های قرارگاه قدس به ویژه تیپ ۱۴ امام حسین(ع) را درگیر نمود اما موفقیتی کسب نکرد. در ساعت ۱۷۴۵ قرارگاه قدس اعلام کرد که حدود ۶۵۰ نفر اسیر از دشمن گرفته که در بین آنان افراد مصری ، اردنی ، سودانی و تعدادی فلسطینی وجود دارد . همچنین اعلام نمود تیپ ۹۹ عراق از شاوریه تا دهلران گسترش داشته است^(۱) و همگی پرسنل گردان های ۵ و ۶ اسیر شده اند .

در پایان روز اوّل نبرد (۶۰/۱/۲) تیپ ۱۴ امام حسین(ع) هدف استقلال را که عبارت بود از مواضع عین خوش ، تصرف کرده بود و باغ شماره ۷ طالقانی (غرب پل چپخواب) را در غرب و تپّه های عین خوش را تا غرب یروه در کنترل گرفته بود. تیپ ۸۴ ، در شمال تپّه ۲۰۲ حالت پدافندی اتخاذ کرده بود و تیپ ۲ زرهی لشکر ۹۲ زرهی نیز در شمال دشت عبّاس مشغول بازسازی بود.

لازم به یادآوری است که به علّت نبود یک قرارگاه سازمانی منسجم جهت هدایت یگان های تحت امر قرارگاه قدس، فرماندهی این قرارگاه علیرغم تلاش فراوان، در اِعمال رهبری و مدیریت یگان ها با اشکال مواجه بود.

بالاخره پاتک مورد انتظار، در آغاز روز دُوم نبرد (۶۱/۱/۳) ، در منطقه عین خوش و دشت عبّاس، با شدتی روبه تزاید به مرحله اجرا درآمد . جزئیات حوادث این روز نبرد ، به شرح زیر می باشد: منطقه ای که بیش از سایر مناطق مورد تهدید جدّی قرار گرفت قرارگاه قدس بود . زیرا منطقه تصرف شده به وسیله آن قرارگاه در عمق منطقه اشغالی دشمن قرار داشت و در نتیجه امکان تقویت و پشتیبانی آن بسیار مشکل و حتّی در مدت زمان کوتاه غیرممکن بود، زیرا گرچه قسمتی از جاده اصلی عین خوش به کنترل نیروهای ایرانی درآمده بود ولی عناصر قرارگاه قدس موفق نشدند نیروهای دشمن را در منطقه بین دچه و تپّه ۲۰۲ به سمت جنوب عقب برانند در نتیجه قسمت های زیادی از جاده هنوز در کنترل مستقیم دشمن قرار داشت .

آنچه مسلّم است فرماندهی نیروهای دشمن به محض احساس تهدید جدّی در منطقه عقب واحدهای خود ، تصمیم گرفت سریعاً این تهدید را خنثی کند و حداقل راه عقب نشینی واحدهای

^(۱) در برآوردهای اطلاعاتی رکن ۲ قرارگاه مقدّم جنوب نزاجا، به جای تیپ ۹۹، تی ۶۰ منظور شده بود.

گسترش یافته خود را در شرق عین خوش باز نگهدارد و لذا از بعد از ظهر روز اول نبرد، یگان‌های احتیاط نزدیک و دور دشمن به حرکت درآمدند و آماده برای عقب راندن عناصر قرارگاه قدس در منطقه عین خوش و دشت عباس گردیدند. لازم به یادآوری است، که دشمن در فرصتی که در شب قبل از اجرای عملیات به دست آورده بود توانست یگان‌های احتیاط لشکر ۱۰ زرهی را از کرانه رودخانه دویرج وارد منطقه عین خوش و دشت عباس نماید.

قبل از آغاز پاتک نیروهای عراقی، فرمانده قرارگاه قدس به تیپ ۲ زرهی دستور داد که در ساعت سه بامداد با یک واحد سبک در حدود یک تیم گروهانی به نیروهای دشمن که در حوالی امام زاده عباس آرایش حمله گرفته بودند حمله بازدارنده ای اجرا کند و بعد از زدن ضربت به نیروهای دشمن به مواضع پدافندی خودی عقب نشینی نماید. تیپ ۸۴ پیاده که از شمال شرقی به مواضع دشمن در عین خوش حمله کرده و توانسته بود تا نزدیکی جاده اصلی پیشروی نماید بعد از متوقف شدن تک، نگران حفظ موفقیت‌های به دست آمده شده و درخواست نیروی تقویتی کرده بود. در پاسخ این درخواست قرارگاه قدس به تیپ ۸۴ دستور داد با حداکثر تلاش مواضع تصرف شده را نگهدارد و به هیچ وجه حق عقب نشینی ندارد و ضمناً امیدواری داد که نیروهای تقویتی اعزام خواهند شد.

احساس خطر در منطقه نبرد عین خوش و دشت عباس به قدری جدی شد که قرارگاه قدس مرتباً درخواست کمک و وارد عمل کردن احتیاط قرارگاه کربلا ۲ در منطقه قرارگاه قدس شد. لذا قرارگاه کربلا ۲ به تنها یگان احتیاط خود که تیپ ۳۷ زرهی بود دستور داد فوراً به منطقه عملیاتی قرارگاه قدس در شمال دشت عباس تغییر مکان دهد و زیر امر قرارگاه قدس قرار گیرد و از عناصر سپاه پاسداران نیز ۳ گردان اضافی برای تقویت قرارگاه قدس در نظر گرفته شد. اما با توجه به اینکه منطقه عملیاتی قرارگاه قدس تا محل استقرار تیپ ۳۷ فاصله زیادی داشت و با محدودیت‌های ترابری که نیروهای جمهوری اسلامی داشتند اجرای این تغییر مکان در مدت زمان کوتاه خالی از اشکال نبود. بنابراین فرمانده قرارگاه مرکزی کربلا ۲ تصمیم گرفت عناصر پیاده نظام نیروی تقویتی را با بالگرد به منطقه نبرد شمال دشت عباس و عین خوش اعزام کند تا از عقب رانده شدن عناصر این قرارگاه از مناطق تصرف شده جلوگیری شود.

به هر حال از ساعات اولیه روز سوّم فروردین ماه نیروهای دشمن از چند سمت به عین خوش و کمرسرخ و دامنه شمالی تپه ۲۰۲ پاتک کردند بنابراین یگان های قرارگاه قدس به ویژه تیپ ۱۴ امام حسین(ع)، هم از سمت غرب (منطقه علی نعیر و چم سری) و هم از سمت شرق (منطقه دشت عباس و تنگ ابوغریب) زیر فشار دشمن بودند. با وجود این، فرمانده تیپ ۱۴ امام حسین، برادر حسین خرازی، دلاورانه مقاومت می کرد حاضر نبود عقب نشینی کند.

پاتک دشمن از ساعت نه صبح تشدید شد و یگان های زرهی دشمن با تلاش چشمگیری توانستند تیپ ۸۴ پیاده را از حوالی جاده اصلی به سمت شمال عقب برانند. محور اصلی پیشروی نیروهای دشمن در حوالی امام زاده عباس و جنوب تپه های کمرسرخ در شمال عین خوش بود و به نظر می رسید دشمن در نظر داشت با عملیات احاطه ای تیپ ۱۴ امام حسین(ع) را محاصره و منهدم سازد و مانع عقب نشینی آنها به ارتفاعات شمال جاده اصلی گردد، اما نیروهای ایرانی از جمله تیپ ۱۴ امام حسین و گردان ۱۳۹ پیاده و گردان ۲۴۴ تانک دلاورانه در مقابل پاتک نیروهای دشمن مقاومت کردند و از مواضع خود پدافند نمودند. هر قدر زمان جلوتر می رفت فشار نیروهای دشمن به یگان های قرارگاه قدس به ویژه تیپ ۱۴ امام حسین(ع) و گردان های ۱۱۱ و ۱۳۹ پیاده تیپ ۸۴ شدیدتر می شد با این وجود موفقیت دشمن چندان چشمگیر نبود، در حدود ساعت سیزده دشمن از سمت شرق و جنوب و جنوب شرقی به دامنه جنوبی ارتفاعات کمرسرخ تک خود را توسعه داد، اما نیروهای جمهوری اسلامی موفق شدند این حمله شدید دشمن را دفع کنند و مواضع پدافندی خود را در حوالی شرق روستای شیخ قوم در کرانه های نهر چیخواب حفظ نمایند. در قسمت شرقی این منطقه نبرد و در حوالی امام زاده عباس نیز فشار دشمن از ساعت چهارده تشدید شد و نیروهای دشمن تلاش کردند با عقب راندن تیپ ۲ لشکر ۹۲ از شمال امام زاده عباس، آزادی عمل بیشتری به دست آورند.

در ساعت ۱۰:۳۰ روز سوّم فروردین ماه (دومین روز نبرد) قرارگاه قدس گزارش داد "از سمت امام زاده عباس و از سمت عین خوش مورد پاتک دشمن قرار گرفته ایم. تیپ ۳۷ زرهی را به پای کار آورید" و مجدداً در ساعت ۱۷:۴۵ همین روز گزارش کرد که دشمن با ۱۰۰ دستگاه تانک و نفربر در حال تک

به عین خوش است . در پاتک صبح تعداد ۲۵ دستگاه تانک دشمن را منهدم نمودیم . متعاقب این پیام قرارگاه نصر گزارش داد حدود ۲۰۰ تانک دشمن از دچه به سمت عین خوش در حرکت است . گزارشات اطلاعاتی نشان می دهند که واحدهای زرهی و مکانیزه دشمن به صورت موجی وارد منطقه نبرد دشت عباس و عین خوش می شدند و چنانچه واحدی از دشمن در مقابل نیروهای پدافندی متوقف می گردید واحد دیگر دشمن آن را دور می زد و حمله خود را به مواضع نیروهای ایرانی ادامه می داد . مقاومت رزمندگان ایرانی بسیار جدی و سرسختانه بود و با وجود تلاش فوق العاده دشمن برای درهم شکستن مقاومت نیروهای ایرانی ، این دلاوران توانستند مواضع عین خوش را حفظ کنند .

ت - عملیات قرارگاه فجر :

نقش قرارگاه فجر در مراحل مختلف عملیات، صرفاً تثبیت دشمن نبوده، به همین علت از لحظه تک (ساعت ۰۰:۳۰ روز ۶۱/۱/۲) یگانهای تابعه این قرارگاه، رزمی بی امان را با دشمن آغاز نمودند و با مانوری اجباراً جبهه‌ای، به مواضع مستحکم و سرکوب دشمن یورش بردند. قرارگاه فجر ۳، در نقش تک اصلی تلاش نمود به پل رفائیه دسترسی پیدا کند. قرارگاه فجر ۲ سعی کرد شلیبیه و زعن را تصرف نماید. قرارگاه فجر ۱ نیروهای خود را متوجه حوالی شلش و عباس سلطان نمود. این یگان‌ها با تحمل تلفات سنگین (۱۱۰ نفر شهید- ۵۴۹ نفر مجروح و ۱۴ نفر اسیر) موفق شدند ضربات کاری بر دشمن وارد آورند و ضمن به اسارت گرفتن ۵۰۰ نفر از آنان و کشته و زخمی کردن شماری از آنها، نیروهای خصم را در منطقه قرارگاه فجر، به شدت درگیر و تثبیت نموده و از دخالت آنها در عملیات و سایر قرارگاه‌ها جلوگیری و نهایتاً سبب تسهیل در اجرای مأموریت قرارگاه نصر گردند.

لازم به تذکر است که مجموع گردان‌های ارتشی و سپاهی قرارگاه فجر ۲۸ گردان بود در حالی که تعداد گردان‌های دشمن عبارت بود از ۳۳ گردان به اضافه تیپ ۱۲ لشکر ۳ و تیپ ۱۷ لشکر ۱۰ که برابر اطلاعات به دست آمده (بعد از پایان عملیات) این دو تیپ در تک‌های مختل کننده روز ۶۰/۱۲/۲۹ بر علیه قرارگاه فجر وارد عمل شده بودند .

ث - قرارگاه فتح :

در مرحله یکم عملیات ، برای قرارگاه فتح نیز همانند قرارگاه فجر ، نقش تثبیت کننده در نظر گرفته شده بود . زیرا سازمان و تهیه های این قرارگاه نیز مانند قرارگاه فجر ، در تک مختل کننده مورخ ۶۰/۱۲/۲۹ عراق به تنگ رقابیه ، بر هم زده شده بود . مأموریتی که برای این قرارگاه به صورت شفاهی تعیین گردید این بود که همزمان با تک قرارگاه های نصر و قدس ، این قرارگاه با اعزام گروه های شکار تانک به تنگ رقابیه ، نسبت به انهدام تانک های عراقی که جلو آمده بودند اقدام و دشمن را در این منطقه درگیر و تثبیت نماید . مهمترین قسمت از طرح مانور آفندی این قرارگاه ، اجرای یک مانور نفوذی از طریق تنگ زلیجان بود که در مرحله یکم از اجرای آن خودداری شد و به مرحله دوم واگذار گردید .

همزمان با تک سایر قرارگاه ها ، طبق برنامه هماهنگ شده عناصر قرارگاه فتح تهاجم خود را برای به آتش کشیدن تانک های دشمن شروع کردند و اولین تانک دشمن در ساعت ۰۱۳۰ منهدم شد و عناصری از این قرارگاه (تیپ ۲۵ کربلا) به سمت رسن پیشروی کرد ، اما در آنجا در محاصره دشمن افتاد و سه نفر اسیر داد .

ج - اقدامات قرارگاه مرکزی کربلا ۲ :

می توان چنین گفت که هدایت فتح المبین تا روز سوم فروردین ماه به صورت غیرمتمرکزی انجام گرفت بدین معنی که هر قرارگاه تابع ، مأموریت خود را به صورت مستقل دنبال می کرد و عناصر ستاد فرماندهی کربلا ۲ در روز یکم فروردین به دستور فرماندهی نیروی زمینی پراکنده و هر کدام به عنوان ناظر بر کار یک قرارگاه به آن محل ها اعزام شدند و در واقع ستاد متمرکزی که از لحظه شروع عملیات تا خاتمه آن ، عملیات یگان های تابعه را تعقیب نماید و نقشه وضعیت مناسبی در اختیار داشته باشد و بر مبنای آخرین وضعیت ، فرمانده را در امر تصمیم گیری کمک کند و دستورات جزء به جزء صادر نماید ، وجود خارجی نداشت و اکثراً فرمانده نیروی زمینی با حضور در قرارگاه

های تابعه به ویژه قرارگاه نصر، از وضعیت آگاه و از طریق این قرارگاه که به نوعی قرارگاه تاکتیکی کربلا ۲ نیز منظور می شد، دستورات لازم را صادر می کرد و چون قرارگاه کربلا امکانات زیادی برای اعمال نفوذ در عملیات را در اختیار نداشت و تنها احتیاط آن، تیپ ۳۷ زرهی بود (تعداد تانک‌های آن در حد یک گردان بود) و مرکز کنترل هوایی و دسک نیز در مسافتی دورتر در دزفول مستقر بود، لذا بیشتر فعالیت آن نظارتی بود. تصمیماتی هم که در مورد تقویت قرارگاه‌ها از قبیل اعزام نیروی بسیجی با بالگرد گرفته می شد توسط فرماندهان دو گانه بدون مشورت با افسران ستاد صورت می گرفت.

در ظهر روز سوّم فروردین ماه، به علت تحت فشار بودن قرارگاه قدس از دو طرف و پاتک‌های متعدّد و پی در پی دشمن به عین خوش از غرب (سمت چم سری) و شرق (سمت دشت عباس) و درخواست قرارگاه قدس مبنی بر وارد عمل کردن احتیاط قرارگاه کربلا در منطقه مذکور. لازم بود در این زمینه تصمیم منطقی اتخاذ گردد. در این موقع فرمانده کل سپاه پاسداران به علت انجام یک مسافرت حیاتی و فوری از دزفول به تهران و بالعکس با هواپیمای "اف - ۵" آموزشی قبل از شروع عملیات، دچار افت شدید فشار خون شده و زیر سُرُم بود و حال نداشت. طبیعی است در چنین شرایط جسمی، هیچ انسانی قادر به تعقل و تفکر منطقی نخواهد بود. بنابراین فرماندهی نیروی زمینی ارتش، ناچاراً به انتظار بهبود حال مزاجی ایشان و مشورت با وی در مورد کاربرد احتیاط، از اتخاذ تصمیم یک جانبه پرهیز نمود^۱ با توجه به اینکه زمان در این شرایط بسیار حسّاس بود، نگارنده^۲ به محل بستری شدن فرماندهی کل سپاه پاسداران که یک سنگر کوچک و محقری در غرب پل نادری بود^۳ رفتم و در حضور جانشین وقت نیروی زمینی ارتش (سرهنگ توپخانه ستاد اصغر جمالی) مسئله و اهمیت تصمیم گیری به موقع را خدمت ایشان عرض کردم، که با تبسم پاسخ داد:

"هر تصمیمی که فرمانده نیروی زمینی اتخاذ کند مورد قبول ما نیز هست". نگارنده به سرعت نزد فرمانده نیروی زمینی که در پاسگاه تاکتیکی قرارگاه نصر بودند، مراجعت نمودم و جریان را خدمت ایشان عرض کردم. اما متوجه شدم که فرماندهی نیروی زمینی ارتش به فرمانده تیپ ۳۷ زرهی

^۱. این مسئله اهمیت نقش اصل وحدت فرماندهی را در هنگام هدایت عملیات نشان می دهد.

^۲. سرهنگ معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی)

^۳. این سنگر غیر از قرارگاه مرکزی کربلا بود.

(سرهنگ صارمی) دستور داده اند که به همراه فرماندهان گردان و عناصر منتخب ستاد خود مسیر پل نادری - تپه خرولی - شمال تپه ۳۵۰ - لزه را شناسایی نماید تا پس از حرکت و استقرار در آن منطقه ، در شب جاری تحت کنترل قرارگاه قدس به همراه سایر عناصر قرارگاه مزبور به منظور تأمین امام زاده عباس و تنگ ابوغریب وارد عمل شود و این در حالی بود که طولانی بودن مسیر پر پیچ و خم و نامناسب بودن جاده و تراکم عبور و مرور در آن مسیر ، به شکلی بود که پس از پایان شناسایی ، هیچگونه فرصتی برای حرکت دادن یگان ها به آن منطقه باقی نمی ماند و این معضل وقتی آشکار شد که فرماندهان مزبور ، به سمت منطقه حرکت کرده بودند و کار از کار گذشته بود . زمان نسبتاً زیادی طول کشید تا فرماندهان مذکور مراجعت کردند . در بعد از ظهر فرمانده تیپ نتیجه شناسایی را چنین اعلام نمود که: " به علت طولانی بودن و پرپیچ و خم بودن مسیر و تراکم رفت و آمد ، جابه جایی و استقرار تیپ در منطقه عمومی لزه چند روز طول می کشد." در این فاصله فرماندهی نیروی زمینی به قرارگاه نصر نیز دستور داده بود برای امکان ادامه تک به سمت غرب ، محور علی گره زد - حسن بربوطی و محور علی گره زد - تنگ ابوغریب و محور علی گره زد - امام زاده عباس و منطقه شمالی رودخانه رفائیه را شناسایی و بررسی کند .

با توجه به موارد بالا تصمیم گرفته شد ، تیپ ۳۷ زرهی شیراز به جای قرارگاه قدس ، تحت کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار گیرد تا به منظور تأمین امام زاده عباس و الحاق با قرارگاه قدس در مسیر محور اصلی علی گره زد - امام زاده عباس به کار رود . بر مبنای تصمیم فوق ، اولین دستور جزء به جزء در زمینه ادامه تک در نیمه شمالی منطقه عملیات به نام دستور جزء به جزء شماره ۱ در لحظات پایانی روز سوم فروردین ماه تهیه گردید . همچنین تصمیم گرفته شد عملیات قرارگاه فتح در منطقه تنگ رقابیه و تنگ زلیجان نیز همزمان با عملیات قرارگاه نصر و قدس در ساعت ۰۱۰۰ بامداد روز چهارم فروردین ماه اجرا گردد (قرارگاه فجر کماکان مأمور تثبیت دشمن بود) . در راستای این مأموریت یادداشت زیر توسط فرماندهی نیروی زمینی برای فرمانده ارتشی قرارگاه فتح ارسال شد :

”بسمه تعالی“

سرکار سرهنگ نیاکی ف ق تاکتیکی فتح

۱. به یاری خداوند متعال آماده اجراء عملیات منطقه رقابیه باشید.
۲. نحوه عملیات همان قسمت از مأموریتی است که قبلاً قرارگاه فتح به عهده داشت علیهذا تغییرات جزئی توسط برادر رحیم تشریح می گردد .
۳. تیپ دوم لشکر ۹۲ زرهی فاتح عملیات عین خوش کلی آسیب دیده است امیدوارم فرصتی باشد که جبران آن صدمه را در رقابیه تیپ ۱ لشکر ۹۲ انجام بدهد .
۴. زمان تک و کد شروع عملیات توسط برادر رحیم به شما رسیده است .

خداوند پیروزتان بدارد . سرهنگ صیادشیرازی

گفتنی است که برای تغییر مکان تیپ ۳۷ زرهی شیراز از حوالی اهواز به منطقه علی گره زد در مدت زمان روشنایی باقی مانده روز سوّم فروردین ماه فرصتی باقی نمانده بود و فرماندهان تیپ مزبور قادر نشدند محور علی گره زد - امام زاده عباس را که می بایستی تحت کنترل قرارگاه نصر در آن مسیر تک نمایند ، شناسایی کنند بنابراین سریعاً جهت تغییر مکان تیپ به منطقه مزبور ، به سمت اهواز حرکت کردند .

تأخیر عمده‌ای که در اتخاذ تصمیم گیری جهت کاربرد احتیاط (تیپ ۳۷ زرهی) به وجود آمد ، سبب گردید ، دستور جزء به جزء شماره ۱ در ساعت ۲۴۰۰ روز سوّم یعنی یک ساعت قبل از شروع تک قرارگاه نصر امضاء شود . هر چند سیکل تصمیم گیری و بحث های مربوط به ادامه عملیات در قرارگاه تاکتیکی نصر و با حضور فرمانده این قرارگاه صورت گرفت ولی به هر حال دستور کتبی رسمی تا آخرین ساعات روز سوّم ابلاغ نگردید .

- ۲ - مرحله دوم عملیات فتح المبین (روزهای چهارم، پنجم و ششم فروردین) به نقشه های شماره ۴ و ۵ مراجعه شود .

الف - عملیات قرارگاه نصر :

(۱) قسمتی از مفاد دستور جزء به جزء شماره ۱ قرارگاه کربلا ۲ به شرح زیر بود :

* * * * *

" ۳ - آخرین وضعیت :

قرارگاه های نصر و قدس مأموریت محوله را با موفقیت انجام ولی به علت فشار دشمن از سمت جنوب شرق ، تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی با تمام تلاش خود ، در نگهداری دشمن ناکام و مجبور به عقب نشینی می گردد . تیپ ۸۴ پیاده و تیپ ۱۴ امام حسین (ع) در نگهداری مواضع مربوطه با مشکلاتی مواجه هستند .

۴ - مأموریت :

قرارگاه کربلا به منظور رفع تهدید موجود و انهدام نیروهای دشمن در منطقه دشت عباس در ساعت ۰۱۰۰ روز ۶۱/۱/۴ با قرارگاه نصر تک می نماید .^(۱)

۵ - دستور به یگان ها :

الف - قرارگاه نصر :

(۱) تیپ ۳۷ زرهی را در منطقه علی گره زد در کنترل عملیاتی بگیرید (از ۰۳۱۹۰۰ فروردین) .
(۲) تک را در سمت علی گره زد - دشت عباس و در سمت علی گره زد - حسن بربوطی (تل) ادامه داده نیروهای دشمن را در منطقه منهدم ، تنگ ابوغریب را تأمین و با یگان های قرارگاه قدس الحاق حاصل نمایید .

(۳) به منظور جلوگیری از تهدید عقبه یگان های تک ور ، راه ورود نیروهای تقویتی دشمن را از سمت حسن بربوطی (تل) به منطقه دشت عباس سد نمایید .

ب - قرارگاه قدس :

(۱) به پدافند خود ادامه دهید و شبانه با عناصر پیاده ، یگان های تانک دشمن را در امام زاده عباس منهدم نمایید .

^(۱) مأموریت قرارگاه فتح، اجرای طرح عملیاتی کربلا ۲ بود که طی یادداشت فرمانده نراجا ابلاغ گردیده بود.

(۲) تک یگان های قرارگاه نصر را با آتش پشتیبانی نمایید . خط آتش محدود ، امتداد جاذه دچه به ابوغریب می باشد .

(۳) با یگان های قرارگاه نصر در امتداد جاذه امام زاده عباس - عین خوش الحاق کنید .

* * * * *

(۲) همزمان با تهیه دستور جزء به جزء شماره ۱ قرارگاه کربلا ۲، فرماندهی قرارگاه نصر نیز با بهره گیری از بحث هایی که در قرارگاه نصر می شد ، از زمان حداکثر استفاده را نموده و دستور جزء به جزء خود را جهت ادامه عملیات تهیه کرد . مستخرجه ای از این دستور ذیلاً درج می گردد :

۱ - مأموریت : قرارگاه نصر به منظور رفع تهدید موجود و انهدام نیروهای دشمن در منطقه دشت عباس و محور مواصلاتی دشمن در تل (حسن بربوطی) در ساعت ۰۱۰۰+ روز ۶۱/۱/۴ همزمان با قرارگاه قدس تک می نماید .

۲ - دستور به یگان ها :

الف - نصر ۱ :

* * * * *

ب - نصر ۲ :

(۱) مواضع اشغالی فعلی را به نصر ۱ واگذار نمایید .

(۲) به منظور انهدام دشمن در ساعت ۰۱۰۰+ روز ۶۱/۱/۴ در منطقه حسن بربوطی (تل) تک نموده و معابر وصولی حسن بربوطی را کنترل و از هر گونه حرکت دشمن از جنوب به شمال جلوگیری نمایید .

(۳) گردان ۲ تیپ ۵۸ را از زیر امر رها سازید .

پ - نصر ۳ :

* * * * *

ت - نصر ۴ :

آماده باشید پاتک دشمن را در منطقه سد و منهدم نمایید ، تقدّم در منطقه تیپ ۲.

ث - نصر ۵ (تیپ ۵۸ ذوالفقار و تیپ ۲۷ سپاه)

(۱) در سمت عمومی علی گره زد - امام زاده عباس تک نموده ، نیروهای دشمن را در منطقه منهدم کنید .
جاذبه دچه - ابوغریب را تأمین و با یگان های قرارگاه قدس در امتداد جاذبه امام زاده عباس - عین خوش ،
الحاق حاصل کنید .

(۲) گردان ۲ تیپ را زیر امر بگیرید .

ج - نصر ۶ (تیپ ۳۷ زرهی) : تک نصر ۵ را دنبال و پشتیبانی کنید .^(۱)

دستورات هماهنگی : * * * * * مسئولیت هدایت تک در محور عمومی علی گره زد - امام زاده عباس
، به عهده فرماندهی نصر ۵ (سرهنگ علیاری) می باشد .

(۳) همان طور که بیان شد به علت تأخیر در تصمیم گیری ، فرصت کافی برای یک شناسایی مؤثر و یک طرحریزی هماهنگ برای یگان های اجرایی قرارگاه نصر باقی نماند لذا یگان های تابعه قرارگاه نصر به ویژه تیپ ۳۷ زرهی به جای ساعت یک بامداد ، در ساعت ۵ صبح روز چهارم فروردین وارد عمل شدند . نحوه وارد عمل شدن تیپ ۳۷ به این شکل بود که تانک ها در حوالی تپه علی گره زد از تانک برها (کمرشکن ها یا مازها) پیاده شده و بدون هیچگونه آرایش از پیش تعیین شده و در حالی که جناح چپ (جنوبی) آنها کاملاً باز بود در مسیر جاذبه علی گره زد - دچه حرکت کردند . در دستور جزء به جزء قرارگاه نصر ، مأموریت این یگان دنبال کردن قرارگاه نصر ۵ بوده و مسئولیت محور مزبور به فرمانده قرارگاه نصر ۵ محوّل شده بود . فرمانده این دو یگان هرگز فرصت نیافتند ، طرح خود را هماهنگ سازند و مسئولیت های خود را مشخص و یا تقسیم نمایند . اگر قرار بوده نصر ۵ در شمال (در سمت تپه شاوریه - امام زاده عباس) و نصر ۶ در جنوب (در سمت علی گره زد - دچه) حرکت نمایند، برقراری یک پهلودار در جنوب (جناح چپ قرارگاه نصر ۶) ضروری و حیاتی

^(۱) واژه " دنبال و پشتیبانی کنید " برای عملیات استفاده از موفقیت به کار برده می شود نه تک هماهنگ شده یا تعجیلی واژه صحیح ، دنبال کنید می باشد به ویژه این تیپ زرهی بود .

بوده است که البته برقرار نشده بود و نصر ۲ نیز حرکتی به جلو انجام نداد و از دور ناظر حرکات زرهی دشمن روی محور حسن بربوطی بود.

هنگامی که تیپ ۳۷ زرهی شیراز با آرایشی تعجیلی و غیراصولی به سمت دچه حرکت می‌کرد، عراق مشغول وارد عمل کردن احتیاط خود (حدود ۱۰۰ دستگاه تانک و نفربر) جهت پاتک به عین خوش از سمت شرق در مسیر؛ واوی - حسن بربوطی - دشت عباس - تپه ۲۰۲ بود. حرکت این دو ستون به موازات هم و هر کدام به منظور خاص، یکی از نکات فراموش نشدنی نبرد روز چهارم فروردین بود، زیرا در حالی که ستون تانک های عراقی در حدود ساعت ۰۶۳۰ به سمت شمال غرب در حرکت بودند، متوجه حرکت ستون تیپ ۳۷ زرهی روی جاده آسفالته عین خوش - دچه شدند، ابتدا ستون عراقی متوقف شد، احتمالاً دستور توقف آن، دو علت داشته است، یک علت آن سقوط تنگ رقابیه توسط قرارگاه فتح و دیگری مشاهده ستون تیپ ۳۷ زرهی و احتمالاً حرکت یگان های تیپ ۵۸ ذوالفقار در جناح راست این ستون بوده است، نگارنده^(۱) که بر روی تپه علی گره زد این صحنه را مشاهده می‌کردم، به وضوح سردرگمی و عدم تعادل فکری فرماندهان دشمن را درک نمودم، آنها نمی‌دانستند چکار کنند! آیا حرکت ستون را برای اجرای پاتک به عین خوش ادامه دهند؟ یا با تیپ ۳۷ زرهی درگیر شوند؟ و یا برای کاربرد این ستون در تنگ رقابیه، به سمت شیخ قندی مراجعت کنند؟ بالاخره فرماندهان دشمن تصمیم گرفتند، یک قسمت از ستون را بر علیه تیپ ۳۷ وارد عمل کنند و قسمت دیگری از آن را برای اجرای پاتک در رقابیه، به عقب برگردانند و از اجرای پاتک بر علیه عین خوش صرف نظر نمایند. در اینجا بود که تیپ ۳۷ زرهی در حالی که به ستون تانک متوقف شده دشمن جناح داده بود و پهلوداری هم برای پوشش جناح پیش نگمارده بود، ناگهان با انبوهی از آتش های جناحی دشمن مواجه گردید. در نتیجه، تلفات و ضایعات نسبتاً سنگینی به تیپ مزبور وارد آمد. تیپ ابتدا متوقف شد و سپس سراسیمه به سمت تپه های شاوریه و لزه تغییر مسیر داد که در این حالت نیز تانک های عراقی و جنگ افزارهای ضد زره عراقی ها از پشت سر، آنها را مورد هدف قرار دادند، دود سوختن تانک های خودی از یک سو و دود سوختن تعدادی از تانک های عراقی از

(۱) سرهنگ معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی)

سویی دیگر ، فضای منطقه را تیره کرده بود . در این لحظات ، بالگرد های تک هوانیروز مانند هر شرایط بحرانی دیگری بر علیه تانک های عراقی وارد عمل شدند و مانع از وارد آمدن صدمه بیشتر به تیپ ۳۷ زرهی گردیدند . در همین اثنا نگارنده^(۱) که در کنار فرمانده قرارگاه نصر روی تپّه علی گره زد بودم، از فرمانده گروه ۳۳ توپخانه سرهنگ ستاد مهدی صدری خواستم گروه آتش ها و سری آماج های پیش بینی شده را روی جاده در حوالی حسن بربوطی اجرا کند ، همچنین بلافاصله درخواست پشتیبانی نزدیک هوایی برای در هم کوبیدن ستون زرهی دشمن نمودم ، اندکی بعد هواپیماهای خودی منطقه را بمباران کردند ، هر چند تأثیرات تخریبی بمب ها قابل ملاحظه نبود ولی از نظر روحی تأثیر خوبی روی دشمن به جای گذاشت و حرکات آنها را مختل نمود . در بازدیدی که روز هشتم فروردین از زمین منطقه توسط سرهنگ معین وزیری^(۲) به عمل آمد مشخص گردید ، علاوه بر ستون مزبور تعدادی تانک تی - ۶۲ در جنوب جاده آسفalte و در شمال مسیر رفائیّه ، در زمین پله ای که در آن تانک ها بدنه محفوظ بودند ، مخفی شده و بدون اینکه دیده شوند یا خطری آنها را تهدید کند با دقت تانک های ام - ۴۷ تیپ ۳۷ را از مسافت کمتر از ۲ کیلومتر ، هدف قرار داده اند . وجود تعداد بیشماری پوکه گلوله این نوع تانک ، در امتداد مسیر فوق الذکر ، این موضوع را ثابت می کرد .

هر چند قرارگاه نصر در ساعت ۰۷۲۰ روز چهارم گزارش کرد : " تیپ ۳۷ زرهی، تیپ ۵۸ ذوالفقار و تیپ ۲۷ محمّد رسول الله(ص) به دشت عباس وارد و آنجا را اشغال نمودند " و در ساعت ۰۸۳۰ گزارش داده " تیپ ۳۷ در دشت عباس زیر آتش دشمن است " و در ساعت ۰۸۳۵ گزارش داد که " الحاق تیپ ۳۷ با یگان های قدس در شرف انجام می باشد " اما بررسی این گزارشات از یک سو و مشاهده حوادث اتفاق افتاده در آن روز نشان می دهد گزارشات مزبور از صحت کافی برخوردار نبوده اند . زیرا نصر ۵ به علت اینکه تیپ ۳۷ نتوانست با وی همراهی و هماهنگی کند ، در حوالی دشت عباس متوقف و سپس به محل استقرار اولیه (تپّه های شاوریه) مراجعت نمود و تیپ ۳۷ هم به دلیل اینکه از جناح چپ ضربه خورد قادر نشد به سمت غرب به حرکت خود ادامه دهد و ناچاراً به سمت

(۱) سرهنگ معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی)

(۲) افسر عملیات قرارگاه کربلا ۲

شمال تغییر مسیر داد و سپس به حوالی شمال شرق دچه عقب نشینی کرد. نکته ای که بیان آن مهم به نظر می رسد اینست که هر چند در دستور جزء به جزء قرارگاه نصر، به نصر ۲ (تیپ ۲ لشکر ۲۱) مأموریت داده شده بود که "به منظور انهدام دشمن در ساعت ۰۱۰۰ روز ۶۱/۱/۴ در منطقه حسن بربوطی تک نموده و معابر وصولی حسن بربوطی را کنترل و از هر گونه حرکت دشمن از جنوب به شمال جلوگیری نماید" اما این حرکت هرگز اجرا نشد و نتیجه این شد که ستون عظیم تانک و نفربر دشمن با آزادی عمل و بدون اینکه تهدیدی متوجه آنها در مسیر حسن بربوطی شود، روی این محور در جولان بودند و عملیات تیپ ۳۷ زرهی را با ناکامی مواجه ساختند. در واقع می توان چنین نوشت که عملیات روز ۶۱/۱/۴ قرارگاه نصر فقط توسط تیپ های غیر سازمانی لشکر ۲۱ اجرا گردید.

مقارن ظهر روز ۶۱/۱/۴ برادر پاسدار شهید حسن باقری (افشره) فرمانده سپاهی قرارگاه نصر با یک دستگاه لندکروز به محل گروه فرماندهی فرمانده لشکر ۲۱ واقع روی تپه علی گره زد وارد و از فرمانده لشکر ۲۱ خواست همراه وی به جلو حرکت و وضع یگان ها را در منطقه دشت عباس واریسی کنند، فرمانده لشکر ۲۱ نیز از نگارنده^(۱) که همراه ایشان به عنوان افسر عملیات قرارگاه مرکزی کربلا ۲ و ناظر انجام وظیفه می کردم درخواست کرد که من همراه شهید باقری بروم. اندکی بعد هر دو نفر حرکت کردیم و هنگامی که از مسیر جاده پیش می رفتیم تانک های عراقی مستقر در روی محور حسن بربوطی - امام زاده عباس، مرتباً ما را زیر آتش می گرفتند به هر حال به منطقه دچه رسیدیم، متوجه شدیم وضع بسیار نابسامان است، در حالی که مرتباً زیر آتش تانک و کاتیوشا دشمن قرار داشتیم با فرمانده تیپ ۳۷ زرهی (سرهنگ صارمی) که مشغول جمع آوری تانک ها و نفربرهای باقی مانده از عملیات بود، صحبت کردم، کمی ایشان را دلداری دادم و گفتم بالاخره جنگ جزر و مد دارد، باید مقاوم بود و ایشان پاسخ داد: «هفت دستگاه تانک برایم باقی مانده اگر دستور دهید، باز هم حمله می کنم، ترسی ندارم» من نگارنده به این افسر شجاع گفتم: "نمی خواهد حمله کنید، همین موضع را نگهداری کنید تا دشمن نتواند علی گره زد را از سمت غرب مجدداً تصرف

(۱) سرهنگ معین وزیری (سرتیپ ۲ بازنشسته فعلی)

نماید". ایشان پس از مدتی تانک‌ها را سر و سامان داد و در شرق دچه مستقر نمود با اولین تیراندازی، تانک‌ها و نفربرهای عراقی که داشتند به سمت جاده آسفالت‌پیشروی می‌کردند، متوقف شدند^(۲). متعاقب این وضعیت به تپه علی‌گره زد مراجعت نمودیم. در این لحظه جانشین فرمانده نزاجا سرهنگ ستاد اصغر جمالی که نگران اوضاع بود، وضعیت را توسط بی‌سیم از من سؤال کردند که پاسخ لازم ارایه گردید. در بعد از ظهر روز چهارم، باد تند و گرد و خاک فضای منطقه را تیره و تار نمود و نهایتاً تاریکی فرا رسید و هوا بارانی شد. وضعیت به حالت عادی برگشت، تنها یک نتیجه از این حرکت گرفته شد و آن این بود که: پاتک سنگین عراق به عین خوش اجرا نگردید و از سقوط آن به صورت غیرمستقیم جلوگیری شد. این وضعیت تا روز ششم ادامه یافت.

تلفات و ضایعات تیپ ۳۷ زرهی به شرح زیر بود:

تلفات: شهید: افسر سه نفر، درجه دار ۱۰ نفر، سرباز ۷ نفر

زخمی: افسر سه نفر، درجه دار ۱۵ نفر، سرباز ۲ نفر

مفقود: ۷ نفر

ضایعات: تانک ۱۳ دستگاه، نفربر ۵ دستگاه، خودرو ۳ دستگاه، آمبولانس ۱ دستگاه.

ب - عملیات قرارگاه قدس:

مأموریت قرارگاه قدس در مرحله دوم عملیات، در تقدّم یکم حفظ مواضع عین خوش و پدافند در منطقه متصرفی و در تقدّم دوم تک‌با یگان‌های پیاده به منظور انهدام یگان‌های تانک دشمن در دشت عباس و تصرف تپه ۲۰۲ و الحاق با قرارگاه نصر بود. زیرا این قرارگاه همان طور که بیان شد زیر فشار دشمن بود و تمام توجه قرارگاه کربلا ۲ به این مسئله معطوف شده بود که هر چه سریع‌تر قبل از اینکه مواضع متصرفی قرارگاه قدس سقوط کند با وی الحاق حاصل شود و نیروهای دشمن که در منطقه بین عین خوش، دشت عباس، تنگ ابوغریب، حسن بربوطی، چنانه در جولان بودند منهدم گردند. این نیروها هنوز گیج بودند و فرماندهان آنان مردد و نامتعادل به نظر می‌رسیدند.

^(۲) گاهی وقت در لحظات بحرانی، عملکرد یک عنصر کوچکی کارساز و مشکل‌گشا خواهد بود.

در برآورد عملیاتی مورخ ۶۰/۹/۵ دقیقاً وضعیت بالا پیش بینی شده بود و علت واگذاری مأموریت خاص به قرارگاه قدس مبنی بر "جلوگیری از ورود دشمن به منطقه دشت عباس" بر همین مبنا بود، اما در زمان طرحریزی و اجرا، قرارگاه قدس به علل مختلف از جمله نبودن فرصت کافی، به آن توجه ننمود.

به هر حال در ساعت ۰۵۱۵ قرارگاه قدس اعلام داشت که با ندای "یا حسین" به تپه ۲۰۲ تک کرده و در حال پیشروی است. اما این حرکت قرارگاه قدس در نهایت ناکام ماند و تپه ۲۰۲ همچنان در اختیار دشمن قرار داشت. عمل الحاق دو قرارگاه نصر و قدس هم سرانجام ناموفق بود.

حرکت یگان های قرارگاه نصر به سمت دشت عباس در ساعت ۵ صبح روز چهارم سبب شد که دشمن از اجرای پاتک به عین خوش صرفنظر نماید و بدین ترتیب مشکل قرارگاه قدس به طور غیر مستقیم حل شد. به هر حال توان رزمی عناصر قرارگاه قدس به صورتی در آمده بود که صرفاً قادر بود پدافند نماید.

در روز پنجم فروردین هم دشمن از اجرای پاتک به عین خوش خودداری کرد، در روز پنجم فروردین تعداد اسرای دشمن در منطقه قرارگاه قدس به بیش از ۲۲۰۰ نفر رسید. این وضعیت نشان می دهد با وجود تلاش فرماندهان عراقی برای ادامه مقاومت، در عمل موفق نبوده اند و افراد تحت امر آنها میل به جنگجویی را از دست داده بودند. در ساعت ۱۱۰۰ روز پنجم فروردین قرارگاه مزبور اعلام داشت که: "تعداد ۲۰ نفر از افراد عراقی با علامت دادن پارچه ها و زیر پیراهن های سفید، خود را به مواضع افراد ایرانی نزدیک کردند و اظهار داشتند که: ما ۴۰۰ نفر هستیم و همگی می خواهیم خود را تسلیم کنیم. سپس فرمانده قرارگاه قدس اجازه داد تعدادی از آنان به نزد دوستانشان مراجعت نمایند تا بقیه را با خود بیاورند، همین کار شد و آنها عده ۴۰۰ نفری را همراه خود جهت اسارت آوردند."

پ - عملیات قرارگاه فجر:

طبق مفاد دستور جزء به جزء شماره ۱ (صفحه ۱۴۵) در این مرحله به قرارگاه فجر مأموریت تک ابلاغ نشده، اما در واقع مأموریت این قرارگاه کماکان حفظ فشار روی دشمن و تثبیت نیروهای خصم

در منطقه ارتفاعات ابوصلیبی خات بود. چون تیپ ۳ لشکر ۲۱ که در شمال رودخانه رفائیه به سمت غرب پیشروی کرده بود ولی فجر ۳ (تیپ ۳ لشکر ۷۷ و تیپ ۳۳ المهدی سپاه) نتوانسته بود در مرحله ۱ پیشروی قابل ملاحظه‌ای داشته باشد ، این یگان به طور مداوم تلاش می کرد با پیشروی به سمت غرب و دسترسی به پل رفائیه ، هم خود را در موقعیتی مناسبتر قرار دهد و هم جناح جنوبی تیپ ۳ لشکر ۲۱ را پوشش نماید ، در راستای این تلاش ، تیپ ۳ لشکر ۷۷ توانست تا ساعت ۶ صبح روز چهارم حدود ۳۰۰ نفر از افراد دشمن را به اسارت بگیرد و نیم ساعت بعد تعداد آنان به ۳۸۲ نفر رسید و بالاخره با پیشروی بیشتر در ساعت ۰۸۵۵ تعداد اسرا به ۵۰۰ تن بالغ گردید .

در منطقه لخیضر نیز، فجر ۱ (تیپ ۱ لشکر ۷۷ و تیپ ۳۵ امام سجاد) ، تلاش می کرد تپه ۱۲۰ را که دارای موقعیت دیده بانی مناسبی بود ، تصرف نماید . گزارشات قرارگاه فجر حاکی از آن بود که در تپه ۱۲۰ درگیری ادامه داشته و تلفاتی به دشمن وارد آمده است .

مبادله آتش در منطقه قرارگاه فجر به طور دایم ادامه داشت و توپخانه لشکر ۷۷ تلاش می کرد با اجرای آتش از جا به جایی نیروهای مستقر در تپه ابوصلیبی خات ، جلوگیری نماید .

ت - عملیات قرارگاه فتح (به نقشه ۵ مراجعه شود)

همان طور که در صفحات قبل اشاره گردید ثقل عملیات در روز چهارم فروردین (مرحله ۲ عملیات) متوجه عملیات قرارگاه فتح بود که مقرر گردید در ساعت یک بامداد روز چهارم با رمز یا زهرا (س) شروع گردد . مأموریت و منطقه عمل این قرارگاه عیناً همان بود که در طرح عملیاتی تجدید نظر شده کربلا ۲ ابلاغ گردیده بود با این تفاوت که در جناح راست آن ، قرارگاه فجر پیشروی نمی کرد و صرفاً مسئول تثبیت دشمن بود .

طرح عملیاتی قرارگاه فتح به این شکل طرحریزی و اجرا گردید که فتح ۲ (تیپ ۵۵ هواپرد و تیپ ۸ نجف) که در واقع تلاش اصلی را به عهده داشت ، نیروهای خود را به دو قسمت تقسیم کرد ، یک قسمت با اجرای مانور نفوذی و عبور از تنگ زلیجان تحت پوشش تاریکی در مواضع تک واقع در غرب قلّه میشداغ (در جنوب غربی تنگ رقاییه) متمرکز گردید و به محض اعلام کلمه رمز " یا زهرا " قسمت عمده این نیرو به داخل تنگ تک نمود و مواضع پدافندی دشمن را از پشت سر مورد هجوم

قرار داد و در ساعت ۳ بامداد آنها را در هم کوبید و حدود یک گروهان با حرکت به سوی بلندترین قلّه میشداغ که پست دیده بانی عراقی ها روی آن مستقر بود و تمام منطقه را زیر نظر داشت، آن را در ساعت ۰۲۴۰ تصرف نمود .

قسمت دیگر از نیروهای فتح ۲ با پیشروی مستقیم به سوی مواضع پدافندی دشمن در مدخل تنگ رقابیه تلاش نمود از آنها عبور نموده و با سایر نیروهای فتح ۲ که از طریق مانور نفوذی وارد تنگ شده بودند الحاق حاصل نماید . گردان ۱۵۸ تیپ ۵۵ هواپرد از این نیروها به سمت قلّه رقابیه پیشروی نمود .

اجرای مانور نفوذی فوق سبب گردید که نیروهای مستقر در خط پدافندی مدخل تنگ وحشت زده مواضع آماده شده را رها نمایند و قسمت عمده آنها فرار کنند در نتیجه نیروهایی که به صورت مستقیم حرکت کردند در ساعت ۰۲۲۵ به اولین خاکریز دشمن در تنگ رقابیه رسیدند اما دشمن این موضع را وحشت زده ترک کرده بود . در واقع موضعی که دسترسی به آن بسیار مشکل به نظر می رسید ، به خاطر تأثیر مانور نفوذی روی آن، به سادگی سقوط کرد .

فتح ۴ (تیپ ۲۵ کربلا و گردان ۲۳۱ تانک لشکر ۹۲) با یک تأخیر قابل ملاحظه حرکت خود را شروع کرد و اشتباهاً به جای کوه رقابیه به سمت دامنه های شرقی آن رفته بود ، هر چند فتح ۴ در ساعت ۰۳۴۸ اعلام نمود که به بلندترین نقطه کوه رقابیه رسیده است ، اما این گزارش واقعیت نداشت و این یگان از مسیر خود منحرف شده بود . بالاخره قلّه رقابیه به وسیله فتح ۲ که یگان ارتشی آن گردان ۱۵۸ پیاده تیپ ۵۵ بود ، تصرف شد .

در ساعت ۰۴۰۵ بین دو قسمت مجزای فتح ۲ الحاق حاصل شد و درخواست گردید که فتح ۱ (تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲) فتح ۲ را دنبال نموده و وارد تنگ شود . در ساعت ۰۴۳۱ فتح ۱ وارد تنگ گردید و در خاکریز اول مستقر شد و منتظر شد با پیشروی بیشتر یگان های پیاده مجدداً به جلو حرکت نماید .

با روشن شدن هوا وضعیت نیز روشن تر شد و نیروهای دشمن دسته دسته به اسارت رزمندگان دلیر در می آمدند و دود ناشی از سوختن تانک ها منطقه را در بر گرفته بود .

نیروهای تحت امر قرارگاه فتح ۲ پس از الحاق با یکدیگر در تنگ رقابیه پیشروی را به سوی خاکریزهای بعدی دشمن ادامه دادند و مقرر گردید تیپ ۱ لشکر ۹۲ با پیشروی بیشتر به داخل تنگ خاکریز بعدی را اشغال نموده و عناصر پیاده را با آتش پشتیبانی کند ، در ساعت ۰۷۵۵ قرارگاه فتح سپاه گزارش داد که هنوز تیپ ۱ زرهی به خطی که قرار بود برود ، نرفته است . فرمانده نیروی زمینی ارتش به قرارگاه فتح دستور داد که هر چه سریع تر تیپ ۱ زرهی در محل تعیین شده مستقر گردد . اما چون تانک های عراقی از داخل تنگ به سمت دامنه های شرقی تپه های ۱۶۲، ۱۵۹، ۱۸۱ و ۱۸۲ عقب نشینی کرده بودند و از این مناطق که به داخل تنگ دید و تیر داشت ، یگان های زرهی تیپ ۱ لشکر ۹۲ را با انواع آتش ها به ویژه موشک مالیوتکا تحت فشار قرار داده بودند ، تیپ ۱ به علت پذیرش تلفات و ضایعات زیاد ، قادر به پیشروی نبود . به هر حال با حضور فرماندهان ارتشی و سپاهی در محل ، تیپ ۱ حرکت خود را مجدداً آغاز کرد .

در ساعت ۰۸۱۵ قرارگاه فتح سپاه گزارش داد یگان های زرهی دشمن که از منطقه قرارگاه فتح به سمت دشت عباس حرکت کرده بودند ، مجدداً به منطقه این قرارگاه برگشتند .^(۱) در ساعت ۰۹۰۰ قرارگاه فتح سپاه گزارش داد که تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ با عبور از تنگ رقابیه در محل تعیین شده مستقر و حالت پدافندی اتخاذ نمود (تیپ ۱ در این عملیات جمعاً ۵۱۶ نفر تلفات داشت و بیش از ۲۰ دستگاه تانک و به همین اندازه نفربر از دست داد) .

در ساعت ۱۰۰۰ فتح ۲ با پیشروی به عمق قابل ملاحظه ای در تنگ رقابیه ، ۲۰ عزاده توپ نیروهای عراقی را که در شمال تپه ۱۶۷ تقریباً رها شده بودند ، سالم به غنیمت گرفت .

در ساعت ۱۱۳۰ ، تیپ ۹۶ مهمات خاصه عراق در هم کوبیده شد و فرمانده آن که خود را سرهنگ نیرمان معرفی کرده بود دستگیر شد که بعداً معلوم شد ایشان سرتیپ دخیل هلالی است و بعد از بازنشستگی مجدداً به خدمت احضار و به فرماندهی تیپ مزبور گمارده شد . وقتی از این سرتیپ

^(۱) این یگان زرهی قسمتی از همان ستون زرهی عراق بود که در بحث مربوط به قرارگاه نصر تشریح گردید.

عراقی سؤال شد نظر شما درباره این عملیات چیست؟ نگاهی عمیق به شمای ترسیمی مراحل عملیات که برای ارایه به خبرنگاران تهیه شده بود انداخت و اظهار داشت: "این عملیات در نهایت سادگی طرحریزی و در نهایت جسارت اجرا شده است."

به هر حال در ساعت ۱۶۰۰ روز چهارم فروردین ماه کوه رقابیه، کوه میشداغ، تنگ رقابیه و یا به عبارتی دیگر خط سبز تأمین گردید. دشمن نیز مجموعه تپه های ۱۸۱ و ۱۸۲ و دامنه های شرقی و جنوبی آن را برای پدافند سازمان داد و از این تپه ها برای پوشش عقب نشینی یگان های عمده خود به سمت منطقه عمومی فکّه استفاده کرد. ضمن اینکه هنوز تپه برقازه و محور اصلی فکّه - شیخ قندی - چنانچه - ارتفاعات ابوصلیبی خات را کماکان در اختیار داشت.

پاتک ها یا حرکات مذبحخانه دشمن در منطقه تنگ رقابیه نتوانست نیروهای قرارگاه فتح را تا پایان عملیات به عقب براند.

۳ - مرحله سوّم عملیات فتح المبین (روز هفتم فروردین) به نقشه های شماره ۶ و ۷ مراجعه شود.

الف - اقدامات قرارگاه مرکزی کربلا ۲:

(۱) در روز پنجم فروردین ماه آرامشی نسبی بر تمام جبهه حکم فرما بود، اما قرارگاه کربلا بر مبنای پیش بینی هایی که قبل از شروع عملیات نموده بود در صدد بهبود اوضاع منطقه نبرد بود. در شب چهارم به پنجم فروردین ماه عناصری از قرارگاه نصر به ویژه برادر پاسدار رئوفی، فرمانده تیپ ۷ دزفول) با اجرای شناسایی از گسترش دشمن در جنوب رودخانه رفائیه (شمال و شمال غربی ارتفاعات ابوصلیبی خات) متوجه شدند که جناح چپ (شمالی) لشکر ۱ مکانیزه عراق بسیار ضعیف است و پس از عقب نشینی لشکر ۱۰ زرهی عراق که در این قسمت مستقر بود، نیرویی تحت عنوان پهلودار گمارده نشده و تقریباً بدون مراقبت است.

در روز پنجم فروردین ماه برادر رئوفی در قرارگاه تاکتیکی نصر حضور پیدا کرد و گزارش داد که وضعیت دشمن در منطقه شمال و شمال غربی ارتفاعات ابوصلیبی خات ضعیف است و مراقبت

آن چنانی توسط دشمن به عمل نمی آید زیرا عناصر شناسایی ما بدون اینکه دشمن متوجه شود تا نزدیک سایت پیش رفتند.

نگارنده^۱ که جزء گروه طرحریزی عملیات بودم، پس از صدور طرح مرتباً روی نقشه وضعیت، اتفاقاتی را که ممکن بود در حین اجرای عملیات رخ دهد، پیش خود مجسم می کردم و در مورد حل آنها با همکارانم مشورت می کردم^۲ و راه حل مشکلات را از قبل پیش بینی کرده بودیم. بنابراین فوراً یک دستور جزء به جزء تهیه کردم که مورد موافقت فرمانده نیروی زمینی، شهید بزرگوار سپهبد صیاد شیرازی قرار گرفت و پس از جلب موافقت سپاه پاسداران، به امضاء رسید و منتشر گردید.^۳ مستخرجه ای از این دستور به شرح زیر بود:

۱. تغییرات در سازمان رزمی: تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۴ در کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار گرفته است:

۲. آخرین وضعیت منطقه: * * * * *

۳. مأموریت: قرارگاه کربلا ۲ به منظور تأمین هدف های پیروز (تپه ابوصلیبی خات) و "فتح" (تپه برقازه) در ساعت ۱ بامداد روز ۶۱/۱/۶ تک می کند و نیروهای دشمن را منهدم و در امتداد خط سرخ (دامنه غربی ارتفاعات تینه و رقایبه) پدافند می نماید.

۴. مأموریت قرارگاه های چهارگانه تابع چنین بود:

الف - قرارگاه قدس: کماکان عین خوش را حفظ و در منطقه پدافند نماید.

ب - قرارگاه نصر:

(۱) تک کنید، هدف های پیروز ۱ (سایت ۵) و فتح (تپه برقازه) را تأمین نمایید.

(۲) به منظور جلوگیری از دخالت نیروهای باقی مانده دشمن در شرق ارتفاعات تینه در عملیات

آفندی آن قرارگاه، جناح راست (شمال) و عقبه خود را حفظ کنید.

۱. سرهنگ ستاد معین وزیری

۲. سرهنگ ستاد محسن شاهان و سرهنگ ستاد علی موسوی زادگان

۳. اصل دستور در پرونده عملیاتی قرارگاهها موجود است.

(۳) پس از تأمین هدف های مربوطه ، آماده باشید ، تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی را از کنترل عملیاتی خارج و پدافند از منطقه را به قرارگاه فتح واگذار نمایید .

(۴) بعد از اشغال هدف های تعیین شده، منطقه را از وجود دشمن پاک نموده و در امتداد دامنه غربی ارتفاعات تینه پدافند نمایید .

پ - قرارگاه فجر :

(۱) تک کنید هدف پیروز ۲ (رادار و سایت ۴) را تأمین نمایید و بنا به دستور احتیاط قرارگاه کربلا ۲ را تشکیل دهید.

ت - قرارگاه فتح :

(۱) مناطق متصرفی را نگهداری نمایید و در تصرف و تأمین هدف فتح ، با قرارگاه نصر همکاری نمایید .
(۲) آماده باشید تیپ ۳ زرهی سازمانی خود را مجدداً در اختیار گرفته و در منطقه محوله ، در امتداد خط سرخ پدافند نمایید .

(۳) پس از صدور دستور جزء به جزء شماره ۲ فوق ، نگارنده^(۱) برای بررسی این موضوع که آیا قرارگاه فجر با توجه به وضعیتی که داشته و دارد ، می تواند عملاً دستور را اجرا نماید؟ در بعد از ظهر روز پنجم به قرارگاه تاکتیکی فجر واقع در ۴ کیلومتری جنوب غربی شوش (در درختزارهای نزدیک رودخانه کرخه) رفتم و با عناصر ستاد لشکر ۷۷ ، به ویژه فرمانده لشکر سرهنگ ستاد ازگمی و رییس رکن سوّم لشکر ، سرهنگ ستاد روح الله سروری و رییس ستاد لشکر سرهنگ ستاد صدیق زاده مشورت و گفتگو نمودم در آنجا احساس کردم که دلهره و نگرانی نهفته من بی مورد نبوده زیرا اگر برای قرارگاه فجر امکان پیشروی به سوی سایت ۴ و رادار وجود می داشت ، در روزهای دوّم ، سوّم و چهارم فروردین ماه که مأموریت این قرارگاه حفظ فشار روی دشمن و پیشروی تا حد توانایی بود، این کار انجام می گرفت . بنابراین ، ارجاع مأموریت مورد بحث به این قرارگاه به مصلحت نبوده و

(۱) سرهنگ ستاد معین وزیری (سر تیپ ۲ بازنشسته فعلی)

احتمال موفقیت آن بسیار ناچیز و ضعیف است^(۱) بلادرنگ به نزد فرماندهی نیروی زمینی مراجعت نمودم و جریان را خدمت ایشان عرض کردم و پیشنهاد نمودم با توجه به گسترش و توان مناسب عناصر قرارگاه نصر، مأموریت تأمین " رادار و سایت ۴ " از قرارگاه فجر منتزع و به قرارگاه نصر واگذار گردد و در عین حال به منظور حفظ فشار روی دشمن در منطقه ابوصلیبی خات، به قرارگاه فجر مأموریت داده شود که با اجرای تک، هدفی را در عمق متوسط ۴ کیلومتری خط تماس، تصرف نماید و در نهایت با قرارگاه نصر الحاق حاصل نماید. در واقع مانور قرارگاه کربلا ۲ در مرحله سوم یک مانور احاطه ای یک طرفه بود که نیروی احاطه کننده آن را (تلاش اصلی) قرارگاه نصر و نیروی تثبیت کننده (تلاش پشتیبانی) را قرارگاه فجر تشکیل می داد.

فرمانده نیروی زمینی ضمن تشکر، چگونگی را با مسئولین سپاه در میان نهاد، مسئولین سپاه بلافاصله آن را پذیرفتند و مقرر گردید دستور جزء به جزء شماره ۲ اصلاح و ابلاغ گردد.

در بعضی کتاب ها یکی از علل لغو دستور جزء به جزء شماره ۲ قبلی را در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد روز ششم فروردین ماه، حرکت انبوهی تانک در منطقه قرارگاه نصر و احساس تهدید در آن منطقه ذکر کرده اند، در صورتی که واقعیت چنین نیست زیرا زمانی که در ساعت ۰۱:۱۵ روز ۶/۱/۶۱ از قرارگاه نصر چگونگی سؤال شد، قرارگاه نصر پاسخ داد خبری نیست^(۲).

نکته قابل ذکر اینست که با وصف اینکه تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی تحت کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار داده شده بود، مع الوصف از اجرای تک این قرارگاه برای تأمین هدف فتح (تپه برقازه) صرف نظر گردید زیرا به علل متعدد اجرای این حرکت در شرایط موجود، به مصلحت نبود. از جمله تهدید عقبه و جناح قرارگاه نصر از سمت دشت عباس، مجزاً و دور بودن دو هدف واگذاری به قرارگاه نصر که منجر به پراکندگی تلاش ها می گردید. ضمن اینکه تیپ ۳ لشکر ۹۲ که در احتیاط قرارگاه نصر در حوالی علی گره زد قرار داشت و موجب دلگرمی فرمانده این قرارگاه شده بود نمی بایستی در

(۱) فرمانده و عناصر ستاد لشکر نیز همین نظر را داشتند.

(۲) جدول حوادث قرارگاه کربلا و قرارگاه نصر

منطقه چنانچه و تپه برقازه درگیر نبردی مبهم می گردید . بنابراین در دستور جزء به جزء شماره ۲ جدید (تجدید نظر شده) اجرای این مأموریت نیز حذف گردید .

(۳) مفاد دستور جزء به جزء شماره ۲ جدید (تجدید نظر شده) به شرح زیر بود :

* * * * *

دستور جزء به جزء شماره ۲ تاریخ صدور ۶۱/۱/۶

۱ - مدرک : * * * * *

۲ - تغییرات در سازمان رزمی :

تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۴ تحت کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار گرفته است .
۳ - در ادامه طرح عملیاتی کربلا ۲ ، قرارگاه نصر تا نزدیکی رودخانه رفائیه پیشروی و در سمت غرب منطقه نیز در حدود ۲ کیلومتری شرق دچه (۶۶۹۰) حالت پدافندی گرفته است . قرارگاه فتح تنگ رقابیه و حوالی خط سبز را تأمین نموده است . قرارگاه فجر به علت مقاومت بیش از حد دشمن و وجود میادین مین زیاد فقط قادر شده است دشمن را تثبیت و از دخالت نیروهای دشمن در سایر مناطق جلوگیری نماید و در موفقیت قرارگاه نصر نقش مؤثری داشته است . قرارگاه قدس عین خوش را تأمین ولی هنوز موفق به تأمین معبر ابوغریب نشده است . در این عملیات حدود ۸۵۰۰ نفر از نیروهای دشمن به اسارت نیروهای خودی در آمده است .

۴ - قرارگاه کربلا به منظور تأمین هدف نصر در ساعت ۰۱۰۰ روز ۶۱/۱/۷ تک نموده نیروهای دشمن را منهدم و آماده ادامه تک به منظور تأمین هدف فتح^(۱) و سپس پدافند در امتداد خط سرخ می گردد (پیوست الف کالک عملیات) .

۵ - دستور به یگان ها :

الف - قرارگاه قدس :

(۱) کماکان عین خوش را حفظ و در منطقه پدافند نمایید .

(۲) با انجام عملیات ایزدیی دشمن را در منطقه درگیر و به ستوه آورید .

^(۱) تأمین تپه برقازه (هدف فتح) به مرحله بعد موکول شده است .

پ - قرارگاه نصر :

- (۱) تک نموده نیروهای دشمن را در منطقه منهدم و هدف نصر را تأمین نمایید .
- (۲) در امتداد خط آتش محدود با عناصر قرارگاه فجر الحاق کنید .
- (۳) به منظور جلوگیری از دخالت نیروهای دشمن واقع در شرق ارتفاعات تینه در منطقه آن قرارگاه ، جناح راست و عقبه خود را با نیروی مناسب حفظ نمایید .
- (۴) آماده باشید بنا به دستور تک را به منظور تأمین هدف فتح ادامه دهید .

پ - قرارگاه فجر :

- (۱) تک نموده نیروهای دشمن را منهدم و خط شیر^(۱) را تأمین نمایید .
- (۲) تک را به منظور پاکسازی منطقه ادامه دهید .
- (۳) در امتداد خط آتش محدود با عناصر قرارگاه نصر الحاق نمایید .
- (۴) آماده باشید بنا به دستور در احتیاط قرارگاه عملیاتی کربلا ۲ قرار گیرید .

ت - قرارگاه فتح :

- (۱) مناطق متصرفی را حفظ و نگهداری نمایید .
- (۲) با ادامه تک خط سبز را به طور کامل تأمین کنید .

ث - گروه ۳۳ توپخانه :

تقدّم آتش به ترتیب با قرارگاه نصر و فجر

۶ - دستورات هماهنگی :

- الف - خط آتش محدود خط الحاق نیز محسوب و تا پایان عملیات الحاق به عنوان خ-آم مؤثر است .
 - ب - هم آهنگی های لازم برای تسهیل عمل الحاق بین دو قرارگاه نصر و فجر و عناصر تابعه به عمل آید .
- رسید اطلاع دهید .

ف نزاجا . سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

* * * * *

^(۱) عمق خط شیر به طور متوسط ۴ کیلومتر بود .

(۴) با صدور دستور جزء به جزء شماره ۲ تجدید نظر شده، قرارگاه های تابعه به ویژه قرارگاه نصر (تلاش اصلی) و قرارگاه فجر (تلاش پشتیبانی) خود را برای اجرای عملیات آماده کردند. به هر حال هر چند ساعت شروع تک (ساعت هجوم) ساعت ۰۱۰۰ روز هفتم فروردین ماه تعیین شده بود اما به علل مختلف از جمله وجود موانع در مسیر نصر ۱ (تیپ ۱ لشکر ۲۱ و تیپ ۷ ولیعصر)، رمز شروع عملیات که عبارت بود "بسم الله القاصم الجبارین یا زهرا (ع)" در ساعت ۰۳۳۰ یعنی با دو ساعت و نیم تأخیر، توسط قرارگاه مرکزی کربلا ۲ ابلاغ گردید. لازم به ذکر است که یگان های تک و در شروع تاریکی حرکت خود را آغاز می کردند و خود را به مواضع دشمن نزدیک می نمودند و منتظر اعلام رمز شروع عملیات می گردیدند تا غفلتاً به مواضع دشمن هجوم برند، چه بسا به علت عدم آمادگی یگان ها، این زمان در شب عملیات تغییر می یافت.

ب - عملیات قرارگاه نصر :

یگان های عمل کننده قرارگاه نصر، عبارت بودند از نصر ۱ (تیپ ۱ لشکر ۲۱ و تیپ ۷ دزفول سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) و نصر ۳ (تیپ ۳ لشکر ۲۱ و ۳ گردان سپاه پاسداران). همان طوری که روی نقشه شماره ۷ ملاحظه می کنید نصر ۱ در غرب (راست) و نصر ۳ در شرق (چپ) در سمت عمومی شمال غربی - جنوب شرقی تک می کردند. هدف قرارگاه نصر ۱، سایت ۵ و هدف قرارگاه نصر ۳، سایت ۴ بود. نصر ۵ (تیپ ۵۸ ذوالفقار) در تپه های شاوریه، تیپ ۳۷ زرهی در غرب محور علی گره زد - دچه، نصر ۴ هر چند در احتیاط بود، اما جناح شمالی نصر ۲ که تا حوالی رودخانه رفائیه گسترش یافته بود، می پوشاند. تیپ ۳ لشکر ۹۲ در احتیاط قرار داشت.

با شروع تاریکی نصر ۱ و ۳ حرکت خود را در تحت پوشش تاریکی به سمت هدف های مربوطه شروع کردند و مقرر شده بود در ساعت ۱ بامداد هجوم انجام گیرد اما به علت برخورد نصر ۳ با میدان مین و موانع این زمان تا حدود ساعت ۳ بامداد به تأخیر افتاد، در ساعت ۰۳۱۰ نصر ۳ اعلام داشت به دشمن رسیده ایم منتظر اعلام رمز شروع عملیات هستیم و بالاخره رمز شروع هجوم به مواضع دشمن در ساعت ۰۳۲۰ اعلام گردید. (قرارگاه فجر نیز عملیات خود را

شروع کرد). با توجه به اینکه جهت کلی مواضع پدافندی دشمن به سمت شرق بود بنابراین، نصرهای ۱ و ۳ تقریباً به جناح و عقبه نیروهای دشمن ضربه می زدند و به همین علت نیروهای دشمن قادر به چرخش به سمت شمال نبودند و مواضع آنها به سرعت در هم کوبیده می شد. نصر ۳ زودتر از نصر ۱ به جاده آسفالتی که از پل رفائیه به سمت رادار می رفت، رسید به نحوی که در ساعت ۵ صبح تمام یگان های در خط نصر ۳ از جاده مزبور عبور کردند. فرمانده نصر ۳ درخواست کرد که به نصر ۱ دستور داده شود که به سرعت خود بیفزاید تا هر چه سریعتر در امتداد این جاده با نصر ۳ الحاق حاصل کند به نحوی که فضای خالی بین آنها به وجود نیاید. نصر ۱ در حدود ساعت ۵ صبح سایت ۵ را تصرف و در ساعت ۵:۳۴ به تأسیسات رادار رسید و اعلام کرد، درهای ساختمان بسته است و دشمن خواب است. شهید باقری خطاب به فرمانده نصر ۱ گفت درب بزنید هر وقت درب را باز کردند، به داخل آن هجوم ببرید^(۱). در ساعت ۵:۵۰ تماس جانبی و الحاق نصر ۳ و ۱ انجام گرفت و هر دو نصر عملیات خود را هماهنگ تر ساختند. پیشروی نصر ۳ که در غرب پل رفائیه صورت گرفته بود سبب گردید مقاومت دشمن در مقابل فجر ۳ از قرارگاه فجر که مأموریت داشت این پل را تصرف و در کنار نصر ۳ به پیشروی خود ادامه دهد، تقلیل یابد.

در ساعت ۵:۰۰ نصر ۱ اعلام کرد که به سایت ۵ رسیده ایم، متعاقب آن نصر ۳ که جهت پیشروی حرکت آن تقریباً به موازات جبهه قرارگاه فجر بود اعلام کرد که آتش های پشتیبانی قرارگاه فجر برای ما مزاحمت ایجاد کرده که بلافاصله به قرارگاه فجر اعلام شد که در گذار خط آتش محدود تیراندازی نکند.

نیروهای دشمن ساعتی بعد از هجوم نیروهای پرتوان خودی یا دسته دسته اسیر می شدند و یا به فرار می گذاشتند. نصر ۳ در ساعت ۶:۴۷ اعلام کرد که سایت ۴ سقوط کرد. ظاهراً سقوط سایت ۴ مشترکاً توسط نصر ۱ و نصر ۳ صورت گرفته است. در همین زمان نصر ۳ مجدداً اعلام کرد که آتش

^(۱) غرض از بیان این جمله در اینجا اینست که مشخص شود تا چه میزان دشمن غافلگیر شده است.

لشکر ۷۷ مزاحم آنها می شود. نگارنده به توپخانه لشکر ۷۷ گفتم فعلاً آتش توپخانه را قطع کنند. فرمانده نصر به نصر ۳ ابلاغ کرد با استفاده از تفنگ‌های ۱۰۶، تانک‌هایی را که در مقابل قرارگاه فجر مقاومت می‌کنند از پشت سر مورد هدف قرار دهد، تا عمل الحاق هر چه سریعتر صورت پذیرد.

در ساعت ۰۸۵۵ نصر ۴ اعلام نمود که حدود ۱۰۰ دستگاه تانک و نفربر دشمن از دشت عباس به طرف تل (حسن بربوطی) و چنانچه در حرکت هستند و به نصر ۴ تیراندازی می‌کنند. نصر ۲ اعلام داشت برابر گزارش پست شنود تعداد ۳۰۰ دستگاه تانک و نفربر قصد محاصره سایت‌ها را دارند. در ساعت ۰۹۱۰ نصر ۲ اعلام کرد که تانک‌های دشمن متوقف شدند و سپس مجدداً به حرکت خود ادامه دادند. فرمانده نصر که در ساعت ۰۸۵۷ دستور وارد عمل شدن هوانیروز را صادر کرده بود در ساعت ۰۹۱۰ به توپخانه دستور داد ستون تانک دشمن را زیر آتش بگیرد^(۱). ضمناً در همین زمان فرمانده نصر، تیپ ۳ لشکر ۹۲ را که در احتیاط قرارگاه نصر قرار داشت نسبت به تهدید مزبور آگاه نمود که دقیقاً مراقب اوضاع باشد.

در ساعت ۰۹۳۳ توپخانه لشکر ۲۱ به فرمانده نصر گزارش کرد به علت گرد و خاک زیاد دیده بان‌ها چیزی را نمی‌بینند. فرمانده نصر پاسخ داد که دشمن در حال پاتک است، آتش را قطع نکنید.^(۱)

در ساعت ۰۹۴۱ به قرارگاه نصر گزارش رسید که عناصری از قرارگاه فجر به سمت سایت‌ها می‌آیند. فرمانده نصر با فرمانده فجر تماس گرفت و از وی خواست که نیروها فقط قسمت جلو خود را پاکسازی کنند و به سمت سایت‌ها نروند. در ساعت ۰۹۴۷ فرماندهی نصر به نصر ۱ ابلاغ کرد که مأموریت فعلی شما پدافند روی ارتفاعات سایت به طرف غرب می‌باشد، سریعاً خط پدافندی خود را مستحکم نموده و بین سایت ۴ تا رفائیه را بپوشانید. در ساعت ۰۹۵۰ با هماهنگی که بین فرماندهان قرارگاه‌های فجر و نصر به عمل آمد مقرر گردید نصر ۳ به منظور بستن راه فرار دشمن به سمت سندال، پیشروی خود را به سمت جنوب تا حوالی شش ادامه دهد و در عین حال مواظب باشد عناصر

^(۱) اجرای هماهنگی این دو آتش قابل توجه است.

^(۱) البته پاتک نبود تظاهر به پاتک بود.

قرارگاه فجر را زیر آتش نگیرد. این منطقه در خارج از منطقه مسئولیت قرارگاه نصر بود و در گذار خط الحاق قرار داشت. در ساعت ۰۹۱۵ نصر ۳ اعلام کرد حدود ۵۰ دستگاه تانک دشمن متوقف و خدمه آنها تسلیم شده اند. در ساعت ۱۰۰۰ صبح فرمانده نصر به توپخانه دستور داد که روی منطقه واوی و حسن بربوطی آتش را باز کنند.

در ساعت ۱۰۳۱ هوانیروز به فرماندهی نصر اطلاع داد که بالگردهای شکار تانک خودی وارد منطقه (حسن بربوطی) می شوند مواظب آنها باشید. فرمانده نصر بلافاصله یگان های تابعه را در جریان گذاشت.

در ساعت ۱۰۳۳ بالگرد های دشمن در منطقه سایت مشغول نجات فرماندهان رده بالای خود بودند. فرمانده نیروی زمینی دستور داد بالگرد های خودی را برای انهدام این بالگرد ها اعزام نمایند. در ساعت ۱۰۳۵ نصر ۱ که مسئولیت اشغال خط الرأس ارتفاعات ابوصلیبی خات و پدافند از آن را به عهده داشت اعلام نمود یک گردان از نصر ۳ و یک گردان از فجر روی سایت آمده و منطقه را شلوغ کرده اند.^(۱)

در ساعت ۱۱۱۰ نصر ۳، تعداد اسراء را ۵۰۰۰ نفر اعلام کرد و درخواست کمک برای تخلیه آنها نمود.

در ساعت ۱۱۵۵ نیروهای از سپاه پاسداران که به غرب ارتفاعات ابوصلیبی خات و حوالی واوی رفته بودند، اعلام کردند که توپخانه نصر آنها را زیر آتش گرفته است و درخواست شد آتش را بلند کنند و روی چنانچه و برقازه اجرای آتش کنند. فرمانده نصر دستورات لازم را به توپخانه نصر داد. در ساعت ۱۲۲۵ فرمانده تیپ ۱ لشکر ۱ عراق به نام سرهنگ سردار که اهل سلیمانیه بود به اسارت قرارگاه نصر درآمد.

در ساعت ۱۳۵۵ فجر به عباس سلطان رسید و مشغول گرفتن اسیر از دشمن شد. نیروهای سپاه در ساعت ۱۶۰۰ اعلام کردند که سندال هم سقوط کرد.

^(۱) این وضعیت از دو جنبه مثبت و منفی قابل بررسی است.

در بعد از ظهر روز هفتم فروردین ماه در اطاقی کوچک، نگارنده^(۱) به اتفاق فرماندهی کل سپاه پاسداران (برادر محسن رضایی)، سرهنگ ستاد اصغر جمالی (جانشین نیروی زمینی) و سرهنگ حسنی سعدی (فرمانده ارتشی قرارگاه نصر) با سرهنگ ستاد سردار فرمانده تیپ ۱ لشکر ۱ مکانیزه عراق ملاقات نمود، نامبرده با لباس تمیز و مرتب و پوتینی واکس زده و براق در حالی که انگشت دستش کمی مجروح بود به سؤالات ما پاسخ می داد من ابتدا انگشت دستش را پانسمان کردم و پرتقالی را به او تعارف نمودم و سپس از او پرسیدم: "شما که اینهمه مقاومت می کردید، چه شد با این سرعت تار و مار شدید؟" جواب داد: "نمی دانه چشم باز کردم دیدم سربازان ایرانی در سرتاسر منطقه مسئولیت من راه می روند!". جالب این است که این فرمانده اطلاعی از سقوط تنگ رقابیه در مورخ ۶۱/۱/۴ نداشت. شاید اطلاعات درستی هم از عقب نشینی لشکر ۱۰ زرهی و باز شدن جناح خودش نیز به وی نداده بودند که مبادا در اثر درک تهدید، در مأموریت پدافند از سایت دچار سستی شود.

سرانجام در بعد از ظهر روز هفتم فروردین ماه مرحله سوّم عملیات با موفقیت کامل و درخشان به پایان رسید و حدود ۷ هزار نفر از افراد دشمن در منطقه ارتفاعات ابوصلیبی خات به اسارت نیروهای پر توان خودی در آمدند. و لشکر ۱ مکانیزه عراق در هم کوبیده شد.

پ - عملیات قرارگاه فجر:

با اعلام رمز شروع عملیات توسط قرارگاه کربلا ۲ یگان های تحت امر قرارگاه فجر، تک خود را در ساعت ۰۳۳۰ آغاز نمودند، دلیل اینکه ده دقیقه شروع عملیات قرارگاه های نصر و فجر با هم اختلاف دارد این بود که قرارگاه کربلا ۲ می خواست ابتدا قرارگاه نصر که دارای حساسیت خاصی بود با دشمن درگیر شود، سپس قرارگاه فجر عملیات خود را آغاز نماید.

در ساعت ۰۴۲۵ فجر ۳ (تیپ ۳ لشکر ۷۷ و تیپ ۳۳ المهدی سپاه) که مأموریت داشت در کنار نصر ۳ و در شمال غرب پل رفائیّه از شمال به جنوب تک نماید، با دشمن درگیر شد. در واقع فجر ۳ تلاش می کرد از مانور جبهه ای اجتناب نماید و تا آنجا که امکان دارد به جناح دشمن یا به عبارت دیگر به نقطه ضعیف تر دشمن ضربه بزند.

۱. سرهنگ ستاد معین وزیری

در ساعت ۰۴۴۰ ، هم فجر ۱ و هم فجر ۲ به میدان مین برخورد کردند و مشغول ایجاد معبر در آنها بودند .

در ساعت ۰۵۲۳ فجر ۳ اعلام نمود قسمتی از نیروها زمین گیر شده‌اند و قسمتی در حال پیشروی هستند. (قسمتی که زمین گیر شده بودند با مقاومت شدید دشمن در مقابل پل رفاثیه برخورد کرده بودند و قسمتی که در حال پیشروی بودند، نیروهایی بودند که در جوار نصر ۳ حرکت می کردند).
در ساعت ۰۵۴۵ کماکان فجر ۱ و فجر ۲ درگیر میادین مین بودند ، فقط در ساعت ۰۵۴۷ عناصری از فجر ۲ در سمت راست این یگان در حال پیشروی نسبی بود . در ساعت ۰۶۰۳ ، گردان ۱۲۲ از فجر ۲ از میدان مین عبور کرد و در ساعت ۰۶۲۰ ، تپّه ۱۰۴ را تصرف نمود .

در ساعت ۰۷۰۵ فجر ۲ تپّه ۱۰۷ را تصرف نمود . در ساعت ۰۷۳۰ یگان های فجر ۱ به طور نسبی در حال پیشروی بودند . در ساعت ۰۷۵۰ پل رفاثیه به وسیله فجر ۳ تصرف شد و تعدادی از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند و در ساعت ۰۸۲۰ فجر ۳ اعلام نمود که به خط شیر رسیده است .
در ساعت ۰۸۴۰ فجر ۱ اعلام نمود که تعدادی توپ بسته به توپکش دشمن از تپّه ۱۴۶ به سمت تپّه ۱۲۷ در حال فرار هستند ، با توجه به خط آتش محدود آنها را زیر آتش قرار دهید .

در ساعت ۰۹۲۸ فجر ۱ اعلام نمود وضعیت دشمن به هم ریخته و عناصری از آنها روی تپّه ۱۳۵ وانمود می کنند که می خواهند تسلیم شوند .

در ساعت ۰۹۴۸ فجر ۳ با نصر ۳ الحاق حاصل نمود . در ساعت ۱۰۰۰ فجر ۱ اعلام داشت تعدادی تانک دشمن روی تپّه ۱۲۰ به آتش کشیده شد. در ساعت ۱۰۱۰ فجر ۲ گزارش داد که نیروهای عراقی در منطقه زعن و شلیبیه در حال تسلیم شدن هستند، متعاقب آن درخواست اتوبوس جهت تخلیه اسرا نمود . در ساعت ۱۲۰۰ فجر ۳ اعلام نمود در امتداد خط الحاق مشغول تجدید سازمان هستیم . در همین ساعت فجر ۲ گزارش داد که مشغول پاکسازی و خنثی نمودن مقاومت‌های باقی مانده دشمن در منطقه محوّه هستیم . همچنین فجر ۱ در همین زمان اعلام نمود که در حال تعقیب دشمن هستیم و مشغول تغییر مکان پاسگاه فرماندهی خود به جلو می‌باشیم. متعاقب آن در ساعت ۱۳۳۰ گزارش داد حدود ۱۵۰۰ نفر اسیر گرفته ایم جهت تخلیه، خودرو اعزام

دارید . مجدداً در ساعت ۱۶۰۰ فجر ۱ اعلام نمود که سندال سقوط کرد و حدود ۲۰۰۰ نفر اسیر در منطقه گرفته شد.

سرانجام در ساعت ۱۹۰۰ روز هفتم فروردین ماه قرارگاه فجر اعلام نمود که مأموریت لشکر با موفقیت به پایان رسید و یگان‌ها مشغول پاکسازی منطقه هستند .

ت - عملیات قرارگاه قدس :

مأموریت قرارگاه قدس در مرحله سوّم عملیات ، پدافند در منطقه و اجرای عملیات ایذایی بود بنابراین اگر در زمان شروع عملیات این مرحله یگان‌های تحت کنترل این قرارگاه به صورت خودجوش حرکاتی انجام داده باشند ، خارج از مأموریت محوله بوده است . در روز ۶/۱/۶۰ تیپ ۴۶ فجر (به فرماندهی برادر عساکره) در کنترل عملیاتی قرارگاه قدس قرار گرفت .

قرارگاه قدس در نظر گرفته بود که با استفاده از این تیپ و تیپ ۸۴ پیاده که با تیپ ۴۱ ثاراله ادغام شده بود تپه ۲۰۲ ، یروه و تنگ ابوغریب را تصرف و تأمین نماید . اما به علت عدم آمادگی تیپ ۴۶ فجر ، این تک انجام نشد . اما دشمن مشغول تخلیه منطقه بود .

ث - عملیات قرارگاه فتح :

مأموریت قرارگاه فتح در مرحله سوّم عملیات ، حفظ و نگهداری مناطق متصرفی و ادامه تک به منظور تأمین کامل خط سبز بود . زیرا به نظر می رسید که این قرارگاه خط سبز را که مشتمل بر تمام کوه رقابیه تا ابتدای تپه برقازه بود ، به طور کامل تأمین نکرده بود .

در روز ۷ فروردین قرارگاه فتح همزمان با تک سایر قرارگاه‌ها تلاش نمود مأموریت واگذاری را کامل نماید .

۴ - مرحله چهارم عملیات فتح المبین (روز هشتم فروردین) به نقشه شماره ۸ مراجعه شود .

الف - اقدامات قرارگاه مرکزی کربلا ۲ :

(۱) در حالی که عملیات مرحله سوم به موفقیت نهایی خود نزدیک می شد ، قرارگاه مرکزی کربلا ۲ مشغول تهیه دستور جزء به جزء شماره ۳ جهت ادامه عملیات در اولین ساعات بامداد روز ۶۱/۱/۸ به طرف غرب بود زیرا برای اجرای کامل مأموریت واگذاری، دو منطقه هنوز باقی مانده بود که در اختیار دشمن قرار داشت یکی تپه برقازه (هدف فتح) و دیگری تنگ ابوغریب بود . اما به علت عدم آمادگی یگان های سپاه پاسداران برای اجرای عملیات در روز هشتم ، ناچاراً زمان ادامه تک به روز نهم موکول گردید . بر همین مبنا دستور جزء به جزء زیر تهیه و جهت اجرا منتشر شد .

* * * * *

۱ - مدرک : " طرح عملیاتی کربلا ۲ ، دستور جزء به جزء شماره ۲ و دستورات شفاهی فرماندهی. نقشه

۵۰۰۰۰ : ۱ منطقه عمومی دزفول - شوش

۲ - تغییرات در سازمان رزمی :

تیپ ۱ لشکر ۲۱ حمزه از ساعت ۱۶۰۰ روز ۶۱/۱/۷ در کنترل عملیاتی لشکر ۷۷ پیاده پیروز.

۳ - کلیه هدف های طرح عملیاتی کربلا ۲ به جز هدف فتح تأمین شده است، تعدادی از نیروهای دشمن در منطقه منهدم و بیش از ۱۰ هزار نفر از آنان به اسارت نیروهای خودی درآمده اند باقی مانده یگان های منهدم شده دشمن در محور چنانه - دوسلک در حال فرار می باشند .

۴ - قرارگاه عملیاتی کربلا ۲ مأموریت دارد در ساعت ۰۲۰۰ روز ۶۱/۱/۹ تک نموده، تپه های غرب چنانه و دوسلک را تأمین و نیروهای دشمن را در منطقه منهدم و سپس در امتداد خط سرخ پدافند نماید (پیوست الف کالک عملیات).^(۱)

۵ - دستورات به یگان ها :

^(۱) به نقشه شماره ۸ مراجعه فرماید.

الف - قرارگاه نصر :

- (۱) تک نموده هدف فتح ۱ را تأمین و با عناصر قرارگاه فتح الحاق نمایید.
- (۲) آماده باشید عناصر باقی مانده دشمن را در منطقه دشت عباس پاکسازی نموده و در خط سرخ پدافند نمایید .

(۳) بنا به دستور تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی را از کنترل عملیاتی خارج و در اختیار قرارگاه فتح قرار دهید .

ب - قرارگاه فتح :

- (۱) تک نموده هدف فتح ۲ را تأمین و با عناصر قرارگاه نصر الحاق حاصل کنید .
 - (۲) آماده باشید تیپ ۳ لشکر را مجدداً در اختیار بگیرید .
 - (۳) آماده باشید در منطقه محوله در امتداد خط سرخ پدافند نمایید .
- پ - قرارگاه قدس :

- (۱) در منطقه محوله در امتداد خط سرخ پدافند نمایید .
- (۲) تا پایان پاکسازی منطقه توسط قرارگاه نصر از ورود عناصر باقی مانده دشمن به منطقه دشت عباس جلوگیری کنید .

ت - قرارگاه فجر :

- (۱) در منطقه محوله پدافند نمایید .
 - (۲) تک قرارگاه های نصر و فتح را پشتیبانی نمایید .
 - (۳) آماده باشید احتیاط قرارگاه کربلا ۲ را در منطقه عمومی سایت تشکیل دهید .
- ث - گروه ۳۳ توپخانه :

تقدّم آتش به ترتیب با قرارگاه های نصر و فتح

ج - دستورات هماهنگی :

- (۱) در اجرای عملیات ، به دام انداختن و دست یابی به غنایم جنگی توصیه می گردد .

(۲) خط آتش محدود ، خط الحاق نیز محسوب و تا خاتمه عملیات الحاق مؤثر است .

ف . نزاجا . سرهنگ توپخانه علی صیادشیرازی

رسید اطلاع دهید .

پیوست ها :

الف - کالک عملیات

* * * * *

(۲) همان طور که ملاحظه می شود با اجرای دستور فوق مأموریت واگذاری به قرارگاه مرکزی کربلا ۲ به طور کامل اجرا می گردید و برابر کالک عملیاتی اولیه طرح عملیاتی، قرارگاه فجر در احتیاط قرار می گرفت و سایر یگان ها به خط سرخ می رسیدند . خط الحاق ، جاده آسفalte چنانچه به فکّه بود .

(۳) اما در عمل نیروهای رزمنده ، طاقت صبر کردن را تا روز نهم فروردین نداشتند و به صورت خودجوش اما با کسب اجازه ، از صبح روز هشتم فروردین پیشروی خود را به سوی " واوی " چنانچه و سپس تپّه برقازه شروع کردند .^(۱)

ب - عملیات قرارگاه نصر :

هدف واگذاری به قرارگاه نصر نیمه شمالی تپّه برقازه یعنی ارتفاعات ۱۶۹ و ۱۶۵ واقع در شمال جاده آسفalte چنانچه - شیخ قندی بود که به نام هدف فتح ۱ نامگذاری شده بود . نیمه جنوبی تپّه برقازه شامل ارتفاعات ۱۶۷، ۱۸۸، ۱۶۵، ۱۶۳ تحت عنوان هدف فتح ۲ به قرارگاه فتح اختصاص یافته بود .

در ساعت ۰۹۲۵ روز هشتم فروردین ماه نصر ۲ به فرماندهی نصر گزارش داد که "واوی" و "حسن بربوطی" خالی از دشمن است ، اگر اجازه می دهید آنها را اشغال کنیم . فرمانده قرارگاه نصر پاسخ داد با هماهنگی یگان های مجاور آن ها را اشغال کنید و به توپخانه تیپ ۵۸ و تیپ ۱ (که در

^(۱) این موضوع از دو جنبه مثبت و منفی قابل بررسی است.

کنترل عملیاتی لشکر ۷۷ قرار داشت (اطلاع دهید.^(۱) در این زمان قرارگاه قدس از قرارگاه نصر درخواست می کرد که تیپ ۵۸ ذوالفقار را به سمت قرارگاه قدس حرکت دهید تا با قرارگاه قدس الحاق حاصل کند در ضمن گزارش داد یک تیپ تقویت شده عراقی در تنگ ابوغریب آماده پاتک است^(۲) و تیپ ۲ لشکر ۹۲ که تحت کنترل عملیاتی قرارگاه قدس است با استعداد فعلی قادر به دفع پاتک دشمن نیست. به هر حال فرمانده قرارگاه نصر به تیپ ۵۸ دستور داد به طرف دچه برود و فضای خالی را پر کند. ضمناً فرمانده نصر به فرمانده قدس پاسخ داد که من نمی توانم از خط حد واگذاری تجاوز کنم از یک کیلومتری دچه مربوط به قرارگاه قدس است. فرمانده قرارگاه نصر به نصر ۴ دستور داد جناح راست نصر ۲ را بیوشاند. در ساعت ۱۰۰۰ نصر ۲ حسن بربوطی (تل) را اشغال نمود. بنابراین راه ورود و خروج نیروهای دشمن به منطقه دشت عباس قطع گردید. اگر این محل در مرحله دوم عملیات توسط قرارگاه نصر اشغال یا حداقل تهدید می شد (که البته جزء مأموریت واگذاری به وی بود) تیپ ۳۷ زرهی تنها نمی ماند. در ساعت ۱۰۵۰ نصر ۲ تعدادی اسیر در حسن بربوطی گرفت و در ساعت ۱۴۴۵ به دوسلک رسید.

در ساعت ۱۷۲۶ فرماندهی قرارگاه نصر به قرارگاه کربلا ۲ گزارش داد که لشکر (قرارگاه نصر) هدف های واگذاری را اشغال نمود و متعاقب آن به معاون خود اطلاع داد که به قرارگاه فتح اعلام کند که هدف فتح ۲ توسط عناصر نصر اشغال شده است. در این زمان فرمانده قرارگاه نصر سرهنگ حسین حسینی سعدی روی تپه علی گره زد مستقر بود و به فرمانده تیپ ۳ لشکر ۹۲ ابلاغ نمود که به سمت چنانه و تپه برقازه حرکت کند. هر چند این حرکت با تأخیر صورت گرفت ولی نهایتاً این تیپ به سایر نیروهای تحت کنترل قرارگاه نصر پیوست.

الحاق عناصر قرارگاه فتح با عناصر قرارگاه نصر روی تپه برقازه به تاریکی کشید و عناصر قرارگاه نصر (نصر ۲) مجبور شدند در سمت چپ خود (جنوب) بوته روشن کنند تا عناصر قرارگاه فتح بتوانند خود را در تاریکی توجیه کنند. بالاخره عمل الحاق انجام گرفت و تپه برقازه کاملاً اشغال گردید و

(۱) این تذکر فرمانده قرارگاه نصر دلالت بر تجربه و شایستگی حرفه ای ایشان است.

(۲) در واقع این یگان ها مشغول عقب نشینی و ترک منطقه بودند و تظاهر به پاتک می نمودند.

قرارگاه های نصر و فتح ضمن تحکیم هدف و تجدید سازمان ، پدافند از منطقه متصرفی را به عهده گرفتند .

پ - عملیات قرارگاه فتح :

برابر دستور جزء به جزء شماره ۳ می بایستی قرارگاه فتح نیز همزمان با قرارگاه نصر در ساعت ۲ بامداد روز نهم فروردین تک خود را برای تأمین نیمه جنوبی تپه برقازه (هدف فتح ۲) شروع نماید اما چون عناصر قرارگاه نصر در صبح روز هشتم فروردین نتوانستند التهاب و هیجان خود را کنترل کنند و زودتر از زمان تعیین شده ، حرکت خود را به سمت چنانچه شروع کردند ناچاراً قرارگاه فتح هم از دامنه شرقی ارتفاعات رقابیه و برقازه حرکت خود را به سمت شمال شروع نمود . تقریباً می توان گفت که دشمن چنانچه و برقازه را ترک کرده بود و فقط نیروهای پوششی و تأمینی آنها که برای پوشش عقب نشینی گمارده بودند در محل های مزبور مقاومت می نمودند ، در واقع می شود عنوان کرد که حرکت قرارگاه های نصر و فتح و حتی قدس یک نوع حرکت برای اخذ تماس محسوب می شد .

تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی که تحت کنترل عملیاتی قرارگاه نصر قرار داشت زودتر از سایر عناصر سازمان متبوع خود (لشکر ۹۲ زرهی) تپه برقازه را اشغال کرد . سایر عناصر قرارگاه فتح پس از یک درگیری جزیی در جنوب غربی چنانچه که در ساعت ۱۸۰۰ روز هشتم رخ داد ، در ساعت ۱۸۲۸ با تیپ ۳ لشکر ۹۲ الحاق حاصل کردند ، بنابراین در ساعت ۱۹۰۰ هدف فتح ۲ توسط عناصر قرارگاه فتح اشغال گردید ، هر چند تاریکی شب مشکلاتی را در اشغال هدف و الحاق با قرارگاه نصر به وجود آورد. اما نهایتاً با همدلی و تشریک مساعی دو قرارگاه مشکلات مرتفع و آخرین هدف قرارگاه کربلا تأمین گردید.

ت - عملیات قرارگاه قدس :

با توجه به اینکه دشمن در روز هفتم فروردین تسلیم اراده نیروهای مسلح جمهوری اسلامی شده بود و تمام تلاشش متوجه نجات نیروهای خود از یک انهدام قطعی و تحمل تلفات و ضایعات کمتر گردیده بود . لذا ناچار بود بهر ترتیب شده تنگ ابوغریب را تا خاتمه عقب نشینی یگان هایش باز نگهداشته و آن را حفظ نماید. لذا با استقرار و گسترش نیروهایش در مدخل تنگ وانمود می کرد که قصد پاتک دارد ، به این جهت گزارش های متعددی از یگان های خط مقدم که به علت عدم تجربه ،

صرفاً ظاهر امر را باور داشتند ، به قرارگاه قدس مخابره می شد ، قرارگاه قدس نیز عیناً همین گزارش‌ها را به قرارگاه کربلا ۲ و حتی سایر قرارگاه ها ارسال می نمود . کما اینکه در ساعت ۰۹۴۵ روز هشتم قرارگاه قدس اعلام داشت که دشمن با نیرویی به استعداد یک گردان تانک در محور ابوغریب قصد پاتک دارد . مجدداً در ساعت ۱۰۳۰ گزارش داد : به استناد گزارش هوانیروز، دشمن در معبر چم سری - امام زاده عباس گسترش یافته برآورد می شود قصد یک پاتک به استعداد تیپ را دارد . هر چند هوانیروز در ساعت ۱۰۳۵ گزارش داد که : به عناصر دشمن در تنگ ابوغریب تک کرده و ۱۴ تانک و چند انبار مهمات آنها را منهدم نموده و دشمن در حال فرار هستند ، مع الوصف قرارگاه قدس نگران حفظ عین خوش بود. قابل ذکر است که حدود ساعت ۱۴۳۰ روز هشتم فروردین، گردان ۱۳۹ پیاده تیپ ۸۴، با توجه به کاهش آتش نیروهای عراقی و گزارش خلبانان هوانیروز که وضعیت دشمن را متزلزل تشخیص داده بودند، به سوی تپه‌های ۲۰۲ و ۲۰۴ پیشروی نمود و بدون برخورد با هیچ‌گونه مقاومتی، ارتفاعات مذکور را تصرف کرد. معبر ابوغریب یک معبر تنگ و باریک است که حرکت خودروها منحصراً متکی به تنها جاده آن می باشند ، بنابراین عبور دادن کلیه نیروها و تجهیزات از این جاده پریچ و خم و باریک وقت گیر بوده و به همین علت تا صبح روز نهم فروردین هنوز تعدادی از تجهیزات دشمن در شهرک ابوغریب باقی مانده بودند و در نهایت دشمن نتوانست همه آنها را عقب بکشد و در محل باقی گذاشت . بنابراین قرارگاه قدس نیز با بهره گیری از تیپ ۵۸ ذوالفقار تنگ ابوغریب را اشغال نمود و به این ترتیب مأموریت واگذاری به این قرارگاه نیز به طور کامل اجرا گردید.

نیروی زمینی
ارتش
در
عملیات
فتح المبین

پیروزی و پایان عملیات فتح المبین

بخش
پنجم

صبح روز نهم فروردین ۶۱ فرمانده نیروی زمینی (سرهنگ صیاد شیرازی) و فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (برادر محسن رضایی) به منظور اطمینان از تصرف و تأمین کلیه هدف های عملیات فتح المبین و بازدید از خط سرخ ، به اتفاق قسمتی از عناصر ستاد خود و تعدادی از فرماندهان از جمله (برادر رحیم صفوی - برادر رشید علینور - برادر حسن باقری - سرهنگ موسوی قویدل - سرهنگ معین وزیری - سرهنگ خلبان آذین) توسط یک فروند بالگرد ۲۱۴ ابتدا به چانه و سپس به عین خوش حرکت کردند .

در چانه بالگرد به زمین نشست و با یک دستگاه وانت به تپه برقازه حرکت نمودیم . مسیر حرکت زیر شدیدترین آتش های توپخانه دشمن بود به نحوی که ناچاراً بقیه مسیر را پیاده طی کردیم^(۱). روی تپه برقازه در محلی که به دشت شمکلی اشراف داشت توقف نمودیم و پس از آنکه اعضای گروه مطمئن شدند نیروها در مواضع مسلط برقازه مستقر شده اند به چانه مراجعت کردند و از باتلاق سندال که انبوهی نفربر و تانک دشمن حین فرار در آن فرو رفته بودند بازدید به عمل آوردند . اکثراً نفربرها نو و صفر کیلومتر بودند . فرمانده نیروی زمینی بعد از صدور دستورات شفاهی در محل ، در معیت همراهان به عین خوش پرواز کرد . ناگفته نماند هنگامی که روی تپه برقازه وضعیت دشمن را زیر نظر داشتیم یک گلوله توپخانه چنان نزدیک فرمانده نیرو و سرهنگ موسوی قویدل اصابت کرد که آنها را روی سنگر نگارنده پرت کرد ، اما به لطف خدا آسیبی به آنان وارد نشد .

در عین خوش ، بالگرد در قرارگاه تیپ ۱۴ امام حسین(ع) به زمین نشست ، سپس با یک دستگاه وانت به سمت باغ شماره ۷ (طالقانی) واقع در غرب رودخانه چिخواب حرکت کردیم . مسیر حرکت چنان زیر آتش متراکم دشمن قرار داشت که می توان گفت احتمال اصابت گلوله ها به وانت ، ۹۹ درصد پیش بینی می شد. زیرا دشمن از ترس اینکه مبدا نیروهای رزمنده خودی آنها را که به ارتفاعات حمزین و غرب دوبرج عقب نشینی کرده بودند ، تعقیب نمایند ، تمام آتش های خود را روی مسیر جاده متمرکز کرده بود . در حالی که بسک و ترکش گلوله ها از چپ و راست و بالای سر

(۱) رجوع شود به صفحه ۲۸۲ کتاب ناگفته های جنگ، تدوین احمد دهقان. دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری.

همراهان که در پشت و انت سوار شده بودند زوزه کشان عبور می کرد به باغ شماره ۷ رسیدیم ، به محض اینکه وارد باغ شدیم حدود ۴۰ گلوله کاتیوشای دشمن روی گروه ، تیراندازی شد که به فضل الهی به احدی آسیب نرسید . در آنجا نیز پس از صدور دستورات شفاهی ، مجدداً سوار و انت شده و از همان مسیر به عین خوش برگشتیم و ناهار را میهمان تیپ ۱۴ امام حسین(ع) بودیم که با هدایای مردمی که شامل کوکو و سبزی تازه بود پذیرایی شدیم و سپس به دزفول مراجعت نمودیم .

روز نهم فروردین ماه پس از اینکه فرماندهان اطمینان حاصل کردند مأموریت قرارگاه کربلا ۲ در عملیات فتح المبین به صورت کامل اجرا شده است، دستور جزء به جزء شماره ۴ را که حاوی دستورات لازم برای پدافند از مناطق متصرفی و آماده شدن برای طرحریزی و اجرای عملیات کربلا ۳ (آزادسازی خرمشهر) بود صادر نمودند . مفاد دستور جزء به جزء شماره ۴ به شرح زیر بود :

تاریخ ۱۳۶۱/۱/۹

دستور جزء به جزء شماره ۴

مدرک : طرح عملیاتی کربلا ۲ ، دستورات جزء به جزء شماره های ۱ و ۲ و ۳ ، امریه شماره ۱۶۶ - ۱۱ - ۳۰۰۱ - ۶۱/۱/۸ و ۸۱ - ۱۱ - ۳۰۰۱ - ۶۱/۱/۸ ، دستورات شفاهی فرماندهی و نقشه ۱ : ۵۰۰۰۰ منطقه عملیات .

۱ - تغییرات در سازمان رزمی :

الف - تیپ ۸۴ پیاده از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ در کنترل عملیاتی لشکر ۷۷.

ب - تیپ ۳۷ زرهی از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ زیر امر لشکر ۹۲.

پ - تیپ ۵۸ ذوالفقار از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ ، از کنترل عملیاتی قرارگاه نصر خارج و در کنترل عملیاتی لشکر ۱۶ قرار می گیرد .

ت - تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ در اختیار لشکر ۹۲.

ث - تیپ ۱ لشکر ۲۱ از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۹ در اختیار لشکر ۲۱.

ج - قرارگاه های چهارگانه قدس ، نصر ، فجر ، فتح از ساعت ۲۴۰۰ روز ۱۳۶۱/۱/۱۱ منحل می گردند .

چ - قرارگاه عملیاتی کربلا ۲ از ساعت ۲۴۰۰ روز ۱۳۶۱/۱/۱۱ منحل می گردد.

۲ - طرح عملیاتی کربلا ۲ با موفقیت اجراء و کلیه هدف های تعیین شده در چهار مرحله تصرف و خط سرخ تأمین گردید . در این عملیات وسیع تیپ های ۱ و ۲۷ مکانیزه و ۳۴ زرهی و ۵۱ پیاده مکانیزه لشکر ۱ و تیپ های ۲۴ و ۱۷ زرهی لشکر ۱۰ و تیپ ۱۲ زرهی لشکر ۳ و تیپ های ۶۰ زرهی ، ۵۰۵ پیاده ، ۴۲۳ ، ۹۹ ، ۴۲۴ ، ۹۳ ، ۹۶ ، ۱۱ ، ۱۴ ، ۱۳ و ۱۵ پیاده دشمن با یگان های توپخانه زیادی منهدم یا صدمه دیده و بیش از ۱۶۰۰۰ نفر از نیروهای دشمن به اسارت نیروهای خودی در آمدند و حدود ۲۲۰۰ کیلومتر مربع از خاک میهن اسلامی از لوث وجود متجاوز عراقی پاکسازی شد .

۳ - قرارگاه مقدم نزا جا در جنوب مأوریت دارد در منطقه عمومی دهلران ، دزفول ، شوش از جنوب رودخانه چنگوله تا ارتفاعات میشداغ با نیروی مناسب پدافند نموده و سایر یگان های رها شده را به منطقه عمومی اهواز حرکت داده ، آماده اجرای عملیات کربلا ۳ گردد ، پدافند در سایر مناطق عملیاتی قرارگاه به قوت خود باقی است .

۴ - دستور به یگان ها :

الف - قرارگاه قدس :

(۱) یگان های سپاه پاسدار مستقر در منطقه عملیاتی آن قرارگاه را با تیپ ۸۴ پیاده تا ۲۴۰۰ روز

۶۱/۱/۱۱ تعویض و مسئولیت پدافند از منطقه را به تیپ ۸۴ پیاده واگذار نماید .

(۲) کلیه پرونده ها و مدارک عملیات را به تیپ ۸۴ پیاده تحویل دهید .

(۳) یگان های سپاه پاسدار را تا ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ از کنترل عملیاتی رها سازید .

(۴) قرارگاه را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ منحل نموده و پرسنل قرارگاه را به یگان های اصلی

اعزام نمایید .

ب - قرارگاه های نصر و فتح :

(۱) یگان های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را تا ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ از کنترل عملیاتی رها

سازید .

(۲) از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ منحل می شوید .

پ - لشکر ۲۱ حمزه :

(۱) پدافند از منطقه واگذاری را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ به لشکر ۷۷ پیاده پیروز واگذار نماید .

(۲) تیپ ۵۸ ذوالفقار را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ از کنترل عملیاتی خارج نماید .

(۳) پس از خاتمه تعویض در منطقه عمومی سبزآب مستقر شوید .

(۴) آماده باشید بنا به دستور به منطقه عمومی اهواز حرکت نمایید .

ت - لشکر ۷۷ پیاده پیروز :

(۱) یگان های لشکر ۲۱ پیاده و لشکر ۹۲ زرهی را تا ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ در محل (امتداد

خط سرخ) تعویض نماید .

(۲) تیپ ۸۴ پیاده را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ در کنترل عملیاتی بگیرید .

(۳) پدافند از منطقه واگذاری را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ با استفاده از یگان های

ژاندارمری مستقر در محل از چنگوله تا میشداغ به عهده بگیرید .

(۴) طرح پدافند منطقه واگذاری را تهیه و جهت تصویب به ق . م . نذاجا در جنوب (اهواز) ارسال

نماید .

ث - لشکر ۹۲ زرهی :

(۱) تیپ ۵۵ پیاده هوابرد را کماکان در کنترل عملیاتی داشته باشید .

(۲) پدافند از منطقه واگذاری را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ به لشکر ۷۷ پیاده پیروز محول

نماید .

(۳) پس از خاتمه تعویض ، بلافاصله به منطقه عمومی اهواز حرکت نمایید .

(۴) طرح تغییر مکان را تهیه و به ق . م . نذاجا در جنوب (اهواز) ارسال نمایید .

(۵) گروه رزمی سلمان را پس از استقرار در منطقه اهواز ، بنا به دستور رها و زیر امر تیپ ۴۰ پیاده

سراب قرار دهید .

(۶) تیپ ۳۷ زرهی را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ زیر امر بگیرید .

ج - لشکر ۱۶ زرهی : تیپ ۵۸ ذوالفقار را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ زیر امر بگیرید .

چ - گروه ۳۳ توپخانه :

(۱) عمل کلی تقویت آتش توپخانه لشکر ۷۷ پیاده پیروز .

(۲) آماده باشید بنا به دستور به منطقه عمومی اهواز حرکت نمایید .

ح - دستورات هماهنگی :

(۱) یگان ها مکاتبات خود را از ساعت ۲۴۰۰ روز ۶۱/۱/۱۱ با قرارگاه های عملیاتی کربلا ۲ قطع و

با قرارگاه مقدم نزاچا در جنوب (اهواز) برقرار سازید .

(۲) یگان ها به منظور أخذ آمادگی برای عملیات آینده ، اقدامات اساسی در جهت بازسازی و تجدید

سازمان به عمل آورند .

ف . نزاچا . سرهنگ توپخانه علی صیاد شیرازی

نتایج عملیات فتح المبین

- ۱ - مناطق آزاد شده حدود ۲۲۰۰ الی ۲۴۰۰ کیلومترمربع .
- ۲ - اسیر حدود ۱۵۰۰۰ نفر ، کشته و زخمی حدود ۴۰۰۰ نفر .
- ۳ - انهدام یا سقوط کارآیی رزمی یگان های مشروحه زیر :
 - الف - تیپ های ۱ و ۲۷ مکانیزه و تیپ های ۳۴ و ۵۱ زرهی لشکر ۱ مکانیزه عراق .
 - ب - تیپ های ۲۴ مکانیزه ، ۱۷ زرهی لشکر ۱۰ زرهی عراق .
 - پ - تیپ های ۱۲ زرهی ، ۶۰ زرهی ، و تیپ های ۵۰۵ ، ۴۲۳ ، ۹۹ ، ۴۲۴ ، ۹۳ ، ۹۶ ، ۱۱ ، ۱۳ و ۱۵ پیاده .
- ۴ - خارج شدن شهرهای دزفول ، شوش ، اندیمشک و جاده مواصلاتی دزفول - اهواز از زیر آتش توپخانه دشمن .
- ۵ - تصرف ارتفاعات ابوصلیبی خات ، میشداغ ، رقابیه ، برقازه ، تینه ، عین خوش .
- ۶ - ایجاد اعتماد به نفس در تمامی رزمندگان به ویژه فرماندهان برای تداوم بخشیدن به عملیات تهاجمی .
- ۷ - تغییر موقعیت جنگ به نفع جمهوری اسلامی ایران و قرار دادن عراق در حالت انفعالی .
- ۸ - فراهم شدن امکان صرفه جویی در قوا با تکیه بر رشته ارتفاعات سرکوب ، ممله ، عین خوش ، تینه ، برقازه ، رقابیه ، میشداغ به منظور تمرکز قوا در جنوب جهت آزادسازی خرمشهر .
- ۹ - به غنیمت گرفتن مقادیر زیادی تانک ، نفربر ، توپ ، تجهیزات مهندسی و غیره .

* * * * *

پیام امام خمینی(ره) :

به ملت مسلمان و نیروهای مسلح ج.ا.ا در خصوص عملیات ظفرمند فتح المبین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ان تنصروا الله ينصركم و يثبت اقدامكم

اخبار غرور آفرین جبهه های نبرد علیه قوای شیطانی را یکی پس از دیگری دریافت نمودم. قلم قاصر است که احساسات خویش را ابراز کنم. به قوای مسلح اسلامی که خدایشان نصرت آخرین را نصیب فرماید، تبریک عرض می کنم. مبارک باد بر شما عزیزان افتخار آفرین، پیروزی بزرگی را که با یاری ملائکه الله و نصرت ملکوت اعلی نصیب اسلام و کشور عزیز ایران، کشور بقیه الله الاعظم ارواحنا له الفداء نمودید. رحمت واسعه خداوند بر آن مادران و پدرانی که شما شجاعان نبرد در میدان کارزار و مجاهدان با نفس در شب های نورانی را در دامن پاکشان تربیت نمودند. مژده باد به شما جوانان برومند در تحصیل رضای پروردگار که از بالاترین سنگرهای روحانی و جسمانی ظاهری و باطنی پیروزید. مبارک باد بر بقیه الله ارواحنا له الفداء وجود چنین رزمندگان ارزشمند و مجاهدان فی سبیل الله که آبروی اسلام را حفظ و ملت ایران را روسپید و مجاهدان راه خدا را سرافراز نمودید. ملت بزرگ ایران و فرزندان اسلام به شما سلحشوران، افتخار می کنند. آفرین بر شما که میهن خود را بر بال ملائکه الله نشاندید و در میان ملل جهان سرافراز نمودید. مبارک باد بر ملت چنین جوانان رزمنده ای و بر شما چنین ملت قدردانی که به مجرد فتح و پیروزی توسط رزمندگان به دعا و شادی برخاستید. اینجانب از دور، دست و بازوی قدرتمند شما را که دست خداوند بالای آن است می بوسم و بر این بوسه افتخار می کنم. شما دین خود را به اسلام عزیز و میهن شریف ادا کردید و طمع ابرقدرت ها و مزدوران آنان را از کشور خود بریدید و سخاوتمندانه در راه شرف و عزت اسلام جهاد کردید. "یا لیتنی کنت معکم فافوز فوزاً عظیماً".

درد بر فرماندهان بزرگوار، رزمندگان و بر همه مجاهدان راه عظمت کشور و اسلام، و نفرت و لعنت بر منافقان و منحرفانی که می خواستند یکی از انبارهای مهمات چنین مجاهدانی را به آتش

بکشند و غضب و سخط خداوند بر آن خدانشناسانی که با کمک به صدام عقلی می خواستند او را نجات دهند و شکر بی پایان خداوندی را که توانستید مفتضحانه ، نیروهای کفر را در بارگاه قادر متعال بی آبرو و در پیشگاه ملت های مسلمان منفور نمایید . من از خداوند تعالی نصرت نهایی شما عزیزان و شکست مخالفان حق را خواستارم .

درود بر شما و رحمت بر شهیدان راه حق و شهدای جبهه نبرد حق علیه باطل و سلام بر عبادالله الصالحین .

روح الله الموسوی الخمينی

پاسخ امام خمینی

تاریخ ۶۱/۱/۱۰

به پیام فرماندهان نظامی به مناسبت عملیات ظفرمند فتح المبین

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفاً كأنهم بنيان مرصوص

تیمسار ظهیرنژاد رییس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، سرکار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، جناب آقای محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، سرکار سرهنگ معین پور فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران. پیام آرامش بخش و افتخارآمیزتان پیرو پیروزی های بزرگ سلحشوران ظفرمند عملیات فتح المبین واصل و موجب سرافرازی گردید. گرچه این شجاعت ها و فداکاری ها و پیروزی های عظیم کم سابقه یا بی سابقه در بعد نظامی و میدان نبرد از طرف نیروهای مسلح عظیم القدر جمهوری اسلامی، آن چنان افتخارآفرین و اعجاب آمیز است که با مقیاس های عادی و معیارهای نظامی و جنگی نتوان ارزش بر عظمت و غرورآفرین آن را با الفاظ محدود و عبارات معدود و شجاعت و حمله برق آسای سلحشوران ایران بزرگ را به ذهن آورد و با قلم و بیان اظهار کرد، گرچه این شکل پیروزی ها و سلحشوری ها در باب خود بی نظیر یا کم نظیر است، گرچه این نحو تاختن بر نیروهای زمینی و هوایی دشمنانی که تا بن دندان با سلاح های سنگین و سبک مدرن غربی و شرقی مسلح بودند، در جنگ های جهان نمونه است که در ظرف کمتر از یک هفته آن چنان مات شوند که هر چه دارند بگذارند و فرار نمایند و یا تسلیم شوند به صورتی که قوای مسلح ما تاکنون نتوانند اسیران و کشتگان و غنایم را به شمار آورند و گرچه تمام این امور بر خلاف عادت به صورتی معجزه آسا تحقق یافت، لکن آنچه انسان را در مقابل رزمندگان جبهه ها و پشتیبانان آنان در میدان رزم مثل جهاد سازندگی و هم فیلمبرداران جان بر کف عزیز و پزشکان و پرستاران متعهد والامقام و خبرنگاران جسور و مردمان میلیونی پشت جبهه به خضوع وادار می کند، بعد معنوی آن است که با هیچ معیاری نمی توان سنجید و با هیچ میزانی نمی توان عظمت آن را دریافت.

اینجانب هر وقت با یکی از چهره ها رو به رو می شوم و عشق او را به شهادت در بیان و چهره نورانیش مشاهده می کنم احساس شرمساری و حقارت می کنم و هر وقت در تلویزیون، مجالس و محافل این عزیزان که خود را برای حمله به دشمن مهیا می کنند و مناجات و راز و نیازهای این عاشقان خدا و فانیان راه حق را در آستانه هجوم به دشمن می نگریم که با مرگ دست به گریبان هستند و از شوق و عشق در پوست نمی گنجند ، خود را ملامت می کنیم و بر حال خویش تأسف می خوریم . اکنون ملت ما دریافته است که " کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا " . مجالس حال و دعای اینان شب عاشوراهای اصحاب سیدالشهدا را در دل زنده می کند .

جوانان عزیزم و فرماندهان محترم ، شما توقع نداشته باشید که من بتوانم از عهده ثنای شما و شکر عمل شما برآیم . شما را همان بس که محبوب خدای تعالی هستید و خدای شما فرموده که شما را که چون سدی محکم و بنیانی مرصوص در مقابل دشمنان خدا و برای رضای او ایستاده اید دوست می دارد و این است جزای شما و این است عاقبت عمل شما . پس ، از این مرحله بگذرم و از گروه‌هایی که از جهات مختلف در جبهه ها با آن حال جنگ و نزدیکی خطر ، شما را کمک کرده و می کنند و در خدمت شما بوده و هستند باید تشکر کنم .

خدایتان یار و مددکار و رحمت حق بر شهدای عزیزتان و خاندان محترمشان که با شجاعت و شهادت به شهادت فرزندان و نزدیکانشان افتخار می کنند ، خود را و فرزندان خود را از اسلام و برای اسلام می دانند . سلام خدا و بزرگان دین بر شهدا و خاندانشان و بر رزمندگان در راه اسلام و ایران .

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

روح الله الموسوی الخمینی

اسامی تعدادی از فرماندهان ارتش در عملیات فتح‌المبین

الف- قرارگاه کربلا

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	علی صیاد شیرازی	فرمانده قرارگاه
۲	سرهنگ	مسعود منفرد نیاکی	جانشین قرارگاه و فرمانده لشکر ۹۲ زرهی
۳	سرهنگ	رضا رضایی	رئیس ستاد قرارگاه
۴	سرهنگ	عبدالحسین مفید	رئیس رکن ۲ قرارگاه
۵	سرهنگ	علی اکبر موسوی قویدل	رئیس رکن ۳ قرارگاه
۶	سرهنگ	نصرت‌الله معین وزیری	افسر عملیات قرارگاه
۷	سرهنگ	محسن شاهان بهبهانی	افسر عملیات قرارگاه
۸	سرهنگ	علی موسوی زادگان	افسر عملیات قرارگاه
۹	سرهنگ	هوشنگ نوایی	افسر عملیات قرارگاه
۱۰	سرهنگ	غلامحسین امیربیگی	افسر توپخانه قرارگاه
۱۱	سرهنگ	علی پورفرد	افسر مهندس قرارگاه

ب- قرارگاه قدس

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	اموالله شهبازی	فرمانده قرارگاه
۲	سرهنگ	غضنفر آذرفر	جانشین قرارگاه
۳	سرهنگ	رضا لطفی	رئیس رکن ۳ قرارگاه
۴	سرهنگ	تراب ذاکری	رئیس رکن ۲ قرارگاه
۵	سرهنگ	محمود پارسایی	افسر عملیات قرارگاه
۶	سرهنگ	رضا دولت‌آبادی	افسر توپخانه صحرایی قرارگاه
۷	سرهنگ	محسن کریمیان آذر	افسر توپخانه پدافند هوایی قرارگاه
۸	سرهنگ	محمد علی امینی	افسر مهندس قرارگاه
۹	سرهنگ	حسن راستا	افسر مخابرات قرارگاه

تیپ ۸۴ خرم‌آباد

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	اسکندر بیرانوند	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ ۲	هرمز احمدی چگینی	معاون عملیاتی تیپ
۳	سرهنگ ۲	اسدالله حیدری	رئیس ستاد تیپ
۴	سرگرد	اسدالله دهقان	رئیس رکن ۳ تیپ
۵	سرگرد	علی رزمیار	فرمانده گردان ۱۱۱ پیاده
۶	سرگرد	شاهمراد نقدی	فرمانده گردان ۱۳۹ پیاده
۷	سرگرد	علی نشاطی ثانی	فرمانده گردان ۱۸۲ پیاده
۸	سرگرد	غلامحسین محمودی	فرمانده گردان ۸۰۲ (۱۵۹) پیاده
۹	سرهنگ ۲	اسماعیل ابراهیم زاده	فرمانده گردان ۲۴۴
۱۰	سرگرد	سید احمد میرطالبی	فرمانده گردان ۳۰۳ توپخانه
۱۱	سروان	احمد باتمانقلیچ	فرمانده گروهان ۲۱۹ سوار زرهی
۱۲	سروان	محمد مختاری	ف گروهان مهندس
۱۳	سروان	احمد رضاخانی	فرمانده آتشبار کاتیوشا گردان ۳۷۲
۱۴	سرهنگ ۲	حسین تشکری	فرمانده گردان ۳۰۹ (-)

تیپ ۲ لشکر ۹۲ زرهی

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ ۲	جعفر لهراسبی	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ ۲	کامران کامران	فرمانده گردان ۱۰۵ پیاده
۳	سرگرد	مهدی روزی طلب	فرمانده گردان ۲۰۷ تانک
۴	سرگرد	عین‌الله خالد نژاد	فرمانده گردان ۲۵۶ تانک
۵	سرهنگ	دهقان	فرمانده گردان ۳۲۰ توپخانه

ج- قرارگاه نصر

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	حسین حسنی سعدی	فرمانده قرارگاه
۲	سرهنگ	بهرز سلیمانجاه	جانشین فرمانده قرارگاه
۳	سرهنگ ۲	ناصر موسوی منش	رئیس ستاد لشکر ۲۱
۴	سرگرد	علی محمد سالارکیا	رئیس رکن ۳ لشکر ۲۱
۵	سرگرد	مهدی سجادی	رئیس رکن ۲ لشکر ۲۱
۶	سرگرد	علی هاشمی نژاد	افسر اطلاعات رزمی لشکر ۲۱
۷	سروان	ابوالقاسم سخدری	افسر مخابرات لشکر ۲۱
۸	سرگرد	احمد ذکایی	افسر مهن لشکر ۲۱

تیپ ۱ لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	علی رزمی	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ	علی بخش نیکفرد	جانشین فرمانده تیپ
۳	سرهنگ ۲	محمدجعفر خوشدل	فرمانده گردان ۱۳۱ پیاده
۴	سرهنگ ۲	اکبر بخشایی شهر بابکی	فرمانده گردان ۱۳۸ پیاده
۵	سرهنگ ۲	محمود دماوندی	فرمانده گردان ۱۴۰ پیاده
۶	سرهنگ ۲	کریم اسماعیل زاده	فرمانده گردان ۸۰۳ پیاده

تیپ ۲ لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ ۲	فرض الله شاهین راد	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ ۲	مصطفی شهری	جانشین فرمانده تیپ
۳	شهید سرگرد	مرتضی خسرو تاش	فرمانده گردان ۱۴۱ پیاده
۴	سرگرد	مظفر هدايت نسب	فرمانده گردان ۱۴۴ پیاده
۵	سرهنگ ۲	فتح الله پور مظفری	فرمانده گردان ۱۶۹ پیاده

تیپ ۳ لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	سعید پورداراب	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ	نورالدین مکی	جانشین فرمانده تیپ
۳	سروان	حسن براتی	فرمانده گردان ۱۷۱ پیاده
۴	سرهنگ ۲	فریدون کلهر	فرمانده گردان ۱۷۴ پیاده
۵	سرهنگ ۲	اصغر اصفهانی	فرمانده گردان ۸۰۴ پیاده

تیپ ۴ لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ ۲	محمد جابری پور	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ ۲	فیروز سمیعی	جانشین فرمانده تیپ
۳	سرگرد	علی محسنی	فرمانده گردان ۱۳۳ پیاده
۴	سرگرد	علی عدالت	فرمانده گردان ۲۴۲ پیاده
۵	سرگرد	علیرضا ناییبی	فرمانده گردان ۲۴۳ پیاده

عده‌های لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرگرد	جهانگیر درجی	فرمانده گردان ۲۴۷ سوار زرهی
۲	سرگرد	عبدالعلی ایوبی	فرمانده گردان ۲۷۵ تانک
۳	سرگرد	محمد عمید	فرمانده گردان ۴۵۵ مهندس
۴	سرگرد	قلی زارع	فرمانده گردان ۴۵۴ مخابرات

توپخانه لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	محمد باقری	فرمانده توپخانه لشکر ۲۱
۲	سرهنگ	هادی حاج سبحانی	جانشین توپخانه
۳	سرگرد	محسن زینلی	فرمانده گردان ۳۱۳ توپخانه
۴	سرگرد	عباسعلی حاج سلطانی	فرمانده گردان ۳۲۷ توپخانه
۵	سرگرد	یوسف حاج علیلو	فرمانده گردان ۳۵۰ توپخانه
۶	سرگرد	سید محسن طبایی	فرمانده گردان ۳۶۴ توپخانه
۷	سرهنگ ۲	اسدالله عمادی	فرمانده گردان ۳۴۷ توپخانه
۸	سرگرد	مجید کاشانی	فرمانده گردان ۳۹۷ توپخانه
۹	سرگرد	اسماعیل رحمتی	فرمانده گردان ۳۹۵ پدافند

پشتیبانی لشکر ۲۱

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	اسماعیل خواجهوی	فرمانده پشتیبان لشکر
۲	سرهنگ ۲	فریدون علی پناه	معاون فرماندهی پشتیبانی لشکر
۳	سروان	شهرام هورفر	فرمانده گردان ۵۴۵ بهداری
۴	سروان	ربانی	فرمانده گردان ۵۴۶ نگهداری
۵	سرهنگ ۲	سید حسن آل رضا	فرمانده گردان ۵۶۸ آماد و ترابری

تیپ ۵۸ ذوالفقار

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	یعقوب	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ	علی	جانشین تیپ
۳	سرهنگ ۲	رحیم	فرمانده گردان ۱۶۸ پیاده
۴	سرگرد	ایرج	فرمانده گردان ۱۹۳ پیاده
۵	سرگرد	علی اصغر	فرمانده گردان ۱۸۳ پیاده
۶	سرگرد	حسن	فرمانده گردان ۱۸۶ پیاده
۷	سرگرد	مصطفی	فرمانده گردان ۳۴۴ توپخانه
۸	سرهنگ ۲	جعفر	فرمانده گردان ۳۵۸ پدافند
۹	سروان	مهدی	فرمانده گردان پشتیبانی

تیپ ۳۷ زرهی شیراز

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	مجید	فرمانده تیپ
۲	سرهنگ ۲	غفار	جانشین تیپ
۳	سرگرد	کرامت	فرمانده گردان ۱۷۷ پیاده
۴	سرگرد	محمد رضا	فرمانده گردان ۲۳۷ تانک
۵	سرگرد	کریم	فرمانده گردان ۲۳۹ تانک
۶	سرگرد	علی	فرمانده گردان ۲۳۸ تانک

قرارگاه فجر

لشکر ۷۷ ثامن الائمه (ع) در عملیات فتح المبین

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	عظیم	فرمانده لشکر
۲	سرهنگ	روزه	جانشین لشکر
۳	سرهنگ	علی	رئیس ستاد لشکر
۴	سرهنگ	روح الله	رئیس رکن ۳ لشکر
۵	سرهنگ	حسین	افسر عملیات لشکر
۶	سرهنگ	مهدی	رئیس رکن ۲ لشکر

تیپ ۱ لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	منوچهر	فرمانده تیپ ۱
۲	سرهنگ	کیومرث	جانشین تیپ ۱
۳	سرهنگ ۲	ماشاء الله	فرمانده گردان ۱۳۶ پیاده
۴	سرهنگ ۲	احمد	فرمانده گردان ۱۶۳ پیاده
۵	سرهنگ ۲	جعفر امین	فرمانده گردان ۱۷۸ پیاده

تیپ ۲۱ لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	هوشنگ	فرمانده تیپ ۲
۲	سروان	محمد	رکن ۳
۳	سرهنگ ۲	حسین	فرمانده گردان ۱۲۲ پیاده
۴	سرهنگ ۲	علی	فرمانده گردان ۱۲۹ پیاده
۵	سروان	حسن	فرمانده گردان ۱۵۳ پیاده

تیپ ۳ لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	محمد مهدی	فرمانده تیپ ۳
۲	سرهنگ	محمد جواد	جانشین تیپ ۳
۳	سروان	اسماعیل	رکن ۳ تیپ
۴	سرهنگ ۲	ملک	فرمانده گردان ۱۱۰ پیاده
۵	سرهنگ ۲	جعفر	فرمانده گردان ۱۳۴ پیاده
۶	سرهنگ ۲	احمد	فرمانده گردان ۱۴۸ پیاده

عده‌های لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ ۲	ناصر	فرمانده گردان ۱۰۴ پیاده
۲	سروان	رمضانعلی	فرمانده گردان ۲۴۶ تانک
۳	سرگرد	اکبر	فرمانده گردان ۲۹۱ تانک
۴	سرگرد	مهدی	فرمانده گردان ۲۱۴ سوار زرهی
۵	سرگرد	محبت	فرمانده گردان ۴۱۵ مهندسی
۶	سرگرد	محمود	فرمانده گردان ۴۶۸ مخابرات
۷	سرهنگ ۲	محسن	فرمانده گردان ۳۹۸ پدافند هوایی

توپخانه لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنک	ابوالقاسم	فرمانده توپخانه لشکر ۷۷
۲	سرهنک	محمد	جانشین توپخانه لشکر ۷۷
۳	سرهنک	ناصر	رکن ۳ توپخانه لشکر
۴	سرگرد	مهدی	فرمانده گردان ۳۷۵ توپخانه
۵	سرگرد	علیجان	فرمانده گردان ۳۱۵ توپخانه
۶	سرگرد	غلامعلی	فرمانده گردان ۳۶۸ توپخانه
۷	سرگرد	حسن	فرمانده گردان ۳۸۲ توپخانه
۸	سرگرد	ابراهیم	فرمانده گردان ۸۱۵ توپخانه
۹	سرگرد	داود	فرمانده گردان ۳۴۳ توپخانه گروه ۳۳
۱۰	ستوان	جمشید	فرمانده آتشبار ۲۰۳ م غیر سازمانی
۱۱	سروان	غلامحسین	فرمانده آتشبار ۲ گردان ۳۹۷ توپخانه ۲۰۳ م
۱۲	ستوان	احمد	آتشبار ۲ کاتیوشا گردان ۳۷۶ گروه ۵۵

پشتیبانی لشکر ۷۷

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنک ۲	مرتضی	فرمانده پشتیبانی لشکر
۲	سرگرد	محمد تقی	فرمانده گردان ۵۸۹ بهداری
۳	سرهنک ۲	عباسعلی	فرمانده گردان ۵۹۰ تعمیر و نگهداری
۴	سرگرد	محمود	فرمانده گردان ۵۹۱ آماد و ترابری

قرارگاه فتح

لشکر ۹۲ زرهی در عملیات فتح المبین

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	مسعود منفرد نیایی	فرمانده لشکر ۹۲
۲	سرهنگ	آخوندزاده	جانشین لشکر
۳	سرهنگ ۲	ناصر مصلحی	رئیس رکن ۳ لشکر ۹۲
۴	سرهنگ ۲	علی جلیلیان	رئیس رکن ۲ لشکر ۹۲
۵	سرگرد	مهدی خسروشاهی	افسر عملیات
۶	سرهنگ	ناصر ترکمانی	افسر مخابرات

تیپ ۱ لشکر ۹۲ زرهی

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	محمد پور بهرامی	فرمانده تیپ ۱ لشکر ۹۲
۲	سرهنگ	رضا وطن پرست	فرمانده گردان ۱۲۱
۳	سرهنگ	عباس مدارایی	فرمانده گردان ۱۶۵
۴	سرگرد	احمد مازوجی	فرمانده گردان ۲۳۲
۵	سرگرد	پرویز مدنی	فرمانده گردان ۲۶۴
۶	سرگرد	اسفندیار مسعودی	فرمانده گردان ۲۳۱

تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	هوشنگ بهرامی	فرمانده تیپ ۳ لشکر ۹۲
۲	سروان	خلیل امیری‌راد	فرمانده گردان ۱۰۰
۳	سرگرد	مختار راعی	فرمانده گردان ۱۴۵
۴	سرگرد	علی صفوی سهی	فرمانده گردان ۲۹۳
۵	سرگرد	حسین منتصر	فرمانده گردان ۲۶۱

عده‌های لشکر ۹۲ زرهی

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرگرد	روح‌الله	فرمانده گردان ۴۲۲ مهن
۲	سرگرد	ناصر	فرمانده گردان ۴۷۹ مخابرات
۳	سرگرد	منوچهر	فرمانده گردان ۱۵۱

توپخانه لشکر ۹۲ زرهی

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	ابراهیم	فرمانده توپخانه لشکر ۹۲ زرهی
۲	سرهنگ	رحیم	فرمانده گردان ۳۱۲
۳	سرهنگ	نبی‌الله	فرمانده گردان ۳۱۸
۴	سرهنگ	سیاوش	فرمانده گردان ۳۳۰
۵	سرهنگ	فرج‌الله	فرمانده گردان ۳۶۶
۶	سرگرد	محمد	فرمانده گردان ۳۳۷

تیپ ۵۵ هوابرد شیراز

ردیف	درجه	نام و نشان	شغل
۱	سرهنگ	کریم	فرمانده تیپ ۵۵ هوابرد
۲	سرگرد	اصغر	رئیس رکن ۳ تیپ
۳	سرگرد	یوسف	رئیس رکن ۲ تیپ
۴	سرهنگ ۲	عباس	فرمانده گردان ۱۲۶
۵	سرهنگ ۲	اسد	فرمانده گردان ۱۳۵
۶	سرهنگ ۲	عبدالرضا	فرمانده گردان ۱۴۶
۷	سرهنگ ۲	عبدالرضا	فرمانده گردان ۱۵۸
۸	سرگرد	محمد باقر	فرمانده گردان ۳۵۲
۹	سرگرد	محمد علی	فرمانده گروه رزمی سلمان
۱۰	سرهنگ	مرتضی	فرمانده گردان ۱۰۱

منابع مورد استفاده در تدوین کتاب عملیات فتح المبین

۱. پرونده عملیاتی طرح کربلا ۲ (آرشیو معاونت اطلاعات و عملیات نزا جا) .
۲. کتاب نبردهای غرب دزفول (ناشر سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران) .
۳. خاطرات و یادداشت های نگارنده که به عنوان افسر عملیات در قرارگاه کربلا ۲ انجام وظیفه می نمود .
۴. گفته های فرماندهان و افسران ستاد یگان های شرکت کننده در عملیات .
۵. مدارک و اسناد اغتنامی از دشمن .
۶. کتاب ناگفته های جنگ ، (خاطرات سپهبد شهید علی صیاد شیرازی) تدوین احمد دهقان ، از انتشارات دفتر ادبیات و هنر حوزه هنری.

نمایه

امام زاده عباس، ۱۶، ۱۷، ۷۰، ۸۲، ۱۱۹، ۱۳۰،
 ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵،
 ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۵۰، ۱۷۴
 امیربیگی: غلامحسین؛ سرهنگ ستاد، ۱۸، ۲۰،
 ۱۸۹
 امینی: محمد علی؛ سرهنگ ۲ مهندس، ۱۱۲،
 ۱۸۹
 اندلس: گردان تانک، ۲۳
 اندیمشک، ۶۹، ۱۸۳
 انگوش: منطقه، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۱۱۷، ۱۱۸

ب

باتلاق، ۱۶، ۱۷۷
 باغ شماره ۷: (طالقانی)، ۱۷، ۱۳۵، ۱۳۷،
 ۱۷۷، ۱۷۸
 باقری: حسن؛ سرلشکر پاسدار شهید، ۹۱، ۹۳،
 ۱۵۰، ۱۶۳، ۱۷۷؛ محمد؛ برادر، ۹۲؛
 محمد؛ سرهنگ توپخانه، ۱۹۳
 بختیاری: مسعود؛ سرهنگ توپخانه، ۱۸
 برانکارد، ۶۷
 برقازه، ۱۵، ۱۶، ۵۳، ۷۷، ۷۹، ۹۷، ۱۵۶، ۱۵۷،
 ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۵، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۲،
 ۱۷۳، ۱۷۷، ۱۸۳
 بستان، ۳، ۱۷، ۲۷، ۵۰، ۶۸
 بقایی: مجید؛ برادر، ۹۳
 بلتا: ارتفاعات، ۷۱، ۷۳، ۱۲۹
 بیت شایه: دشت، ۱۷، ۶۱، ۱۱۳

آ

آبادان، ۱۹، ۲۰، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۴، ۴۴،
 ۶۸، ۱۱۳
 آتشبار ۱۳۰ م، ۳۳، ۴۱
 آتشبار ۱۵۵ م، ۳۳
 آذرفر: غضنفر؛ سرهنگ پیاده، ۱۱۱، ۱۱۲،
 ۱۱۴، ۱۸۹
 آرپی جی ۷، ۶۵، ۸۵، ۱۱۸
 آمادرسانی، ۴۱
 آمبولانس، ۸۵، ۱۵۱

ا

ابوصلیبی خات: ارتفاعات، ۱۵، ۱۶، ۳۵، ۳۶، ۳۷،
 ۴۱، ۴۵، ۴۶، ۵۴، ۵۶، ۶۹، ۷۲، ۱۰۰، ۱۳۴،
 ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۹، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۸۳
 احمدی: سرهنگ، ۸۱
 اداره جغرافیایی ارتش، ۸۴
 اسکندر خان: ارتفاعات، ۱۵
 اشبیله: گردان تانک، ۲۳
 اف - ۲۷: هواپیما، ۱۰۹
 الحاق، ۳۹، ۴۲، ۴۴، ۴۹، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶،
 ۱۴۷، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۹،
 ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۷، ۱۷۰، ۱۷۱،
 ۱۷۳، ۱۷۲
 الله اکبر: ارتفاعات، ۳۱
 ام - ۴۷: تانک، ۱۴۹
 امام خمینی (ره)، ۸، ۵۰، ۱۸۵، ۱۸۷

تی - سی: هواپیما، ۱۰۹	پ
تینه: ارتفاعات، ۱۵، ۱۶، ۵۳، ۹۷، ۱۳۶، ۱۵۷، ۱۸۳، ۱۶۱، ۱۵۸	پای پل، ۱۵، ۱۶، ۲۴، ۱۳۰، ۱۳۵
ث	پایگاه چهارم شکاری، ۶۹
ثامن الائم (ع)، ۱۱، ۶۸	پدافند هوایی ۲۳ م، ۴۷، ۴۸، ۸۹، ۱۰۸
ج	پدافند هوایی ۵۷ م، ۴۸، ۸۹، ۹۵
جانگداز: سرگرد، ۸۸، ۹۰	پل ام - ۴ - تی، ۸۸
جت رنجر: بالگرد، ۹۰	پل رفائیه، ۱۱۸، ۱۴۰، ۱۵۳، ۱۶۳، ۱۶۶، ۱۶۷
جسر نادری، ۶۸، ۷۰، ۷۱، ۷۳	پل مضاعف، ۸۷
جعفری: عزیز؛ برادر، ۹۳	پل نادری، ۱۳۱، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۴۲، ۱۴۳
جمالی: اصغر؛ سرهنگ توپخانه ستاد، ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۶۶	پورفرد: علی؛ سرهنگ مهندس ستاد، ۱۸، ۸۹
جنگ افزار شیمیایی، ۲۳	پی آر سی هفتاد و هفت: بیسیم، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶
جوفینه: ارتفاعات، ۱۵، ۳۹، ۱۲۹	ت
جهاد سازندگی، ۱۰، ۱۱، ۵۳، ۸۳، ۸۸، ۱۸۷	تاو: موشک، ۲۹
چ	تپه چشمه، ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۲۵، ۳۸، ۳۹، ۴۵
چاه نفت، ۱۵، ۱۷، ۸۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۳۳	تپه سبز، ۱۱۸
چم سری، ۱۳۹، ۱۴۲، ۱۷۴	تک های مختل کننده، ۷، ۱۱۵، ۱۱۷، ۱۲۵
چنانه، ۱۶، ۲۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۸، ۴۰، ۴۱، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۸	تنگ ابوغریب، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۸۰، ۱۳۶، ۱۳۹
۶۸، ۷۹، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۲۹، ۱۵۱	تنگ جزآبه، ۳، ۵۰، ۵۱، ۸۲، ۸۳
۱۵۶، ۱۶۰، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۲	تنگ زلیجان، ۱۶، ۱۷، ۵۳، ۸۲، ۸۳، ۱۱۰
۱۷۷، ۱۷۳	۱۴۱، ۱۴۳، ۱۵۳
چنگوله، ۱۱۰، ۱۷۹، ۱۸۰	توپ ۱۳۰ م، ۲۹
چهیلا: آبادی، ۱۷، ۹۹	توپ ضد هوایی ۲۳ م، ۸۸
	تی - ۶۲: تانک، ۱۴۹
	تی - ۷۲: تانک، ۱۳۶

دانشکده فرماندهی و ستاد: (دافوس)، ۵، ۱۰،
۸۴، ۱۷

دچه: منطقه، ۱۳۵، ۱۳۶

دخیل هلالی: سرتیپ، ۱۵۵

دراگون: موشک، ۲۹

دره خنگ، ۲۵، ۳۹، ۸۱، ۸۷، ۱۱۸، ۱۳۰
دزفول، ۱۰، ۱۱، ۱۷، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۷، ۲۸، ۳۴،
۳۵، ۴۱، ۴۲، ۴۵، ۴۹، ۵۴، ۶۰، ۶۸، ۶۹، ۷۰،
۷۱، ۷۹، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۹۱، ۹۳،
۹۵، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۲،
۱۱۳، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۳، ۱۴۲، ۱۵۶، ۱۶۲،
۱۶۹، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۳، ۲۰۰

دشت آباد، ۲۵، ۶۱

دشت عباس، ۲۴، ۴۳، ۴۹، ۵۰، ۹۰، ۱۰۰،
۱۰۱، ۱۳۱، ۱۳۴، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰،
۱۴۲، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱،
۱۵۲، ۱۵۵، ۱۵۹، ۱۶۴، ۱۷۰، ۱۷۲

دوسلک، ۳۴، ۶۸، ۶۹، ۷۲، ۷۴، ۱۶۹، ۱۷۲
دولت آبادی: رضا؛ سرهنگ توپخانه ستاد، ۱۱۲
دویرج: رودخانه، ۱۵، ۱۶، ۲۲، ۴۳، ۱۳۸، ۱۷۷
دهقان: احمد، ۲۰۰؛ اسدالله؛ سرگرد، ۱۹۰
دهلران، ۷۰، ۷۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷،
۱۷۹

دهلیز امارنه (لخیضر)، ۱۹

ذ

ذاکری: تراب؛ سرهنگ ۲ زرهی، ۱۱۲، ۱۸۹

ر

رئوفی: برادر پاسدار، ۶۱، ۶۹، ۹۳، ۱۵۶

چیخواب: رودخانه، ۴۱، ۷۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵،
۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۷۷

ح

حاج سلطانی: هادی؛ سرگرد توپخانه، ۱۲۶، ۱۹۳
حسن بربوطی: منطقه، ۱۶، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶،
۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۶۴، ۱۶۵،
۱۷۱، ۱۷۲

حسنی سعدی: حسین؛ سرهنگ پیاده ستاد،
۱۶۶، ۱۷۲، ۱۹۱

حمیرین: ارتفاعات، ۱۵، ۱۷۷

حمه تیه: آبادی، ۱۶

خ

خرازی: حسین؛ شهید، ۶۱، ۶۹، ۸۰، ۹۳
خرسندی: حسین؛ سرهنگ ستاد، ۸۰، ۸۲، ۸۳
خرمشهر، ۱۷۸، ۱۸۳
خرولی: ارتفاعات، ۱۵، ۱۴۳
خط سبز، ۵۵، ۵۷، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۵۶،
۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۸

خط شیر، ۱۶۱، ۱۶۷

خمپاره انداز ۱۲۰ م، ۴۸

خوزستان، ۱۰، ۱۱، ۲۱، ۲۸، ۵۱، ۵۷، ۱۰۳، ۱۰۴

د

دارخوین: منطقه، ۲۰، ۲۵، ۲۷، ۵۱

دافوس، ۱، ۱۷، ۱۸

دالپری: (چاه نفت)، ۱۱۰، ۱۱۱

س	رادار: منطقه, ۱۶, ۱۷, ۵۴, ۶۸, ۶۹, ۷۲, ۷۳, ۱۰۰, ۱۳۱, ۱۵۸, ۱۵۹, ۱۶۳
سابله: رودخانه, ۵۰	راستا: سرگرد مخابرات, ۱۱۲
سایت ۴, ۱۵۸, ۱۶۲, ۱۶۳, ۱۶۴	ربوط: منطقه, ۲۳
سایت ۵, ۱۵۷, ۱۶۲, ۱۶۳	ردانی, ۶۹
سبزآب, ۱۸۰	رشید: برادر, ۲۱
سپاه پاسداران انقلاب اسلامی, ۷, ۱۰, ۱۱	رضایی: محسن؛ برادر, ۹۱, ۹۴, ۱۶۶, ۱۷۷, ۱۸۷
۱۳, ۱۹, ۲۰, ۲۱, ۲۶, ۳۰, ۵۱, ۵۲, ۵۳	رضایی بادافشانی: رضا؛ سرهنگ ستاد, ۱۱۳
۵۴, ۵۵, ۵۶, ۵۷, ۵۹, ۶۱, ۶۲, ۶۸, ۶۹	۱۱۴
۷۰, ۷۱, ۷۲, ۷۳, ۷۵, ۷۷, ۷۸, ۸۲, ۸۳	رضوی: برادر, ۸۸
۸۶, ۸۸, ۹۱, ۹۲, ۹۴, ۹۸, ۹۹, ۱۰۰	رفائییه: رودخانه, ۲۲, ۲۵, ۳۶, ۳۹, ۴۲, ۱۳۰
۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۱۰, ۱۲۰, ۱۲۶, ۱۲۹	۱۳۱, ۱۴۳, ۱۴۹, ۱۵۳, ۱۵۶, ۱۶۰, ۱۶۲
۱۳۰, ۱۳۴, ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۳۸, ۱۴۲, ۱۵۷	۱۶۳, ۱۶۴
۱۶۲, ۱۶۵, ۱۶۶, ۱۶۹, ۱۷۷, ۱۷۹, ۱۸۷	رقابییه, ۱۶, ۱۷, ۱۹, ۲۲, ۲۳, ۲۵, ۳۵, ۳۶
سپتون, ۱۱۳, ۱۲۸	۳۷, ۳۸, ۴۱, ۴۵, ۴۶, ۵۳, ۵۴, ۵۵, ۵۷
ستاد مشترک, ۲۷, ۱۸۷	۶۸, ۶۹, ۷۱, ۷۲, ۷۹, ۸۰, ۸۱, ۸۲, ۸۴
سرانجام: سرهنگ ستاد, ۷۸, ۷۹	۸۶, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۱۷, ۱۲۷, ۱۳۴
سرپل, ۱۲, ۳۶, ۳۸, ۱۲۸	۱۴۱, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۴۸, ۱۵۳, ۱۵۴, ۱۵۵
سرتیپ: منطقه, ۵۸	۱۵۶, ۱۵۷, ۱۶۰, ۱۶۶, ۱۶۸, ۱۷۳, ۱۸۳
سرخه صالح: منطقه, ۱۲۹	رودکی: برادر, ۹۴
سردار: سرهنگ عراقی, ۱۶۵, ۱۶۶	ز
سروری: روح‌الله؛ سرهنگ ستاد, ۱۵۸, ۱۹۵	زغن, ۷۲, ۱۴۰, ۱۶۷
سسنا ۱۸۵: هواپیما, ۱۰۹	زکی: آبادی, ۱۶
سلیمانی: برادر, ۹۳	ژ
سلیمانییه: شهر عراق, ۱۶۵	ژاندارمری, ۱۹, ۲۶, ۱۸۰
سمیّده, ۶۹	
سندال, ۳۴, ۳۷, ۳۸, ۷۲, ۱۰۲, ۱۶۴, ۱۶۵	
۱۶۸, ۱۷۷	
سوسنگرد, ۳۱, ۶۸	
سه راه قهوه خانه, ۱۲۹, ۱۳۱	

ش

شاوریه: ارتفاعات، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۵، ۳۴، ۳۹، ۴۶، ۴۹، ۷۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۶۲

شاهان: محسن؛ سرهنگ پیاده ستاد، ۱۸، ۴۶، ۱۰۷، ۱۲۵، ۱۵۷، ۱۸۹

شاهور (دشت آباد): منطقه، ۲۵، ۲۶، ۷۸

شاهین راد: فرض الله؛ سرهنگ پیاده، ۱۲۸، ۱۹۱

شراول: منطقه، ۱۷

شلش: منطقه، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۱۱۷، ۱۴۰

شلیبیه: منطقه، ۷۱، ۷۲، ۱۴۰، ۱۶۷

شمخانی: علی؛ برادر، ۹۱

شمکلی: منطقه، ۲۳، ۱۷۷

شنوک: بالگرد، ۸۶، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۱۰۹

شوش، ۱۰، ۱۱، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۷، ۵۱، ۶۸، ۶۹، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۸۳، ۸۴، ۹۹، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۵۸، ۱۶۹، ۱۷۹، ۱۸۳

شهبازی: امرالله؛ سرهنگ زرهی ستاد، ۸۰، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۸۹

شهربانی، ۲۶

شیخ قندی: منطقه، ۱۶، ۱۷، ۲۳، ۳۷، ۳۸، ۱۳۶، ۱۴۸، ۱۵۶، ۱۷۱

شیخ قوم: آبادی، ۱۳۵، ۱۳۹

ص

صارمی: مجید؛ سرهنگ زرهی، ۱۴۲، ۱۵۰، ۱۹۴

صدری: مهدی؛ سرهنگ ستاد، ۱۴۹

صدیق زاده: سرهنگ ستاد، ۱۵۸

صفار: برادر، ۹۴

صفاری: مرتضی؛ برادر، ۶۹

صفایی: برادر، ۶۱

صفوی: رحیم؛ برادر، ۹۲، ۹۴، ۱۷۷

صیاد شیرازی: علی؛ سرهنگ توپخانه ستاد

(سپهبد شهید)، ۱، ۲، ۴، ۹، ۱۰، ۱۷، ۴۶، ۷۹، ۱۰۶، ۱۱۳، ۱۱۹، ۱۵۷، ۱۶۱، ۱۷۷، ۱۸۱، ۱۸۷، ۱۸۹، ۲۰۰

ط

طریق القدس: عملیات، ۳، ۷، ۱۱، ۱۳، ۱۷، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۶۸

طلاییه: ارتفاعات، ۳۷

ظ

ظهیرنژاد: قاسمعلی؛ سرتیپ، ۱۸۷

ع

عباس سلطان، ۱۴۰، ۱۶۵

عباسیه: آبادی، ۱۱۰

عبدی: برادر، ۹۲

عساکره: برادر، ۹۲، ۱۶۸

عکس برداری هوایی، ۵۲

علایی: حسین؛ برادر، ۹۲

علی کشت: ارتفاعات، ۱۵، ۴۶

علی گره زد: ارتفاعات، ۱۶، ۳۴، ۳۵، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۹، ۵۴، ۵۶، ۶۸، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۱۰۰، ۱۱۹، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۳

ق	۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۹، ۱۶۲، ۱۷۲
قرارگاه فتح، ۵۳، ۸۶، ۹۲، ۹۶، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۲۰، ۱۲۵، ۱۲۷، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۳، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۹۸	علی نعیر: منطقه، ۱۳۹ علیاری: یعقوب؛ سرهنگ ستاد، ۱۴۷، ۱۹۴ علینور: رشید؛ برادر، ۹۲، ۱۲۵، ۱۷۷ عمارنه: منطقه، ۱۷، ۱۱۷، ۱۱۸ عندلیب: برادر، ۹۳
قرارگاه فجر، ۸۷، ۸۸، ۹۲، ۹۶، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۸، ۱۱۳، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۳۱، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۹۵	عین خوش، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۳۵، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۹، ۵۰، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۸، ۶۸، ۶۹، ۷۱، ۷۳، ۷۴، ۷۷، ۷۸، ۸۰، ۸۲، ۸۴، ۹۰، ۹۹، ۱۰۰، ۱۱۹، ۱۳۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۷، ۱۶۰، ۱۷۴، ۱۷۷، ۱۸۳
قرارگاه قدس، ۷۸، ۸۰، ۸۱، ۸۵، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۴، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۵، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۷، ۱۶۰، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۹، ۱۸۹	غ غلامپور: برادر، ۹۴
قرارگاه کربلا ۲، ۱۸، ۸۶، ۹۰، ۹۱، ۹۴، ۱۰۶، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۳۳، ۱۳۸، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۶، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۷۸، ۲۰۰	ف فروتن: برادر، ۹۳
قرارگاه مقدم نزا، ۲۲، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۴۵، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۶۱، ۶۸، ۷۰، ۷۷، ۷۹، ۸۰، ۹۴، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۳۷، ۱۷۹، ۱۸۱	ف فاضلی: برادر، ۹۴ فکّه، ۱۶، ۱۷، ۲۳، ۲۴، ۸۲، ۱۵۶، ۱۷۱ فولی آباد: منطقه، ۵۲
قرارگاه نصر، ۵۳، ۸۷، ۹۲، ۹۵، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۹،	

گروه رزمی ۳۷، ۲۰، ۲۵، ۲۷	۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱
گروه رزمی سلمان، ۸۶، ۱۸۰، ۱۹۹	۱۳۲، ۱۳۵، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳
گشتی شناسایی، ۲۳	۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱
گیلانغرب، ۸۱، ۸۳	۱۵۲، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰
	۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۷۰، ۱۷۱
ل	۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۸، ۱۹۱
لخیزر: منطقه، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۳۴، ۳۷، ۳۸	قرارگاه های چهارگانه، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۱۱۰
۴۵، ۷۲، ۱۱۹، ۱۵۳	۱۱۹، ۱۲۰، ۱۵۷، ۱۷۸
لزه: منطقه، ۱۷، ۵۲، ۵۸، ۶۱، ۷۹، ۸۸، ۹۰	قربانی: مرتضی؛ برادر، ۶۱، ۶۹، ۹۲، ۱۵۴
۱۱۳، ۱۳۳، ۱۴۳، ۱۴۸	قرطبه: گردان تانک، ۲۳
لطفی: رضا؛ سرهنگ پیاده ستاد، ۱۱۲، ۱۸۹	
م	ک
مائو: تانک، ۱۱۳	کاتیوشا، ۴۱، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۸، ۱۵۰، ۱۹۰، ۱۹۷
مالحه: منطقه، ۷۱، ۷۲	کاتیوشا ۱۲۲ م، ۱۰۳
مالیوتکا: موشک، ۲۹، ۱۵۵	کارون: رودخانه، ۲۰، ۲۶، ۴۴، ۸۸
مانور احاطه ای، ۶۰، ۱۵۹	کاظمی: احمد؛ برادر، ۶۱، ۶۹، ۹۲
ماوریک: موشک، ۳۸	کبری: بالگرد، ۸۶، ۸۹، ۹۰، ۱۱۹
ماهشهر، ۲۰	کبیرکوه: ارتفاعات، ۱۵
متوسلین: احمد؛ برادر، ۹۳	کرخه: رودخانه، ۱۲، ۱۵، ۱۶، ۲۴، ۴۵، ۶۸
محمدزاده: اقبال؛ سرهنگ توپخانه ستاد، ۱۷	۷۰، ۷۱، ۷۳، ۸۲، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۴، ۱۵۸
مرغداری، ۱۷	کریمیان: شهید، ۴۰، ۱۳۰
معین پور: سرهنگ (فرمانده نیروی هوایی	کریمیان آذر: محسن؛ سرهنگ توپخانه، ۱۱۲، ۱۸۹
ارتش)، ۱۸۷	کمرسرخ: منطقه، ۱۷، ۲۴، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶
معین وزیری: نصرالله؛ سرهنگ توپخانه ستاد،	۱۳۹
۱، ۲، ۳، ۱۰، ۱۸، ۴۶، ۸۴، ۸۵، ۱۰۷	کنعانی: برادر، ۹۲
۱۱۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۴۲، ۱۴۸، ۱۴۹	کوت کاپن: منطقه، ۲۴، ۱۱۸، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰
۱۵۰، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۷۷، ۱۸۹	
مفید: عبدالحسین؛ سرهنگ ستاد، ۱۸، ۱۸۹	گ
ملحه: ارتفاعات، ۱۶، ۲۴	گتاره: منطقه، ۴۱، ۵۸، ۷۱

نهر ماله، ۱۱۷	ممله: ارتفاعات، ۱۵، ۱۷، ۲۴، ۴۱، ۴۶، ۵۳، ۸۹، ۱۳۳، ۱۸۳
نیاکی: مسعود؛ سرهنگ زرهی ستاد، ۸۵	منطقه استحقاقی، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۲۶
۱۹۸، ۱۸۹، ۱۴۴، ۱۱۴	مواد شیمیایی، ۳۳، ۳۴، ۱۰۵
نیرمان: سرهنگ، ۱۵۵	موسوی زادگان: علی؛ سرهنگ زرهی ستاد، ۱۸۹، ۱۵۷، ۱۲۵، ۱۰۷، ۴۶، ۱۸
نیروهای بسیج مردمی، ۱۱، ۵۴، ۱۰۰	موسوی قویدل: علی اکبر؛ سرهنگ ستاد، ۱۸، ۱۸۹، ۱۷۷، ۱۰۶
نیروهای حطین، ۲۲	موسیان، ۲۳، ۲۶
نیروهای مسلح، ۱۱، ۶۸، ۱۳۴، ۱۷۳، ۱۸۵	میادین مین، ۳۶، ۳۸، ۱۲۸، ۱۶۰، ۱۶۷
۱۸۷	میشداغ: ارتفاعات، ۱۵، ۱۶، ۳۷، ۷۸، ۸۳، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۳
نیروی زمینی ارتش، ۲، ۱۰، ۱۱، ۲۷، ۲۸، ۴۵	
۱۸۷، ۱۵۵، ۱۴۲، ۱۲۷، ۱۲۰، ۹۹، ۶۲	
نیروی هوایی ارتش، ۵۲، ۵۴، ۹۹، ۱۰۰، ۱۸۷	
نیسان: رودخانه، ۵۰، ۸۶	

و

واوی: منطقه، ۵۵، ۵۶، ۱۴۸، ۱۶۵، ۱۷۱

ه

هدف های مرده (تانک های مرده)، ۸۲
هفت تپه: منطقه، ۱۹، ۲۵، ۶۱، ۶۹، ۷۷
هلی برن، ۱۹، ۲۶
هوانیروز، ۴۰، ۵۹، ۸۲، ۸۶، ۸۹، ۹۰، ۱۰۴
۱۰۷، ۱۰۹، ۱۴۸، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۴
هویتزر ۱۵۵ م، ۲۹

ی

یپیس: منطقه، ۹۹
یزدانی: سرهنگ، ۲، ۱۱۲

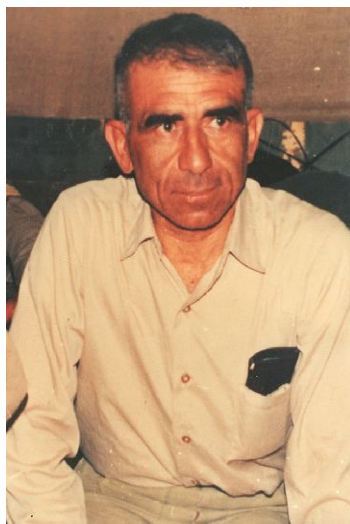
ن

نبشی، ۵۲
نداجا: نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۹
نزاچا: نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران))، ۱۸، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۴۵، ۴۶، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۶۱، ۶۸، ۷۰، ۷۷، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۹۱، ۹۴، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۳۷، ۱۴۵، ۱۵۱، ۱۶۱، ۱۷۱، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۲۰۰
نوابی: هوشنگ؛ سرهنگ توپخانه ستاد، ۱۸، ۱۲۵، ۱۸۹
نوروزی فر: سرهنگ اردنانس، ۸۸، ۱۱۲
نوری: اصغر؛ سروان، ۲۰
نهاجا: نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۸۲

تصاویر



شهید سپهبد علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش
و فرمانده قرارگاه کربلا در عملیات فتح المبین در حال توجیه از روی نقشه؛ برداشت میدانی سال ۱۳۷۶



شهید سرلشکر مسعود منفرد نیاکی جانشین فرمانده قرارگاه کربلا
و فرمانده لشکر ۹۲ زرهی در عملیات فتح المبین



بخشی از منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶



بخشی از منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶



شهید صیاد شیرازی در حال توجیه و مذاکره با آقای علی بیگ جعفری از اطلاعات نزاچا
در برداشت میدانی منطقه عملیاتی فتح‌المبین - سال ۱۳۷۶



۱- سرهنگ حسین حسینی سعدی، فرمانده قرارگاه نصر (در حال دیدبانی با دوربین دوچشم)
۲- سرهنگ ستاد نصرت‌الله معین وزیری، افسر رابط ق کربلا در قرارگاه نصر
۳- سرهنگ علی محمد سالار کیا، رئیس رکن سوم قرارگاه نصر
هدایت مرحله یکم عملیات فتح‌المبین (ساعت ۹ صبح روز دوم فروردین سال ۶۱) روی تپه علی‌گره‌زد



شهید صیاد شیرازی در لحظه توجیه خلبان برای آموزش میدانی عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۷



تعدادی از فرماندهان و افسران قرارگاه نصر در برداشت میدانی منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶



نفر سمت راست: سرهنگ جانباز علی کلاته آقامحمدی، سمت چپ: سرتیپ ۲ جانباز کاظم میرحسینی
در برداشت میدانی منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶
«هر ۲ در سال ۱۳۸۰ به جمع شهدای عزیز پیوستند»



روانشاد سرتیپ ۲ امرالله شهبازی (نفر نشسته) فرمانده قرارگاه قدس در آموزش میدانی
منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۷



تعدادی از فرماندهان و افسران قرارگاه فجر در برداشت میدانی منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶



سرتیپ ۲ جانباز محمد علی کمانگری رئیس رکن ۳ تیپ ۲ لشکر ۷۷
در برداشت میدانی منطقه عملیات فتح المبین - سال ۱۳۷۶

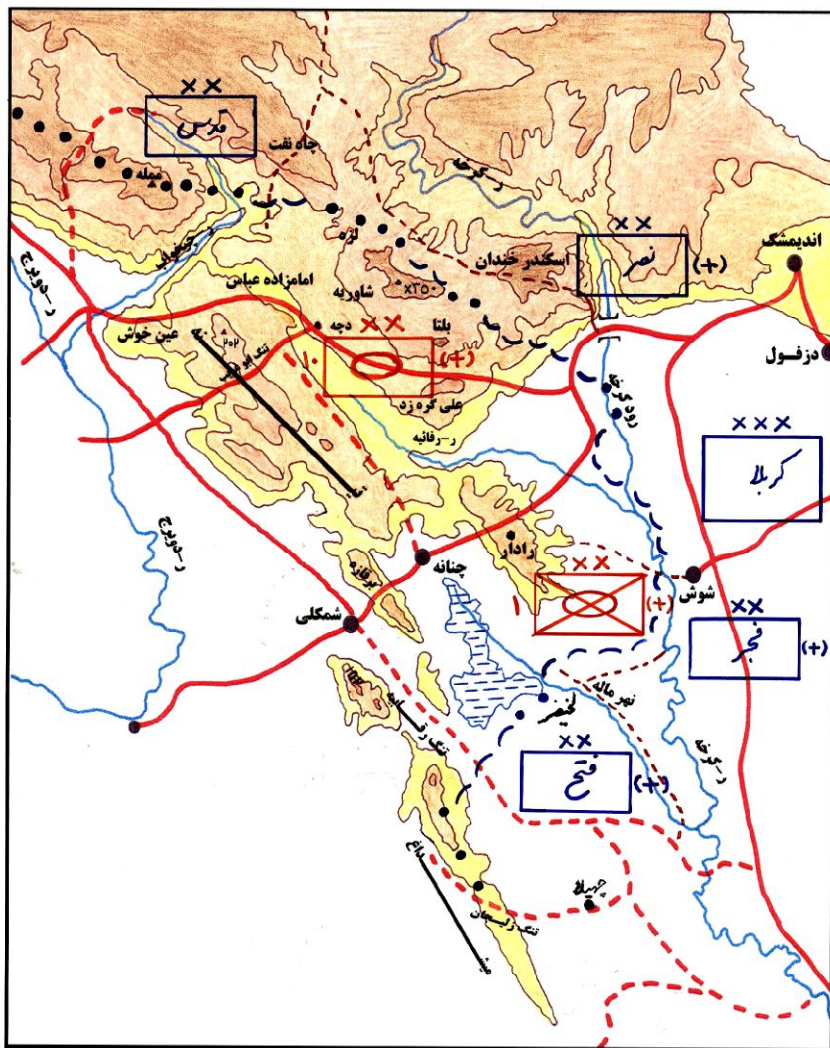


از راست: سرتیپ پاسدار غلامعلی رشید - سرتیپ کریم عبادت - سرتیپ ۲ شاهان

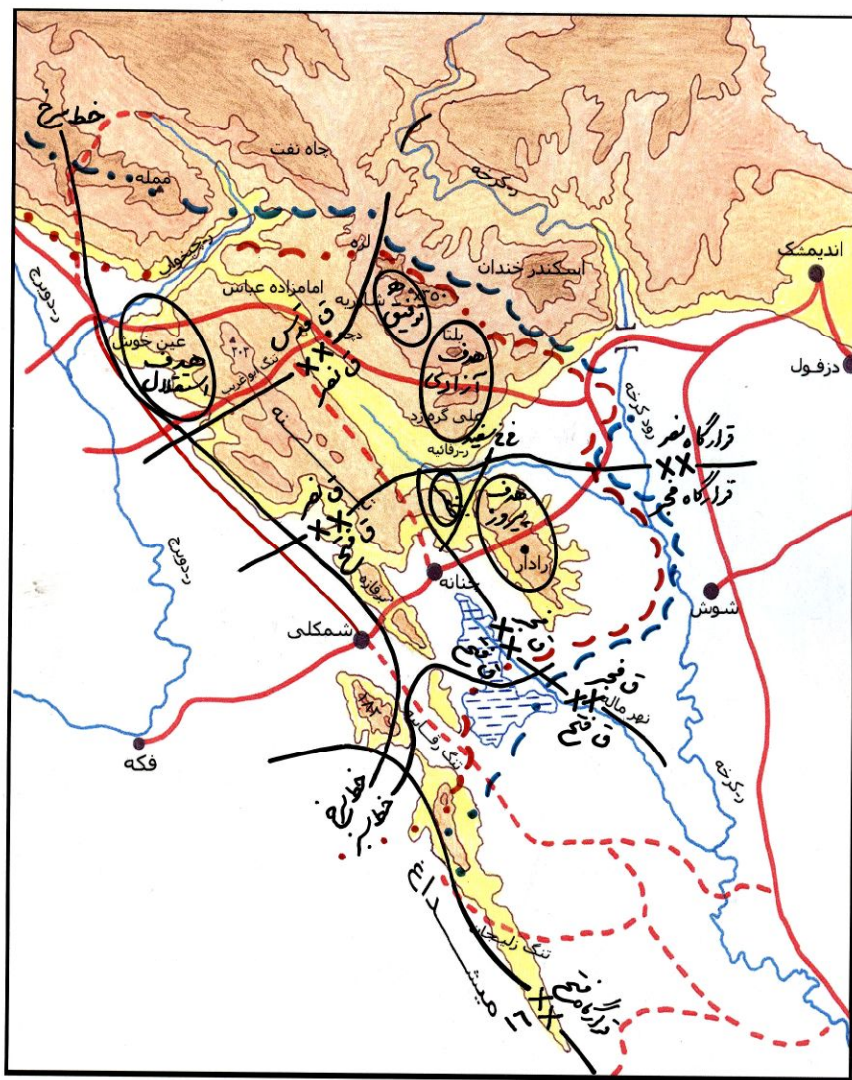


توجیه تعدادی از افسران قرارگاه فتح در برداشت میدانی منطقه عملیات فتح‌المبین - سال ۱۳۷۶

نقشه‌ها

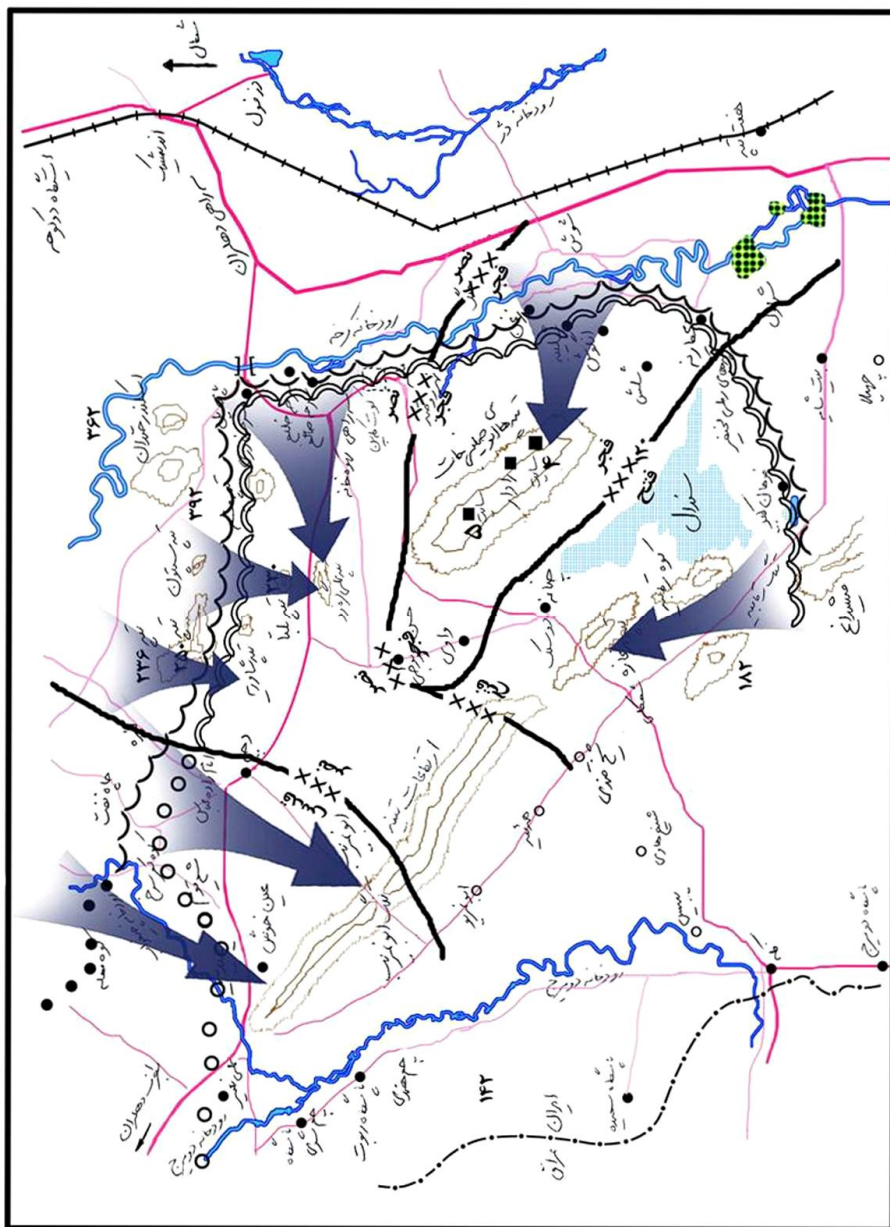


نقشه شماره ۱ (زمین منطقه عملیات فتح المبین و گسترش کلی نیروهای دشمن و خودی)

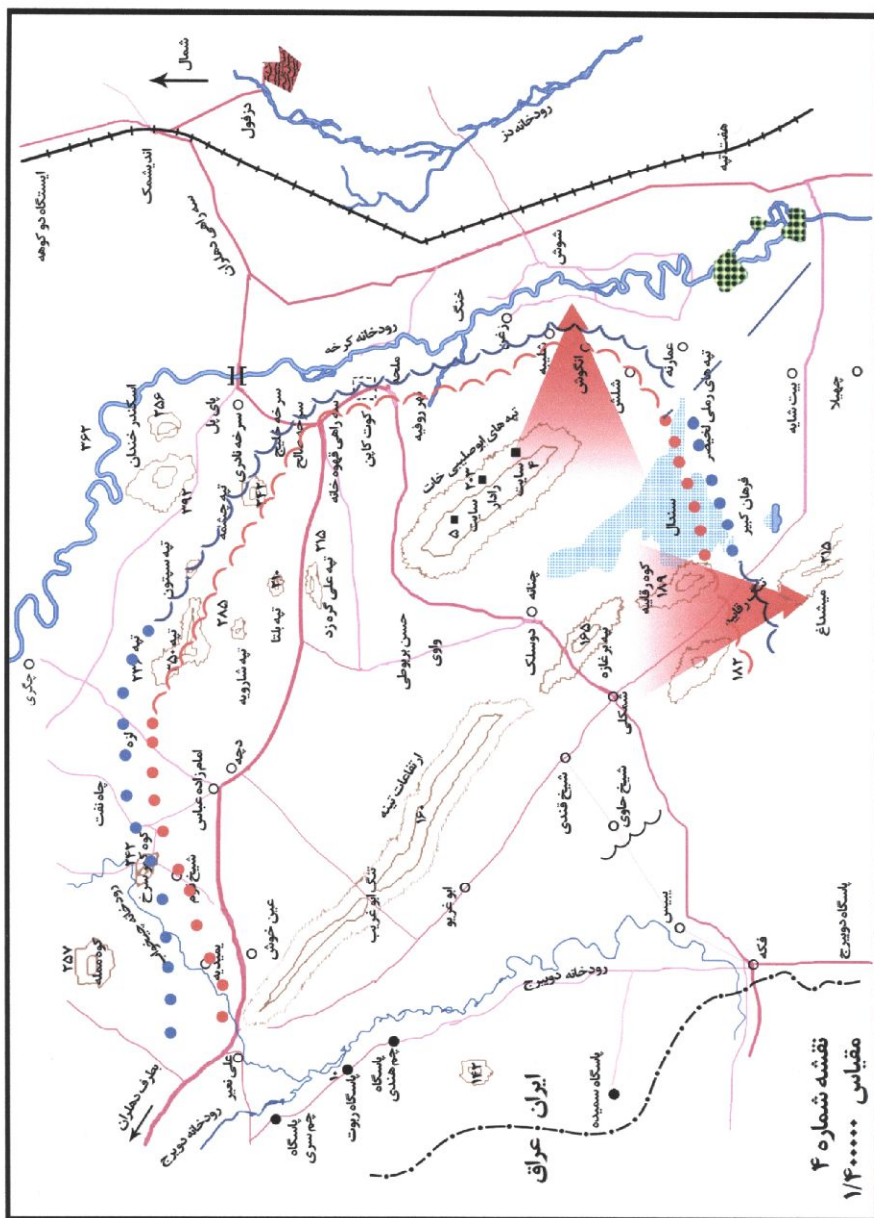


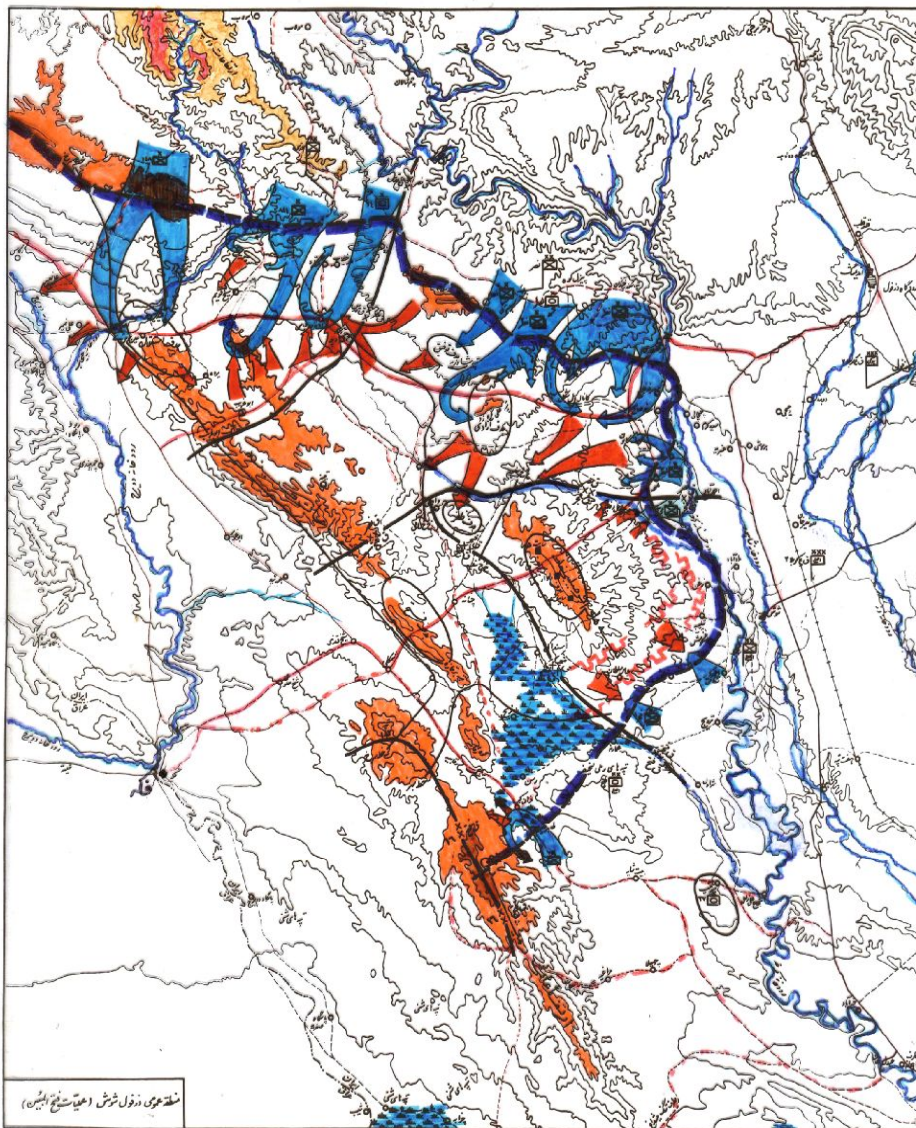
نقشه شماره ۲ (کالک عملیات)

نقشه شماره ۳ تدبیر عملیات قرارگاه کربلا در عملیات فتح المبین



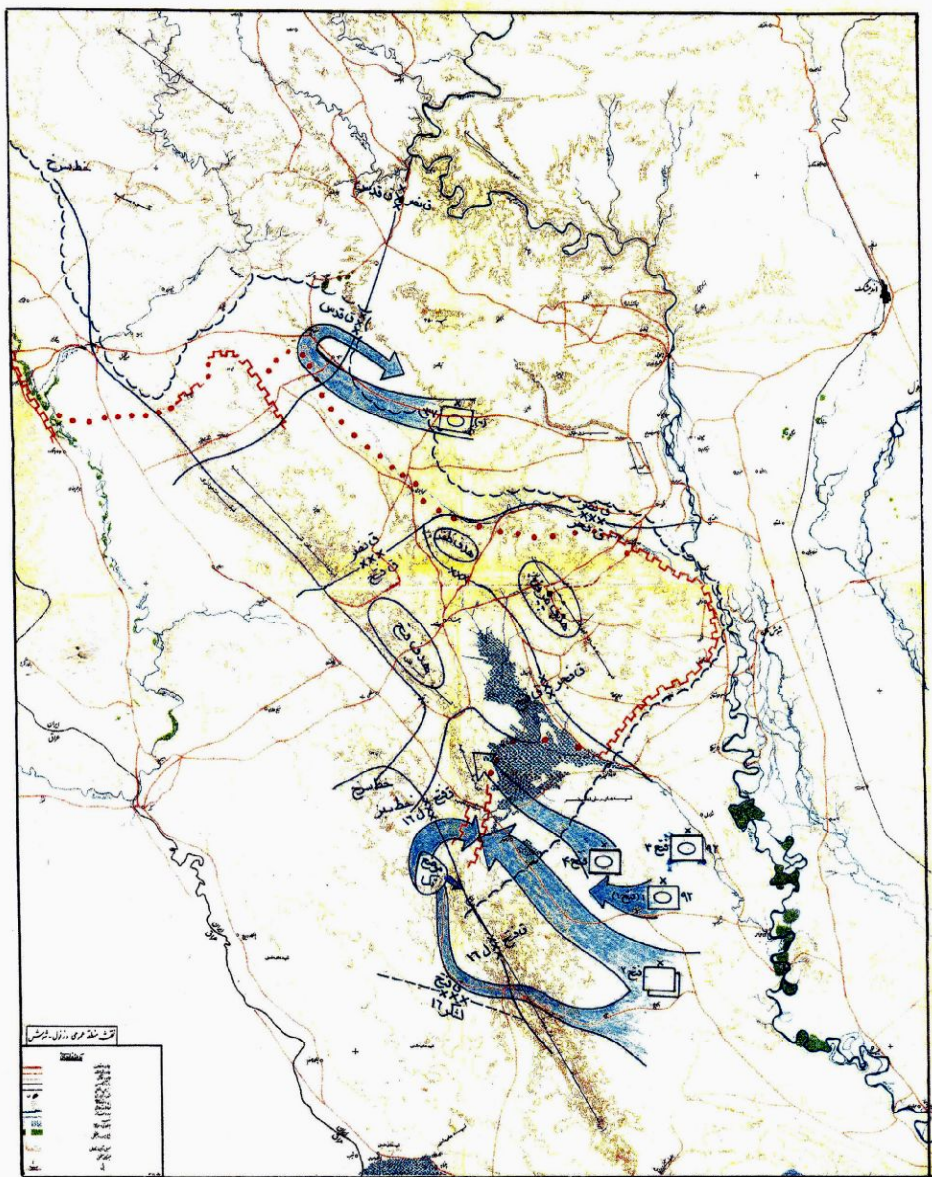
نقشه شماره ۴ تکه‌های مختل کننده ارتش عراق در ۶۰/۱۲/۲۹





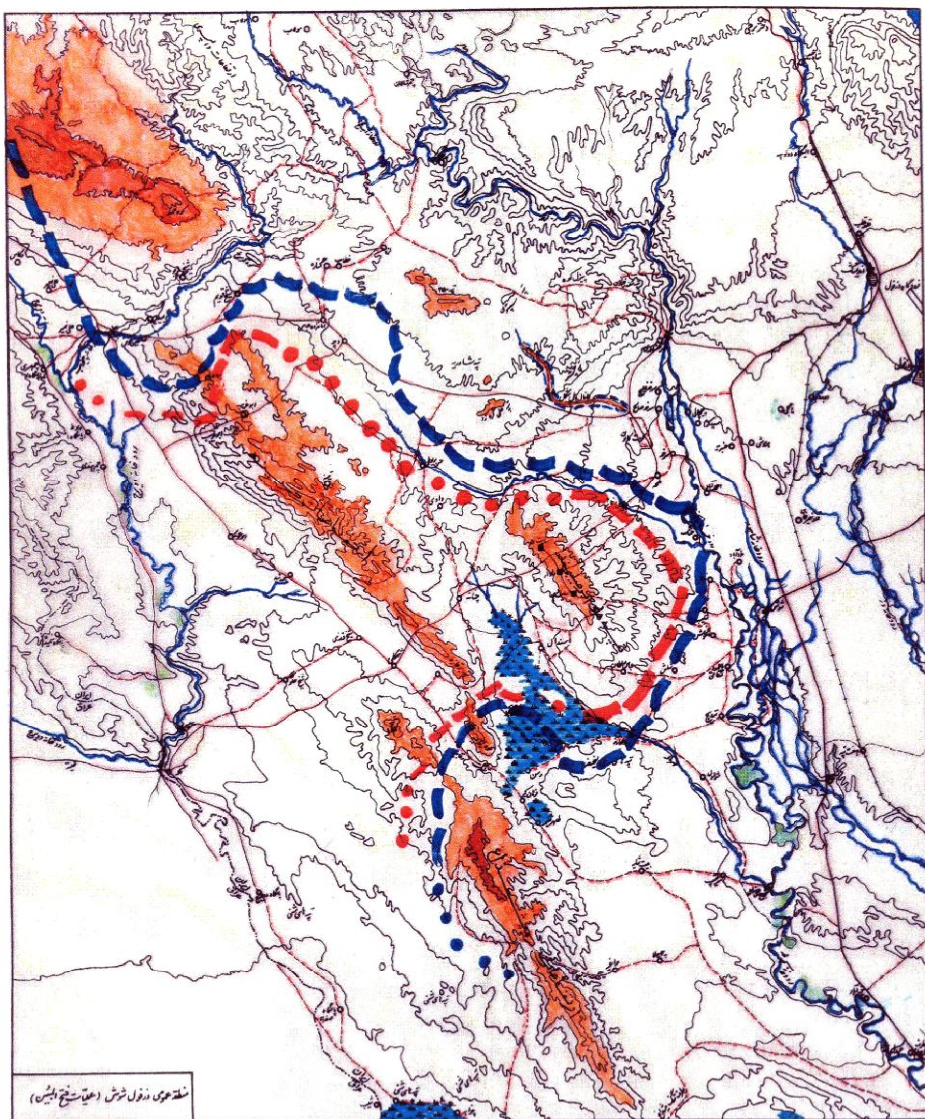
نقشه شماره ۵ وضعیت عملیات در روز دهم فروردین ماه ۶۱

①



وضعیت عملیات در روز چهارم فروردین ماه ۷۹ (مرحله دوم)

نقشه شماره ۶



نقشه شماره ۷ (خط تماسی در پایان مرحله دوم)



نقشه شماره ۹ مرحله چهارم عملیات فتح المبین